شيرشاه سوري

د افغانانو ترمنځ د يووالي هڅوونکي

Ketabton.com

ليکونکې : اسلم راهي ، ايم ، اے

ژباړونکي: قريب الرحمن سعيد

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي يووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قيام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشرا و دهيواد دا زدۍ د بيرته تر لاسه کولو هغه وياړلې لاربنود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړيکيدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږدهيواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزې ګرځيدلې ، په ډير درنښت ډالۍ کوم.

د زړه په مينه

قريب الرحمن سعيد

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم : شيرشاه سوري د افغانانو تر منځ د يووالي هڅونکې

ليکوال: اسلم راهي ، ايم ، اے

ژباړن: استاد قريب الرحمن سعيد

د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۰/۲/۱ | 21-04-2011

انلاين چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوې دې. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو ، اتلو ، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې د تاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې د شيرشاه سوری ځاې ناستې د شيرشاه سوری په څير ميړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمې پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې د شيرشاه سوري څخه وروسته يو ځل بيا مغل د هندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوازې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

دشيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړې چې په دې ډله کې (هنري ايليټ بلاک مين ، ډاکټر ډارن ، مسټر بيورج ، اشيوري پرشاد ... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کيداې شي چې دا ټول سره را يوځاې او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوي دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کړچار را ډاګيزه کړ. ان تر د ې چې د دې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوی و نوموړې د شيرشاه سوری د ډيرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچني والې څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دې او تر څنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او دخلکو او مسافرينو د ارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل ، تم ځايونه يې جوړ کړل ، خو بد بختانه چې د ابو الفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او د شيرشاه سوري په دې ټولو کارونو يې د پردو د راخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ د مسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم دحيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې د شيرشاه سوری د ژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیداکونکي اوپالونکي ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمرخپل نُور د تلونکو کاروانونو په څېر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تېرو د کوم کلي په لور د غروب له پاره را ټيټ کړي و . د افقونو د قافلو شونډې يې تکې سرې کړې وې ، د لمر کوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټېټيدو سره سم د ټولې سحرا فضا په تيارو کې را نغښتله ، او دغوښتنو لاله زار يې وران ويجاړ او د ژيړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې يې دهغوی د سيورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه يخه هوا را لړيدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دريابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را څرګند شول چې خپل آسونه يې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګړندي روان و . په دوې کې يو سپور عمر تيرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړيو خاوند و. دهغه په څيرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې يې د بريښنا په څير ټکان د لرې څخه تر سترګو کيده . دهغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهير له ورايه په نښا معلوميده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نري او غښتلي جسماني جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څير سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څير د جوش او خروش نه ډک ، د تيږو په څير نه ويريدونکې ، د هنرونود کمال په څير جرئتمنده ، او دحقايقو د غبار په څير ميړنې ښکاريده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څيز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته يې وويل چې : صاحب خانه ! زويه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم ياد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګيدړې تر سترګو شوې. ددې ګيدړو په کتلو سره صاحب خان ډير زيات خوشحاله شو او بيا يې هغه زوړ ملګري ته وويل:

اې زما پلار جانه ! ته ننداره کوه چې زه دا دواړه ګيدړې څه ډول ښکار کوم. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډيره ګړندۍ توګه هغه لورې ته وځغلاوه ، او د ګيدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګيدړې وپوهيدې او په تيښته شوې.

په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه يو غشی را وويست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې يې کيښود اوبيا بيا يې نښه و نيوله او کله يې چې غشې ور خوشې کړل نو دواړه ګيدړې را وپرزيدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړيدې را رغړيدې.

ددواړو ګيدړو د ښکارکولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان يې ورته وايه ، دخپله اسه را کيوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګيدړې را ونيسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره يې غاړه ورکړه اوپه ډيره مينه يې دهغه تندې ښکل کړ او بيا يې ورته وويل :

صاحب خانه زويه ! زه ډير بختور يم چې ستا په څير يو بهادر او ميړنې زوې يې راکړې دې ، ډير کم خلک به داسې وې چې ستا په څير يې نښه خطا نه شي. زويه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګيدړې ښکار کړې. راځه چې اوس يې ونيسو او بيا بيرته ستانه شو . دواړه پلار او زوې د ښکارشوو ګيدړو لورې ته ور نژدې کيدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې دننه د يوې ځوانې ښځې ، ښځينه اواز يې تر غوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار ددې ښځینه اوازپه اوریدو سره ډیر اندیښمند شول اود ښکار کړل شوو ګیدړو په لور د تللو په وخت کې یو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته یو ځل بیا د هغه ښځې نسوانی اواز ترغوږو شو ، دویم ځل ددې ښځینه اواز او چغو په اوریدو سره د صاحب خان او دهغه دپلار حال نورهم د اندیښنو نه ډک شو ، بیا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړاو ورته یې وویل:

پلار جانه ! دا سې بریښې چې همدلته نژدې زمونږ ترڅنګ په کوم ځاې کې کومه نجلۍ په کوم مصیبب او غم کې راګیر شوې ده ، یا پرې چا حمله کړې ده او یا یې چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه ! ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګیزه به کړم چې څه پیښ شوي دي؟ دهغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا [1] نومیده ، په ډیره مینه او شفقت سره وویل: ګوره زویه ! زه تا ځانته تللو ته نه پریږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځینه اوازونه را ځي. بیا به ډاګیزه کړو چې څه خبره شوې ده ، ددې خبرې سره سم

«(۱) د تاریخپوهانو له مخې صاحب خان د شیرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوې و . که څه هم صاحب خان میراثي غلام و خو د تاریخ پوهانو د وینا په اساس په هغه کې د تاج د په سر کیدو ورتیاوې موجودې وې. په هغه کې د یوه ډیر ښه سپاهی او دیوه ډیر ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډیر مزې ، د ډیرې ښې ځوانۍ خاوند او ښایسته انسان و . تایخپوهان دا هم وایي چې ددې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفی مزاجه انسان و . »

دواړه په خپلو آسونو باندې کیناستل او دهمغه چیغو او فریاد د ځاې په لوریې خپل آسونه ورګړندی کړل.

دواړو پلار او زوې خپل آسونه په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپریدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې د هغوې اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوې و او په خپل مخکې یې یوه نجلۍ په زور را خملولې ده او د هغه سره ډیر نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وینه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوې په لور را روان دی نو هغوې سمد ستي تم شول او هغه سپور چې نجلۍ یې دخپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کیوت. اوس نو نجلۍ د هغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمد ستی د آسه را ټوپ کړ او په یوه منډه یې ځان د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډیرې اندیښنې او حیرانتیا سره خپل زوې ته مخ کړ او ورته یې وویلې:

صاحب خانه زویه ! ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاریږی. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځایه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو دغه جسدونه چې ددوې ترڅنګ پراته دي نو دا را ته د دې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاریږی. ملک سکا تر دې ځایه خبره وکړه او بیا لږ څه غلې شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته رانژدې کړې و . د را رسیدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نیولې او ورته یې وویل:

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما ددې بدقماشو او بد اخلاقو نه خوندی کړه ، دوې ما بې وسه کوی او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په یوه ځل خپلې تورې د تیکو څخه را وویستلې ، خپل ډالونه یې کلک کړل ، بیا صاحب خان ترڅنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وویل: ګنګا ته یوې لورې ته ودریږه اوس به زما په شتون کې تا ته هیڅ څوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه ددې ځایه بلې لورې ته یوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او یوې لورې ته و دریدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او د هغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړېده او بیرته پرې تازه والي او خوشحالۍ را و څرخیدې . تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته راغې او په جګ اواز سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلی یاست ؟ تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ ، مونږ ته دا څرګند ده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده . مونږ ته خو ستاسې د خولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده . اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شی هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیریدو ته اړ شو .

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره بداخلاقه ! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی د هغې عزت ، عصمت او ابرو د عزت او درنښت وړ دې . او په هرصورت به د هغې عزت او عصمت خوندی ساتل کیږی . ګوره ! که چیرې تا په ربښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځاې د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو د هغې لورې ته ، که ربښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي .

د هغې د دې ګواښ نه وروسته هغه وکړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې ؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لړ واتڼ کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې او خوف نه په لړزه کې وه .

هغه وکړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې د هغه څټ له تنه ور پرې کړ . صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او د هغه یو بل ملګرې یې هم زمکې ته را خملاوه ، د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و . په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و . دوې پنځه واړو صاحب خان او د هغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو او غمونو کې ډوبه شوه او د خپله ځایه نوره هم شاته ولاړه .

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار د دې پلار او زوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان د هغوې د رې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو . تر ډیره وخته پورې د دوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان د هغوې د رې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې د هغه پلار چې د دو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمي شوې دې او د مقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې . د دې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملک سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و نښتې نو سمدستې یې پرې حمله وکړه او د هغه څټ یې هم له تنې پرې کړ . خو په د ې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ .

اوس نو صاحب خان د درې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یواځې ولاړ و . هغه د خپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا د همدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې د هغوې درې واړه سره مقابله پیل کړه . تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې د هغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه . اوس نو هلته د مقابلې له پاره یواځې دوه کسان هلته پاته و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوې د يو بل ملګري د له منځه تللو سره سم دهغوې پاته دوه نور ملګري ډير انديښمن شول ، اوس نو دصاحب خان حوصله دپخوا په نسبت ډيره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس يې د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه . يو ځل هغه دهغوې دواړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بيا يې د سترګو په رپ کې خپله توره په يوه باندې را خلاصه کړه او هغه يې هم له منځه يوړ . اوس نو په مقابلې کې يواځې يو کس پاته شوې و ، خو هغه د تيښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تيښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه يې هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځايه يې کړ.

دصاحب خان ددې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډيره زياته خوشحاله وه ، دهغې په مخ کې لکه دګلونو دپرپر کيو په څير خوشحاليو رقص اونڅا کوله . هغه مخته راغله او دصاحب خان تر څنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره يې ورته وويل:

صاحب خانه !ددې بد اخلاقو دلاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندی کړ اوبيا دې هغوې ټول له منځه يوړل ، نو په دې ترتيب دې پر ما ډير زيات احسان وکړ . که چيرې زه د ټولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بيا به هم ستا ددې احسان بدله پوره نه کړاې شم .صاحب خانه !تا يواځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندي کړ.ګوره صاحب خانه !که چيرې په ژوند کې داسې کوم وخت او فرست په لاس راشي نو زه به ستا ددې احسان بدله ضرور درکړم.

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو هيڅ ځواب ورنکړ . د خپل آس په لور ورغې ، هلته يې د زين سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه يې پرې وکنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه وکنل شوه نو بيا يې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کيښود او هملته يې خپل شهيد پلار دفن کړ . بيا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې يې دهغې د زين سره وتړلې اوبيا يې غوښتل په خپل آس کينې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور يې وکتل او ورڅخه يې و پوښتل:

ګوره ګنګا !ته څنګه ددې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلی ؟اوس چيرته غواړې ولاړه شې ؟شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وويل:

ګو ره صاحب خانه !ددې ځايه څو ميله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګيو سره پړاو کړې دې. په اصل کې مونږ دغه ځاې ته د ښکار له پاره راغلي و. زما پلار هملته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته يوه ځنګلي او زه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس دهغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه ددې غرنۍ او زې پسې ډيره زياته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زمانور ملګری او« زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول. دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه ددوې سره يو ځاې ددې اوزې د ښکار له پاره راغلي وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې دهمدې حملې په جريان کې تاسې هم را ورسيدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندی پاته شوم. اوس ته پر ما باندې يو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ورورسوه ، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته يې وويل چې: را ځه ، زما سره يو ځاې راځه. شهزادګۍ ګنګا هم سمدستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره يو ځاې روانه شوه.

هغوې دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر اوسه پورې لږ مخته تللي و چې له يوه اړخه څه مسلمان ځوانان او يوه نجلۍ دهغه ځايه را ښکاره شول . دهغوې په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وويل چې دا هغه ساتونکې دی چې د همدې غرنۍ او زی(غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو . ددوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وينځه(داسي اوما) ده. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ویې ویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته دا وما سره زما د ورپېژندلو اړتیا نه شته ، زه هغه ډیره ښه پېژنم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پېژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وینځه اوما نژدې را ورسیده ، او ویې ویل:

زه به ووایم چې صاحب خان څه ډول او د کومه وخته راهیسې ما پېژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې د ګیدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به یې پوستکې ورکول او بیا به یې هملته د رهتاس په ښار کې قیام کاوه ، نو ډیر وخت داسې کیدل چې ستا پلار به دهغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په یوه سراې کې قیام کاوه ، او ما به دهغه سراې څخه دې ستا پلار ته راوست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډیره وخته راهیسې پېژنم. د اوما د ځواب د اوریدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه. صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره عجیبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چیرې ته یې بده و نه ګڼې نو زه غواړم یوه خبره درته وکړم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیر غور سره ورته وکتل او بیا یې ورته وویل: څه ویل غواړې ؟ هر څه چې وایې وی وایه. صاحب خان په ډیره نرمه ژبه ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ویریږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د دیوالونو سره ټکر نه شی او د جدایې د بل کړې اور په ځیر د سوځیدو ښه اختیار نه کړي. خو هغه خبره چې زه یې درته د هر لالچ نه پرته کوم دهغې په کولو سره لږ څه ویره احساسوم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دهغه حوصله ورکلکه کړه او ورته یې وویل چې ویریږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دې هغه ووایه. زه پرې نه خفه کیږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډیره شوه خو ورته یې وویل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځاې کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تیزو سترګو سره وکتل او بیا یې ترې وپوښتل چې ایا ته غواړې زما د اوما څخه یې هم پټه کړې ؟ صاحب خان ورته وویل چې نه ! اوما کولې شې دا خبرې واورې ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وویل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وینم چې هغه څه وایې. په دې خبره یې خپل آس را تاو کړ او بیا یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې: صاحب خانه اوس وایه ، ته ما ته څه وایې ؟ صاحب خان ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ویل غوښتل چې تا ته ډاګیزه کړم چې زه د ډیره وخته راهیسې له تا سره مینه او محبت کوم او غواړم له تا سره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور اور په ځیر تکه سره و ګرزیده ، بیا یې حرکت وکړ او خپل ښې لاس یې پورته کړ او په پوره قوت سره یې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او یوه کلکه څپیړه یې په مخ وواهه. او بیا یې په خپل همدې قهرجن اواز کې وویل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مینې اومحبت اظهار وکړې او یا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځیدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې ووایې چې زه ستا د وصال غوښتونکې یم. تا خپل حیثیت ته کتلي دي. ته د سپې په پیالۍ کې د اوبو څښونکې یو ککړ او ناولې انسان یې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وویل ، نو تا دهغې د ویلو نه مخته باید سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ یم ، په داسې حال کې چې ته یو معمولی انسان یې. ته د کوچیانو د یوې قبیلې څخه یې ، او بیا دهمدې کوچی قبیلې د سردار غلام یې ، تر څنګ یې په ځنګل کې ګیدړې را نیسې او بیا دهغې پوستکی پلورې او خپل ژوند پرې تیروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بیا د رهتاس په ښار کې یې پلورئ ، دا چې زما پلار تاته اهمیت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور څه اړيکي شته ؟ که په راتلونکي کې دې په دې موضوع له مارسره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړنو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي. اوس نو ددې ځايه ورک شه. نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل. ددې خبرو سره سم شهزادګۍ ګنګا خپل آس را وګرځاوه او دهغه ځايه ولاړه.

کله چې شهزادګۍ ګنګا دهغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډيره پټه توګه صاحب خان ته وويل چې: ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلې دی. او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوی. که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خوبيا به هم ستا داورې سره اوږه يو ځاې کوم او ستا له پاره به کار کوم. زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان وغواړي داسې يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښنو کې ولويږي ، صاحب خان ورته وويلې:

زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم. او کله چې هغه زما پښنو ته را وغورزی نو ديوې سپي په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وی. دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل: واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم. ته مه غمژن کيږه. ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښنه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکي يې ټول محاصره کړل. ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل: چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل: ګوره صاحب خانه !تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی. ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې. خوهغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو. مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو. هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې. دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې: دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکي او خدمتګاره اوما هم ده. زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم. دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللي شي يواځې ته له مونږه سره ولاړ شه. دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلي خدمتګاری او ساتونکو سره يو ځاې دهغه ځايه خپل منزل په لور ولاړه.

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځاې ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځاې پړاو کړې و. هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلي لور ښه راغلاست يې وکړ. او په ډيره انديښنه يې تر ې و پوښتل:

زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللي وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکي ستاسې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډيره انديښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دخپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډیره لرې تللې وم او دا زما ډیره ستره بې عقلي او لویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه. او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو او دهغې ځان، عزت او ابرو یې خوندي وساتله، او بیا یې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړې و، او ټوله خبره یې ورته په ډیر تفصیل سره ټکي په ټکي وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اویدو وروسته راجه هرکشن ډیر غمژن معلومیده، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل :

ګنګا لورې ! تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې. که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو د هغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هر چا ته دېل سره د خپلې مینې او محبت د څرګندولو حق ور په برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوي او بیا یې پوستکي باسې او په ځاې ځاې کې یې پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده. ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم. ددې ټولو خبرو سره سره بیا هم هغه یو ډیر میړنې، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیداې. لورې ! ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډیر زیات درنښت او عزت کوم. اودهغه سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کوم، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته یې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې او په پایلو کې یې هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ.او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړاې شوه. په دې وخت کې ته باید را مخته شوې واې اوهغو خلکو ته به دې ویلې واې چې دې انسان زما عزت، ابرو او عصمت خوندی ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ. خو ستا د خبرو نه څرګندیږی چې تا یوه خبره هم نه ده کړې او هغه دې د شیرشاه سوری خلکو ته ور حواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې. په هر حال ته ارام وکړه، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل، ساتونکې په یوه منډه راغلل، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ او همدا اوس د صاحب خان د کوچی قبیلې په لور ولاړ شئ، هغوې همدلته نژدې په شرقی سیمو کې پراته دي، ددې قبیلی سردار ته ووایاست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوری خلکو نیولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمد ستی ورځئ او وخت مه ضایع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول اوهغو ته یی کمچینه ورکړه. په داسې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمی ته ورستون شو.

۳

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ، داسې معلومیده چې دا وګړې به دددې وسله والو ځوانانو سالار وې. هغه ته په را نژدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره ! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربار ته بوځئ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی، ماته څرګنده نه ده. خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. تر څو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډیر غور سره وکتل او بیا یې ورته وویل:

ګوره دوسته ! زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تا ته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سلیمان دغرونو اوسیدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بیا یې دهغوې ډیرې خلک دې لورې ته را واستول ، ترڅو دلته د اوسیدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړیکې جوړې کړي. په همدې خلکو کې د سور د قبیلې یو وګړې ابراهیم خان هم موجود و.

دا ابراهیم خان په خپله یو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او میړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کیده. ددې ابراهیم خان درې زامن و چې د یوه نوم یې حسن و. دې حسن څلور ودونه کړې و. دهغه لمړۍ ښځه افغانه او اخرې ښځه یې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د یوه نوم فرید خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فرید خان بیا شیرشاه سوری وګرزید. ترڅنګ یې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د یوه نوم یې سلیمان او دبل احمد و. حسن خان د دویمې او دریمې ښځې څخه هم څو بچیان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، یوسف ، خرم او شادی خان هم شامل دي. خو ددې څلورو واړو څخه یې یو هم د یادونې وړ نه دي.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقیقت کې یوه وینځه وه او څنګه یې چې غوښتل نو همغسې به یې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فرید خان به ۱۴۸۸ ز کال هوشیار پور ته نژدې په باجوړه نومې ځآې کې پیدا شوې و.

د فرید خان یعنې دشیرشاه نیکه ابراهیم خان لمړۍ پنجاب او بیا بنور ته ولیږل شو. په هغه وخت کې په دې سیمه دجمال خان په نامه یو سړې حاکم و. هغه ابراهیم ته د هغه د خدمتونو او میړانو په ویاړ د بنور جاګیر ورکړ. ابراهیم بیا په همدې ځاې کې وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغی وررور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه. اوس نو سکندر لودی ته هلته داسې یو وګړې په کار و چې په پوره دیانت سره د باربک څارنه وکړاې شي. په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والی و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدلید و وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته یې د سهسرام ، حاجې پور ، خواص پور او ټانډا سیمو مسؤلیت هم ور وسپاره ، ترڅنګ یې هغه ته ستر اعلی منصب هم ورکړ.

د جاګیر د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړۍ ښځې اودهغې د دوو زامنو هر یو فرید خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښایسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نیولې و.

په دې سره دحسن خان اړیکې د نورو اولادونو سره د مور میرې په خیر وګرزیدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فرید خان دخپلو دوو زامنو سلیمان او احمد خان بدترین دښمن ګاڼه. د میرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګیدو سره فرید خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې یې د جمال خان څنګ ته پناه یوړه.

دکوره د تیښتې وروسته فرید خان د ډیرو سترو ستونزو او محرومیتونو سره مخ شو. خو خپله حوصله یې له لاسه ور نکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصیحت کاوه چې بیرته د خپل پلار په لور ور ستون شي. خو فرید خان د بیرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل یې هملته په جونپور کې خپل تعلیم ته دوام ورکړي.

د فرید خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډیر زیات بې ننګه شو. ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د یوې معمولې وینځې هندوې ښځې د اغیز لاندې راغې او خپل اولادی یې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه کړچار باندې ډیر پښیمانه شوې و ، په همدې خاطر یې د جونپور والی جمال خان ته پیغام ولیږه چې په هغې کې یې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فرید بیرته سهسرام ته را ولیږی اوکه نه دلته به یې تعلیم او تعلم نیمګړې پاته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیندو څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې دهغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده . همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربي ، فارسي ، او اسلامي علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.
دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې دخپلو خبرو لړۍ جاري و ساتله او ویې ویل:
واوره زما دوسته ! نه یوائې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه . د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.
په دغه وخت کې جونپور ته دهند شیرازه ویل کیدل ، اود لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء همدلته په جونپور کې اوسیدل.[1]
لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې دهغه د غفلت په اساس دهغه ډیر زحمت کش زوې دهغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، ددې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځای و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف دمخالفت بیروغونه را پورته شول اودهمدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. اوددې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده . فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم راپیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یوائې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، ترڅنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې دخپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ اودهغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو .
په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله . دهغه د راتلو وروسته نه یوائې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظموالې هم را منځته شو.
فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، دخلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیې د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم اوتیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه دمالیې داخستلو له پاره (په نقدې اویا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته وټاکل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه و ټاکل شوه نو بیا به دهغې په تر لاسه کولو کې هیڅ ډول غیږ نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و. ددهقانانو ډیره شمیره د هغه ملاتړي ګرزیدلې و ، ځکه چې هغه د هر وګړي سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات دقدر وړ وګرزید.

داسې څرګندیده چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وی رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلې وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځای د خپل زوې سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي. ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو.

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړی نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړی. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و.

ددې ناکامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو. فرید خان یو ذهین وګړی و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و. هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ور ولیږه چې په کې یې ورته لیکلی و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسیدلې وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم. ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هرچاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلې شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو. بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یواځې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوری داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولې دې. شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت را کړی.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول. په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی. خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډ من نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه. او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې. دهغې هغه اخری

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د يو ځاې ځملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فريدخان د جاګير څخه بې واکه شوې نه و ، او د هغه په ځاې د هغه دواړه زامن سليمان او احمد نه وټاکل شوی.

فريدخان د دې حالت څخه ډير زيات و زوريد ، او يو ځل بيا يې د خپل پلار کورته خداې پاماني وويله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهيم لودي دربار ته ورغې خو ابراهيم لودی د هغه دا غوښتنه چې د سهسرام جاګير دې بيرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهيم لودی فريد خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګڼه نو په دې خاطر يې د فريدخان د غوښتنې د منلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فريد يو ځل بيا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور يې مخه کړه. دولت خان د دې نه مخته په اګره کې د يو ستر جاګير خاوند او په اعلی منصب باندې فايز و ، بيا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو . همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پيغام او بلنه ورکړې وه ، فريدخان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې او د هغه سره يې خپل اړيکی ټينګ کړل او بيا همدا اړيکی د دوې تر منځ په خپل منځې دوستۍ باندې تبديل شول.

دولت خان لودی هم ابراهيم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې د فريدخان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هيڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فريد خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو .

په ۱۵۲۵ ز کال کې د فريدخان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهيم لودي ته سپارښتنه وکړه چې فريدخان د حسن خان د جاګير وارث و ګرځوي ، هغه هم د فريدخان د وراثت په اړه يو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فريدخان د خپلو ميرنيزو ورونو سليمان او احمد سره دښمن وګرزيد.

کله چې فريدخان د خپل پلار حسن خان د جاګير د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو د هغه ناسکه ورور سليمان د جنګ جګړې پرته د هغه ځايه و تښتيد او ديوه افغان سردار ، سرادر محمدخان سور خواته ورغې او هملته يې پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جويند خاوند و ، هغه بيا د همدې سردار سره يو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فريد پر خلاف يې سازشونه پيل کړل.

محمد خان سور د دې وخت نه ډيره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فريدخان د پلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړي او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړي ، احمدخان په فريدخان باندې فشار راوست چې د خپل پلار حسن خان جاګير د ورونو تر منځ وويشي ، خو فريد ورته ويل چې هغه خو سليمان او احمد خپل ورونه ګڼي او په جاګيرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګير په انتظامی امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګير نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوي دی. هماغه و چې سردرامحمد خان سليمان را و ګماره تر څو په فريدخان باندې حمله وکړي ، فريدخان په دې پوهيده چې شايد هغه و نه توانيږي په يو اځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو د خپل ځان د ځواکمن کيدو په خاطر يې د بهار د والی بهار خان څخه مرسته وغوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فريد د ابراهيم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپايلو په انتظار کې کيناست. په ۱۵۲۵ ز کال د پاني پت په ميدان کې د بابر او ابراهيم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فريد د دې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و . په حقيقت کې فريد فکرکاوه چې که چيرې د بابر په مقابله کې ابراهيم لودي برې تر لاسه کړي نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهار د والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتيب به خپل ورور سليمان او د خپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړې. او که چيرې په جنګ کې بابر بريمند را ووت نو هغه به فريد د خپلو پرګنو د حاکم په څير و مني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته د شيرشاه سوري هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه يې واخسته ، غاړه يې تازه کړه او بيا يې د خبرو لړۍ پيل کړه او ويې ويل :

ګوره صاحب خانه ! د پاني پت په ميدان کې ابراهيم لودي د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پاني پت په پريکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانو د حاکميت دري نيم سوه کلن دوران پای ته ورسيد او د دې لوېې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه . ابراهيم لودي ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والي بهار خان پر ته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم يې سيکې جارې کړې او خطبه يې هم په خپل نوم و ويله .

په دې ورځو کې فريدخان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسيده ، يوه ورځ هغه د بهار خان سره يو ځاې د ښکار کولو په نيت ووت نو فريدخان د يوه زمري سره مقابله وکړه او هغه يې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هيسې بهار خان هغه ته د شيرخان لقب ورکړ او تر څنګ يې د خپل زوي جلال خان استاد هم و ټاکه .

د بهار خان د موافقې سره سم شيرخان د سهسرام په لور وخوزيد ، د سهسرام د جاګير انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقيقي ورور نظام خان په لاس کې و . خو بيا هم د شيرخان بسپنې ته يې اړتيا درلوده ،

سردار محمد خان چې د فريدخان او د هغه د پلار حسن خان سره يې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهاني قبيلې څخه و . د هغه د همدې قبيلې پورې اړوندو زياتو افسرانو او درباريانو شيرخان ته د يوه قومي او ولسي ځواکمن شخصيت په څير د کتلو زغم نه درلود . په دې وختو کې د بهار څخه د فريدخان د تللو وروسته سردار محمد خان د فريدخان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پيل کړ . او د هغه په لاسو يې دا فرمان جارې کړ چې شيرخان دې د خپل پلار جاګير د خپلو ورونو تر منځ برابر وويشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي . هغه نه يواځې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان يې هم د هغوې د منځګړي په څير و ټاکه .

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شيرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنيد برلاس سره اړيکې پيدا کړل . جنيد برلاس د بابر د ډيرو ښو عسکری قومندانانو څخه و . شيرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره يې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنيو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې د دوې اطاعت کولو ته تياري کړي . د مانک پور صوبدار د شيرخان دا رايه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره يوه ځواکمن او په معامله پوه ملګري ور زيات کړي و .

همغه و چې شيرخان ته يې فوځ ورکړ ، شيرخان هم د ځنډ پر ته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه يې په يو شمير نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه . د هغې وروسته يې په سردار محمدخان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جويند پورې ورسيد . سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شيرخان په جويند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته يې پيغام وليږه چې متن يې داسې و :

« يو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډيرې ښې اړيکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپين ږيرې هم يې . زه هيڅکله هم دا نه شم زغملې چې يو عزتمند افغان سردار دې د پرديو په پناه کې واوسي ، ته بيرته را ستون شه تر څو ستا سيمې بيرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډير نيک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شيرخان په ډاډ ګيرنه سردار محمدخان بيرته راستون شو ، شيرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سيمې يې بيرته هغه ته په لاس کړې . د دې وروسته سردار محمدخان هم د شيرخان د دې نيک سلوک څخه ډير زيات اغيزمن شو او بيا يې هيڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره يې ورسره ډير ښه اړيکې وساتل .

د دې سوبې وروسته شيرخان نه يواځې په مانک پور کې د بابر د والي برلاس وفادار پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به يې يو بل ته تحفې او تحايف هم ور ليږل ، د شيرخان د بريا و په اساس ډير شمير افغانانو د هغه په دربار کې ماموريتونه پيل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبیرته راغوښتلو څخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را یوځای کول و. وروسته بیا شیرخان د جنید برلاس شکریه وکړه او اګرې ته ولاړ اوهلته یې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ لیدنه کې د شیرخان دوړتیا و اندازه واخسته او بیا یې خپل سالار جنید ته وویل:

مونږ ددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهیچا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دې کتلی. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شیرخان دنیولو او بندی کولو خواهش هم درلود. خو د جنید برلاس په مشوره یې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه یوازې د حالاتو د خرابید و اندیښنه موجوده وه بلکه شاهی اقدار هم ترنیوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شیرخان د شاهی میلمه په څیر هلته په اګره کې اوسیده.

په هر حال شیرخان په موقتی توګه د بابر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې دهغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل یې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړي. ددې ترڅنګ شیرخان په داسې وسایلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بیرته دهندوستان څخه وکاږي.

شیرخان ددهلی د فوځی مهم له پاره د بابر سره یو ځای ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی وچې دا و انګیرې چې ددې دوستي د بابر او هغه د والی جنید سره ترکومه ځایه تللې شي. په هرصورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړینه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګری را پیدا کړی ترڅو د اړتیاو په وخت کې یې په کار راشی.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته یې د یوه لیک په واسطه د جنید څخه بښنه وغوښته. او ورته یې ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د راپیدا کیدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډیر زیات اړین شوي و. په دې ترتیب شیرخان د دې ځایه ووت او په سهسرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ځایه دغه زوړ سپاهي یو ځل بیا دمه وکړه او بیا یې صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حالاتو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدویو علت دا هم ویل شوې چې ویل کیږي چې یوه ورځ په یوې میلمستیا کې د بابر په شتون کې شیرخان ته دخوراک له پاره په طشتری کې ماهی ورکړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه درلوده هغه سمدستې دخپل خنجر په خوکه هغه پرې کړ او ویې خوړ. بابر دا هر څه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته یې وویل چې ما ډیر ستر او عالی مرتبه افغانان کتلې دي خو تر اوسه پورې هیڅ افغان دومره نه یم اغیزمن کړې.

بابر خپل وزیر میرخلیفه ته دا تاکید هم وکړ چې هغه دې شیرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نیسي، خو میرخلیفه د شیرخان له اړخه بابرته ډاډ ورکړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دې او ترڅنګ یې دهغه د ملګرو شمیره هم دومره ډیره نه ده چې دهغه د اړخه کوم ګواښ را پیدا شي.

شیرخان دغو پس پسکو ته متوجه کیږی او په فکر کې لویږی، بیرته خپلې خیمی ته را ځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځایه تښتي. بابر ته په خپلې غونډۍ کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کیږی نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګندیږی چې شیرخان له دې ځایه وتلې دې نو د خپل وزیر میرخلیفه څخه ناراضه کیږی.

ویل کیږی چې شیرخان بیرته سهسرام ته را ستون شو او د جنید برلاس دربارته ډیرې قیمتی تحفی او سوغاتونه ورلیږل تر څو د خپلې غیر حاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړی. په همدې وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کیږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوې دې او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولې شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه دا ده چې زه بیرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.
تر دې ځایه د شیرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واوروله او بیا یې ورپسې وویل:
صاحب خانه ! شیرخان غوښتل چې یو ځل بیا د بهار خان سره خپل اړیکې ټینګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډیدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزیدلې وي ، د بله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شیرخان د ورور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.
په همدې ستونزمنو حالاتو کې شیرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پیل کړې ، د دې مقصد له پاره هغه یو ځل بیا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شیرخان ته ښه راغلاست ووایه ، او یو ځل بیا یې د خپل زوې جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو د هغه زوې جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو د هغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پیل وکړ او شیرخان یې همغسې د خپل زوې استاد پریښود.
په دې توګه په ۱۵۲۸ د زکال کې شیرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د راټولولو ډیره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړینې نه وروسته د شیرخان لاس نور هم غښتلې شو . ځکه چې جلال خان یوازې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمراني عملا د شیرخان په لاسو کې وه . شیرخان د افغانانو د ځواکونو په راټولولو کې خپلې هڅې ګړندی کړې خو هغه ته تر ټولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شیرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کیدو په اساس ډیر افغانان د هغه مخالف شوې و . د شیرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف یو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دوا ړو ژوندي پاته کیدل شونی نه دي.
د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه یې د بهار سره یو ځاې شوې و . پخپله سلطان محمود شیرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وې او غوښتل یې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنیوالي څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راوړي خو هغه د شیرخان او د هغه د وړتیاو اندازه نه وه کړې.
په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خو د سخت زیان سره مخ شو . شیرخان د یوه ډیر ستر ځواک سره د هغه مقابله وکړه او د ډیر بد شکست سره یې مخامخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ځاې خپل اسونه ، فیلان ، وسلې او ډیرې خزانې هم له لاسه ورکړې. د جنګ نه مخته شیرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځاې دې د سولې لاره خپله کړل شي او د شیر خان سره یو ځاې دې د مغلو په خلاف یو محاذ پرانیزي. خو قطب خان هغه د شیرخان کمزورتیا و ګڼله ، په پایلو کې یې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول.
په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شیرخان په خلاف مخالفتونه زیات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شیرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ. جلال خان ته یې شک ورواچاوه چې که چیرې شیرخان د خپلې مخې لرې نه کړي نو یوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړي.
همغه و چې جلال خان د څو کسو سره یو ځاې د شیرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شیرخان ته د دې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوې و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته یې د هغه اطاعت هم و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه بله ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کېدای. ددې تر څنګ د شیرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تر دې یې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځي یرغل هم کړي و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلې نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډېر کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړینې وروسته د همدې شیرخان تر سیورې لاندې را لویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولې شول چې په ډېره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباریانو په خبرو کې راګیر شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس یې د شیرخان سره دښمنی را واخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې رویې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار یې پرېښود او د سهسرام په لور بیرته ور ستون شو. د شیرخان بدبختي دا وه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دلیله د هغه دښمنان ګرزیدلې و.

د شیرخان د بیرته ستنیدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال د حکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او تر څنګ یې بنګال او بهار یو ریاست وګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمرانی په خپله له منځه ولاړه.

شیرخان په دې کار باندې ډېر خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډېره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نور کسان هم په خپل فوځ کې را یوځای کړل او د بنګال پر خلاف یې د جنګ تیارې پیل کړ.

د بنګال حکمران هم د شیرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې داخستو په خاطر د شیرخان په خلاف خپل فوځونه ور ولیږل. شیرخان په دې پوهیده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې د هغه د فوځونو شمیره ډېره کمه ده. نو په دې خاطر یې په حملې کولو کې د لمړیتوب څخه ځان و ژغوره.

شیرخان غوښتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړي چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر ټولو لمړۍ د دښمن پیاده فوځ د هغوې د توپ خانې او فیلانو سره یو ځای شاته و تمباوه، او د هغې وروسته د شیرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پریوت.

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قومندان ابراهیم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ ز کال کې شیرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دویمه ستره کامیابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډېرو ستونزو سره بنګال ته ورسید خو د بنګال خزانه او د فیلانو توپخانه هر څه د شیرخان په لاس کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتې د وروسته شیرخان د بهار حکمران وګرزید.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزید، دا کلا د تاج خان د مړینې نه وروسته د هغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکیت او څارنه کې وه. شیرخان هلته د جنګ کولو په ځای لاډو ته د واده کولو پیغام ور ولیږه او هغې هم دا پیغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او د هغې ځای خزانه د هر څه سره د شیرخان په لاس کې ورغله، د همدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسوخ ډېر زیات شو او هم یې په وسایلو کې زبردست ډېرښت راغې.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د ځواک د رایوځای کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، تر څنګ یې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډېره او په راتلونکې کې د هغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډېر بهتر وګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته دشيرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمې په خاطر و دروله ، بيا يې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور يې هم ګړندې کړ. بيا يې صاحب خان ته وويل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شيرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوي ، او لا تر اوسه يې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهيم لودی ورور محمود لودی شيرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهيم لودي ورور محمود لودی په پاني پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهيم د ماتې وروسته د سنګرام سينګ لوړې ته تښتيدلې و. بيا يې هملته پناه واخسته او بيا يې د کنوه په جنګ کې دهغه سره يو ځاې برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر يوې مودې پورې په چتوړ کې اوسيده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس يې راجپوتانه پرينښوده او بيرته را ستون شو او پټنه يې خپل مرکز وټاکه.

په شيرخان باندې د محمود لودي دومره زيات احسانات و چې شيرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړاې. همدا راز د محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو يو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شيرخان د افغانانو د را ټولولو او يو ځاې کيدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چيرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بيا خو د افغانانو د اتحاد او يووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شيرخان د يوې مودې راهيسې ورته بهې را وهلی وې

کله چې محمود لودی شيرخان د خپل لښکر سره يو ځاې د پاني پت ميدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شيرخان ورته پيغام وليږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تياري نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهور ه کړه چې څرنګه چې شيرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر دهغوې سره د وفادارۍ په اساس هغه د حيلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چيرې ته غواړې په دې جنګ کې شيرخان دخپل ځان سره را يو ځاې کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شيرخان د خپل لښکر په را ليږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بيا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزيد. شيرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چپ چاپ دهغه د لښکرو سره يو ځاې روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همايون د ناروغتيا په اړه انديښمن و ، په دې اساس يې بلې موضوع ته هيڅ توجه نه کوله.محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د درياب څخه راتير شو په لکنهو يې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځاې يې زوې همايون په تخت کيناست.

کله چې همايون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسيد نو هغه د جونپور په لور وړاندی تګ پيل کړ. په ۱۵۳۲ ز کال کې د محمود لودي او همايون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتيد. محمود لودی يو ځل بيا فوځ منظم کړ خو بيا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړيسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته ومړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لوېه وچه کې دشيرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوې مقابله نه شي کولې ، شيرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړې او دخپل سلطنت پولو ته پراختيا ور نه کړی نو تر هغې به ارام کښينه نی.

تر دې ځايه د شيرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بيا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بيا يې ژبه روانه شوه او ويې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړی.خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستي او دشيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې. شيرخان هم ددې ځايه څو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره يو ځاې پړاو کړې دې او دهمايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به دداړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلي ، او اوس مونږ تا هم همغه ځاې ته ور وړو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره وويله ، دشيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ماسره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د يوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړې ، دومره ستونزې وګالي ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په څير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړي ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره يو ځاې دشيرخان په خدمت کې حاضريږم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا وويل :

ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وويل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړيکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د يوه کوچي قبيلې د سردار غلامان يو. زما پلار هم همدلته زمونږ سره و. اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا ووايم چې زه د دغه کوچی قبيلی د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم او بيا دهغې پوستکې باسم او پلورم يې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې. بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بد بختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم. او زما نوره ډيره بد بختي داده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه د بل کوم چا سره مينه کوي ، او يا دا چې د يوې هندو نجلۍ په حيث زما په څير د مسلمان نه يې بد راځی او دخپل ځان له پاره مې ور نه ګڼی ، خو دا را ته وواېه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وويل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشيرخان دهغه دا غوښتنه و نه منله او بيا چې کله شيرخان ته څرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړي يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې. بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده او کله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې که چيرې شيرخان داسې وکړی نو دا به ډيره ښه وی. په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيربښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلی به يې هم تر سره شي.

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته د دریابونو د یو ځاې کېدو د ځاې سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و . د هغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې د هغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلې ،نیولې او له ځانه سره یې را روان کړې. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د شیرخان د درېدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځاې کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته د هغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډېر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښی لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:
زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډېر عاجز او مسکین تر سترګو کېږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکې وینم . دهغه د سترګو او دهغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې د ې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په څپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د څپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو او ازونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راڅرګند شي.
شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو اودصاحب خان څخه یې وپوښتل چې:
تا ولې زما دلښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:
ګوره فرید خانه !خلک تا ته شیرخان وایی او زه تا ته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په د ې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځاې و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښنو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډېر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي دخپل پلار سره یو ځاې د رهتاس درا جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندې ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کېښنودل ، بدقسمتۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوې ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندې وساته او هغه مې دهغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. دهغې پلار همل‌ته د ښکار د ځاې سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.
دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډېره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې دخپلو آسونو څخه را کښته شول اوپه ډېره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډېر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلې سرداریم. زما نوم فدایي خان دي ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دې دهغه نوم صاحب خان دې ، دا زما غلام دې. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځي ؟ دهغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویې ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورني غلام و ، بیا زما دپلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. دهغه په دې خبره فداي خان سمدستی وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و اوبیا ستاسې څخه و تښتید نو ماته راغې او دخپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځاي زما غلام شو. دا درې واړه پلار او زامن دګیدړو په ښکار کې ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوې دلته راغلی نو زما په لاسته راوړنه کې ډیر زیات زیاد ښت راغلی دې ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دې دهمغه ملک سکا زوې دې ، اودغه ځوان چې له ماسره یو ځاې دلته ستا دربار ته راغلې د هغه ورور مقرب خان نومیږي چې د صاحب خان مشر ورور دې.

د فداي خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یې ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فداي خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوي دي ، هغوې هغه خلک و چې غوښتل یې د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا له ځانه سره پورته کړي او بې عصمته او بې ابرو یې کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلې ، او ددې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لري اوغواړي هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت اوکرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چې صاحب خان یو غلام دې اوهغه نه غواړې د یوه غلام سره یو ځاي شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدایي خان خاموشه شو ،نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوې د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تا څخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چې که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زیات کسان هم وژلې واي نو بیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر او ویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلې دی ، نو که هغوې ستا دلاسو څخه خوندی هم پاته شوې واي نو ما به یې دلته سر له تنو جدا کړې و. زه ډیر افسوس کوم چې دهغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دې. ملک سکا زما دکورنۍ میراثي غلام و. زه دهغه په مړینه ډیر زیات غمژن شوي یم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدومره ووایه چې ته یواځې ګیدړې ښکاروې او که په تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې ؟

دشیرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بیا یې خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یې وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دې نو که چیرې ته یې را وپیژنی نو زه دهغوې تر مخه یو څه ویل غواړم. د هغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کې د خوشحالۍ نښې نښانې را وځلیدې او بیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لوري ته زما زامن ناست دي او زما چپ لوري ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړی یې پورته کړه او په ډېر جرئت سره یې وویل:
شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دغوی له ډلي څخه چې هر څوک غواړي له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نوکه چیرې ما دغوی د هر یوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دغوی په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوښه وی ماته یې راکړه.
دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفي سترګو سره وکتل او بیا یې په استفهامیه ښه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یې وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کوم اندازه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دهغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیازي تر ټولو ستر تیغ وهونکې او څواکمن انګیرل کیږي ، ددې ترڅنګ براهم جیت هم ددې دعوا لری او وایی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږی. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یو یې د صاحب خان په مقابله کې ازمینبت کوم ، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دهغه زوې عادل خان په خنداکې وویل چې:
درونده پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل وړور په څیر ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د براهم جیت اویا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډیره سهی ښکاري ، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دې ، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یی موجود وي ، او براهم جیت هم همدا اسې دروا اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګندیږی ، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل څوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یی وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وویل:
دورنده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسمانی او فزیکي اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږی.نو په دې خاطر دهمدې هیبت خان نیازي څواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې وازمایه. تر څنګ یی براهم جیت د توري وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږی ، نو د توري وهلو له پاره د صاحب خان سره براهم جیت را مخته کړه. شیرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یې وویل چې همدا اسې به وکړو.
ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هر یو هیبت خان نیازي او براهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او ودریدل ، شیرخان اول د هیبت خان نیازي لورې ته وکتل او ورته یې وویل:
هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر او با زوګانو دې چې کوم او سپنیز خولونه ترلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګې سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسمانی څواک مقابله وکړه. تر څنګ یی صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:
صاحب خانه !ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د یوه نوم هیبت خان دې اودبل نوم براهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسمانی څواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي ، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تاسره کوي ، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه !ته حاکم یی او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړده. او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم. ددې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یی وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نزدې شو نو ودرید ، بیا یې په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل : اې د لیوانو او ګیدړو ښکار کونکیه ! واوره ! تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې. تا خو په ځنګلونو کې دلیوانو او ګیدړو ښکار کاوه او همغه درته ګټندوې و. د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی. ته یوکوچې بنجاره یې. ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې. دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو.

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پاې به یې څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانود ښکار کولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکار کولې شم. کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه ځو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوځې د ژړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم

هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره دروازې ترشا ټکولې. خو نن به ستا بدن ټکوم ، او ستا عزت به د خاورو سره خاورې کړم ، او ستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان در وښایم. بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .

هیبت خان و اوښت را او اوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یې پورته کړ او غوښتل یې چې صاحب خا ن ته یو دروند ګذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و . څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او د هیبت خان په سوک یې سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یې وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه . ددې وروسته صاحب خان دفاع پریښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر ودرید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یې درې ځلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول. صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خا ن له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لړځه اند یښمن شاته شو ، په همدې وخت کې یې هیبت خان ته وویل:

ګوره هیبت خانه ! داسې بریښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یوکوچې او بنجاره یم خو دهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلې ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلې ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږې اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه . ددې نه دا ثابتیږی چې چې ستا په سوک کې ، ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته. زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پړمخ په زمکه پریوت.

داسې بریښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خا ن یې درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د دروند بار لاندې اوښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلی. بیا صاحب خان هغه د ویښتانو څخه و نیو ، را پورته یې کړ او څو څپیړې یې په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پړمخه را پریوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانې توګه ورمخته شو ، بیا یې د ویښتانو څخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یو لاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ او بیا یې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې د ګول دایرې په شکل کې و څرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ور و غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: زه د ځنګلې ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو دهیبت خان په څیر امیر انسان زما یوګذار هم و نه شو زغملای. کله چې دا هیبت خان میدان ته د مقابلې له پاره راغې نو زه د هغه دنوم څخه وویریدم او فکر مې کاوه چې دهغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي. مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خودې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړای ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې دهغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک او نه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځاې باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لورو وکتل او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډیر ستر او عظیم یې.ٓپه لاشریک خدای مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایې شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یواځې جسمی مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به دهغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمد ستي را پورته شو اود شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دې چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړای شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دی.

دهغه په دې خبره صاحب خان سمد ستی وویل:

دروندہ شیرشاه ! ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به ددې برهم جیت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دې ، اجازه راکړئ چې هغه دهغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته راشم. د صاحب خان ددې ځواب په اړه شیرخان لږ څه فکر وکړ او بیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه . او د صاحب خان په څیر یواځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته. دهغه په دې خبره برهم جیت سمد ستي متحرک شو او په خپل ځان اچولی ټول شیان یې له ځانه لرې او هیسته وا چول. هغه دخپلو لاسو څخه او سپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه اوسپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو دمقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان ځنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربې ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسماني ځواک کې هیبت خان ته په ډېره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یوازې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومېږې ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې د دې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهي ده چې ما به د یوې کوچنۍ قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ، ستا ماتول ماته ډېر اسانه دي . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډېر پوه تیغ وهونکې یې . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې و ښوولهاو ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې ، ولې خپل ځان د روح او بدن په اختلاف کې وراچوې ، کله چې زه درباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سوزېدلې شپې د خوبونو په څیر درویزه محسوس کړې . ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې . نو په دې اساس دا مقابله په ډېر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن د هر چا په وس کې نه وي او نه پرې هرې سرې پوهېدې شي . د هغه په دې خبره صاحب خان سمدستي وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت وواېي چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځي . هسې خو زه تاته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشي نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ورګډ کړم . تا چې د موسمونو په یخوالي کې د پخوالي کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تانه را پرېباسم . ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملي توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي . اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، د هغه به دې خبره برهم جیت سمدستي را مخته شو او په صاحب خان باندې یې د خپلې تورې ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډېره اسانۍ سره په خپل ډال سره تم کړ ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډېره ګړندۍ توګه یې په خپل مخکې جنګېدونکي برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شاته تګ پیل کړې و .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډېره ستومانتیا احساسوله ، د هغه د ظاهري حالت څخه هم دا را څرګندیده چې د هغه کیفیت اوس د اور سره د اېښول شوو اوبو د پوکڼیو په څیر ګر زیدلې دې . تر ډېره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا انداز ه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې . برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفاع څخه وکاږي او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شاته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښئ پښه د ځمکې څخه پورته کړ ه او په چپه پښه باندې را وڅرخید او یو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ او خپله توره یې په برهم جیت باندې را پریښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړي خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یو اځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل :

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دې ، که څه هم زه د کوچې قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یو اځې انساني جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت او د خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځاې ته راستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرني شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په څرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې . وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه ؟ د هغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولاې چې زه به په ځنګل کې ګیدړې او لیوان ښکارکوم او بیا به دکوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم . شیرخان ورته وویل: ګوره صاحب خانه ! زه له تاسره یو ځاې ستا وررور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همدا سې تورزن وي. صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما د خیمې تر څنګ دریږي او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي. زه همدا اوس تاته دخپلې خیمې تر څنګ دخیمې د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړشم او د خپلې کوچي قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې: هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې . بیا شیرخان د کوچي قبیلې سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تاسره په دې قبیلې کې دغلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس وو ایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، د هغه دخبرې په ځواب کې فدایې خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کیږي ، ګوره شیرخانه ! دوې دواړه زما غلامان وو اوماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړینې په اړه ډیر درد را رسیدلی دې ، خو د ګیدړو او لیوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا دپخوا څخه د خپلې ازادۍ قیمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هیڅ هم نه غواړم . زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،تر څو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څیر کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شیرخان د هغه ډیره شکریه وکړه اوبیا صاحب خان، فدایي خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدایي خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ما ته په دې اړه هیڅ معلومات نه و چې ته د شیرشاه کسانو نیولې یې او دلته یې د شیرشاه دربار ته راوړې یې. ما ته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را لیږلې و او تر څنګ یې دا هم راته ویلی و چې زه ستا ساتنه وکړم او د شیرخان څخه دې خلاص کړم. کیدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي ساتلی وی. خو دلته په راتلو سره ، زویه ، یو ستر انقلاب راغې. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا د خپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زویه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شیرخان د فوځ د سپه سالارۍ او دهغه د زوې کیدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وایم ،صاحب خانه ! زما زویه ! هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پیغام را ولیږه چې ستا په تعقیب پسې راشم نو هغه دا پیغام هم را لیږلې و چې کله چې د شیرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووایه چې له ما سره خامخا یو ځل ووینې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړۍ دراجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، اوبیا کله چې د هغه ځایه فارغ شوې نوبیا د قبیلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بیا ته دخپل ورور سره یو ځای بیرته دشیرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان دهغه ددې خبرې سره اتفاق وکړ اوبیا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډیره ګړندۍ توګه یې دخپلو ځایو په لور وخغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راخغلولو لږه شیبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسید. دهغه پړاو د کرم ناسه او سون ددریابونو تر منځ په یوې غرنۍ لړۍ کې پروت و . هغه ځای کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دریابونه د ګنګا د دریاب معاونین ګرزیدلې و . دپړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه اونیغ د راجه هرکشن محل شکله خیمې ته ورسید.

دخپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته یې وویل: زه راجه را بللې یم ، کیدې شی تاته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وویل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تللو راتلو باندې کوم بندیز نه شته. صاحب خان دهغه شکریه ادا کړه اوبیا خیمې ته دننه ورننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن او دهغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دي او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ورننوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه اوبیا دهغه ځایه پورته شوه اوپه ډیره غصه او بیزارۍ سره دهغه ځایه ووتله او دخیمې بلې خونې ته ولاړه.

راجه هرکشن دخپلې لور په دې کرغیړن حرکت سره ډیر په فکر کې ولوید خو خپل ځان یې سره کنترول کړ او دخپل لاس په اشارې سره یې صاحب خان ته د کیناستو ځای ځیګې وروښود او ورته یې وویل: صاحب خانه ، را څه کینه. ته ولې ولاړ یې. ما خو فداې خان ته پیغام وراستولې و چې تا را ته ضرور را ولیږي ، اوس وایه کله چې ته دشیرخان عسکرو و نیولې نو څه ډول سلوک یې در سره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کيدې شي تا ته دا خبر را رسيدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما د شيرشاه سورې د څو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستې دهغه خبره پرې کړه او ورته يې وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زويه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتيا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې اودهغې وروسته د شيرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندې يوړې ، که چيرې ته دلته زما ځاې ته را رسيدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې. اوس را ته ووايه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وويل:

ګوره راجه: کله يې چې زه دشيرخان دربار ته ور وستلم ، نو هغه زما سره ډير زيات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډير خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د يوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بيا هغه زه دخپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم دهغوې نومونه هيبت خان نيا زی او برهم جيت وو. دهيبت خان نيا زی سره ما د جسمي قوت د ازمايلو مقابله درلوده خو ما هيبت خان په ډيره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هيبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازميښت مقابله وګټله نو شيرخان زه د خپل فوځ سالار وټاکلم ، خو کله مې چې دهغه دبل سالار برهم جيت څخه د تيغ وهلو مقابله هم وګټله نو شيرخان ماته دخپل زويولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شيرخان د زويولۍ تر څنګ دهغه د فوځ سپه سالار هم يم ، دهغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی يم ترڅو د خپلې کوچې قبيلې څخه خپل سامان را ټول کړم او بيرته را ستون شم. درا ستنيدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې اوسيږم. په لاره کې را ته زمونږد قبيلې مشر فدايی خان وويل چې تا خپل ځان ته را بللې يم ، ما فکروکړ چې کيدې شي له ما سره کوم کار ولرې ، دهغه په دې خبره راجه هرکشن دخپله ځايه را پورته شو او صاحب خان ته يې وويل چې ته دلته لږ کينه زه سمد ستی بيرته را ستنيږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او دهغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کيدلې نو صاحب خان په ډيره ښه توګه اوريدلې ، په دې خاطر صاحب خان هملته غلې ناست و او هڅه يې کوله چې خبره په پوره توګه واورې ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وويلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغيره سلوک او بدو الفاظو د استعمال په خاطر بښنه وغواړې ، هغه پر تا ډير احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو يې خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وويلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خيمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، دخپل ناوړه سلوک په اړه ، بښنه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ پو زه تروه کړه اوپه ډير قهر او غضب سره يې ورته وويل:

پلارجانه ! ته غواړې زه دهغه صاحب خان په څير د يوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره .... څخه د خپلې رويې او سلوک په اړه بښنه وغواړم ، زه د يوه رياست (هيواد) شهزادګۍ يم او هغه يو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګيدړو اوليوانو ښکارې ، ذليله اوپست انسان دې. زه به ولې دهغه څخه بښنه غواړم ، هغه د يوه ذليله ټيټ ذات انسان دې او دپورته ذات د خاوندانو سره نه ښايي چې د ذليله او ټيټ ذات د خلکو څخه بښنه وغواړي ، دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته يې وويل:

ګوره لورجانې ! دهرم مونږ ته هيڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو دخپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. دهرم مونږ ته ددې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلي دي او تا ور سره ډېر نا غيره او ناجاړه سلوک کړي دي ، ولي دي په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړي.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا يو ځل بيا وويل:
پلارجانه ! ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه ځخه د بښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بيا دا هم درته ووايي چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوم ، بيا به ته را ته داهم وايي چې اوس زه دهغه وينځه و ګرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هيځکله هم داسې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا ځخه ډېر زيات احسانات کړي دی ، هغه دلته د ګيدړو پوستکي راوړي او مونږ دهغې دخوښې قيمت ورکوو ، هيڅکله مو هم دهغوې سره بد ديانتي او ناروا سلوک نه دې کړي ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړي دي او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنيو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هيڅکله هم دهغه ځخه بښنه و نه غواړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن وويل:
ګوره لورې ! که چيرې د شيرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره يې وړې وې ، او ته يې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا درياست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وايم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، دهغه ځخه بښنه وغواړه. دخپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ويې ويل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بيا ګنګا د خپلې خيمې ځخه د نقدی پيسو يوه کځوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چېرې چې صاحب خان ناست و. هغې دا دپيسو کځوړه د صاحب خان په غېږ کې ور واچوله او بيا يې په ډېره کرکه او نفرت سره ورته وويل: ګوره د ګيدړو ښکار کونکې او دهغو ځخه پوستکې ويستونکيه او د کوچې قبيلې د ټيټ ذات غلامه ! دا چې تا د شيرخان دوسله والو ځوانانو ځخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا دهغې معاوضه او انعام دې ، درواخله.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو ځخه صاحب خان ډېر نا ارامه شو په ډېره غصه او قهر سره را پاځيد او د نقدي پيسو هغه کځوړه چې ځو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غېږ کې ور اچولې وه ، راواخسته په زوره يې د ګنګا په خوله ور ويشتله. ګنګا هيڅکله هم د صاحب خان ځخه دداسې سلوک هيله نه درلوده. دهغې رنګ تک ژيړ شوې و. په زمکه پرته د پيسو کځوړه يې را پورته کړه او بيا يې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غيرې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته را ننوت او ګنګا ته يې وويلې: ګوره لورجانې ! ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم. ګنګا په ډېرو درنو پښو سره هغه بلې خونې ته بيرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره همدلته کيناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه يې ترې بښنه و غوښتله ، وروسته يې بيا په ډېره رازدانه توګه دصاحب خان سره خبرې پيل کړې ، تر ډېره پورې دواړه همدلته ځانته يو ځاې ناست و ، بيا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ.

۲

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځايه پورته شو او هغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدې شو او په ډېره مينه او محبت سره يې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بيا يې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وويل:
ګنګا لورې ! ګوره ، ته خپله غصه هيسته وغورزوه ، ما ستا په اړه يوه ډېره ستره پريکړه کړې ده ، دهغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور ځخه يې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پريکړه ؟ هرکشن ورته وويل: ګوره لورې ددې ځايه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډېره غير معمولې توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه ځوک چې په سوئمبر کې بريالې شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د رياستونو شهزادګان هم را بلم او دخپل رياست عام جنګجو يانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږ کوم، ايا زما دا وړانديز ستا له پاره د منلو وړ دی؟
د خپل پلار هرکشن د دې وړانديز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه، او په نرۍ شانته خندا کې يې وويل: پلار جانه! زه ستا د دې وړانديز سره متفقه يم، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې بريالې شي نو زه به هغه د خپل ژوند په ملګرتوب باندې په وياړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ د دې ځواب په اوريدو سره راجه هرکشن ډير زيات خوشحاله شو. او بيا يې وويل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه، زه په پړاو کې قدم و وهم، د همدې خبرې سره سم هرکشن د خيمې څخه بيرون ووت،
دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخيمی څخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچيانۍ قبيلې ته راغې، دهغه ځايه يې خپل ټول سامانونه را ټول کړل، او دخپل ورور مقرب خان سره يو ځاې دهغه ځايه را ووت او په تل پاتې توګه د شيرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې يې د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پيل کړل.

۷

شيرخان يعنې شيرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه د دريابونو تر منځ دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و، هغه په ډيره انديښنه کې ناست او د همايون د فوځونو د راتلو انتظار يې کاوه. همايون هم دخپل يو ستر لښکر سره د شيرشاه سوري د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل يې چې په هرصورت چې شوني وي د شيرشاه سوري څخه د بهار سيمه بيرته په خپله ولکه کې واخلي، خو په دې وخت کې يو ډير ستر او بې مثاله انقلاب راغې، چې د همدې بدلون له مخې همايون د شيرشاه سوري په لور د راتللو پريکړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځيد.
هغه د څو تيرو کلونو راهيسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت ړنګ کړي او غوښتل يې ريښې يې په هندوستان کې له بيخه و کاږي، هغه د دې کار له پاره عجيب او غريب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۲ زکال راهيسې ناست و او لمړی هندوستانی حکمران و چې د بابر د پاني پت او کنوه په جنګونو کې يې د حرب د فنونو استعمال زده کړې و.
بيا هغه د خپل ځواک د زيادښت له پاره د ترکانو او مغلو په څير يو منظم فوځ جوړ او هغه يې په ډيرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه د دې کار له پاره د قسطنطنيې څخه د ترکانو په لاس جوړ شوی توپونه او د هغوې روزل شوې توپچيان را وغوښتل، د دې څخه علاوه يې د پرتګاليانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.
د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفينو باندی برلاسې تر لاسه کړې و. د همدې نوې منظم جوړ شوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې يو ډير ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همايون څخه يې د مختـه تللو هڅې پيل کړې.
خو دومره هوښيار و چې خپل دغه مقاصد يې د بابر او همايون څخه پټ و ساتل، هغه د خپل سياسی تدبر له لارې همايون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړي د مغلو د واکمنۍ نه بيرون د خپل سلطنت پولې پراخه کړي.
کله چې همايون د شيرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خانديش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړ و. په شمال کې د سيند د ارغون حکمران خليج د پاراس څخه په ويره کې و. او د شرق په لور يې هم د بابر او همايون څخه لوبه بايلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بيابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوښياره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې يې د مختلفو راجاګانو تر منځ بغض ، کينه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه يې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې يې د ناګور ، او داجميربانسواړه ، او ډونګر پور پورې او د الود عبود څخه تر بوندي پورې او ان تر رنتهمبور پورې هيڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه دحکم څخه مخالفت او يا سرغړونه وکړي.

د ميواړ خپلواکې د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د ۱۵۳۵ ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تير شول او هنديل کنډ پورې ورسيدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته رانا سانګا ډيره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زيات د بهادرشاه دغه نوې راټوکيدلې فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښن ګرځيدلې و. خو بيا هم همايون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غيرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بيايي. پخپله د مغلو پادشاهان د اسلام ددين يو اځې نمايندګان ګڼل کيدل .

ددې تر څنګ کله چې همايون د شيرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همايون د شيرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه دهمايون د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د رانا سانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جيت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، مور وه په خپله ولکه کې راوړي او دخپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همايون ته يو سفير ور واستوه ،اودهغه څخه يې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همايون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ور نه کړای شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشير شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل يې چې په هر صورت چې شونی وی شيرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پيښې ډيرې ګټورې ثابتې شوې. خو بيا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډير محتاط قدم اخست. همدا راز شيرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ويره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د يرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفيران د سوداګرو په لباس کې دشيرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته يې دا وړانديز وکړ چې دواړه يو ځای شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شيرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله يوسي .

هغه سفيران چې د سوداګرو په لباس کې شيرشاه سوری ته ورليږل شوی و نو بهادرشاه دهمغوې په لاس څه ډير رقم هم شيرشاه سوري ته ورليږلې و . او هغه ته يې دخپل ځان سره د را يو ځای کولو بلنه ورکړې وه.

شيرشاه سوري ډير د عقل خاوند او دور انديشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفيرانو څخه نقدې روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره يې بهانه وکړه ، او بيا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پيسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی يې ډير عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جيبونو څخه پيسې راباسي او خپل جيب پرې ډکوي.

په حقيقت کې په دې وخت کې شيرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سياست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډېره په خپله سينه وو هي ، په اصل کې شيرشاه سوری ددا سې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همايون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جريان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتيب حالات د شيرشاه سوري په حق کې بدليدل را بدليدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفې او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، او دبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شوني ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرم وتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و ترلاسه شوي نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځاي د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر اوسه پورې په تخت نه دې ناست. هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې داسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځاې د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتارخان ګرمې وینې او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه. هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځاې په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیروني ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړي. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتار خان دخپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ. همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالپي نومې یو کلي څخه بیرون پړاو کړي و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، او دخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه او دخپل ورور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپي څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتار خان دحرکت څخه سخته خوابدي ښوولې وه ، تر څنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتار خان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و. نو په دې اساس یې په تاتارخان باندې ناڅاپي حمله وکړه. په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځاې شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتا رخان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتار خان او د همایون د ورور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان څټ یې هملته ور پرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړې وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر ځنګ يې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همايو ن د شيرخان په لور مخته تګ پرې ايښې او بيرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډيرې ويرې واخست ، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر ځنګ يې همايون ته هم د هغه د احتجاجي ليک ځواب ووايه ، همايون ته دا ليک په اګره کې ورسيد. په هغه ليک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤليت دا خستلو څخه انکار کړې و او دا يې د هغه خپلسري ګڼلې وه. د بهادرشاه دې ليک په همايون باندې ډير زيات اغيز وکړ ، ددې وروسته د همايون او بهادرشاه تر منځ د ليک د ليږلو را ليږلو لړۍ روانه وه ، هر يوه ، يو بل ته درې درې ليکونه و ليکل ، او د هغې ځوابونه يې وويل. بهادرشاه په خپلو ليکونو کې د همايون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته يې ددين ساتونکې ووايه ، او د مذهب او شريعت په نامه يې د هغه څخه وغوښتل چې لږ تر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې يو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همايون هم چې غوښتل يې د شيرشاه سوري پر خلاف يو ځل بيا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف يې دومره توجه و نه کړه ، ددې پايلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سياسي چالونو په واسطه خپل ځان د همايون د کنترول څخه ازاد کړ. دد ګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې نه بيرون د زرفشان په باغ کې قيام وکړ. او بيا يې د شيرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر ځنګ يې د بنګال د حاکم محمود په لور يو قاصد ور وليږه چې هغه دې هم د خپل لښکر سره تيار او سي تر څو د شيرشاه سوري پر خلاف په عمليا تو کې ګډون وکړي.

٨

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو رياستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (ددريمی ورځې د مقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونيو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نيسي ، او هر هغه جنګجو يه او نښه ويشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې وګټي نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې ګرځي.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ، هلته د رهتاس د کلا نه بيرون د جشن په څير ميلې لګيدلې وې ، بې شميره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د رياست د داخل څخه هم زيات شمير جنګجويان او اتلان په دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را ټول شوي و. په دا سې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سين د راجه پورن زوې سانول داس ، د ميواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بيرسنګ بنديله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بيرون د خلکو ازدحام ډير زيات و ، تر هغه ځايو چې د سترګو نظر رسيده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په يوې ګول دايره کې سره را ټول شوي و ، او بيا ددې ګول دايرې په منځ کې يې شاه نشين جوړ کړې و. دا ځاې د لرګيو د يوې سترې مانۍ په څير ښکاريده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې ناست و او تر ځنګ يې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړيو ځايو کې کينولې وې.

د مقابلې تګلاره څه دا سې وه چې يو فيل يې د ميدان په منځ کې ډير ښايسته جوړ کړې ، درولې و. د فيل په سر باندې د يوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. او بيا ددې لرګي د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور ګرانو يوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوې و. او دا اعلان يې کړې و چې هر يو نښه ويشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او يا د هغې سره نژدې په نښه ويشتو کې بريالې شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کيږي

په مقابلې کې ګډون کونکې هر يو نښه ويشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشي ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې يې د نښې د ځاې سره نژدې ولګيږي نو هغه به کامياب شميرل کيږي. هلته د شاه نشين په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، او دهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزير چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشی تهيه کړي او تر څنګ يې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پيل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول . د فيل د سر په سر دولاړ لرګې په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو دهغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښختې ايښول شوې او چونه يې پرې اچولې وه . دهمدې ځايه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي دهغې سترګې په لور واړول .

د راې سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و . خپل کمان يې نيغ کړ او د سترګې سره ساحه يې په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تيرانو څخه يې يو هم په نښه و نه لګيد . يواځې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګيدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل . د سانول داس نه وروسته د ميواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشی يې په نښې وويشتل خو دهغه يو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بيرسنګ بنديل د زوې سورداس نوبت راغې او هغه هم دخپلو پنځه غشو سره يو ځاې د نښې ويشتو په ځاې کې کيناست . هغه هم په ډير مهارت سره غشی وويشتل خو يو يې هم په نښه باندې و نه نښت ،

اوس نو د رياست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمايي. خو د ټولو بدقسمتې داوه چې د يوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لګيد ، په اخر کې يو سپور هلته جمګټی ته را ننوت. دې سپور تور کالي اغوستې و او خپله څيره يې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه . کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګټی ته را ننوت نو په يوه ټکان سره يې خپل آس و دراوه ، خو آس يې عکس العمل وښود او لکه د الف په څير په هوا کې و دريد او شنړار شو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په يوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را ځوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه يې کيښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشين په لور ور وخوځيد چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې يې د راجه وزير چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ويشل .

په تورو کاليو کې را نغښتې دغه اجنبی نيغ د برهمن وزير چورامن په لور ورغې او دهغه څخه يې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشی و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې د برخې اخستلو دمخه دې دغه نقاب د څيرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهيږې چې ته څوک يې او څنګه ځوان يې او د کومه ځايه راغلې يې. خو هغه ځوان ورته وويل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را يې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزير چورامن وويل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته وليکه ، خپل نوم دې وښايه ، خپله پته او ادرس دې ووايه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمدا سې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته ووېلي ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښايم او نه خپله اته پته درته ليکم ، خو چورامن ورته وويل چې که همدا سې وی نو ته بيا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې . دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزيد او او ويې ويل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همدا سې سهی ده زه به بيرته ستون شم . دهغه دې خبرې سره سم هلته په شاه نشين باندې ناست راجه هرکشن خپل وزير ته په حکمي لهجې سره وويل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلی. که چيرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوي ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. چورامن د راجه دحکم سره سم پنځه غشی دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبی لاس ور وا ړود کړ او يو اځې درې يې ترې را واخستل او پاته دوه نوريې بيرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن ووېل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشی در واخله، ددې ځخه به ستا په ښنبې ويشتو کې ښه والې راشی.

هغه اجنبی ورته وويل: ګوره چورامنه ! ښنبه ويشتل په درې غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو ځخه بايد درې يې په ښنبه و لګيږي ،نو همدا درې غشي بريالی شميرل کيږي خو زه به دخپلې ښنبې له پاره يوآځې همدا درې غشی را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشی به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شی. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن ووېل: ګوره اجنبی ! تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې درې غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيرې ته خپل قسمت ازميښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوی نو بيا خو پنځه غشی در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شی. خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبی ووېل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې درې غشو په واسطه دخپل فن ځرګند ونه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځاې ته چې غشی ورځخه په ښنبې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يې د فيل په سر د ولاړ لړګې دپاسه د سترګې جوړکړل شوې ښنبه يې و کتله ، دخپلې اوږې ځخه يې هغه دروند کمان را ښکته کړ. دکمان يو سر يې په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يې په زمکه باندې کيښود اوبيا يې لمړی غشي په کمان کې ورکړ ، ښنبه يې و نيوله ، ساه يې و دروله اوبيا يې غشي په ښنبې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړی غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا ښنبه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او د هغه دښايسته او حسينی لور شهزاګۍ ګنګا په ځيرو باندې هم خوشحالی را ځرګنده شوه.

ددې وروسته هغه اجنبی ځوان خپل دويم غشي تيار کړ او د پخوا په شان يې ښنبه و نيوله او دويم غشی يې په ښنبه وويشت. دويم غشي هم د ښنبې په منځ کې ور ننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګۍ ګنګا دد ې ځو ان ددې ښنبې ويشتلو ځخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالی له لاسه دخپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يې کله د هغو غشو په لور چې په ښنبه کې ور ننوتي و کتل او کله به يې دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په ځير يې ښنبه ونيوله ، ساه يې و دروله او خپل غشي يې د ښنبې په لور ور خوشي کړ ، دا غشي هم د نورو دوو په ځير د ښنبې په منځ کې ور ننوت. په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو ځخه پورته شول او په هغه ځاي کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو د پورته غورځولو ميله او خوشحالي راپيدا شوه. په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګۍ ګنګا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تر اوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يې چې دغه درې غشي ويشتلي و . راجه په ډيره ګړندۍ توګه لاندې راغي اودهغه سره يې غاړه ورکړه ، او ورته يې ووېل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا هم مخته راغله او ورته يې ووېل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې خو هغه کرچار چې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې. اوزه تاته ددې فن د ځرګندونې په اساس مبارکي وايم. ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښایي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلې دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبی په نري شانته اواز باندې وویل: زه اوس هیڅ هم نه وایم او نه د خپلو خیالاتو څرګندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړۍ ورځ ده. اجنبی ددې څخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه، دهغه ځایه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو، آس یې په قمچینه وواهه، او دجنوب په لوریې په ځغاسته کړ او ډیر ژر د ټولو د سترګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډیره پورې دغه ځوان پسې کتل او بیا یې سر ټیټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

۹

همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړیکو د بیرته جوړولو وروسته یو ځل بیا د شیرشاه سوری د ځپلو له پاره د اګرې څخه روان شو. خو شاید چې قدرت ته د همایون دا کار ښه نه یست. ځکه کله چې همایون یو ځل بیا دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه د کالپی تر مقامه پورې ورسید نو هلته ورته د چتوړ د راني کرموتی لخوا یو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دلیږل شوی قاصد په لاسو همایون ته لاس بند (راکهي [1]) ور ولیږه. (۱)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وایی چې خویندې یې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همایون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همایون دربار ته دهغې دپیغام سره یو ځاې را ورسید نو همایون یو ځل بیا د کالپی په مقام کې خپل لښکر تم کړ، اودخپل لښکر د مشرانو یوه غونډه یې راوبلله، اوهغه پیغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسیدلې و ،دهغوي تر مخه د مشورې او سلا له پاره کیښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمایون نژدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډیره پورې په دې پیغام باندې بحث اوڅیړنه وکړه، بیا د همایون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همایون مخې ته راغې او ورته یې وویل:

همایونه زویه ! ښه او غوره داده چې مونږ بیرته ستانه شو. د شیرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ باید د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو. همایونه ! زما زویه ! هغه وخت چې تا غوښتل د شیرشاه په خلاف د دوییم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منه کړې وې او درته مې ویلې و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډیر زیات عیار او چالاکه انسان دې، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطیع او فرمانبرداره څرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پریکولو هڅه اوهاند کوي، زه به زویه ! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپی نه بیرته ستون شه او که چیرې تا داسې ونه کړل نو بیا یاد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چیرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بیا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګواښ لاندې راځی.

واوره همایونه زویه ! زما سلا داده چې تر هر څه دمخه د بهادرشاه ځواکونه وځپه، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه، نو بیا که چتوړ یو خپل واکه ریاست پاته کیږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډیره غوره او ددې سلطنت د ساتنې یوه ښه وي.

که څه هم همایون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائید وکړ اودهغه سلا یې غوره و بلله، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همایون خاص باورې شخص معید بیګ همایون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ یې د همایون دکاکا ناصر مرزا نظر تائید کړ ددې نه علاوه د همایون مرزا وړور عسکري او مرزا هندال هم همایون ته همغسې وړاندیز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته یې وویل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلوبولو وروسته بیا دشیرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دې.

په دې وخت کې دهمایون وزیر معید بیگ یوه را پورته کیدونکي ګوابښ ته هم اشاره وکړه او ورته یې وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شیرخان او د ګجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه ګنډه کړی وی او په دې توګه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او دبله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې اویرغل لاندې راشو . اوپه دې توګه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لورې ته ولاړشي .،ددې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تګ تم کړ او بیرته د کالپی نوې کلې څخه د ګجرات دحاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .

د کالپي څخه بیرته د ګجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنګ پور پورې را ورسید . بیا یی دهغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وګرزید . تر دې وخته پورې د ګجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرم وتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اور کې ځان سوځولې و.

کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبې سره په هغه سخته حمله وکړه اود بهادرشاه ټول ځواکونه یې تار ومار کړل او د پاڼو په څیر یې سره وشیندل.

دهغې وروسته دهمایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنګونه روان و خو په هر جنګ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به یې مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځاې کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلې ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یې سره راټول او د ګجرات په لور یې خپلې پښې سپکې کړې.

د ګجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغې ، خو دهغه د راتګ د مخه د چتوړ راني کرم وتي خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د راني کرم وتي زوې بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ور حواله کړ او په خپله د اګرې په لور وخوځید. تر څو دخپل لښکر حالات سم کړی اود شیرشاه د ځپلو په لور یی تګ ته تیار کړي.

شیرشاه سورې تر اوسه پورې د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو د یو ځاې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبر ورسید چې همایون د کالپي تر سیمی پورې د را رسیدو وروسته دخپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړي او په بنګال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینګه کړي اوبیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړې تر څو په راتلونکې وختو کې که چیرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې دحملو ځواب په ښه توګه ورکړاې شی. دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.

شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمی نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یې خلکو ته په غونډیو باندې د کیناستو له پاره درۍ خپرې کړې.

کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره اوسلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډۍ په منځنۍ برخه کې ناست و . د هغه ښي اړخ ته د هغه زامن هریو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړۍ صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شیرشاه د لښکر سپه سالار و د هغه وروسته د شیرشاه نور سالاران لکه هیبت خان نیازي ، اسمعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان بټني ، اوبرهم جیت ناست وو. کله چې ټول سالاران کیناستل نو بیا هغوي ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو او سالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څیر زمونږ سره د ټکر کولو له پاره د ې لورې ته را روان و ، د کالپي د سیمی څخه بیرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډیر ګواښمن راڅرګند شوې دې. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بیرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې د هغه د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ، او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شیرشاه د لږ څه تم کیدو وروسته یو ځل بیا د خپلو خبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نیمایی شانته وي او همایون به هر وخت ددې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هیسته مو خطا کړي ، ددې تر څنګ د بنګال اوسني حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډیر ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې د هغه سرکوبې لازمه ده. که چیرې د بنګال تر ولکې پورې همایون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نو مونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو او بیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو. ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډیر زیات نازیږی ، هغه د همایون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

دشیرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو دبل سره په مشورو لګیا شول .دهغه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وویل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده. مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ دهمایون پر خلاف جنګ نه شو کولې. ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رایه څرګنده کړه اودشیرشاه خبره یې تائید کړه. شیرشاه تر یوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر یې کاوه ،بیا یې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست یې ؟ته خو هم لږ څه ووایه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار یې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وایه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې ؟ دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړاندیز ډیر په ځاې او ډیر ګټه ور دې او عملی بڼه هم لری. ځکه چې همایون اوس ددې ځایه ډیر لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. دهغه په دې خبره شیرشاه ټکان وخوړ او دهغه لورې ته یې وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: زویه ! ته دکومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟ په ځواب کې صاحب خان ورته وویل:

زما ستره اقا ، درونده شیرشاه ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هیله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود د خپلې مخې لرې او د بدترینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به يې مخ کړو .او دهغه ځخه به د بنګال په ولکه کولو کې بريالى شو . خو دهغې وروسته به زمونږ له پاره ددوو اړخونو ځخه خطرات را پيدا کيږي.

لمړی خطره داده چې که چيرې زمونږ په لاس د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تيښته بريالې کيږی نو هغه به ضرور د همايون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به دهمايون ځخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چيرې همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې نښتې وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شی نوبيا به هم سلطان محمود ددې ځخه يو بل ستر قدم اخلي . دهغه په دې خبره شيرشاه يو ځل بيا هغه ته متوجه شو او ورځخه يې وپوښتل چې: ځه ډول قدم ، زويه ؟صاحب خان ورته وويلې:

شيرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته ځرګنده ده چې د بنګال په ساحل باندې د پرتګاليانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا ديوه سرحدې ښار نه اخوا يوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .او هغه د پرتګاليانو مرکز دې . د پرتګاليانو سره ډير ستر بحري ځواک شتون لری او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګاليانو سره يو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې تر ځنګ يې دهغوې سره ډيره زياته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده . همدا راز دوی د پرتګيزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې دهمدې لارې يې ډير زيات مال اوشتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ويريږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همايون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کيدو وروسته د پرتګاليانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې ځخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه اوهاند کوي .نو په دې خاطر زه وړانديز کوم چې په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نيسئ ، يو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همايون او دريم د پرتګاليانو . داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په يوه وخت کې هم دهمايون ځخه او هم د پرتګاليانو ځخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی اوپه مونږ به يرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ بايد چمتو و اوسو .

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شيرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و اوبيا يې صاحب خان ته وکتل او په ډيره مشفقانه توګه يې ورته وويل:

صاحب خانه زويه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو ځخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم . په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالارۍ حق ادا کړ . د يوه سالار نظر بايد همداسې ژور او هر اړخيزه وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زويه !ته انديښنه مه کوه ، په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې به زه دخپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذريعه د همايون نه علاوه په پرتګاليانو هم ژور نظر ساتم .

دهغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شير شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نوبيا خو په بنګال باندې دحملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار . ځکه همايون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګيا دې ،نو دهغه د غير حاضرۍ ځخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ بايد په بنګال باندې ولکه وکړو . او خپل ځانونه مستحکم کړو . شيرخان راپورته شو او ويې ويل: که چيرې همداسې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر بايد په بنګال باندې دحملې له پاره کوچ وکړي . دشيرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو دخوا او ځخه لښکر دشيرشاه تر قومندې لاندې وخوځيد او په بنګال باندې دحملې له پاره يې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددويم سوئمبر له پاره پروګرام تيار کړې و . دا ځل بيا هم د پخوا په څير د رهتاس د کلا نه بيرون په ډاګ ميدان کې دخلکو ګڼه ګوڼه ډيره زياته وه خو د مقابلې کولو طريقه او تګلارځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سوروالي د نښې په ځير غوره کړل شوې و خودا ځل ويل شوي چې په دې مقابله کې به هغه وګړې ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . اودمقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وي چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريخول کيږي ، او دمقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په ځير پنځه غشي ورکول کيږي . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې ددې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بريالي ګڼل کيږي.

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و. او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . ددې ځايه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانيانې (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله ښه اېښودې وې او دهغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوي و چې د ښختو ددې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشي ور پريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په ځير تر هر څه لمړۍ د راى سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په ځير په هماغه شاه نشين باندې په ډير وياړ ناست و ، اودهغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و . چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشي ورکول . دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد دا و چې دهغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه دراې سين دراجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه دخلکو تر منځه ور تير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ور ننوت او هلته د نښې د ويشتلو له پاره و دريد. بيا ددغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوترې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي يو په بل پسې ور پريښول خو دهغه يو غشې هم په نښه و نه لګيد نو سانول داس ددې ناکامۍ سره سم ټيټ سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميواړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشي ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير دښه بخت خاوند و چې دهغو د پنځه غشو څخه يې يو په نښه و نښت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . د سورج مل په دې نښه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او دهرې لورې د لاسونو پړکار و او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې دهغو کوترو په لور ور ويشتل خو دهغه بد قسمتي وه چې يو يې هم په نښه ونه نښت. او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. دهغه وروسته د کورنيو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. ددوې څخه هغوې ته غشي ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . هغوې هم خپل خپل بخت ازميښت کړ خو يو يې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې بريالي نه شو.

کله چې اخرۍ نښه ويشتونکې ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبي آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته و دراوه ، دا ځل هم دپخوا په ځير يې کله چې دخپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په ځير و دريد ، اوډير زيات و شنړيد. په همدې وخت کې هغه اجنبي هم دخپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او د هغه د زين څخه يې کمان را پر انست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ دشاه نشين لاندې ناست د چورامن و زير په لور ورغې اوورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خير په دويمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې يم نو ايا د مخکنيو ننبه ويشتونکو په څير ماته د مقابلې کولو اودخپل قسمت د ازمېښتولو له پاره غشي نه راکول کيږي؟ چورامن هغه ته په ډېر غور اودقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسيت په ځای شفقت ا و مهرباني را ښرګند يد ه. هغه دخپلې همد ې مهربانۍ له لارې دغه اجنبي ته وکتل او دهغه جايزه يې واخسته ، ويې کتل چې دا ځل يې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود يې هم په تورو کاليو کې راپټ کړې دې. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ايا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس و ښيي. او ياد ې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او ننبه را ته و ښايه. دهغه په دې خبره هغه اجنبي ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

چورامنه !دا دويمه مقابله ده. که چيرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې دبرخې اخستلو پرته بيرته ستون شم. خو په هيڅ صورت به خپل نوم او ننبان تاته و نه ښايم.

هلته په شاه نشين باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډېر غور او دقت سره اوريد ې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مينې سره کتل اويا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپي اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره يو ډول کمزورتيا ګر زيدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډيره مينه يې د خپل وزير چورامن او ددغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې اوريد ې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړي اوخپل وزير چورامن ته څه ووايي چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پيل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته يې وويل:

ګوره زما عزتمنده اجنبي ميلمه !څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په د ې اساس په دويمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړيږي. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بيشميره غشي پراته دی دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې و ازمايه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکي اجنبي ور مخته شو اود غشو دهغه ډيري څخه يې د پنځو په ځای يو اځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وويل:

ته ولې خپلې اسانتياوې په زوره له لاسه ورکوې؟ کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځي نو ته بيا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ويشتلو باندې استعمال کړه. نو که چيرې ستا کوم غشي خطا لاړشي نو دهغه بل په واسطه به خپله ننبه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وويل:

ګوره چورامنه !غشي خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ويلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به يو هم خطا کيږي نه ، زما په وړاندې دا پريکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم اود همد ې درې غشو په واسطه به خپله ننبه سهيي کوم او دخپل فن څرګندونه به کوم. ددې خبرې سر ه سم هغه اجنبي يو اځې درې غشي په موټې کې واخستل او د ميدان منځته ، هغه ځاې ته ورغې چيرې چې ښختې په دايروي بڼه ايښول شوې وې. اوبيا هلته د چونې د دايرې تر منځ ودريد.

په همدې وخت کې يو بل آس سپور په ډيره ګړندۍ توګه ميدان ته راورسيد . او د ښختو څخه د جوړې شوې دايرې منځ کې هغه ځاې ته ورنژدې شو چيرې چې دا نقاب پوښه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره يې په ډېر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشين باندې ناست راجه چندرمل اودهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچيانو دقبيلې سردار ، سردار فدايي خان دې. فدايي خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې اوبيا بيرته په خپل آس سپور شو او د ميدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پیدا شو او بیا یې د خپل پلار په لور په کتلو سره وویل:
پلار جانه ! د کوچیاني قبیلې دغه سردار ، فدایی خان په دې وخت کې میدان ته ولې راغلې و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوا ن د مقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدایی خان به له ده سره څه خبرې کړې وي . ایا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچیانو د قبیلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ؟ دغې پلار هرکشن ورته وویل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګیرنه بلکل غلطه ده ، صاحب خان اوس ګیدړې ښکار کونکې نه دې بلکه هغه اوس د شیرشاه د لښکر سپه سالار دې او شیرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره یو ځاې د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې د حملې له پاره د شرق په لور و رغلې دې. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم ځوک دې. کیدې شي چې دا د فدایی خان کوم پیژندګلوې وي ، او فدایی خان هغه ته کوم ډیر مهم پیغام راوړې وی او هغه یې ورته همدلته اورولې وي ، دغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یوځل بیا وویل:
پلار جانه !که چیرې دا هغه ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکرکه کوم نو بیا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د لیکلو نه ډډه کوي ، ولې په ورځپانه کې خپل نوم نه لیکي. دغې په دې خبره هرکشن وویل: شونې ده چې هغه به په دریمه مقابله کې خپل ځان را ښکاره کړي. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چیرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټي نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څیر ښایسته ، حسینه او شتمنه نجلۍ څه ډول پریږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ویلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دریم ځلې مقابلې تر سره کیږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به رانژدې شي اوستا سره به د خپلې مینې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خولورجانې ! یوه خبره راته وکړه.
دغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه یې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چند رمل ترې وپوښتل: دغه اجنبی ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله یې ګټلې وه نو که چیرې هغه دویمه اوبیا ورپسې دریمه مقابله هم وګټي اودغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي اوبیا هغه دکوم ریاست شهزاده نه وی اویا هغه کوم لوې اوستر شخصیت اویا د ښه حیثیت خاوند نه وي نو ایا بیا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څیر د منلو وړ وي اوته به دهغه سره د ژوند کولو له پاره راضی اوسې؟
دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وویل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه یې نه پیژنم چې څوک دې. دهغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبیلې سره اړیکې لري.. خو ددې سره سره بیا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دویمه اودریمه مقابله هم وګټي نو پلار جانه !که داسړې هسې د کوڅې خس هم وی ، اویا ډیر زیات غریب او اجنبي هم وی ،بیا به هم زه دهغه په راخپلولو باندې فخر او ویاړ احساسوم. که چیرې ماته د شتمن او دولتمند میړه ضرورت وې نو بیا ددې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتیا وه. زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټي او هغه د انسانانو دهرې ډلې پورې اړوند وی نو بیا به هم زه هغه په ډیره خوشحالۍ او فخر سره دخپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا ددې ځواب په اوریدلو سره دهغې پلار هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې ورته وویل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې دهمداسې یوه منطقي ځواب هیله وه. اوس نو د مقابلې د پیلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه اودهغه د اشارې سره سم دهغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګه چې دغه درې واړه کوترې یو دبل تر څنګ په هواکې روانې د میدان مرکزې برخې ته را ورسیدې نو هغه تور پوشه اجنبی خپله نښه ونیوله او یو په بل پسې یې خپل غشي وويشتل . دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې یو په بل پسې ولګیدې اوپه هوا کې یې اوښتې را اوښتې او په ځمکه باندې را پریوتې.

دنښو د ويشتلو سره سم ټول خلک د ډیرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دریدل اوددې نقاب پوشه په سوبه باندې یې نعرې سورې وهلې، تر څنګ یې هر چا خپل کالی په هواکې خوزول ، لاسونه یې پړکول او ددې اجنبي په بریاو یې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړ و .

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ويشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ اوشیرې باندې دخوشحالۍ نښې نښانې د ورایه ځلولې.

ددغه اجنبی ځوان به بریاو باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحالیو سره یو ځای خپله خوشحالي هم نه شوه پټولاې. بیا یې د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا په لور د کتلو په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوشه ځوان دا دویمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په شیر په پوره میړانې سره وګټله ، زه هیله من یم چې نو موړې به دریمه مقابله هم په همدې شان وګټي . اودهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را ښرګند کړي. نو زما لورې ! که چیرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو نه په ډوب اواز کې وویل:

پلار جانه ! که چیرې دا اجنبی زما د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم په همدې توګه وګټي نو زه به دوه میاشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په شیر د اوسیدو له پاره تیاره یم . ځکه چې دوه میاشتې وروسته زما د نڅا او موسیقۍ درسونه پای ته رسیږي او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهیرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزیدو ») له پاره تیاره اوسم . په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د ښرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره زما لورجانې ! ښنګه چې ته غواړې همغسې به وشي ، که چیرې دا اجنبی ځوان ستا د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو بیا دوه میاشتې وروسته ، کله چې ستا د نڅا او موسیقۍ درسونه پای ته ورسیږي زه دهغه سره ستا د واده کولو تیارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبی نوم څه دې ؟ دکوم ځای دې ؟ دکومه راغلې ؟ او د کومې قبیلې سره اړوند دې؟ او یا دا چې دا د کومه ځایه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغۍ ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمدستې وویل:

پلار جانه ! که مونږ ددې شاه نشین څخه ښکته شو او د پخوا په شیر دې اجنبی ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دویمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو . هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړاندیز و مانه ،او بیا دواړه پلار او لور په ډیره بیړه د شاه نشین څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکي اجنبی ځوان ددې درې واړو کوترو د ويشتلو وروسته ، کرار کرار دخپل آس په لور روان و . کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډیره بیړه هغه لورې ته ور روان و .کله چې هغه ته ور نژدې شول نو بیا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله او په خپل خوږ اواز اوخوږه ژبه یې ورته وویل: ګوره اجنبی ! ز ه تر اوسه هم نه پوهیږم چې ستا نوم څه دې ؟ ته څوک یې او دکومه ځایه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغۍ؟نو ښرنګه چې تا ددې مقابلو دویمه برخه هم وګټله نو په دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډیر بختور ، او ستر شخصیت ګرزیدلی یې . زه تاته دا ډ درکوم چې ددې مقابلو ددریمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:

ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم اونښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته دکومه ځایه دلته راغلې اونه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، اودهرم له پاره ظلم اوتیري نه دې. ایا د خپلې دغې دویمې مقابلې د بریا و نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او د کومه ځایه راغلې یې. اوڅه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم اواز سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا ددې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه اوپه یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندېښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیټ کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځاې د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سوري شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ زکال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لوروته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سوري شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر دسیمې ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې داسیمې ډیرې ژرد اوبو لاندې راتللې اوهلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر دسیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځاې د ترټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځاې ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دي. د کهرک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم همدې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیروني یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۷ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو د مونګیر کلا باندې دحملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلاد سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهي د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لري. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اوږدوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږدوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یو اځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربي برخې څخه یرغل کونکې او سې ملاماتونکې تمامیږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهرک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونې نه دې چې درنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وي اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځې سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سوري په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه ددې حملې په اړه خبر ور رسیدلې و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړې و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځای هلته را غی. د لښکر یوه برخه یې همدلته د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او د بلې برخې سره یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوی باندې ددواړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقي برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سورې ددې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. دهغه جاسوسان هر هر ځای کې خپاره شوی و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو ستر سالاران دهغه دخیمې نه بیرون په خپرې شوې درۍ باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوی ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خو د مونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړې زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلې دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او و یونکې دا هم وایی چې تر څو د یرغل کونکې ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یې د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولې. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې دهغې له مخې ددې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه وګرځی. او که نه ددې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړې.ددې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ما ته یو څه ووایی نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یې او ستا مشوره او ستا تدبیر د تل له پاره په ټولو پورته والې لري ، ووایه چې ته اوس څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه ددې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځای کیږي ، ما کتلې ده. زما مشوره دا ده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي. هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوې بیرته را ستانه شي او د ګنګا د دریاب په غاړه دې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځای کیدو ځای ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي او بیا دې همدلته تم شی. په دې ځای کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پای ته رسیدو ته ور نژدې کیږی. دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دې اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي. خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي. هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لورې دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.
زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږي ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکی حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړي دي. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیرید و پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یې مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.
تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واوروله.
صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږ د مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یې وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړۍ دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندي کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .
تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یې بیا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوویې ویل:
ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ما سره پاته شي او د بلې برخې قوماندانی به یې ته په خپله کوې. له تا سره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ اوهیبت خان نیازي هم ملګری وی ، خو له ما سره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجي خان بټني او برهم جیت ملګري وي.
صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچ و تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را خرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فاعی فوځ ته د خوزیدو فرصت هم په لاس ور نه شی . په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبیا به د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمنې پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.
کله چې شیرشاه سوري په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قوماندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سوري د خپل لښکر سره یو ځآې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پیچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په داسې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښویدونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځای سورج ګړ ته نږدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار نښې نښانې را ښکاره شوې وې ، نو همدلته یې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یې منظم کړل.

ددې کار د پای ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازي ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډېره را زدانه توګه وویل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرید و له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وې چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځای سورجګړ ته رارسیدلې یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلې وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځآیه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندي پاته کیدو او ودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده. څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر او قوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یو اځې هیبت خان نیازي او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې وپې پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډېره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ .

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو . یوه برخه به یې هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یی د اسماعیل سورې په قومنده کې او دریمه برخه به یی زما سره وي.

هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځای په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هرصورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوري د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځای کیدو ځای ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .

هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځایه راوځي. نو د اسماعیل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځای د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوي او دهغوې لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځاې کې ځاې په ځاې کیږم. هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځاې کې د دښمن د مزاحمت کونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه یوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګیر دکلا په لور تیښته کوي. تاسې به هغوې تعقیب کړئ. د سورج ګړ ځخه را تښتید ونکي به یقینا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګیر دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره یو ځاې کیږي چې د اسماعیل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بیا به تاسې دواړه د اسماعیل سوری سره یو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګیر په لور د راتلونکو لاره مه نیسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تیښته راو تښتی او مونګیر کلا ته ورشی نو بیا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګیل فوځونه د مونګیر کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځی نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه یوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان و ټاکم. اوبیا به په خپله دمونګیر کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګیر کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه یوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره یو ځاې د مونګیر کلا هم خپله ولکه کې راوړو.

زما دوستانو واورئ ! مونګیر دا سې مستحکمه او ټینګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخیر انګیرل کیږی. اوپه ماضي کې هیڅ حکمران په هغې د ګنګا په دریاب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې. په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هیله من یم چې هغه پلان چې مونږ تیار کړې دې که چیرې پرې په پاک نیت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ اومونګیر به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشی. ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هیبت خان نیا زې ، حبیب ککړ او اسماعیل سورې درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل. تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملې دحل کولو هڅې یې کولې ، دهغې وروسته هیبت خان نیازی په ډیره عاجزی سره صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه !هغه پریکړه چې تا کړې ده ،په خداې سوګند چې دهغې نه بله ښه پریکړه نه شې پیدا کیدا ې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملې کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبیب خان یو ځاې دخپل ټول ځواک سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو. هغه کار دې چې اسماعیل سورې ته ور سپارلې دې هغه یې په ډیره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چیرې ته دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې ور داخل شې ، نوبیا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګیر کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکې توګه وویل:

هیبت خانه !که چیرې ته ، حبیب خان ککړ او اسماعیل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستې لښکر په درې برخو وویشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې څلور واړه متحرک شول اولښکریې په درې برخو وویشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګیر په لور یې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعیل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګیر اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نیولو له پاره ولاړ. او دریمه برخه یې هیبت خا ن نیا زی اوحبیب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور یې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعیل سورې د تللو وروسته هیبت خان نیا زې او حبیب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره یوځاې دشپې په تیارو کې د توپا ن په څیر سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې یې حمله وکړه. هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسیدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې. په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلې کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې یې دهغې ځاې دښار نه بیرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تیار کړې و . دهیبت خا ن او حبیب ککړ له پاره دې کار ډیره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې یې د ټول لښکر حالت ډیر ابتر کړ. د سورج ګړ نه بیرون هیبت خان نیا زې او حبیب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه اوکله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د میدا ن څخه و تښتی او ښار ته ور ننوځی نو هیبت خان نیا زې او حبیب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان یې قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې یې هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکي انقلاب راوست ، د ښار د دیوالونو دپاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم د دیوالونو څخه راښکته شول اود حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار د ننه ساتونکې فوځ هم د ننه ښار ته وتښتید اودخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځاې شول. په دې توګه په ښار کې د ننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات یې ترې ووژل. دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبي دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه.

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر یې یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پریښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړې ، اوپه خپله یې یوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکریانو ترشا ولاړ چې د سورج ګړ د ماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و.

دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته ورروان و. خو هلته هغوې ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و . په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ تر منځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو تر منځ ځاې ځاې نښتې روانې وې. اسماعیل سوری دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هیڅ صورت یې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه وو پریښوول. تر دې وخته پورې ددوې تر منځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید . کله چې د مونګیر څخه سورج ګړ ته د مرسته کونکو فوځې ډلګیو ته د سورج ګړ د ماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو دهغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن دهغوې ترشا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او د مونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم ددوې ترشا را رسیدلې و او ځان یې د اسماعیل سورې سره را یو ځاې کړ اوبیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو تر شا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان پخپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا تر څنګ په یوه پټ ځاې کې سنګر نیولې و او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله دهغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو نا څاپه دخپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره یې دخپل لښکر په واسطه و تړله .

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو اودهغوې دپښو د ټکار او ازونه تر لرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په شیر پورته کیدل ، کله چې ددې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نوبیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د وریځو د لمړې څاڅکي په شیر په حرکت راغې. اودهمغه تښتیدونکې پسې دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورغې.

صاحب خان دهغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ور ننوت . هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل او هلته یې خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو تر منځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې دهغوې تر منځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ننوتې دې. او تر څنګ یې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلی او دروازه یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندي ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دمونګیر په کلا کې د درد د نوبت څیر د یو څپانده ترنګ بڼه ځانته نیولې وه. هغه لښکر چې را تښتیدلې و او کلا ته را ننوتی و او یا تر اوسه پورې را تښتیدل او کلا ته را ننوتل ، په هغوې یې دهر څه اول را کیښودل.

دصاحب خان دا نا څاپی او ځواکمنه حمله داسې ویرونکې او خطرناکه وګرزیده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتیدلی له منځه یوړل او تر څنګ یې په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم یو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه د سلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګیا و نو په همدې وخت کې هیبت خان نیازی او اسماعیل سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه یې دمونګیر په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تیغه تیر کړې و . او په کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان ددې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبیب خان ککړ ته پیغام ور ولیږه او ورته یې هدایت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي اودهغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګیر په کلا کې اسماعیل خان سوری و ټاکه او هغه ته یې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسیږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه یوسي . او په کلا باندې خپله ولکه ټینګه کړي . خو په خپله یې د هیبت خان نیازي سره یو ځاې خپل نیم لښکر واخست اودمونګیر د کلا څخه را ووت او دکول ددریاب په غاړې کې پروت شیرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شیر شاه سوري هم د ګنګا د دریاب څخه پورې وتې و او هلته یې پټ سنګر نیولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار یې کاوه.

دبنګال حکمران سلطان محمود یو نړی کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شمیره سفرونو کې ډیرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسیدلې و چې شیرشاه سوري په هغه د حملې کولو له پاره په ډیره ګړندی توګه مخته را روان دې. خو هغه ته دا خبر نه و ور رسیدلې چې صاحب خان په یوه شپه د سورج ګړ او مونګیر کلا دواړه ولکه کړی دی ، دشیرشاه سوری دحملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود یو بل قدم واخست. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپل ځان سره واخسته او اراده یې وکړه چې پخپله به مخامخ د شیرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه یې دشپې په تیاره کې د شیرشاه سوري په لښکر باندې د چریکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې دداسې دوه اړخیزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لور ې ته دشیرشاه سورې دلښکر بیخ و تار و کاږی. شیرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ویشلې دې او د هغې یوې برخې ته یې حکم کړې چې پرمونږد اړخ له خوا ناڅاپی حمله وکړي. هغه دمخامخ لورې د بنګال دحاکم د فوځ د حملې انتظار درلود.

دشپې په تیاره کې د ګنګا د دریاب دې لورې ته سخت وینه تویونکې جنګ و نښت ، دجنګ میدان د چغو ، سورو اود اسونود شړنهار څخه ډک و .توري او ډالونه یوله بله سره جنګیدل ، د مړه کیدونکو چغې او د زخمیانو اه او زارۍ تر لرې لرې پورې ترغوږو کیدې. په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود دلښکر هغې بلې برخې د شیرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا څاپې حملې په واسطه دشیرشاه سورې دلښکرو په لیکو کې کمزورتیاوې را پیدا شوې و ه، خو شیرشاه سورې یو ډیر ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې دحملې د تم کولو له پاره دخپل لښکر یوه برخه را بیله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هیبت خان نیازي دواړه دسلطان محمود دلښکر په هغه برخه باندې یرغل وکړ چې د شیرشاه د لښکر پر خلاف یې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لورې حمله کړې وه. شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلې و. نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه.

او س نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوې و. او هغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم را کمه شوه. په دې وخت کې د بنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلې و چې د شیرشاه سوری نوموړې سالار صاحب خان د سورج ګړ او مونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته د هغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. د دې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر څنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیر ښت راوست او د هغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارې کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړې و او تر ډیره پورې د بنګال د حکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتې و. او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیر اوه. په دې توګه شیرشاه سورې او صاحب خان دواړو یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د حکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو د دریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړې و، د رهتاس دکلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمی مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځای ښایسته کړل شوې و. هلته د پخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و، او بیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلې و، او بیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلې و. بیا یې د دې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و، او شرط یې دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوي نو د هغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوې ته به د پنځو په ځای درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوې و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ورروان و.

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځای را څرګند شو. او بیا په نوبت سره په هم هغه شاه نشین باندې وختو. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځای کیناسته او بیا یې خپل پلار ته وویل:

پلار جانه ! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یې نوم پیژنم او نه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې د کومه ځایه راځي، د کومو زمکو پورې اړوند دې، د کومې قبیلې څخه دې، په داسې حال کې چې هغه زما د تر لاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي، نو که چیرې هغه دا مقابله بایلې هم، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي، نو هغه نقاب پوشته زما د تر لاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلار جانه ! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو او یا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې دریږم او په شاه نشین باندې نه کینم. هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و دریږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به د هغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واکي به و نیسم او ورته به ووایم چي تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلي نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را ښرګند کړه .

راجه هرکشن دخپلي لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې خپلې لور ته په ډیره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره لور جاني ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چي دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي. ته اوس هر کار چي و غواړې دخپل طبیعت او خپلي خوښي په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهي ده چي که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلي هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې دهغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چي هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن تر څنګ کینه. کله چي هغه په مقابلې کي دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته.

دلږځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و . دا ځل بیا هم د مخکي په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس دراجه چندرمل و زیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې درې غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ اوپه هغه ځاې کي چي ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو دهغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خو یو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کي هم هر یو نښه ویشتونکي خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم د هغه مرغه په ویشتلو او په هوا کي د هغې په څرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چي هغه وروسته نښه ویشتونکي خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کي هغه نقاب پوشه د نښي ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واګی یې را ښکودي ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کي د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې همهلته پریښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې . دچورامن سره نژدې ناستي شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل او تر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کي ډوبه وه .

کله چي هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کي یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولي دغه درې واړه غشي نه ازمایې. پخپله خپل ځان د خپلي حقه برخي څخه بې برخي کوې. په مقابله کي برخي اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړي دي. خو دټولو بد قسمتی وه چي یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبي ځوانه ! دا ډیر ستونزمن کار دې. زه تاته مشوره درکوم چي درې واړه غشي واخله ،ځکه چي دد ې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلي دي اوکه چیره دریمه مقابله هم وګټې نوبیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبي نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله يې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته يې وويل چې ګوره چورامنه ! زه يو قسمت خوړلې انسان يم . درې غشې نه ازمايم ، زه به همدا يو غشې اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه يوغشې به ددغه بادنما مرغه له پاره کافي وي ،خلک چې زما نښه ويشتل ووينی نو ټول به حيران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم يو غشې را پورته کړ او دهغه ځايه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځايه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه يوه ته راغله ، هغه يې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په يوه منډه هلته راغې . کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسيد نو شهزادګۍ ورته وويل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبي آس د قيضې څخه و نيسه او د شاه نشين په لور يې راوړه . خو ګوره ، که دغه اجنبي زما سره د خبرو کولو پرته او يا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځايه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقيب کړه او دا را ډاګيزه کړه چې د دکومه ځايه راځي ، نوم يې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسيره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې او دهغه نقاب پوشه اجنبي آس يې د شاه نشين لورې ته يوړ .او هملته يې و دراوه .

دغه اجنبي نقاب پوشه يو غشې له ځانه سره و اخيست او هغه ځاې کې و دريد چې دبانس دپاسه نښلول شوې بادنما مرغه په کې په نښه کيده . هغه د خپل غشي د ويشتلو له پاره په زمکه کيناست ، خپل يو زنګون يې په زمکه کيښوده او بل يې نيغ ودراوه ، بيا يې خپل کمان سنبال کړ ، تيريې په کې ننويست ، تر ډيره پورې يې نښه تر سترګو نيولې وه ، بيا يې خپله ساه و دروله اوخپل غشي يې په نښه ور پريښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه يې په ډيره تيزۍ سره و څرخاوه .

د اجنبي د نښې د لګيدو سره سم خلکو په ميدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې يې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته يې مبارکۍ ويلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې نښې د ويشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا و تاړه ، او په ډيره بيړه دهغه ځايه را پورته شو ، دشاه نشين په لور راغې اوخپل آس يې واخست . تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځايه را پورته شوې وه او ددې اجنبي نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه . خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانيانې تر اوسه هملته په شاه نشين باندې ناست وول . اجنبي هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودريد ،خوکله يې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډيره مينه او نرمه ژبه ورته وويل:

اې اجنبي ! ته خو ډير دښه قسمت خاوند يې چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار يې. اوس يوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان يو او زمونږ د راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټی نو هغه څو ورځې بيا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کيږي . نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پايلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې يم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قيام کوې ، ددې قيام تر مخه ، ايا کولې شې ماته خپل نوم را وښايې . او دخپل مخ او څيرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په څير د يوه زړه ور نښه ويشتونکې مخ او څيره ووينم . او ستا دښځې کيد و تر مخه لړه تر لړه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهيلو حقدار څوک دې . تر دې ځايه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبي نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړ و . په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا يو ځل بيا ورته په ډيره خوږه ژبه وويل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هيڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډيره ټيټ اواز سره وويل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بيا . ددې اجنبي په دې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وويل: نو ته ولې ماته زما د خبرو ځواب نه راکوې ؟ خلک خو د شهزادګیو د ترلاسه کولو د دریمځلي مقابلو د ګټلو سره سم د خپلي خوشحالۍ او خپل نصیب په اړه ډیر پورته خیالات او فکرونه لري ، او غواړې چې شهزادګۍ ورسره د یوې لمحې له پاره که هم وي خبرې وکړي. ته څه ډول اجنبی یې چې زما د خوړلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښایسته ، حسینه او زړه وړونکې پیغله یم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکي دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دریمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډیره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. او خپل هر څه تا ته حواله کوم. وایه ته په دې اړه څه وایې ؟ددې خبرې د اوریدو سره سم هغه اجنبي د خپل اس واګې کلکې کړې او په یوه ټوپ په اس ور سپور شو او بیا د تللو په وخت کې یې شهزادګۍ ته وکتل او د پخوا په نسبت په لړ څه لوړ اواز یې په ډیره غصه او قهر ورته وویل: شهزادګۍ ګنګا ! زه له تا نه کرکه کوم ، زه تا سره مینه نه کوم. ددې خبرو سره سم یې خپل آس ته لغته ورکړه او په ډیره ګړندۍ توګه د هغه ځایه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډیره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهیر کې ولاړه پاته شوه . په همدې وخت کې یې د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبی تر شا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهیږي چې هغه څوک دې ، دکومه ځایه راغلې او چیرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشین څخه را کیوتې و . هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفی ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفی ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ،اوس هغه له تا سره د واده کولو حقدار ه دې. او د ښځې په خیر تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړی دې نو ماته هم ووایه چې هغه له تا سره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره غمژنه لهجه وویل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځای د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډیره حیرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپرید و وروسته همدومره وویل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم یې خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځایه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور ولیږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبی دکومه ځایه راغلې ، او دکوم ځای اوسیدونکې دې او اوس چیرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډیره عجیبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې !دا اجنبی خو ډیر عجیب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډیر حیران یم چې هغه ستا د دریمی مقابلې د ګټلو نه وروسته بیا هم ستا لورې ته کوم رغبت او میلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبی له تا څخه د خپلې ناراضتیا خبره کوی ، خوګوره لورې !تا ډیره ښه وکړل چې یو ساتونکې دهغه تر شا و استاوه تر څو هغه معلومه کړې چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چیرته ستنیږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانیانې دخپلو نورو دوستانو سره یو ځای د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

درهتاس دراجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ریمی مقابلې دګټولو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم دخپل پلار د ساتونکو دډلې یو ساتونکې دهغې په تعقیب پسې روا کړې. هغه هم په لږ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و. ترڅو هغه وپوهیږي چې دا نقاب پوش څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه، اوس هغه د رهتاس څخه نزدې اته میله لرې ورانو ویجاړو ته رسیدلې و. هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې ننبه ویشتونکې او جنګجویان را ووتل ، او دهغه لاره یې و نیوله. دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په یوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ویې دراوه.

بیا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نیوکونکو لورې ته ورغې ویې کتل چې هغوې درې واړه ، یو د راې سین شهزاده سانول داس ، بل د میواړ شهزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بیا د راې سین دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهیږو چې ته څوک یې ، اود کوم ځایه راغلې یې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دریمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو. ، زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووینه ، زه دراې سین شهزاده سانول داس یم ، زما سره څنګ کې د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دي. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ویجاړو کې ستا لاره نیولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسیدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډیره یخه تنده او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نیولې ده او زما د وژلو نیت موکړې. دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه یواځې مغلوب کړي یو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو. دغه نقاب پوش یو ځل بیا په ډیرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وویل:

زما لاره نیونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګواښ کوم چې زما لاره پریږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دلیله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، یو خبره په غور سره واورئ ، که چیرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نوبیا په دې ویرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل یوه خبره ده او په دې ویرانو کې زمونږ د دریواړو سره ستا دټکر خبره بیله ده. مونږ درې واړه به په تا یو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو. ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبور شوې یې چې خپل مخ اوڅیره پټه و ساتې. که چیرې ته دکوم اعلې ذات هندو وایې او یا دکوم ریاست شهزاده ، نوبیا به دې داسې خپل مخ او څیره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څیر به دې په ښکاره مخ او ځرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپړې کړو نو ووایه چې ته څوک یې ؟ دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډیر قهر سره وویل:

درې واړه بې غیرته شهزادګانو ! واورئ ! که چیرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بیا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟ په ځواب کې یې دا ځل د راې سین شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دی که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هواود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل دروړو. ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې دمرغانو دخوراک کړو خو د هر څه دمخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښيه ، خپل وطن او ځاې ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوې په دې خبرو باندېدا اجنبي نور هم وغرید او دپخوا څخه يې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یواځې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نوبیا یادساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګی ګنګا دد ې نقاب پوش دتعقيب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځاې ته ورسید . هغه همغسې خپل واټن لرې څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او ددری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګونه کې پټ کیناست ، او حالات يې ځارل چې څه پیښیږی. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبی خبرو ته يې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږی چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وي نوبیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناڅاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه يې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانول داس په سینه کې یې ورښخ کړ او دهغه کار يې ورتمام کړ .

سانول داس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کیدو باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره يې را وویسته او یوځل بیا يې په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ يې دخپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ .

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتیدو هڅه يې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې ده چې حالت يې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و. څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپوررو وځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پری نه ښود . اوپه هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه. دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا يې خپل آس په ډیره ګړندی توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګونې ته، چیرې چې د شهزادګی ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د رادسیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه يې کمان را پرانست ، غشې يې په کې کیښود اوبیا په یوه لوړ ځاې وخوت ، اوبیا يې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګونه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته يې وویل:

اې په دې ګڼه ګونه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک يې ، او نوم دې څه دې ؟ اود څه له پاره دلته پټ ناست يې. زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګڼې ګونې څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشې و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پیژنې ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کیږي او زما لمړۍ غشي د زړه په سر و ر ننبلي. ددې نقاب پوشه دغه ګواښ ډیر اغیزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبی څنګ ته راغي او ودرید. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بیرته په شا و تاړه ، غشي یی ترې وویست. خپله توره یی په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې یی ډال و نیو ، بیا یی دهغه څخه وپوښتل او ورته یی وویل چې وو ایه ! ته څوک یی ؟ او د ونو په دې ځنګل کې ولې پټ شوي وې ؟ په دې وخت کې دغه تعقیب کونکې ورته په لړزیدلی اواز سره وویل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتیا ووایم نو ته به راته ببښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وویل: وایه ته څه ویل غواړې ، که چیرې تا رښتیا وویل نو زه درته هیڅ هم نه وایم ، دهغه په ډاډ دغه تعقیب کونکې ورته وویل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو دډلې څخه یم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سویمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ یی د خپل نوم او نښې د ښوولو پرته دهغه ځایه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقیب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات یو سم چې ته څوک یی ، او د کومه ځایه راغلې یی او د کوم ریاست او سیدونکې یی. ددې اجنبی تعقیب کونکې د ځواب په اوریدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګندیده چې هغه مسکې مسکې کیږي ، بیا هغه وویل: چې په رښتیا چې تا سهی خبره کړې ده. ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سویمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ، نو هغوې په دې ورانو ویجاړو کې زما لاره نیولې وه. هغوې په دې خفه و چې ما هغوې نه دې پرې ایښې چې دشهزادګۍ ګنګا سویمبر وګټي. نو په دې اساس هغوې غوښتل ما ووژنې. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په دې خبره هغه تعقیب کونکی وویل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتیا هم ددې وړ وو چې ووژل شی. دهغه په دې خبره نقاب پوشه ورته وویل: ګوره ! ددې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره یوسه ، او ددې ځایه بیرته ستون شه ، خو که چیرې بیا دې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو یاد ساته چې دهغو شهزادګانو په څیر به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځایه ورک شه.

ددې نقاب پوش په ګواښ باندې هغه تعقیب کونکی ددرې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل او په ډیره بیړه بیرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش هملته ولاړ او د تعقیب کونکې په لور یی د هغه تر شا کتل. ان تر دې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بیا یی په خپل اس پښه واړوله او پونده یی ورکړه او دجنوب شرق په لور یی په ګړندۍ توګه خپل سفر پیل کړ.

درهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او د خپلو نورو رانیانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همدې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځای ته راننوت او راجه هرکشن ته یی وویل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقیب پسې استولې و هغه هم بیرته راستون شوې او غواړی دشهزادګۍ سره ووینی. د ساتونکې دډلې د مشر ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا دخپله ځایه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم دخپله ځایه راپورته شو او ویی ویل مونږ دواړه پلار او لور به دهغه سره خبره وکړو. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار یی دواړه دهغې خونې څخه بیرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نیولې و او ولاړ و. دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډیره بې قرارۍ سره یی و رڅخه و پوښتل: ایا دهغه نقاب پوش تعقیب دې وکړ ، هغه څوک و او دکومه ځایه راغلې و او اوس چیرې ولاړ. دهغې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټیټ اچولې و او غلې ولاړ و بیا یی شهزادګۍ ته وویل: زه ډیر افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقیب نه شو کړای. دهغه په دې خبره ترې شهزادګۍ په ډیره حیرانتیا سره و پوښتل چې ولې دې دهغه تعقیب و نه شو کړای ؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې دې نقاب پوش د شرق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل څخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول او دهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو او هلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو څخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې څرنګه چې دوې درې واړه ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی څخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خوکله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې د راې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووااهه او دآسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګرې حالت ته کتل او د څه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې وواهه چې وجود یې دوه ټوټې شو او همهلته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کیښود او ماته یې ګواښ وکړ چې زه د ځنګله څخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړي. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلي وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې څخه را ووتلم.

کله چې هغه زما څخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته رښتیا رښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم څه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست اوسیدونکې یې ؟کیدې شې هغه زما په رښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم اوبیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستا سې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومی ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ او هغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره دهغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله او ورته یې وویل:

پلار جانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه څه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشي ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !دا به څه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼی. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وي دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه څوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو دقبیلې مشر فدایي خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلې و.

پلار جانه ! ته ماته د فدایې خان اته پته معلومه کړه . اوهغه ماته را ولیږه تر څو دهغه څخه و پوښتم چې په مخ اوڅیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دې . پلارجانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما دتر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هرصورت دهغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیداکوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما دسویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پری نږدم. زه به په هره توګه چې شونې وی هغه پیدا کوم اود خپل ژوند ملګرې به یې ګرځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډېره نرمۍ اومحبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو دقبیلې دسردار فدایي خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم. ته به دهغه څخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډېره خوشحاله شوه ، اوبیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول او هم هغه ځای ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزي ښار ګوړ په لور وتښتید . هلته ګوړ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړې د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هر صورت او هر حال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی څخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نوبیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سوري مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي . نو په دې خاطر دشیرشاه سوري د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، اویا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي. اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړۍ داچې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و اوپه ځای ځای ددواړو د فوځونو تر منځ خونړي جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه څه مرسته و نه شی کولاې. ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایي پری نږدی اود شیرشاه په خلاف به دده کومک ته را ونه دانګي ،نوپه دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځای کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونو په هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړۍ دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوړ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارتې و . دا چې میلو جسارتې څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده .

په ګوا کې میشت پرتګالیان ډیره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول. هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي. خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډیرې لرې او په داخل کې پرتې وې. په داسې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و .

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والي نونوړا د خپلو بحري قداقانو قومندان میلوجسارتې دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولې و . اوهغه ته یې ویلی و چې هغه دې د چټه ګانګ د بندرګاه په لور ولاړ شي اوپه بنګال کې دخپلو ګټو د ترلاسه کولو له پاره هڅې وکړی. دګوا والی نونوړا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډیره ستره او قوي بحرې بیړه هم تیاره کړې وه. خو دا بد میلوجسارتې بدقسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بیړه د یو سمندري توپان سره مخ شوه ، بیړه یې غرقه او خلک یې تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې. میلو جسارتې په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژندله ، ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځاې کیږي. چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یې سانپ کها او دریم یې مت مهری دی .

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتې اودهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول. دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه وررسیدل. خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځاې د چټاګانګ د بندر په لور یوړل. ماهی نیونکو د میلوجسارتې جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید. دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و .

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والي خدابخش ، میلو جسارتې اودهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحري غلو تر نامه لاندې یې په زندان کې واچول.

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتې تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې. دهغې پایلې داشوې چې هغه یې نور هم دننه یوړ او هلته یې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتې ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته وراره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو. ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانۍ ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتې دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یې میلو جسارتې اودهغه ملګرې د زندان ازاد کړل. په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتې نیغ ګوا ته ولاړ.

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوړا کنها یو ځل بیا میلو جسارتې دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ورولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکزي ښار ګوړ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د ترلاسه کولو له پاره خبرې وکړي. او تر څنګ یې دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتې د خپل والي د حکم سره سم یوه بحري بیړه را واخسته او د هغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه ښه راغلاست وو ایه ، خو څرنګه چې میلو جسارتې یو ډیر ذلیله او بد اخلاقه انسان و ، د دغه استقبال څخه یې غلطه ګټه پورته کړه او خپل ذلت یې هملته را څرګند کړ. هغه خپل مال د چونګي د ورکولو پرته ښارته د ننه په غلا راوست. او د خپل جارحانه سلوک په اساس یې د چټاګانګ خلک د خپل ځان په خلاف را وپارول. په همدې وخت کې د میلو جسارتې یوه بله بدبختي هم پیل شوه او هغه داسې چې د بنګال د حاکم د خوشحالولو له پاره یې هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دې تحایفو کې یوڅه خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خو د خشبو د غه بوتلونه دې بحری غلو د همدې کپتان میلو جسارتې په قومندې د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړي و او په هغو بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پرې نښتې وه همغسې پرې ایښې وه.
کله چې دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندې کړل شول نو هغه ته را څرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوي دې. د بنګال حاکم په دې خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتې د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یې د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوې د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کې یې واچول.
د دې کار سره یو ځاې د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والي خدابخش ته هم حکم ولیږه چې میلو جسارتې دې د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځاې ونیسی ، نو هماغه و چې د چټه ګانګ مسلمان والي خدابخش ، میلو جسارتې او د هغه ملګری یوه دعوت ته را وبلل.
د دعوت په وخت کې میلو جسارتې او د هغه ملګرو ته دا خبر وروسید چې هغه نیول کیږی. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دې جنګ کې د میلو جسارتې لس کسه ملګری وو ژل شول او پاته یې ژوندې ونیول شول. د میلو جسارتې په ګډون ټول بندیان د چټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.
کله چې میلو جسارتې ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کې ور و غورځاوه. کله چې د میلو جسارتې او د هغه د ملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والي نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلې بحرې بیړۍ د هغوې د ازادولو له پاره هغه لورې ته واستولې خو د هغه بحری بیړه هر ځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دې اساس میلو جسارتې همداسې د بنګال د حاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو. خو اوس سلطان محمود د همدې میلوجسارتې له لارې غوښتل د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها سره خبره وکړی تر څو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف د خپل ځان سره را یو ځاې کړي.
د خپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتې وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوډ ښار ته را ستون شو ، نو هلته د راتلو سمدستي وروسته په هماغه دویمه ورځ یې د پرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتې را وغوښت. هغه وخت چې میلو جسارتې د سطان دربار ته راغي نو سلطان محمود د خپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یې د هغه استقبال وکړ ، او بیا یې د خپل ځان تر څنګ کیناوه.
تر یوه وخته پورې سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتې په لور یې کتل ، او بیا یې ورته وویل : ګوره جسارتې ! ته پوهیږې چې دلته مې د څه له پاره را بللې یې. د هغه په دې خبره جسارتې په حیرانتیا او د هیلې په سترګو سلطان محمود ته وکتل او ځواب یې ورکړ. زه نه پوهیږم چې د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندی خانې څخه را ویستلې یم او دلته یې د خپل ځان سره کینولې یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چیرې تاسې زما څخه د کوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلی نه کړم. د میلو جسارتې د دې ځواب په اوریدو سره د سلطان محمود په څیره کې خوښې را څرګنده شوه. او بیا یې د خپل مقصد خبره را واخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتي ! ما پريکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګري هم ازادوم. خو ته به هم زما يو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره ميلو جسارتي ډير خوشحاله شو اوپه ډيره نا قرارۍ سره يې خپل اړخ بدل کړ او ويې ويل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکريه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپرېښولو اراده يې کړې ده.ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرايط غواړې پر مونږ کيږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وويل:

ګوره جسارتي !کيدې شي هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسيدلي وي چې شيرشاه سوري په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړي په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه يوځل ماته د ګنګا د درياب په غاړه ماتې راکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ يې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګير باندې هم ولکه کړې ده. اوس چې کوم خبرونه را ځي دهغې په مطابق شيرشاه سوري تر څو ورځو پورې غواړي زما يو بل ستر سنګر تيلياګړهي هم تر پښو لاندې کړي ، نوکه چيرې شيرشاه تيلياګړهي هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړي نو بيا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شي ، اوهيڅوک اوهيڅ ځواک به دهغه مخنيوى ونه کړاې شي. زه غواړم چې تاسې پرتګاليان زما سره د شيرشاه په مقابل کې ودريږئ،

تر دې ځايه دخبرو وروسته سلطان محمود غلي شو او بيا د بحري غلو پرتګالي قومندان ميلو جسارتي په خبرو پيل وکړ.

زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تاسره به زمونږ په يو ځاې کيدو باندې په ډاډمنه توګه د شيرشاه سوري مخه و نيول شي. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحري بيړه او دومره ستر پرتګالي فوځ موجود دې چې که چيرې هغوې ټول د شيرشاه سوري پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شيرشاه سوري نه يواځې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تيښتې ته اړ شي. اوپه دې لړ کې به زه ستا سره هر ډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بيرته ګوا ته ولېږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالي والي نونوډا کنها ته يو ليک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې ليک د ورسيدو سره سم به دهغه ځاې والي نونوډا کنها نه يواځې بحري بيړه را وليږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شيرشاه سوري په مخنيوي کې بريالي شو.

دميلو جسارتي ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو اوبيا يې وويل:

ګوره جسارتي !تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځيد. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجي مشاور يې. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د يوه سالار په څير اوسې. ستا د اوسيدو ټولې اړتياوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تياريږي. هلته به تاته د اوسيدو له پاره ډيره ښه حويلۍ درکول شي.اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تاسره هلته بندې خانې ته ولاړ شي دهغه ځايه ټول پرتګاليان ازاد کړئ ، ته هغوې بيرته دخپل والي نونوډا کنها لورې ته و ليږه او خپل ليک هم هغوې ته ورکړه .تر څو دشيرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالي والي خپله بحري بيړه او خپل لښکر دې لورې ته راوليږي. ددې خبرې سره سم ميلو جسارتي دخپله ځايه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره يو ځاې زندان ته وليږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګاليان بنديان و هغوى يې ټول ازاد کړل ، ميلو جسارتي دهغوې په لاسو يو ليک هم دګوا پرتګالي والي نونوډا کنها ته وليږه . دې ليک ډيرې ښې پايلې درلودې څکه د ليک په ځواب کې د ګوا والي نه يواځې خپله بحري بيړه د بنګال دخليج په لور را وليږله بلکه د خپلو پرتګاليانو څخه جوړ شوې ستر لښکر يې هم د بنګال مرکزي ښار ګوډ ته ور وليږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د دریاب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاه سوري همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقیقت کې هغه دهمایون د فراغت دمخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړي او خپل ځان مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګیر، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تیریده او د تیلیاګړهي پورې رسیده، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر پولو پورې دغه دتیلیاګړهي مستحکمه کلا پرته وه.. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقي بنګال سکري ګلي ته رسیدله. او بیا د سکري ګلي څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بیرته را څر خیدله. اوبیا د ګنګا په غربي غاړو کې مخته تلله او د تیلیاګړهي کلا چې ددرّې په غربي څنډو کې پرته وه، او اوس یې هم کنډرې تر سترګو کیږي، د سړکونو ټولې لارې پرې را څرخیدلې وې.ددې کلا یوې لورې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده، چې ډیر سخت او ناهمواره غرونه دي، ستر ستر ګونګونه لري. خو دجنوب په لور تر اتیاو میلو پورې د بنګال د بهیربوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده.

دهمدې سترې، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا دریاب د شرق لورې ته ډیر تیز ګرداب جوړکړې و، چې دهغې په اساس د تیلیاګړهي په شمال کې یو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهي د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئیسانو ان تر پوانتې پورې ډیرې زیاتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانتې نه تر بنګاله پورې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې یوازې یو شاهي سړک جوړ شوې و.

دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیدای شوه او نه یې محاصره کول شوني و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسایل ډیر قوي او ځواکمن و. دا هماغه ځای دی چې په ۱۲۰۰م کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سینګ د بختیار خلجي د لارې دنیولو هڅه کړې وه. خو بختیار خلجي ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پیښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شیرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختیاخلجي په څیر لوبه کول غوښتل.

په هر حال شیرشاه سوري د تیلیا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګیزه کیده چې هغه غواړي تیلیاګړهي په مستقیمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر، چې د بنګال دروازه هم ورته ویل کیږي، خپل او دخپلو پرتګالي ملګرو فوځونه ځای په ځای کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشیرشاه سوري ژور جنګي چالونه درک نه شو کړای.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګالیانو آند داو چې څرنګه چې د شیرشاه سوري سره بحري بیړه نه شته او یواځې بحرې کشتۍ وروسره دي نو په دې اساس به هغه دګنګا دریاب استعمال نه شي کړای او نه به دبنګال مرکزي ښار ګوډ ته را و رسیږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګړهي کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تیلیاګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځي په ځای ځای د سنګرونو په ځای داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګالیا ن پوره هیله من و چې شیرشاه سوري به په هیڅ توګه په تیلیاګړهي باندې ولکه و نه کړای شي. او نه به د تیلیا ګړهي څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تیر شي.

شیرشاه سوري هم په یوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تیلیاګړهي کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تیلیاګړهي څخه په لړ واټن کې و دراوه. بیا یې د لښکر یوه برخه دخپل زوی جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان ورور مقرب خان یې ورته معاون وټاکه، او هغوی ته یې حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوې دې په تیلیاګرهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې یرغل و .

دشیرشاه سورې زوې جلال خان او معاون یې مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګرهی باندې یې حمله وکړه او دبنګال لښکر او پرتګالیان یې د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نوبیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ. هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشاه سورې دهمدې کشتیو په واسطه دخپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، اوپه خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې. دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه. شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، اود چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران اوسیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفرکاوه. په دې سیمه کې سړک نه و . یوائې وړې وړې لارې وې چې دیخنۍ په وخت کې دانسانانو او حیواناتو له پاره داستعمال وړ وې. ځکه دد ې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټې پرې کړل شي تر څولاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یې تیز اوبه بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې .

د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سره را نغاړلې وې. دبلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او دخوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چیرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د پوانتې څخه د ګوړ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په خیر را خپور شوې و.

په هغو وختو کې د بنګال مرکزې ښار همدا د ګوړ ښار و . چې د مهانند ددریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي . اوس نو دشیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړی د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوړ باندې دیرغل دمخه دفرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه ددې ښاره همدا سې تیر شي او دګوړ ښار محاصره کړی نوبیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې اوخوراکې کومکونه تر لاسه کړي اوده ته به نه تلافی کیدونکې زیانوړ ورسوي.

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه. او هغه یې په پوانتې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه. خو په خپله شیرشاه دخپلې برخې د لښکرو سره د پوانتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود اویا دهغه اتحادي فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو دهغوې لاره به و نیسي.

صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په دا سې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پوانتې (فرندوز) ښار ته صاحب خان اودهغه ملګري لکه د میږو په خیر ورغلل او هلته دښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په خیر خپاره شول . صاحب خان اودهغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پوانتې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یې په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پوانتې په ښار یې پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته يې خپل والی و ټاکه او يو کوچنی لښکر يې هم دلته په پوا ينتي کې دخپل والي د مرستي له پاره پرېښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته يې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست اوبيرته د شيرشاه سوري په لور ورغی. کله چې صاحب خان د پوا ينتي په ښار باندې دولکې کولو وروسته بيرته د شيرشاه سوری سره يو ځای شو نو بيا شيرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور په ډيره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ . او دخپل لښکر سره يو ځای هلته د ګوډ دښار په څنډو کې را ښکاره شو.

کله چې شيرشاه سورې دخپل لښکر سره يو ځای د ګوډ ښار ته را نژدې شو نو ويې کتل چې د ګوډ ښار په ډيره مستحکمه توګه کلا بند شوی دی. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوي دي ، او کلا ډير ستر ستر ديوالونه لري چې عرض يې په هيڅ ځای کې د لسو ګزو څخه لږ نه دی. هغه وکتل چې د هغه سواره دد غو خندقونو څخه تيريدلی نه شي . او دهغه پياده فوځ ددې خندقونو او ديوالونو څخه د ميږو په څير معلوميږي . خوشيرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پريکړه يې کړې وه چې د ګوډ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګاليانو ته هملته په تيليا ګړه کې خبر ورسيد چې شيرشاه سوري دوی دخپل ځوی جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری په ګوډ دحملې له پاره هغه لورې ته تللی دی او دګوډ ښار يې محاصره کړې دی.

ددې خبرد اوريدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه وښويده ، نو په دې خاطر يې تيليا ګړهی هملته په خپل حال پرېښود او دخپل لښکر او د پرتګاليانو د لښکرو سره يو ځای په ډيره بيړه د ګوډ په لور را وخوزيد. دشيرشاه زوی جلال خان او د هغه معاون مقرب خان ددوی د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره د تيلياګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګاليانو سره يو ځای د ګوډ مرکزی ښار ته را نژدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شيرشاه سوري په محاصره کې دی. او هغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې روا وړی. نو په دې اساس هغه د شيرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړانديز وکړ او هغه ته يې خپل قاصد ور وليږه ، او د سولې او امن غوښتنه يې ترې وکړه. شونې ده چې شيرشاه سوري هم د سولې له پاره تيار و نو د هغه د سولې وړانديز يې و مانه ، او په دې ترتيب د شيرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرايط وليکل شول . دهمدې شرايطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته د جرمانې يا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلايی سکو د ورکولو وعده وکړه . او تر څنګ يې د ګوډ نه تر سکري ګري پورې ټوله سيمه چې نژدې ۹۰ مايله کيږی او عرض يې هم نژدې ۳۰ مايله کيږي دشيرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرايطو په بدل کې سوله وشوه او په دې ترتيب د سلطان محمود په مقابل کې شيرشاه سوری ته ډيره ښه سوبه ور په برخه شوه . ددې سوبې څخه شيرشاه سوري ته نه يوازې مالي ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سياسی علويت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتيلياګړهي دره هم دشيرشاه سوري په لاسو کې ور پريوته ،او داسې ښکاره شوه چې د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته په دې امتيازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه وليکله ، اوس نو شيرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښايسته او حسينه شهزادګۍ ګنګا په سپينه رنګه فرش باندې د نڅا اورقص تر څنګ ډيره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ويله. څرنګه چې دهغې د موزيک ښوونه سر ته رسيدلې وه نو دهغې د تعليم د پوره کيدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحاليو ستر جشن لمانځل کيده.

راجه هرکشن د خپلو رانيانو سره يو ځاي هملته په ډير لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشين باندې ناست و. دهغه ښي او چپ لورې ته دهغه مشيران او وزيران او د رياست نور لوړ پوړي چارواکي سره راټول شوي و. ددې خلکو علاوه پنډت پروهيت هم په خپلو ټاکل شو ځايو باندې ځاي په ځاي شوي و. ددوي تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزيک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاي کې د ورايه څرګنديده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښايسته او حسينه شهزادګۍ ګنګا په سپينه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډيره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ويله. څرنګه چې دهغې د موزيک ښوونه سر ته رسيدلې وه نو دهغې د تعليم د پوره کيدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحاليو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانيانو سره يو ځاي هملته په ډير لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشين باندې ناست و. دهغه ښي او چپ لورې ته دهغه سلاکاران ، وزيران او د رياست نور لوړ پوړي چارواکي راټول شوې و. ددې خلکو علاوه پروهيت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځايو باندې ځاي په ځاي شوی و. ددوي تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزيک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاي کې د ورايه څرګنديده.

ګنګا په سپين و زمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې دهغې د سپينو وريښمينو کاليو څخه دهغې د جسم ټولې زاويې په ډيره څرګنده توګه تر سترګو کيدې. دې نندارې په کتونکو کې يو هيجان را پورته کړې و. په سازونو کې يو خوند او په سترګو کې مستۍ ليدل کيدې اودهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوريدونکو باندې خپل خاص اغيز شينده. ددې د نڅا او سندرو د اغيز نه هر يو نندارچي په ليونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه اوبيا يې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بيا ګنګا په ډيره خوشحالۍ هلته شاه نشين ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه يې وپوښتل چې پلار جانه !تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتی توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل:

ګنګا لور جانې !دغه نڅا چې تا نن د ننداړچيانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهيڅ يو نڅيدونکې ډمې داسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې ووايم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزيک داسې ښوونه اوروزنه درکړې ده چې ته يې د تيرې څخه يو نايابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې يو څه پټ وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار جانه !دا خلک ته ددې ځاېه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تاسره يوه ډېره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآيه رخصت کړل او ټول وزيران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه يې تخليه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بيا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅخه يې وپوښتل:

ګنګا لورې !تا ماته څه ويل غوښتل ، اوس يې ووايه. دهغه په دې خبره ګنګا وويل: پلارجانه !ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس يې درته کول لازمي ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه يا درې کسه ځوانان د کوچيانو دقبيلې دسردار فدايي خان د پيدا کيدو په خاطر و استوي ، پلارجانه !دې فداې خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبيلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداې خان سره ووينم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې يې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره يو ځل فدايي خان هلته راغلې و او پټې خبرې يې ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدايي خان هغه ښه پيژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدايي خان را پيدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سويمبر يې وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حيرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګيو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان ترمنځ څرخکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې يم چې زما سويمبر يې ګټلې دې. اوبيا يې زما پرېښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه !په هر قيمت چې کيږي زه به دا ځوان پيدا کوم او ژوند به ورسره پيلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سويمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزيدلې دې. پلارجانه !که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په څرګنده توګه وويلې چې ، «زما نه خوښيږې» خو زه غواړم چې هغه را پيدا کړم او ور سره و اوسيږم اودهغه ناخوښې په خوښيو باندې بدله کړم. پلارجانه !ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلي اوبيا ددرې غشو په ځاې يو واخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په يو وار يې وڅرخوي.

تر دې ځايه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبيا راجه هرکشن د لږڅه سوچ اوفکر وروسته وويل:

ګوره ګنګاجانې لورې !زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ يم. که چيرې تا زما د ساتونکې ډلې سالارته د فدايي خان د پيدا کيدو حکم کړې وي او هغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډير ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تاييد او ملاتړ به درته په برخه وي. که چيرې ته د سويمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه يې ، نو زه ايشورته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه برياوې در په برخه کړې ددې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځايه پورته شو ،دهغه د پورته کيدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانيانې هم را پورته شوې او ټول يو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شيرشاه سوری بيرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسيدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شيرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همايون سره سازشونه پيل کړې دي ، او تر څنګ يې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځوا کمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي .

کله چې هغه ته د چنار په کلي کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ورورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کې اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز اوګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلوملو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او دهغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستي یې د شیرشاه لورې ته را ولیږی او بیا دهمغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د دنظم و نسق د جوړولو نه نوې نوې فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو. په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوري دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او دهغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، دهغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه. هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې ددې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و. الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه .

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه. الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه اودخپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې داسې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود دهغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا اودهغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و . هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیداې شي سلطان مرزا اودهغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړولو نه وروسته دهغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي اولوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا اودهغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل اودبدې ماتې سره یې مخ کړل. هغوې ددې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل.

همایون چې څنګه ددې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ. په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و. مرزا عسکری په احمداباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تا زی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه. اودخپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون ددې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستي په خپله هغه لورې ته ورغې. دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یې بښنه وکړه او د دهغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته راوست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون دهغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره دجنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ دشیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری دخپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضي نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستا سې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیګ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډیره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یې خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یې یو لیک ورولیږه چې په کې راغلي و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځې پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یې دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف را کړې دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دادې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونې ده چې همایون به دخپل والي هندوبیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وي نو په دې اساس یې د شیرشاه سوري پرخلاف د سمدستي قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه.

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ. ځکه دا حالات دهغه له پاره ډیر مناسب و. اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډیرښت موندلې و ، سترو سترو افغان سردارانو چې تر اوسه یې شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو او ولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلې و.

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و. هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سوري د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې وچې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یوازې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټې نه دفاع کولی شي.

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سوري مقبولیت ډیر زیات شوې او دا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه.

همایون او دهغه والي هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځاې د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشرورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یې حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی. هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوې یوه برخه یې دخپل ځآن سره و ساتله ، او بله برخه یې صاحب خان ته ورکړه. او بیا یې د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځاې د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو.

دشیرشاه د څنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نزدې څلورشپیته میله واټن کې پروت و. شیر شاه سوري دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یې هغه ښار محاصره کړ. ددې ترڅنګ دهغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځاې د سیمو د چورو چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و. او په دې ترتیب یې د ګوډ محاصره کلکه کړه.

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یې غښتلې کړ. دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډیره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت او په دیر لږ وخت کې یې دا سیمې بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې. ترڅنګ یې هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوړ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه . اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات دحاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي ، خو پخوا له دې شیرشاه سوری دد ې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوړ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه دشیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړی و ه . خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته .

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وي د هغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي ، نو دخپلې دفاع په خاطر یې دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل . ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یې د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یې په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینې وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې ، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې ، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې ، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي ، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه نه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه ، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پرېښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ و ګرځي . ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پریښوله ، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، تر څو هلته د ګوړ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوړ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځاې کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه . اویو ځل بیایی د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه ، ددې وروسته یې دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځای دا غوره ګڼې چې د شیرشاه سوري په نشتوالی کې د هغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي ، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځای کې خپل قدم مستحکم نه کړای شي .

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې ولکه و نه کړای شي . ځکه چې دګوړ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل ، تر څنګ یې د ښار چا ر چاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و . همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي ، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سوري په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي ، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلې وي ،په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سوري ته ماته ورکړي. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همايون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزيد. دبله اړخه دشيرشاه سوری جاسوسانو هم دهمايون د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمدستې شيرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همايون غواړي د بنګال په ځاې د چنار دکلا د سوبې له پاره هغه لوري ته ولاړشي. ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شيرشاه سوري ډير انديښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان يې د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پريښوول او په خپله يې د صاحب خان سره يو ځاې لښکر واخست او د چنار کلا د ساتنې له پاره يې د ګوډ څخه هغه لورې ته کوچ وکړ.

شيرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندی توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمايون د لښکر د ورسيدو تر مخه دوې ور ورسيدل ، هغه د کلا څخه د بارودو يو ستره ذخيره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنيان وويستل او هغوې يې هلته په غرونو کې پرتې د وندياچل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکميل نه وروسته شيرشاه سوری دهمايون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سرواني وټاکل ، هغوې ته يې خپل نيمايي لښکر ورکړ اوپه خپله د صاحب خان سره يو ځاې دکوهستان په وندياچل کې د بهارکنډ د کلا په چار چاپير کی کينا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمايون په لښکر باندې ګذار وکولی شی.

همايون هم د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسيد. دچنار کلا د غره په يوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰ فټه لوړه ده. دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسيږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژدې ۱۸ ميله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځايه د چنار د کلا سره يو ځاې د دا يرې شکل جوړوی او بيا تر شمال پورې غځيږي.

ددې کلا اوږدوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونيسو نو يو نيم ميل تشکيلوي ،ددې کلا عرض په ځينو ځايو کې ۱۰۰ ګزه او په ځينو ځايو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسيږي. ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا درياب په پوره تيزۍ سره بهيږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانيو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره يوځاې کيده.

دا کلا په ډير زيات ستراتيژيک اهميت کې پرته وه او دحربی اهميت له لورې دا ځاې ډير زيات وزن درلود. که چيرې همايون په هماغه لمړيو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شيرشاه سورې د راتګ د مخه را رسيدلې واې نو په ډاډمنه توګه به يې کلا نيوله او دشيرشاه سوری ملا به يې ورماتوله. که چيرې همايون په خپلو راتلو کې لږڅه ګړنديتوب کړې واې نو همايون به چنار ته د شيرشاه څخه دمخه را رسيدلې واې نو په هغه وخت کې به نه شيرشاه خپلې ښځې اوکوچنيان دکلا څخه ويستلې واې او نه به يې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به يې د جنګ سامانونه دکلا څخه بيرون د کوهستان وندياچل ته منتقل کړې واې او نه به يې دبهارکنډ په کلا کې ځان ځاې په ځاې کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همايون د خپل غفلت په اساس د شيرشاه سوری په دام کې نښتې و. شيرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هيڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همايون دهغه دا غوښتنه پوره کيدو ته پری نه ښوده.

همايون نژدې درې مياشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شيرشاه سوري جرنيلانو هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سرواني د کلا څخه دفاع کوله ، په دا سې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری همله په وندياچل کې په سنګر کې ناست و. شيرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همايون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همايون به د محاصرې داوږدوالې څخه ستومانه شي او بيرته به ستون شي. خو دا سې و نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو د هغه ډېرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالي اوځاني تاوانونه ورځ په ورځ زياتيدل. په اصل کې د چنار د کلا د سوبې کولو ټول مسؤليت ، همايون د خپلې توپخانې د مشر رومي خان په غاړه وراچولې و. رومي خان په خپل ترک توکمه و، د قسطنطنيې اوسيدونکې و ، پخوا د ګجرات د حاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بيا يې هغه پرېښوده او د همايون لښکر ته راغې اوهمايون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومنداني ور کړه. او د لښکر اعلي قومندان يې و ټاکه.

حالات داډول وو چې د غرونو د لمنو څخه نيولې ان د مغل سراې پورې د همايون د فوځ خيمې ولاړې وې او کيدې شي چې د همدې په اساس به د هغه ځاې نوم هم مغل سراې ګرزيدلې وي ،ځکه د مغلو فوځ هملته يو ستر ښارګوټي جوړ کړې و.

د همايون قواو د وچې له لارې د چنار کلې د درې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ يې د سمندر له لارې هم د همايون د بحري کشتيوبيړۍ چنار کلي ته د وسايلو د ور رسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومي خان توپخانې د خپل ښکتني خراب موقعيت په خاطر اغيزمنه بمباري نه شوه کولاې. نو په دې توګه د وخت د زياتيدو او د ناکامه بمباريو له مخې رومي خان هم سربداله شوې و . هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره يو بل پلان جوړ کړ ، هغه د خپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او د دې مشورې نه وروسته هغه د چنار د کلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو بريد وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شيرشاه سوري لښکر د کلا د ديوالو څخه نندارهکاوه. کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه د جوړ شوې پلان په مطابق يې د خپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بيچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسيدلې دې نو هغه ته يې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته يې کلا ته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تيريد و سره دغه افغانان په خپل ځان باوري کړل. د شيرشاه سوري عسکرو پخپله غوښتل د دې غلام څخه دا معلومه کړي چې د رومي د توپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځايونه ور وښوول او د خپله ځانه د جوړ شوې دفاعي پلان په اړه يې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهيد و وروسته غلام يوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتيد. او خپل بادار رومي خان يې د ټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې يې تر لاسه کړي و خبر کړ ، رومي خان د دې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همايون خان څخه د کشتيو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، تر څو د دې لارې و توانيږي د شيرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسيل لارې چارې بند ی کړاې شي.

همايون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې د دفاع له پاره اړين ګڼي ترسره کولاې يې شي.

د دومره زياتو اختياراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومي خان په څو مياشتو کې د کشتيو د پاسه داسې يو مينار جوړ کړ چې د چنار کلې هر يو کونج ترې د ورايه ښکاريده. د مينار د تياريد و وروسته رومي خان د همايون څخه اجازه و غوښته چې د کشتيو دا مينار کلاته را نژدې کړي ، او تر څنګ يې دا غوښتنه هم وکړه چې همايون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه ديرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوې نه وي.

همايون همداسې وکړل ، اخر جنګ پيل شو او تر نيمې شپې پورې يې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډېرو سختو هڅو سره سره بيا هم کلا فتحه نه کړل شوه. د دې يو علت دا و چې د شيرشاه سوري عسکرو د خپلو مورچلو څخه د کشتيو دا مينار تر اور لاندې و نيو او د دې مينار يوه برخه يې له منځه يوړه ، خو په دويمه ورځ تر سهاره پورې رومي خان هغه بيرته ترميم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شيرشاه سوري عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه یوه ورځ به دوې په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوی ددې ویرې څخه همایونه ته د سولې پیغام و لیږه او د کلا د پرېښولو له پاره یې ورته شرط وړاندې کړ چې د هغې په مقابل کې به دوی ته سلامتیٔ او امن ورکوي.

همایون هم د شیرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوی دځانو د سلامتیٔ ډاډ ورکړ او په دې ترتیب یې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضی کولو وروسته مغلو د وینو په تویولو لښتې وبیول. که څه هم هغه رومي خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو د هغې یو باوري سالار «موويد بیګ» چې د دربار یو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا یې په کی و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. ددې پایلې دا شوې چې رومي خان دشیرشاه سوري ددوه زره توپچي عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل او په دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.

دبله اړخه شیرشاه سوری هلته د چنار په کلاکې د خوراک څښاک او فوځې مواد زیاتې ذخیرې ځای په ځای کړې وې او د دې شیانو دخوندی ساتنې له پاره یې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هیله یې درلوده چې د برسات د موسم د پیل کیدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او د کلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دا هیله هم درلوده چې که چیرې د برسات د موسم دپیل کید و پورې ددې عسکر هملته محاصره او د یرغلګرو مقابله وکولای شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزیات کړي او د همایون په مقابل کې به یې حالت نور هم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.

خو د چنار کلا ساتونکو د هغه دا هیله پوره نه کړه، په درې میاشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو د همایون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې د برسات موسم ته لا تر اوسه دوه میاشتې پاتې وې. اوس شیرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون د هغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شیرشاه سوري ته یو بل بد خبر ورسید چې د هغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار یې محاصره کړې و نو د محاصرې په وخت کې مقرب خان په ډیرې میړانې سره د کلا د دیوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خند ق کې چې د کلا چارچاپیر کنل شوي ډوب او هلاک شو. د مقرب خان د مړینې خبر صاحب خان ته لکه د برق د تکان په څیر وګرزید. د بله اړخه شیرشاه سوري هم د مقرب خان په مړینه او د ګوډ دجنګې مهم په نیمايي کې په پرېښولو باندې ډیر اند یښمن شو، خو بیا هم د شیرشاه سوري زوې جلال خان دګوډ د کلا د نیولو دې پلان ته دپخوا په څیر دوام ورکړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري د همایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له یوه اړخه خپل اړیکي ښه کړل او د بله اړخه یې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن د همایون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شیرشاه سوری غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زیات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل په یوه خونه کې ځانته ناست و چې د هغې لور شهزادګۍ ګنګا د غې خونې ته ورننوتله، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډیرزیات خوشحاله شو او په خپل څنګ کې یې ورته د کیناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کیناسته. تر یوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو، بیا راجه په ډیر غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و یې پوښتل:

ګوره لورجانې! ایا د کوم ضروري خبرې په خاطر دلته راغلې یې. او یا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کینې. د هغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او و یې ویل: نه پلار جانه! زه د یوې ډیرې ضروري خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلې یم. هرکشن ورته په ډیره مهربانۍ سره وویل چې اوس نو ووایه لورې! ته څه ویل غواړې؟ د هغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبيلې د سرادر فدايي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بيرته را ستون شوې دې . هغه نه فدايي خان پيدا کړې او نه يې د کوچيانو د قبيلې کوم درک خرک معلوم کړې دې . په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم . دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ويې ويل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وويل:

پلارجانه ! ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وويل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچيانو د قبيلې د سردارفدايي خان غلام و او ګيدړې به يې ښکارولې او پوستکي به يې ترې ويستل او پلورل به يې. هغه نن سبا د شيرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې دې او په دې ورځو کې د «وندهياچل» په غرنيو سيمو کې ميشت دې . شيرشاه سوري هم دخپلو لښکرو سره يو ځاې په همدې ځاې کې پړاو کړې دې،او اوس ورته خبر راغلې چې همايون د شيرشاه سوري څخه د چنار کلا نيولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې اوما» سره يو ځاې د نارينه و عسکرى کالي وا غوندم او د وندهياچل د غرنيو سيمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره ووينم ، او دهغه څخه د فدايي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چيرې زه د فدايي خان سره ووينم نو بيا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» يې ګټلي و . پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چې د وندهياچل غرونيزه سيمه دد ې ځايه ډير لرې نه ده او زه به دهغه ځايه ډير ژر بيرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار يې راجه هرکشن ورته وويل : لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په يوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په يوه درنګ سره وويل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو . راجه هرکشن ورته وويل:

خو ګوره لورجانې !تا پخوا هم د يوه ځل څخه زيات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ايا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کيږدي ؟او ايا هغه به ستا د پوښتنې په اساس تاته دفدايي خان په اړه معلومات درکړي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ وويل:

پلارجانه ! ستا انديښنې په ځاې دي ، خو ته پوهيږې چې صاحب خان له ما سره ډيره زياته مينه کوي ، زه به دهغه سره داسې نرمې او د مينې نه ډکې خبرې وکړم چې دهغې څخه به هغه ته ډيره خوشحالي ور په برخه شي.او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدايي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتيب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې دهغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته يې وويل:لورې ته دا کار هم وکړه او پايلې يې ووينه ! ما خو تاته ويلي چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، دخپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوريدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بيا دواړه پلار او لور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن دخپلې لور د سفر له پاره تياري پيل کړ ، هغې ته يې دخپلو ساتونکو څخه يوه ډله ورکړه. او په دې ترتيب ګنګا دخپلې اوما سره يو ځاې د دندهياچل د غرنيو سيمو په لور و خوزيده.

۱۹

د کوهستان په «وندهياچل» کې ميشت صاحب خان يوه ورځ په خپله خيمه کې يواځې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسي اوما دواړه يو ځاې ور ننوتلې. دواړو دنارينه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه يې په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان دخپله ځايه په يوه ټکان را پورته شو او په يوه درنګ يې خپله توره د تيکي راوويسته او دوې ته يې وويل چې څوک ياست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خيمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخيمې بيرون ولاړو افغان ساتونکو څخه يې يوه په منډه ځان را ورساوه.صاحب خان ترې په ډيره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خيمې ته را ننوتي دي؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکى په داسې حال کې چې سريې ټيټ کړې و وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اميرصيب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره يې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره څو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بيرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه يوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله يې دهغې داسي اوما ده. اوما ويل چې هغه تا خپل ورور ګڼي. نو که چيرې هغه له تاسره ويني نو ناراضه کيږي به نه. کله چې دوې خيمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې څارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفريب سره پرتا باندې حمله وکړي.

هغه ساتونکې تر دې ځايه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته يې وويل چې ته اوس تللې شې.

زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ. صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورڅخه يې و پوښتل:

اوما خورجانې ! ته څنګه يې ! ايا څه داسې ضروري خبره وه چې ته يې د شهزادګۍ سره يو ځاې تر دې ځايه زما خيمې ته په را تللو مجبوره کړې يې ؟دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځاې شهزادګۍ ګنګا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ويل غواړم. زه پوهيږم چې ته اوس هغه پخواني صاحب خان نه يې. بلکه د شيرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار يې. ته د ډير زيات عزت او مرتبې خاوند يې. نو په دې خاطرمې د څه ويلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډير غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بيا يې په نرم او مينه ناک اواز سره وويل:

صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خيمې ته رانننوتې يم نو ته ما ته د کيناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وويل چې نه ! هيڅکله هم ! زه تاته دکيناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته يې ويل غواړې په ولاړه ولاړه يې ووايه ، زه به يې ځواب درکړم اوبيا زما دخيمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ اندېښمنه او غمګينه شوه ، او په نيغه يې ترې وپوښتل:

ګوره صاحب خانه ! د شيرشاه سوري په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچي قبيلې د سردار غلام وې. دهغې قبيلې د سردار نوم فدايي خان و. ما ددې فداې خان ډيره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې تر لاسه کړې. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدايي خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډيرغور سره د کتلو وروسته وويل:

ستا د کوچي قبيلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپيښ شوي چې دهغې د پيدا کيدو په خاطر ان زما د خيمې پورې را ورسيدې؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډيره غمژنه توګه وويل چې :

ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل رياست کې درې سختې مقابلې پيل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې. په دې مقابلو کې د راې سين ، ميواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ يې ځايي اتلانو هم ګډون درلود. خو هيڅ يويې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بريالي نه شو. خو دا مقابلې يو نقاب پوښه کس و ګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را څرګنديده ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به يې هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه يوازې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې يم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دي او دا دهغې حق دي چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو ددريم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وويل چې « هغه ما نه خوښوي» ، او بيا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدايي خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دي ؟دکوم ځاې او سيدونکې دي ؟او اوس چيرې اوسيږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډيرې کرکې سره وپوښتل او ورته يې وويل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ! فدايي خان ته به څه معلومه وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر يې ګټلي هغه څوک دې ؟ دکومه ځايه راغلي او بيا چيرې ولاړ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ يو دم وويل: ګوره صاحب خانه! هغه وخت چې د سويمبر دويمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدايي خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره يې دهغه سره خبرې وکړې او بيا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګيزه شوه چې فدايي خان به دا نقاب پوښ پيژني. صاحب خانه! زه پوهيږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تاسره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانيت له مخې زه له تا څخه هيله کوم چې ته ماته د فدايي خان دځاې ځيګې په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بيا يې شهزادګۍ ته وويل:

ګوره ګنګا! څو مياشتې کيږي چې ما د فدايي خان قبيله پرې ايښې ده، اوس نه پوهيږم چې فداې خان به چيرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبيلې سره يو ځاې قدم ږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې يې. زه تاته د فدايي خان د ځاې ځيګې په اړه هيڅ هم نه شم ويلې. اوس ته زما دخيمې څخه تللې شې. خو اوما خورې! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډير عزت او درنښت سره زما دخور په څير زما سره اوسيدلې شې.دهغه په دې خبره اوما وويل:

زما درونده او قدرمنه وروره! ستا ددې وړانديز ډيره ډيره مننه! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره يو ځاې راغلې يم او دهمدې سره بيرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ يې ورونښلولې او ورته يې وويل: شهزادګۍ ګنګا! ته اوس له دې ځايه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل، دهغې ځواب دې واوريد. دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډيره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره يو ځاې دهغه د خيمې څخه بيرونه ووتله. او بيا دخپلو ساتونکو سره يو د رهتاس په لور روانه شوه

۲۰

شيرشاه سوري په خپله خيمه کې يو اځې ناست وچې صاحب خان يې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودريد. په دروازه کې د دريدو سره سم يې په ډيره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه وغوښته. په ځواب کې ورته شيرشاه سوري په ډيره مهربانۍ او پلرنې شفقت سره وويل. دلته راشه او زما ترڅنګ کينه، زويه! زه غواړم له تاسره په يوې ډيرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشيرشاه سوري ترڅنګ کيناست. دهغه دکيناستو وروسته شيرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته يې وويل:

صاحب خانه زويه! دهرڅه دمخه بايد تاته وواېم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم، ما لښکر ته هم اعلانونکې ورليږلې دي ترڅو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته دصاحب خان په ځاې د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زويه، واوره! دويم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړينه ډير زيات غمګين شوې يم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې يو اځې يې. په خداې سوګند چې زه په دې غم کې له تاسره شريک يم.

خواص خانه! دريمه خبره داده چې: ته پوهيږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر او سه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه يې کومه بريا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جريان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زويه! زه پوهيږم چې ستا د موجوديت نه پرته دا کلا نه شي سوبه کيدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نيمايي برخه ستا په واک کې درکړم ترڅو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. او په ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړې، زه هيله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بريا تر لاسه کړئ. خواص خانه! ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي.خپل زوې جلال خان ته مې پيغام ورليږلې دې چې خواص خان د يوه غښتلې لښکر سره يو ځاې هلته ګوډ ته در رسيدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځي د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوړ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پیغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه یادوئ. وایه زویه ! زما ددې وړاندیزونو په اړه ته څه ویل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وویل:

زما محسنه ، زما پالونکیه ! زه به په ځواب کې څه ووایم ! ته چې هر څه ماته وایې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وینا په مطابق به زه همدا نن د ګوړ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د وررسیدو سره سم به انشاءالله تاته ډیر ښه خبرونه را ولیږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ور نه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم تر څو چې د ګوړ کلا نه وي سوبه شوي.

د خواص خان ددې ځواب په اوریدو باندې شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې ورته وویلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجودیت کې ارام نه کینم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهیاچل دغرنیو سیمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکي توکي دنورو اړوندو شیانو سره یو ځاې ځاې په ځاې شوي دي ، ټول د هغه ځایه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وویل: زما درونده شیرشاه !دا ډیر غوره نظر دې د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د یوې بلې سترې کلا د پیدا کیدو اړتیا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتیاوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتیاوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې یې د رهتاس کلا ډیره ستره او مستحکمه ده. که چیرې په دې کلا کې مونږ محصور و اوسو او دبیرون څخه کوم یرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې دهغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شیرشاه سوري ورته وویل: خواص خانه زویه ! ستا په نه موجودیت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به یې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تیار کړم. له ماسره را څه ، ددې خبرې سره سم شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیو او د خیمې څخه بیرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات یې مکمل کړل. لږه شیبه وروسته خواص خان د یوه درووند لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د ګوړ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

یوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوړ د ښار په چارچاپیر کې دخپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، یوه ساتونکي ورته په غوږ کې وویل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شیرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسیدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تا سره ویني. ددې خبر په اوریدو سره جلال خان سمدستې د مصلې څخه پورته شو ، مصله یې خپل یوه ساتونکي ته ورکړه او بیا یې دهغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

دهغه دخبرې په ځواب کې دغه ساتونکي وویل چې همدا اوس اوس یو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې دهغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وویل : چې نه خواص خان په یواځې ځان دلته را رسیدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسیدا او د جلال خان تر مخ په یو ټوپ د اسه را کیوت. جلال خان په ډیره بیړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او یو بل ته ورغاړې وتل. بیا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې وویل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړینه ډېر زيات غمګين شوې یم، را ځه چې زه دې د هغې قبر ته یوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو یوې برخې ته یوړ ،هلته یو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وویل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په دریدو سره د خواص خان سترګې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شیبه هلته ودریدل او فاتحه یې ولوستله ، او بیا بیرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بیا یې جلال خان ته وویل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره یو ځاې روان شو بیا دواړه د جلال خان خیمې ته راغلل او هلته کیناستل. خواص خان غوښتل څه ووایی خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې ویې وپوښتل :خواص خانه وروره ! ته ځانته یی که لښکر هم درسره دې. خواص خان ورته په ډېر راز سره وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! زه د ګوړ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډېر ښه خبریم. زه ځانته نه یم له ما سره یو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پرې ایښې دې. لښکر همـلته پړاو کړې دې ، ګوره جلاله وروره ! له ما سره وخت نه شته ، ډیرې لرې ورځې دلته پاته کیږم. کیدا ې شې د قاصدانو په لاس تاته دشیرشاه پیغامونه را رسیدلي وي. ددې ترڅنګ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همایون خان پر مونږ باندې یرغل کړې او زمونږ څخه یې د چنار کلا نیولې ده ، اوس زه په ګوړ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې یم ، زما په نه موجودیت کې به شیرشاه د رهتاس په کلا باندې برید کوي او د هغې د نیولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله دا سې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمایون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډیر اړین دې . خو تر هغو چې شیرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې باید مونږ د ګوړ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې :

خواص خانه وروره ! ما په ګوړ باندې په پرلپسې توګه حملې کړې دي ، ستا مرحوم ورور هم همدا سې کړی و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوي یم. ددې یو علت دا دې چې دګوړ د ښار کلابندې ډېره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کیندل شوي دي او د کلا ستر ستر دیوالونه چې په زیاتو ځایو کې یې پلنوالې تر لسو مترو پورې رسیږي. دهغوې پیاده فوځ د خندق او دیوالونو څخه د میړیو په څیر معلومیږي. خو دخندق څخه تیریدل او تر دیوالونو پورې رسیدل ډېر ملاماتونکې کار دې.اول خو د خندق نه تیریدل اسانه نه دي. او که چیرې څوک ترې تیر هم شي نو بیا د کلا په دیوالونو باندې ورختل شونې نه ښکاری، په دې اساس زه ناهیلې شوی یم چې مونږ دې ګوړ سوبه کړو .

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ویې ویل: ګوره جلال خانه ! نا هیلې ګناه ده . زه د ګوړ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا ددیوالونو څخه ښه خبر یم. دا هر څه ما په خپلو سترګو کتلې دي ، ته اندیښنه مه کوه ، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دګوړ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ویې پوښتل :دا به څنګه شوني وی؟ خواص خان ورته وویل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شیبه وروسته له دې ځایه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په دیوالونو د بمونو د ورولو تر څنګ دخندق څخه هم د تیریدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د ګوړ د محصورو عسکرو سترګې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعالیت پیل کړې نو زه به د ګوړ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره یو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوي خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تیریږم اوبیا به دخپل لښکر سره یو ځاې دښار د دیوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په دیوال باندې د رسیو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په دیوال د ورختلو وروسته چې د ګوړ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي وژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستي او پرته له کومه خطره د خندق څخه را تير شې. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلو سره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وي او ستا لورې ته به د ښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږ دواړه د متحده لښکر سره يو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو .

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې و پوښتل :

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خو ډيره اړينه او مهمه ده ، خو ما ته د پلې کولو وړ نه برېښي. تر هر څه لمړی ما ته وو ايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. دهغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دي ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزۍ سره دهغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستي وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې . خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغې او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمباري پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعي هڅې هم پيل کړې .

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير اندېښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وی او کوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر ځومره عسکر چې دديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې دکومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ور وخيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباری پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يو ځاې په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځاې اوږود چکروواهه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړاوه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لږ څه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې . بيا د خپلو عسکرو سره يو ځاې په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو ، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسيو پاتخې را خستي وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړی يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او بيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته د رسيدو سره سم يې هلته و ښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وترلې، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې ځملاست او خپلو لښکرو ته يې ددې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شور و زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د هغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیر شول او د ګوډ د محاصره شوې ښار د یوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه ځملاستل.

د شپې په تیاره کې د خندق څخه تیریدل او د ګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول د کامیابۍ په لور د خواص خان لمړی قدم و. هغه د دې قدم وروسته د بل قدم د اخستوله پاره ځان تیار ول پیل کړل. هغه د خپل لښکر سره یو ځای د ښار د دیوالونو څنګ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ، د هغه د حکم سره سم د هغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور و غورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه ځملاست د هغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس د هغه د ملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ. تر ټولو لمړی د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه. کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو د هغه ټول لښکر په دیوالو را ختلې دې نو هغه په خپل یلغار باندې پیل وکړ، هغه په ټوپونو، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل، د هغه د حملې څخه یو اځې هغه برخه خوندي پاته وه چې د جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوې جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وې خبر ورسید چې د هغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده، نو د هغوې د پښو لاندې زمکه و ښویده، او بیا کله چې دا خبر ور ورسید چې د شیرشاه سورې ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوي و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سورې د لښکرو پر خلاف بمونه او غشې ورول، هغوې د هغې څخه را وګرزیدل او د خواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال د دې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده.

د دې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تیاریدو حکم کړې و، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه د رنګ کې تیار کړ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون د هغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکرسره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوي شوې. هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو ور وخوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و د هغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دوو اړخونو څخه حمله شوې وه. د مخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکي په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځای د نیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتیب یې د ګوډ د ښار د دیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسې یې له منځه یوړل او شمیره یې ورته را کمه کړه.

د ګوډ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بېرته د دیوالو څخه کیوتو ته اړ باسي خو دهغوې هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې یو خونړې انقلاب را وستې و، کله چې دهغه د تېزو حملو څخه د ښار ساتونکې په شا شول نو دښا له اړخه پرې جلال خان را پرېوت اودهغوې عامه وژنه یې پیل کړه. په دې ترتیب په دیوالونو ناست ټول ساتونکي دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل اوبیا خواص خان او جلال خان دواړه دښار د دیوالونو څخه را کیوتل.

د دیوالونو څخه د را کیوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول ،ځکه د ګوډ د ښار د ساتونکو ډیره برخه هملته په دیوال ختلې وه او هغوې ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و، اوس نو د ښار په منځ کې چې څومره لښکر و هغوې لږ څه اخوا دیخوا مقاومت وکړ خو خواص خان او جلال خان هغوې هم یو په بل پسې په ډیره اسانۍ سره له منځه یوړل، او په دې ترتیب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت، خواص خان د ګوډ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لوري دګوډ د ښار سوبه ډیره ستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بیا هغه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزید او د ګوډ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار یې پیل کړ. د ګوډ دښار د سوبې وروسته خواص خان یوا ځې څو ورځې هلته پاتې شو اوبیا یې ښار د شیرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ اوپخپله بیرته دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل غرنیو سیمو ته دشیرشاه سوری سره د یو ځاې کیدو په خاطر را ستون شو.

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریالیتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شیرشاه سوری هم بیکاره نه و ناست. د بنګال په لور د خواص خان د استولو وروسته، د شیرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو، اولادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو. په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله ښځه، خپل اولادونه، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړې و. خو له یوه اړخه دا کلا ډیره کوچنۍ وه او دبله اړخه شیرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. دبهارکنډ نه علاوه د شیرشاه سوری په ولکه کې یوه بله کلا هم وه، چې شیر ګړ نومیده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل میله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بریښیده. هغه د کوچنیوالې تر څنګ د ډیرې مودې له پاره دخوراکې او جنګې موادو د ذخیرو له پاره هم ځاې نه درلود.

څرنګه چې شیرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې دحملې اویرغل ویره او اندېښنه وه نو په دې خاطریې، خپل اولادونه، ښځې، خزانې او نور ټول وسایل د دې کلا څخه ویستل پیل کړي و. خو دا کار یې په ډیره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه د دې کار د تر سره کولو له پاره د ډیرو سختو لارو څخه چې د کرم ناسه او د سون ددریابونو تر منځ پرته وه کار واخست. د دې تر څنګ یې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې اودهغې کلا ولکه کول یې هم په سترګو کې و. رهتاس ډیره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاه سوري په ښه توګه د مغلو دهمایون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولايت د شا اباد په سيمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور ميله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه ميله پراخه پرته وه. د لته زمکه ډيره زياته غريزه او د سترو سترو غونډيو څخه ډکه ده. دهغې په جنوب کې د سون د درياب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولې شی دې کلاته ور ننوځې خو دا ډيره سخته او عمودی لاره ده. په دې لاره کې دپاتخو په جوړولو سره بيا لږ څه اساني را پيدا کيږي. ددې کلا ديوالونه ډير مستحکم او تر ډيره پورې د عبور وړ نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دی ، په دې اساس دهغې ديوالونه د لاندې څخه کتل کيدا ای نه شي. نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په ديوالونو باندې هيڅ ډول اغيز نه شيندي.

شيرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځاې ځيرې څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهيده چې ددې کلا سوبه د سون د درياب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او دهمدې لارې بريا تر لاسه کيدې شي. په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره يو ځاې کړ او دشپې په تياره کې يې د سون د درياب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ.

تر نيمې شپې پورې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې د سون ددرياب د غاړې څخه د رهتاس د کلا ديوالو ته ور نژدې شو. د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او دهغه عسکرو هيڅ هيله نه درلوده چې شيرشاه سوري به پرې په دې توګه يرغل راوړي، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همايون په شيرشاه سوري باندې حمله کړې ده او دهغه څخه يې دهغه د چنار کلا هم نيولې ده،او شيرشاه سورې د همايون څخه د پټيدو په خاطر د وندهياچل په غرنيو سيمو کې پټ شوې دې، نو په دې خاطر هرکشن ته نه دهمايون له اړخه خطر موجود و او نه د شيرشاه له اړخه يې په دې اړه فکر کاوه.

شيرشاه سوري دهمدا سې موقع نه ډيره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د درياب د سترې مورچې له لورې يې د غرنيو لړيو د پاسه د رسيو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا ديوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډيره پټه توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په ديوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ويده وو هغوې هم ددوې په راختلو باندې خبر نه شول.

د رهتاس ديوالونو ته د ورنژدې کيدو په وخت کې شيرشاه سوری خپل فوځونه په ډيره پرده کې ديوالو ته نور هم ور نزدې کړل او بيا يې ددو برجونو تر منځ د رسيو پاتخې وغځولې ، بيا د شيرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، اويا خنډ څخه په ديوالونو ورختلي و.د ښار ديوال څو فټه پراخه و او ان تردې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه. د رسيو په پاتخو باندې دخپلو فوځونو د ورختلو وروسته شيرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وويشل. دهغوې يوه برخه يې دخپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه يې د هيبت خان نيازی په قومنده کې ورکړه. بيا دواړو يو ځاې دا پريکړه و کړه چې شيرشاه سورې به د ديوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې يرغل وروړي اوهيبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي. بيا به دواړه لښکرې يو ځل بيا يو ځاې کيږي اوبيا به ښار ته د ورکيوتلو هڅه کوي. ددې پريکړې سره سم شيرشاه سوري ښي لورې ته او هيبت خان نيازي چپ لورې ته يرغل پيل کړ.

شيرشاه سوري او هيبت خان نيازي دواړو په ډير راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه يوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پيدا شوې وه. ددې وروسته شيرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره يو ځاې د ديوالو څخه لاندې کيوت او د سون ددرياب په لور چې په هغه ځاې کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او دهغې ځای په ساتونکو يې حمله وکړه. ددېځاې د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شيرشاه سورې دکلا دروازه پرانسته ، او دخپلو ساتونکو په ولکه کی يې ورکړه. په همدې وخت کې دښار دننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ور په برخه شوې و. خو اوس وخت له وخته تير شوې و ځکه چې د ديوالو دپاسه چې دهغوې څومره لښکر و هغه شيرشاه سورې له منځه وړې و . اوس نو شيرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړي و. خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډیره بیړه دخپلو لښکرو قومنداني کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه. کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله برخه یې هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه. د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنګر کې کیناوه اوحکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي،ترڅو جنګ ډیر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنګ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ور ښوول شوي ځای ته ولیږه. هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست. په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نژدې شوی و. پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړی، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلی یې کلکې اوپورته وې، پرې حمله وکړه.

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړای.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډیر خراب کړ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځای را ښکاره شواود هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه. دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یې له منځه یوړ. ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکتلو نه و، هغوې د چینجو وهلو لړګیو په څیر ګرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنګ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه، هر ې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو، هره ګړی د زړونو ټکان زیاتیده، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و، وو ژل شو، تر څنګ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډیره ګړندۍ توګه را څغلاوه، ښار ته را ننوت، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سورې مخې ته راغې. شیرشاه سورې اودهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډیر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سورې هغه و پیژاند. په ډیره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نژدې شو اوپه ډیره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا! ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دې. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې؟ دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا! خواص خان یواځې په یوه شپه کې د ګوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا! تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځای شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو. تر څنګ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې. ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ. هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې و او دهغوې په ځاې یې د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و. د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړې و.

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایي چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځاې نه شته. په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځاې ورکړه، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه. په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور ننوتې. راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوې یې همداسې پریښول.

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ور ننوځی نو سمدستي دې خپلې تورې را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي. هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه، او هغه یې په خپل کنترول کې راوړه، دروازه یې پرانسته، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلا ته ور ننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړې، په هر صورت، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده. شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر تر لاسه شوې و.

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل. دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړې د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یواځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي. د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول.

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لوري! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې: زه د ګنګا داسې یم، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني. هغه ما ته خپله خور ویلې دي. دهغې دد ې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګوره ګنګا لورې! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې. خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې. خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دی. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼي ته ورسپارې، هغه څوک دې؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلې دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځاې نه شې ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم. دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوي. په ځواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه، چې څوک دې؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا یوځل خواص خان ته په ډیر غور سره وکتل او ما یې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خیمې ته را ننوت نو شیرشاه سوري ورپورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست یې ورته وواېه، هغه ته یې غاړه ورکړه او د هغه تندې یې ښکل کړ. ورته یې وویل:

خواص خانه زویه ! زه تاته د بنګال د ګوړ د ښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکي وایم. خواص خان ورته وویل چې:

زما محسنه شیرشاه سوری صاحب! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وایم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوري خواص خان له لاسه ونیوه او خپل څنګ کې یې کیناوه او ورته یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته ښنه کړې او ازاد کړي مې دي، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پریکړه کړې چې هغه به تاته د وینځې په څیر در سپارم. اوس دا ستا په لاسو کې ده، ستا خوښه چې له ځانه سره یې ساتې او که ازادوی یې. بیا شیرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل:

شهزادګۍ ! دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وینځې په څیر ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته یو نوې لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې یواځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و، همدا اوس اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوړ یې سوبه کړې دې. ددې وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل:

خواص خانه زویه !ما ستا خیمه دخپلې خیمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د یوې وینځې په څیر در سپارم.ته اوس ستړې ستومانه یې، خپلې خیمې ته ولاړ شه او ارام وکړه، زه به بیا وروسته درسره تفصیلي خبرې وکړم. شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما هم له ځانه سره یوسه. څکه چې ګنګا اوس ستا وینځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وینځه ده نو هغه به هم هملته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان دخپله ځایه پورته شو او دخپلې خیمې په لور روان شو ،ګنګا دخپلې خولې څخه یو لفظ هم و نه ویست او د خپلې اوما سره یو ځاې په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خیمه د شیرشاه سوري د خیمې تر څنګ درول شوې وه، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل دشیرشاه سوري د خیمې په څیرو، ترڅنګ یې کوم ضروري شیان چې دشیرشاه سوري په خیمه کې ایښودل شوي و په دې خیمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خیمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه دخیمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان دخپلې خیمې تر نیمایي پورې رسیدلې و چې تر شا یې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه هملته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډیره عجیبه توګه کتل او بیا یې ورته وویل چې ګوره ګنګا دا زما خیمه ده او ته ما ته شیرشاه د وینځې په څیر را کړې یې. اوس نو ته د خیمې په دروازې کې ولې ولاړه یې ؟را ننوځه، دا خیمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته هملته په درید و سره وویل:

ګوره خواص خانه ! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې یم او شیرشاه سوري هم زه تا ته د وینځې په توګه درکړې یم نو ما ته وواېه چې زه به په دې خیمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تیروم.

خواص خان تریوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ورنه کړ خو په ډیر غور سره یې ورته کتل، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس داسې ورانه ویجاړه او حیرانه ده لکه یوه مرغۍ چې د نیمې شپې په تیارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهیږي چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څېر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څیر ګرزېدلې وې. د وجود غوړوالې یې له منځه تللي او په یوې ژیړې لوېدونکې پاڼې باندې بدل شوې و.

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا د یوې بې وزرو مرغۍ په څیر چې جاله او د جالې ډکې یې ټول له منځه تللي وي او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ویرکوي، بدله شوې ده. داسې بریښیده چې دهغې د ژوندانه د مستیو ټول هغه وختونه د ورانو ویجاړو او غمونو، حسرتونو او دربدریو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډېره عجیبه توګه د خواص خان لورې ته کتل، داسې څرګندیده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډېر څه ویل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پیدا کیدو دهغې ژبه د دې کار نه منع کوله.

خواص خان تر ډېره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله، نو شهزادګۍ ګنګا هم د خواص خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل: زه پوهیږم چې ته اوس زما ډېر بد دښمن یې. خو زه په دې هم پوهیږم چې یو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مینه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره دهغه خوبرابره زیاته کرکه او نفرت کوې. خو بیا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده دهغې ځواب زما حق دې چې را یې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا! ته د اوما سره یو ځای همدلته په خیمه کې کینه، زه ځم او بیرته د راستنیدو وروسته به تاته د دې خبرې ځواب ووایم، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خیمه کې زما د وینځې په څیر څه ډول ژوند باید تر سره کړې. د دې خبرې وروسته خواص خان دخپلې خیمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او دخپلې اوما سره یو ځای دخیمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همدلته په ګدۍ باندې کیناسته.

په خیمې کې د کیناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډېره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې دخپلې پوښتنې د ځواب او یا دهغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خیمې ته راغې، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځایو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډېره نرمه ژبه یې ورته وویل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما! تاسو دواړه کینئ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته د دریدو اړتیا نه شته. اوما، ما خو تاته د پخوا څخه خپله خور ویلې دې او اوس هم ته زما د خور په څیر یې، پرتا هیڅ بندیز نه شته، ته ازاده یې، هر چېرې چې دې زړه غواړي تللې شې. او که چیرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره یو ځای اوسیدل غواړې نو هم ستا خوښه! دهغه په دې خبره اوما سمدستي ور ټوپ کړ او ورته یې وویلې:

خواص خانه وروره! تر ټولو لمړی خو زه تاته د دې مبارکي درکوم چې ته د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار یې، دهغه زوې یې، او تا ته یې د صاحب خان په ځای د خواص خان لقب درکړې دې، او ستا د کړچار په مقابل کې یې ته ډېر ښه ستایلې یې. خو زه دخپل ژوند په اړه تا ته باید ووایم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسیږم. چیرې چې هغه اوسي نو همدلته به زما ځای هم وي.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته یې وویل:

ګوره اوما! ما هم دستا په څیر د ځان ځارونکې او میړنۍ پیغلې څخه دهمدا سې ځواب هیله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسیږې. ددې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو اوبیا یې په ډېره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګوره ګنګا! زه پوهیږم چې ته شهزادګۍ وې اوته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ یې. په دې کې شک نه شته چې لږه شیبه مخکې شیرشاه سوري ته ما ته د یوې وینځې په څیر را حواله کړې یې. خو زه به تاته دا ډاګیزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و م نو په دې خاطر د وينځۍ او غلام د په احساساتو ښه پوهيږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړۍ خبره داده چې ما ته ازاده کړې يې. اوس ته زما وينځه نه يې ، ته د پخوا په څير شهزادګۍ ګنګا ، او يوه ازاده پيغله يې. ته دخپلې خوښې مالکه يې ، چيرې چې غواړې ولاړه شې اويا و اوسيږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هيڅ ډول بنديز نه وي.

دخواص خان دې خبرو ښايسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې دسرو شونډو هغه سوروالې يو ځل بيا د تازه او بو ډک کړ او دهغې په ښايست او حسن کې يې تلپاتې والې راوست.

تر ډيره پورې يې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نيک سلوک په خاطر دهغې دښکلې څيرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکيدلې وه ، او داسې بريښيدله لکه د ګلابو کالې يې چې په ځان کړې وي او يا يې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپيره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاس کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. اويا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره يې کومه استانه موندلې وي. لږ څه وړاندې دهغې حالت مړاوې او د يخ مړکړل شوي نغرې په څير بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وريښمو د نرمو تارونو په څير ښايسته او نرم ګرځولې و.

تر ډيره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه او بيا يې دهمدې خوشحاليو نه په ډک اواز خواص خان ته وويل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکيه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ،او نن دې يو ځل بيا پر ما دويم ځل احسان وکړ او زه دې د وينځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادي دې راکړه او بيرته دې همغسې شهزادګۍ وګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکريه کوم. تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ،نو خواص خان په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته يې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې ددې ځايه ولاړه شې نو د رهتاس په ښار کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چيرې د رهتاس د کلا نه بيرون تلل غواړې او هيله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسيږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چيرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او يو شمير خلک به ستا عزت ته زيان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړې اوسيدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خيمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسيدو له پاره ټول امکانات برابر کړم او بيا له تا سره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ يو ځل بيا په پوره خوښۍ سره په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه ! زه يو ځل بيا ستا ډيره مننه کوم او ستا نه هيله او غوښتنه کوم چې ايا داسې به شونې نه وي چې زه همدلته ستا د خيمو په ښار کې و اوسيږم او ته زما دلته د تم کيدو په وخت کې زما سره يو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

زما درونده خواص خانه ! زه يو ځل مخته هم دخپلې او ما سره ستا حضور ته راغلې وم او يوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه يو ځل بيا تکراروم. ما تاته ويلې و چې يو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دې اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمينې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پريښې يم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړې دې. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه یې زه نه پیژنم چې هغه څوک دې ، د کومه ځایه راغلې او اوس چیرې دې. خود کوچیانو د قبیلې سردارد فدایی خان چې ته یې هم ډیر ښه پیژنې ، هغه اجنبی نقاب اغوستونکې ډیر ښه پیژني. زه له تا دا هیله لرم چې په اوسنې وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې یو خیمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره اوسیږم. تر څنګ یې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدایی خان لټه وکړه او څنګه یې چې درک درته معلوم شي نو را وبې ښایه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خیمې څخه ووزم اودهغه ځوان په لورې به ورشم. دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسیدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خیمه کې اوسیدلې شې ، خو تر هغې چې دفدای خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تاسره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپیدا کړم او تاته به یې په اړه معلومات درکړم. بیا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکي په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ماسره یو ځاې راځئ تر څو ستاسې د اوسیدو ځاې ځیرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډیره خوشحالۍ سره د خواص خان تر شا روانې شوې.

خپلې خیمې سره نژدې خواص خان هغوې د یوې خیمې مخې ته ودرولې ، بیا دخیمې د دروازې ترڅنګ خواص خان ودرید او دخیمې ددننې برخې په لور یې اشاره وکړه او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما !دا خیمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسیږئ ، په دې خیمه کې ستاسې د اړتیاو هر څه ایښول شوي دي او لکه څنګه چې د شیرشاه سوري اوزما دخیمې تر مخه پیره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخیمې تر مخه هم پیره ولاړه وي. اوهیڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خیمې ته نه ننوځي. دا ساتونکي به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ !په دې خیمه کې د اوسیدو په وخت کې به دوه خبرې یادې ساتې. لمړۍ دا چې هیڅکله به هم زما خیمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ازاده کړې یې اوزما اوستا ترمنځ هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده یې ، چیرې دې چې زړه غواړې تللې شي. زه تا خپلې خیمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږ د اړیکو په اړه بدګماني را پیدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانیو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دویمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نیولې ده نو که چیرې دلته د اوسیدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما یا شیرشاه سوري باندې برید وکړې نو یاد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وي. که چیرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته یې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده یې نو خپله ښیګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځایه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کیدو وروسته بیا وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره یو ځاې دې خیمې ته ورننوځه ،او په همدې خیمې کې و اوسیږئ ، ددې خبرې سره یو ځاې خواص د خپل جیب څخه د نغدو پیسو یوه کڅوړه را وویسته او د شهزادګۍ په لاس کې یې کیښوده او ورته یې وویل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تاسره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دي نور کالي هم نه وي.دا نغدې پیسې درواخله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پیسې اچولې دی چې ته د خپلې اوما سره یوځاې پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې. د نغدو پیسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ریږدیده اوپه ډیره عجیبه توګه یې خواص خان ته وکتل ،ځکه خواص خان هغې ته د نغدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کښوړه په زوره په لاسو کې اینبې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کښوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای ېتېت سر خپلې خیمې ته ورننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته د هغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه د همدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پرینبوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ او دهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې و درولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریې غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجودو. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه د همایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمراني یې هم د شیرشاه سوري د زوې جلال خان په لاس کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سوري په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي .

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، تر څو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته و رکړ چې هغه شاهي خزانه او نور شاهي لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستي دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایونه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار اویابلې کلا ، د پرینښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او دهغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري د همایون سفیرته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سوري وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې نه علاوه به زه ټول شاهي نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شیان د همایون دربار ته ور ولیږم او همدا راز د بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همایون بیرته اګرې ته ستون شي، له ما سره جنګ و نه کړي او تر څنګ یې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شیرشاه سوري پیغام د همایون مخې ته راوړ او هغه ته یې په دربار کې واوراوه. همایون د دې پیغام په اوریدو سره تر یوه حده پورې خوښي ښکاره کړه او فضل خان یې بیرته د شیرشاه سوری لورې ته و استاوه ، تر څنګ یې شیرشاه سورې ته د خپله اړخه یو آس او خاص خلعت هم ور ولیږه. د غه سفیر ته یې دا لارښوونه هم وکړه چې د هغه ټول شرایط مونږ منلي دي نو په دې اساس د ې شیرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همایون بابر دا پیغام واخست او یو ځل بیا د وندهیا چل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو.

د سفیر د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره یو ځاې په بنارس کې د همایون دربار ته ورغې. هغه ډیر سخت زخمی و او د وجود په ځاې ځاې یې پټۍ تړلې وې. د همایون په دربار کې د حاضریدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شیرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سیمه لا تر اوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده. هغه همایون ته دا هم وویل چې د شیرشاه سوري په هیڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې د حملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شیرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي د هغه دغه لږ پاته فوځ باید بیرته د بنګاله را وویستل شي ، او که نه شیرشاه به د همایون پر خلاف دا سې بغاوت وکړي چې بیا به یې ماتول د همایون له پاره شوني نه وي.

د بنګال حاکم سلطان محمود همایون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چیرې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال یرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره یو ځاې د همایون تر څنګ وي او په دې توګه به دواړه یو ځاې شیرشاه سوری د بنګاله تیښتې ته مجبور کړو. د بنګال د حاکم سلطان محمود د دې حال په کتلو او سلاګانو سره همایون سمد ستې ، د نه څه کتلې نه لیدلې په څیر ، دوه حکمه صادر کړل.

لمړۍ دا چې خپل لښکر ته یې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دویم دا چې هغه خپل سالار خان خانان یوسف خیل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د یوه لښکر سره یو ځاې د بهارکنډ په لور وخوزیږي، هلته دې په شیرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته یا ووژنی او یا دې بندي له ځانه سره راوړي.

د همایون د دې ارادو په اړه شیرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوي و نو په دې خاطر یې د همایون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همایون سفیر ته د خداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت یې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کیدو په اړه یې په ډیره اندیښنه کې انتظار پیل کړ.

همایون د بنګال د حاکم سلطان محمود د وینا په اساس په بنګال باندې په دا سې وخت کې د یرغل اراده وکړه چې د خپل باوري سفیر له لارې یې د شیرخان سره د پیل شوې خط وکتابت پایلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو د حکم په وخت کې هغه ته دا ډاګیزه شوې نه وه چې شیرشاه سوري به د هغه شرایط منلې وي او که نه. خو همایون یو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بیا یې د شیرشاه سوری د معقولیت د حدودو څخه د اوښتو شرایطو تصدیق هم کړې و نو بیا هم په کې د سولې ځاې نه پاته کیده.

د همایون دا رادو په بدلون کې د شیرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې د پلان د شنډیدو په اړه ټول مسؤلیت د همایون خان په غاړه پریوځي. د همایون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړاندیز تر غور لاندې و چې شیرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځایونه ورکړل شي، خو بیا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شیرشاه سوري له اړخه پر هر ورانديز باندې د غور د نه کولو هوډ کړی و.
ډاګیزه ده چې همایون په خپل شیرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله یې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتیاوې له منځه یوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تیرو وختو کې د شیر شاه سوری همت او ورتیاوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شیرشاه سوري ددې کلانه ډیره ستر او مستحکمه ، د رهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همایون په هیڅ توګه شیرشاه سوري نه شو مجبورلای چې هغه دې پراخه میدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همایون په مقابل کې دې خپل زور ازمیښت کړي. او نه د شیرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزیت موجود و چې د هغې ځاې د نیولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګیزه کیده چې هغه په ډیره سختو لارو او غرنیزو سیمو کې شاتلو ته تیار دې چې د هند تر نیمایی برخې پورې خپرې شوې دي، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بیا هم شیرشاه سوري ته په همایون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.
په اصل کې هرد علم اوپوهې خاوند ته د شیرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطیعې رویې باندې افرین ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګیزه کیده چې هغه د همایون ټول شرایط منلي دي،خو یوازې د بنګال د ولکې د پریښولو څخه یې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې وچې د بنګال د سلطان شاهی نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شیانو سره یو ځاې همایون ته تسلیم کړي، هغه د بهار سیمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همایون ته د ورتسلیمولو له پاره تیار و ، اودا ټول هغه څه و چې همایون په خپلو سوله لیک کې یاد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرایط معقول و ، هغه د همایون د باج ورکونکي په څیر ، هغه ته د لس لکو روپیو ورکړې ته هم تیار و ، لنډه دا چې هغه د همایون د سلطنت څخه ډیر لرې په یوه کونج کې اوسیدو ته تیارشوې و او هلته هم د خپلواکه په څیر نه بلکه د همایون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څیر. ان تر دې چې هغه د همایون سره هیڅ ډول جنګ ته تیار نه و .
همایون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شیرشاه او همایون ترمنځ جنګ یو بل شکل و نیوه ، تر هغو چې د همایون اراده د شیرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاریده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړین ګڼل کیده خو د همایون دا مقصد هغه وخت پوره کیداې شو چې شیرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لویشت لویشت ، چې همایون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بیرته ورکولو له پاره تیار وې.
نو که چیرې شیرشاه سوری په بنګال کې یو ازاد اوخپلواکه حکومت جوړ کړې هم واې نو بیا به هم همایون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولو او د بنګال څخه د هغه د ویستل به یوه بانه او عذر واې ، خو د همایون د ټولو شرایطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورلیږل ددې خبرې دلیل دې چې همایون غوښتل په هر قیمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه یې یوسي.
یا په بل ډول دا سې هم ویل کیدې شي چې هغه جنګ چې شیر شاه سوری د همایون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ازاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختیا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتیا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګید اودا ټول د همایون د رویې په اساس وشول ، هغه بې صبرې چې همایون د خپل سفیر د خبرو اترو د پایلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګیزه کیږې چې هغې خپل شرایط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار یا جون پور کومه سیمه شیرشاه سوری ته پریږدې. که چیرې همایون په بنګال باندې یرغل نه واې کړې نوشیرشاه سوري به د هغه مطیع اوفرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شیر شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه یوازې او یوازې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و اوسي اوپه همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته راکیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه وړتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې وړتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې وړتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځاې د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوڅو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوي د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دې نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوي دې ټول ددې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه اوهغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږي نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتي چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځاې اوسیدله او یا بل کوم ځاې کې اوسیدل غوره ګڼي.

هیبت خان نیازي ته ددې ټولو لارښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځاې د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلې و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شوي دي نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوي پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوي نه مخته په منډو دې نوهغوي هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوي همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یو ځاې دمنیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاکم سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره دهغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقي برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوي ته د شیرشاه سوري دځاې ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معیدبیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنۍ عسکرۍ ډلې په څیر ور ولیږل او هغوي ته یې دا تأکید وکړ چې هغوي دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي . ددې ترڅنګ همایون خپل وړور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې دمنیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي . دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوی له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړې حتما تیښته کوي ،نوپه دې خاطر باید د هغوی د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي اوترڅنګ یې د شیرشاه سوری په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سوري ددې جوګه نه وي چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان و ښندي .

دشیرشاه سوری مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سوري ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سوري یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سوري غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه داسې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سوری یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت. اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري همدلته چیرې نژدې دې اوددوی تر مخه روان دې. کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تر اوسه خپل ټاکل شوي ځای ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلي دي ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نوهغوی ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سوری اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړی و .

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سوری په اړه دا خبر واورید نوهغوی حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوی ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوی وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سوری د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځای کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سوری هغه ځای پرې ایښې و او دمونګیر په لور روان شوې و .

شیرشاه سوری د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ورورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجې خان پټنې او نورو سردارانو سره یو ځای دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځای چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندي ساتنې په لور ور ولیږه . هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي اوخپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندی توګه د خپل لښکر سره یو ځای سفر کاوه ، او دګنګا جنوبي برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشری یو لښکر و لیږه اوهغوی ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوی نه مخته په دې ځای دشیرشاه سوری زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړي دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالی سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروست خو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډیره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

د همایون دې ماتې خوړلي لښکر د دري څخه لږ څه شاته په تیښتې سره هملته خپلې خیمې و درولې او هملته یې پړاو وکړ ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه ترڅو د همایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خو نورو سالارانو هغه په دې خاطر ددې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه ددې درې د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان د هغوې خبره و نه منله ، هغه زرکسه سواره ددرې د ساتنې له پاره پریښوول او نور پاته لښکر یې له ځانه سره واخست او د همایون په دغه لښکر باندې یې یرغل ور ووست. ددرې نه بیرون ددواړو لښکرو تر منځ سخت جنګ ونښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته دخپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید ، نو هغه ددې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر را ولیږل چې بله ورځ سهار وختي هغه ځاې ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړې و .دغه نوې راغلي لښکر دخپل لښکر اسونه وترل ، خپل زري کالي یې را اپرانستل ، د اسونو څخه یې زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و ، نو په پوره بې خبری سره په خواړه خوب ویده شول. خو ددې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا ددرې څخه را ووت او د همایون په دغه نوي راغلي لښکر باندې یې یرغل راوست ، د همایون څو کسه عسکرو چې دخپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یې ددې ناڅاپې جنګ دویرې په تیښته لاس پورې کړ ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او ددې لښکر ټولې خیمې ، آسونه ، جنګي وسایل ،خوراکي مواد ، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه یې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یو څو تښتیدلو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته دهمایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم دخلاف ورزی په خاطر تر لاسه شوې وه ،خو په اخلاقي توګه یې ډیر زیات اغیز شیندلې و . دشیرشاه سوري دلښکرو دغه لمړني بریالیتوب دهغوې همت او میړانې کې نور هم زیادښت راوست. اوس نو دهغوې په سترګو کې نه یواځې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه دهمایون ویره یې هم دزړونو څخه وتلې وه.

۲۶

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ ، دهمدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې دخیمې بیرون د ساتونکو ډلې څخه یو ساتونکې د خیمې ددروازې لورې ته راغې ، شهزادګۍ ګنګا په ډیر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یې وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې ؟دهغې ددې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړي د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې ، هغه وایي چې نوم یې فدایي خان دې. د فدایي خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ دخپله ځایه راپورته شوه او دهغه ساتونکې په لور یې وکتل او ورته یې وویل: فدایي خان هلته مه تم کوئ سمدستي یې دلته زما خیمې ته را ولیږئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو دقبیلې مشر فدایي خان د خیمې په دروازې کې راښکاره شو ، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او ویې ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته در ننوځم. شهزاداګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو چې کله د فدایي خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره دفدایي خان په لور وکتل او ورته یې وویل: زما درونده فدایي خانه ! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یې ! دلته راشه او زما تر مخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډیر څه وپوښتم ، دهغې په دې خبره فدایي خان ور مخته شو ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بیرته په خپلو ځایو کې کیناستې ، فدایي خان هم دهغوې تر مخه کیناست. بیا نو فدایي خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزادګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو یوه ډله ماته راغلې وه اوماته یې دا پیغام راوړی و چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوی یم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا ورځخه و پوښتل چې:

فدایي خانه !ته پوهیږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدایي خان وویل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوي دي. شهزادګۍ ترې بیا وپوښتل چې ته پوهیږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فداېي خان په ډیر غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته یې وویل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې په ډیره ښه توګه وګټلې ؟ اوددریمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ایا همدا خبره ده ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډیرې غمژنې شانته شوې او ویې ویل چې هو ، همدا سې ده. فدایي خانه خبره همدا سې ده او ته به په دې هم خبر یې چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دویمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبرې وکړې .

فدایي خان ورته وویل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ما څخه څه غواړئ ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

فدایي خانه ! زه نه پوهیږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې یې زما دترلاسه کولو مقابلې (سویمبر) وګاټه. ما دهغه دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډیرې هڅې وکړې خو هغه ماته هیڅ ونه ویل اونه یې راته کوم معلومات راکړ ، خو ددریمې مقابلې دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې همدومره را ته وویل « چې زه دهغې نه خوښیږم » . نو فدایي خانه ! څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوښه ګډون کونکې پیژنې نوپه دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟ دهغې په دې خبره سمدستې فدایي خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه یادیږي . صاحب خان چې یو وخت زما غلام و او زما د کوچیانۍ قبیلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یې ګیدړې وژلې او دهغوې څخه به یې خرمنې ویستلې او خپله ګیده به یې پرې پاللــــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یې له تاسره ډیره زیاته مینه کوله . خو تا دهغې مینه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ورتیل واهه. هغه دې په خوله په څپیړه وواهه اودیو انسان په څیر دې هغه ددې وړ و نه ګاڼه چې هغه هم تا ته د رانژدیکیدو وړتیا لري .

شهزادګۍ ګنګا ! ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې ، ستر ستر نښه ویشتونکې او ماهرین یې په ډګر کې په ډیره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سین شهزاده ، د میواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خنډ ګاڼه ، نوپه دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بیرته خپل ځاې ته ستنیده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونیوله اوغوښتل یې خواص خان له منځه یوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوی درې واړه مقابله وکړه او درې واړه یې د مرګ کندې ته ورکیوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل چې: فدایي خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان تر شا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترڅو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دي او دکومه ځایه راغلي دي. خو په ناهیلۍ سره باید ووایم چې زما د سویمبر ددرې وارو مقابلو ددغه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړای شول.

فدایي خان په پریکنده توګه وویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډېره ښه توګه په دې پوه شوې یې چې ستا سویمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څیر یو معمولي وګړي ترلاسه کړی دې ، نو زه اوس نه پوهیږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ویل غواړم چې د خواص خان په څیر یو میړني ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکي ځوان کله کله پیدا کیږي. شهزادګۍ ! ایا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډېره غمژنه او اندېښمنه توګه وویل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه یې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې ددې خبرې سره سم فدایي خان را پورته شو او ویې ویل چې زه به ولاړ شم ، ددې خبرې سره سم را پورته شو او دخیمې څخه را بیرون شو .

د فدایي خان د تللو وروسته په خیمه کې یو ډول چپه چپتیا خپره شوه ،خو وروسته بیا اوما دا چپتیا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلي دي ، دا همغه خواص خان دې چې ستا بدې راځي او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دې چې ته یې یو وخت د زړه له کومې د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومې له تا څخه کرکه لرې اوس ووایه چې ددې هر څه د ډاګیزه کیدو وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ایا اوس هم ته خواص خان یو ذلیل او حقیر انسان ګڼې؟ ایا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه یې چې ته یوه شهزادګۍ یې او هغه د ګیدړو ښکارکونکې یو معمولي انسان دې چې له تاسره د محبت او مینې کولو هیڅ ډول حق او وړتیا نه لرې.

تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته یې بیا دخبرو لړۍ واخسته او ویې ویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهیږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې ! ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره دخپلې مینې څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان یو معمولي انسان نه دې. په دې کې هیڅ شک نه شته چې یو وخت هغه ګیدړې ښکارولې او خپل ژوند یې ددې لارې تمویلاوه ، په دې کې هم هیڅ شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله .هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپیړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګیدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار دې بلکه دا سې یې وګڼه چې هغه ته اوس شیرشاه سوری خپل زوې ویلې دې. اوس نو هغه په هیڅ ډول یو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کیدې.

دهغې ددې خبرو وروسته اوما یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تاڅخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې یې چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې یې چې خواص خان ستا د سویمبر په ګټلو کې ډېرو سترو نبنه ویشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟

دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزاداګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته یې بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل :

ګوره اوما ! تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وینځه نه یې بلکه زما خور یې. او خواص خان هم تاته خپله خور ویلې دې. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وایم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لري ، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي ؟ نو زه به همدومره درته ووایم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هيڅ شک نه شته چې زما د سويمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډېر زيات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله يې چې زه ځانته ځاې ته يوړم او له ما سره يې دخپلې مينې ښکارندونه وکړه نو زه ډېره و قهريدم او دهغه سره مې ډېر ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په ريښتيا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هيڅ حيثيت نه درلود ، هغه ګيدړې ښکارولې اوخپل ژوند يې پرې تيراوه او هغه وخت ما هغه ډېر کمتر انسان ګاڼه. هغه وخت د يوې شهزادګۍ په توګه زما تصور او خيالات تر ډېره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده. اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشيرشاه سوري د لښکرو اعلې سالار او قوماندان دې ، يو اځې دا نه بلکه شيرشاه سوری هغه د خپل زوې په څير منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د يوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره ميړانه ګټلې دی. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پيدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ايسته و غورزولم خو دهغه دبريا ليتوب په اساس ما په غايبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مينه کې را ننښتې يم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بيا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزيدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګيزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سويمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لويې ټول بتان مات کړې دي، اوس همغه ګيدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونو دامين په څير د عزت خاوند دې.

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپيغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سيورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزيدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وينه ده. اوس به نوماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم ليک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پيغلې حيا . اوس نو زما د آندونو پيمانې بدلې شوې دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهيږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسيو او د غمونو دلرې کولو يواځنې مسيحا دې او زما په تيارو کې ديوه روښانه چراغ په څير دې.

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه. اوما ورته په ډېره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګيرله چې ددې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تيتليو ، دخاصو او نه پيدا کيدونکو ليکنو ، دخوشحاليو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته يوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډېره زياته خوشحاله شوې يم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مينه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! يو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعنې اوسنې خواص خان له تاسره د ليونتوب تر پولو مينه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپيړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګيزه کړه ، اوس ماته داسې بريښې چې دهغه دغه انتهايي محبت په انتهايي نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مينې ښکارندونه کوې نو زه ويريږم او انديښمنده يم چې هغه به ستا دمينې ځواب درنه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندېښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکی اور په ځیر، د اندېښنو په تور سیورې او د یو اځیتوب په دښتو کې، د بیګانه کوهیانو په څیر ورانه ویجاړه شوې وه. خو هغه په خپل ځان باندې کنټرول وموند، ځادر یې په سر کړ او دخپلې ځیرې څخه یې د اندېښنو دغه تور سیورې لرې او په ځاې یې خندا او خوشحالې را وړه او بیا یې وویل:

اوما! زه پوهیږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه دهمغه ډول سلوک سره مخ کیږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم. اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم. ځکه چې هغه زما دمحبت او مینې مرکز دې، زه به دهغه سره د نږدې اوسیدو هڅه وکړم او دهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم او دهغه په زړه کې به دخپل محبت او مینې ولولې بیرته ځپانده کړم، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کیږدم، زه هیلمنه یم چې په دې خپل مقصد کې به بریالۍ شم.

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه راپورته شوه او د اوما په لور دکتلو سره یې وویل:

ګوره اوما جانې! ته همدلته اوسه، زه یواځې د خواص خان خیمې ته ورځم او دهغه د پخلا کولو هڅه کوم. زه به د خواص خان په پښو کې پریوځم او دهغه څخه به بښنه وغواړم او دهغه تر مخه به لاسونه وروغځوم، په هره توګه چې زه وتوانیږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم. په دې خاطر ته همدلته اوسیږه، له ماسره مه ځه، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه بښنه و نه شم غوښتلې. اونه به ترې په سهي توګه التجا وکړاې شم. دشهزادګۍ ددې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه. او ورته یې وویل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه، وخت له لاسه مه ورکوه، ځکه هیڅ څرګنده نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړي. زه له تاسره په دې آند کې شریکه یم چې ته سمدستي او په همدې وخت کې د خواص خان نږدیوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور وړ روانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخیمې ساتونکې را څرګند شو ورته یې وویل چې شهزادګۍ ګنګا! د لښکرو سالار هیبت خان غواړي له تاسره ووینې.

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حیرانتیا سره وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې اوما خورې! ددې هیبت خان به له ماسره څه کاروې؟ دا ولې غواړي چې له ماسره ووینې؟ نه هغه ما پیژني اونه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم. نوبیا ولې له ماسره کتل غواړي؟ په همدې وخت کې د خیمې څخه بیرون یو اواز راغې. «شهزاګۍ ګنګا! زما خورې! زه هیبت خان ستا دخیمې نه بیرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړ یم. او غواړم له تاسره خبرې وکړم. کله چې هیبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږ کړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډیره خوشحاله شوه ،رامخته شوه او دخیمې دپردې ترشا ودریده ،اوما یې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودریده. بیا شهزداګۍ ګنګا وویلې: هیبت خانه وروره ته څه ویل غواړې؟ هیبت خان ورته وویل:

زما ګنګا خورې! لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځایه کوچ کوي ،مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو. ما غوښتل له تانه وپوښتم چې رهتاس ته درسید و وروسته به ته همدلته په خپل قصر کې قیام کوې اوکه بل کوم چیرې دقیام کولو نیت لرې. دهیبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته یوډول اندېښنه راپیدا شوه، هغې په حیرانونکې توګه اوما ته یوځل بیا وکتل بیا یې ددروازې تر څنګ د دریدو سره سم وپوښتل:

هیبت خانه وروره! ایا ته ماته ویلې شې چې په خپله خواص خان چیرې دې او ایا زه دهغه سره کتلاې شم. دهغې په دې خبره هیبت خان ورته وویلې چې: شهزادګۍ ګنګا، زما خورجانې! شیرشاه سورې او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یوځاې دشپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور تللې دي، ایا دتللو په وخت کې امیر خواص خان له تاسره نه وکتلې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره بې وسۍ سره وویلې چې نه! هیبت خان یوډول وضاحت وکړ او ورته یې وویل چې خورجانې، کیداې شي هغوې په بیړه کې و چې له تاسره یې نه دې کتلې. اوکه چیرې له تاسره یې کتلې واې نو کیداې شي چې تا هم دهغه سره یوځاې د تللو اراده کړې واې او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په یوه ستونزه کې را نښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهیږم چې امیر خواص خان له تا سره د هغه وخته مینه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې ! ددې ځایه د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور د کوچ کولو نه مخته شیرشاه سوري ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړې دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې ددې لښکر عمومي قومندان زه په خپله یم. اقا شیرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډیر ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کید و حکم کړې دې ، بیا یې ویلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره یو ځای همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چیرې اوسیدل غواړې ، ځکه چې اقاشیرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ویلي و چې که چیرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قیام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قیام کول غواړي همغه برخه ورته خالي کړئ او که چیرې هغه په بل کوم ځای کې اوسیدل غواړي نو همغلته ورته د اوسیدو له پاره ډیر ښه انتظام وکړئ.

د هیبت خان ددې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر یوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بیا یې د هیبت خان څخه وپوښتل:

هیبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچیانو د قبیلې څخه را اووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه ددې مخته هیڅ معلوم ځای ځیګې نه درلود خو اوس هغه د شیرشاه سوري په لښکر کې سپه سالار دې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خیمه کې نه تیروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځای ورکول شوي وي ، د هغې په دې خبره هیبت خان وویلې:

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شیرشاه سوري د خواص خان له پاره د اوسیدو د ډیر ښه ځای د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډیره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شیرشاه سوري د خواص له پاره د اوسیدو د څه ډول ځای انتظام کړې دې ؟هیبت خان ځواب ورکړ او ویې ویل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزیر چورامن محل شیرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسیږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

هیبت خانه وروره ! که چیرې شیرشاه سوري خواص خان د براهمن وزیر چورامن محل ورکړې وي نو بیا به زه همغلته د چورامن په محل کې و اوسیږم ، ځکه چې هغه ځای اوس د خواص په ملکیت کې دې او شیرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ورتسلیم کړې یم. هیبت خان یو ځل بیا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وایې همغسې به کیږي. اوس زه ځم ، لږه شیبه وروسته به لښکر ددې ځایه کوچ کوي ، تا او اوما ته به همغلته د چورامن په محل کې د اوسیدو له پاره بهترین انتظام کیږي. ددې خبرې سره سم هیبت خان د هغه ځایه ولاړ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بیرته د خیمې منځنۍ برخې ته ورغلې او همغلته کیناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه او په غمونو کې ډوبه معلومیده ، اوما ته یې مخ کړ او ورته یې وویلې:

اوما خورې ! ما هیڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تیاره کې به شیرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بیرته څه وخت را ستنیږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مینه کې سوزیږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مینې ته دومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکین ورکاوه او ورته یې وویل چې: خورجانې !ته اندیښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هیلمنده یم چې زه به وتوانیږم چې خواص خان له تا سره بیرته راضي کړای شم. د اوما د ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بیا د لږې شیبې وروسته لښکر د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور یې کوچ وکړ.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون تر او سه پورې د خپل لښکر سره حمله ته د تیلیاګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شیرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همایون نه شو کولای په اسانۍ سره د بنګال مرکزی ښار ګوړ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شیرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئي د میاشتې په شاوخوا کې د بنګال د مرکز ګوړ ښار ته رسیدلی و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوړ په ښار کې د او سیدو په وخت د خپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه یې چې په خپلې سیکې باندې لیکلې شوې عبارت ډاګیزه کوي ، د تاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته یې خپل ځان د فرید الدین ابو المظفر شیرشاه سوري په لقب و نامو ه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخوانې یو اځنې پادشاه سلطان التمش و او د هغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شیرشاه سوري ته لمړۍ او اخر دا امتیا زور په برخه شو چې هغه په عربی او هندې دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سیکه ولیکه. څرنګه چې شیرشاه سوري د همایون د لښکر د رارسیدو تر مخه غوښتل د ګوړ ښار خالي کړي نو په دې خاطر یې د تاج د په سرکولو مراسم هم مختته تر مختته ترسره کړل.

دتاج د په سرکولو موضوع د سیاسې اړخه ډیره اړینه ګڼل کیده . ځکه د تاج د په سرکولو څخه دا ډاګیزیده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللی دې ، او دهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سیاسي خلا را منځته شوې وه هغه د شیرشاه سورې د همدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ یې د بنګال او سیدونکې ددې کار سره عادي شوي و چې د تخت د تر لاسه کولو له پاره چې هر څومره خلک وو ژل شي ، یا کورنې انقلاب راشي خو په هیڅ صورت باید د ګوړ تخت خالي پرې نه ښول شي. د په تخت د کیناستو په هماغه دویمه ورځ شیرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاو ترڅنګ یې د خپل لښکر ټول حربي الات ، مالونه او وسایل سره را ټول کړل .

د ګوړ په ښار کې یې د خپلې وړتیا د ټولو شیانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شیرشاه سوري د خواص خان سره یو ځای د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړو د شیرپور په لور حرکت وکړ ، شیرپور د بنګال د او سنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس میله غرب لورې ته پروت . د شیرپور په لور د خوځیدو سره سم شیرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم یو پیغام ور واستوه ،چې هغه دې هم د تیلیاګړهې څخه را ووزي او د شیرپور په لور دې ځان را ورسوي. د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم جلال خان د تیلیاګړهې دره خالي کړه او د خپل پلار سره د یو ځای کیدو له پاره شیرپور ته ورسید .

کله چې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د ګوړ ښار خالي کړې دې او د هغه زوې جلال خان هم د تیلیاګړهې د درې څخه وتلی دې نو بیا یې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تیلیاګړهې د درې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او د بنګال مرکزي ښار ګوړ ته ځانونه ورسوي. شیرشاه سوري د خپل زوې جلال خان او خواص خان سره یو ځای تر څو ورځو پورې هملته په شیرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې د هغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای ګوړ ته را رسیدلی دې نو بیا شیرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره یو ځای د شیرپور څخه راووت او د بهارکنډ د لارې څخه یې بیرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

او ما په منډه منډه باندې هغه محل ته ورننوته چې یو وخت د برهمن وزیر چوران دا وسیدو ځای و ،خو اوس هغه د خواص خان ملکیت ګرزیدلی و . دهغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د یوې کمرې څخه په بیړه راووتله او د محل څخه بیرون باغچه کې یې د اوما لاره ونیوله . په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې د محل نه بیرون د ساتونکو سالار پخواني ساتونکي لرې کول او په ځای یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستومانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل دهغه څخه وپوښتي چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډیرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډیر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ور ته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ماسره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه داسې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ور ته اوما وویلې: زه تا ته همداسې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري اودهغه بدرګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمدستي په ډیرې نا ارامۍ او ډیرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوړ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځای د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یوځای د شاهي محل په لور ولاړ اوخواص خان همدلته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې.

دهغې په دې خبره ګنګا په ډیره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې ! کله چې شیرشاه سوری خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځای دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې دې خبرې په ځواب کې اوما د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې او سیدل غواړي اویا بل ځای ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې ددې خبرې په اړه ګنګا په ډیره پرېکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما ! ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې ددې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډیره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تاسره یو ځای دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډیر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې ! دا وروستۍ خبره ده. لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وې خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یوځای دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځای په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزادګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځای ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه دکیوتلو سمدستي وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړو وو ، شهزادګۍ یوه ساتونکي ته را نژدې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکي ورته وویل:

شهزادګۍ ګنګا ! بې شکه چې تا د نارینه و جنګي لباس په تن کړې دې خو ددې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تاسره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووینم، ځکه زه د هغه سره ډیر ضروري کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بیرون په ډیره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې بیرته راستون شو ، سربې ټیټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته یې وویلې. ګوره شهزادګۍ ! امیرخواص خان خو اوس ویده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووینې. امیر خواص خان وایې چې که چیرې ګنګا له ماسره کوم ډیرضروري کار لري نو ولاړه دې شي اوخپلې اوما ته دې یې وو ایې ، امیر خواص خان به دهغې څخه وپوښتي. په دې خبره ګنګا په ډیره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته یې وویل :

ګوره وروره ! له ماسره اوس هیڅ وسیله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شیرشاه سوري خواص خان ته د یوې وینځې په څیر ورسپارلې یم اوس خو زه د امیر خواص خان خدمتګاره او وینځه یم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس دامیر خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه باید همدا اوس او په همدې وخت کې دهغه سره ووینم ، زه خیمې ته ننوځم ،امیرخواص خان به له تا نه خفه کیږي ، که هغه خفه کیږي نو له ما څخه به خفه کیږي. که چیرې له ماڅخه خفه هم شي نو زه به یې د زغمولو له پاره تیاره یم. تاته به کوم زیان نه د ر رسیږي . زه به ورته وایم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم . ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خیمې ته ور ننوتله.

کیدې شی چې خواص خان د خیمې نه بیرون د ساتونکي او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوریدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکي د خیمې دننه یو نظر و ځغلاوه، ویې کتل چې خیمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځایه راپورته شوا وکیناست ، نو ساتونکي ډاډه شو او یوې لورې ته څنګ و درید.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه او کله چې دخواص خان خواته ور ورسیده نو خواص خان په ډیرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووینم نو بیا ته ولې زما خیمې ته را ننوتلې ، ایا زما دساتونکې خبرو په تا هیڅ اغیز و نه شنیده . که چیرې تا دکوم ډیرضروري کار په لړ کې له ماسره لیدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته یې کول غواړې ، ته ولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به یې ویلې و . دهغه په دې خبره ګنګا په ډیرې بې وسۍ سره په ژړا کې وویل: ایا تا ته له ما څخه اوما ډیره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وویلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډیره بده دښمنه. ددې خبرې په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو اوبیا یې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وویل : راځه همداسې لکه ته یې چې وایې سهي ده . خو ددې هر څه سره بیا هم زما له تاسره کتل ډیر اړین و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډیره یوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم .خواص خان ورته په ډیره ناخوالې سره وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما او ستا تر منځ هیڅ مهمه او خاص معامله نه شته. او نه زما او ستا تر منځ کوم اړیکې شته. ګنګا ورته وویل چې : هر څه چې ته وایې همغسې سهي دي. خو ما تاته دا ویل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدایي خان د پیدا کولو له پاره استولې و نو دهغوې په کومک باندې فدایي خان راغې او له ماسره یې وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډیره زیاته ممنونه او مشکوره یم چې زما د وینا په اساس دې فدایي خان را پیدا کړ ،خو فداېي خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو دسویمبر مقابلې یې ګټلې وې. ددې خبرې په اوریدو سره خواص خان یو ځل بیا خپله ناخوالې وښوده. او ورته یې وویل:

د فداېي خان په اړه تا ته ددې ضرور ته نه شته چې زما څخه ممنونیت څرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وایې چې ماته معلومه شوه چې ستا سویمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هیڅ اړه نه لري. هر هغه چا چې ستا سویمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتیا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پیدا کړ او ویې ویل : زه خو اوس همغې کس ته چې زما سویمبر یې ګټلې راغلې یم.

خواص خان په دې خبره ډېر په غصه شو او ویې ویل :

ګوره ګنګا ! زه د دې سره هیڅ سرو کار نه لرم چې ستا سویمبر چا ګټلې و او ته اوس د چا پسې راغلې یې. اویا د چاپسې ورځې.خو زه درته همدومره ویل غواړم چې په راتلونکې کې زما خیمې ته په خپل سر او دداسې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته یې په لږ څه تیز غږ کې وویل: څنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې یم ،ځکه چې تا زما د سویمبر درې واړه مقابلې ګټلې دي. زه وخت تا ته حواله کړې یم.د رهتاس د کلا د سوبې وروسته شیرشاه سوري زه تاته د وینځې په څیر در کړې یم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته یې وویل چې: ډېرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وینځیتوب څخه ازاده کړې یې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وویل : خو زه نه غواړم چې ستا د وینځیتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وینځې په څیر له تا سره ژوند وکړم. او د یوې وینځې په څیر ستا خدمت وکړم.ځکه زما سویمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مینه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وینځې اوخدمتګارې په څیر ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زیان در ورسیږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهریدلې شو او په ډېره بده لهجه یې ګنګا ته وویلې چې :ګنګا ! ته څومره پسته او ذلیله ښځه یې ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پریوتو پورې ځان سپک او ذلیله کړې ، ایا تاته ستا هغه خبرې در په یاد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به یاد وي چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته اوستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خوکله چې ما ستا تر مخ ستا د مینې د ترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډېر قهر او غضب سره زه په څپیړه ووهلم اوودې ویل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مینې او محبت څرګندونه کوې او دا دې هم وویلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کیدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځایه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته یې بیا خپلې خبرې پیل کړې او ویې ویل :

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په یاد وي ، تا ماته په چیغو چیغو وویل چې :ته د سپیو په لوښو کې اوبه څښونکې او په خاورو اوایرو ککړ انسان یې، زما اوستا تر منځ دومره توپیر موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزیدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یا لکه د شبنم د اوربښت او د عذاب او در په درۍ حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وویلې چې: زه د یوه کوچي قبیلې سره تړاو لرم اوترڅنګ یې زه دهمدې کوچیانۍ قبیلې د سردار غلام هم یم ، په ځنګلونو کې دګیدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تیروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به یې ناولې پوستکې اچولې و اوستا سو په ښار کې به یې پلورل. تا دا هم ویلې و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په یاد ساته چې خپلو ساتونکو ته به وو ایم چې ستا څټ د ر مات کړې. او اخر کې دې راته د «ددې ځایه ورک شه» الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته اوسیدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ویل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټیټ شوې و . بیا یې په نرې ژړغونې شانته اواز کې وویل: خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوې ؟ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وويل چې: نه ! زه تاته دلته د کيناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډيره غوره داوي چې سمدستي اوپه همدې شيبه کې له دې ځايه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع د بحث له پاره زما لورې ته بيا راشې.

دخواص خان دد ې خبرو په اوريدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره د قبر د تيرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنيدل شوو مړاو ګلانو په څير مړاوې اود اخرې شپې د را غورزيدلو پاڼو په څير ننښتې ننښتې او خوره وره ولاړه وه. بيا يو ناځاپه ور مخته شوه ،او ورښکته شوه اودخواص خان پښې يې و نيولې او ورته يې وويل: د رب ، بګوان او ايشور په خاطر ماته ښښنه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوي دي ښښنه وکړه. زه له تا څخه د ښښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مينه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مينه کوم. غواړم ټول عمر ستا د مينې اومحبت د وينځې په څير دلته له تاسره و اوسيږم .که چيرې ته له ماڅخه مخ اړوې ، که له ماڅخه د کرکې ځرګندونه وکړې خوبيا به هم زه د يوې يخې چينې ، وچ غملړلي درياب ، اويا په تالابونوکې د منجمد عکس په څير دلته و اوسيږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه يې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پريوته اوبيا يې ځان راټول کړ اوبيرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ يو ځل بيا ټيټ شو اودخواص خان تر مخ د سوزيدونکي لمر دتور سيوري په څير وچه کلکه و دريده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل اوبيا يې ورته وويل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې اوږدوې ، په ياد ساته چې ته دخپلې رويې اوسلوک ،دخپل کبر او خپل وياړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلو لمبې ، د اورد يوال ،د تيرو اورونکي لمحه او دصليب وينه ثابته شوې يې. تا زما سره ډيره بده وضعه کړې ده او زه دې يوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګيدړې ويشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته يوه شهزادګۍ وې نو هغه وخت را ياد کړه چې ما ستا عزت خوندي وساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مينه کوله چې تا د کوچنيوالي څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه دخپلې مينه ځرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډير کمزوري ثابت شوې يم. دد ې په ځاې چې تا زه دمحبت دد ې ځرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نيکه رويه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبيا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ويلې وې چې ته د بل کوم چاسره مينه لرې. که چيرې همداسې نه و نو بيا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و، خو ګنګا ! واوره چې: دد ې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپيړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ويلي دي چې د يوه درونډ اوشريف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر يو کرکجن انسان ګر زيدلې يم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار د مينې او محبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولويې او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تياره شپه ، او د زيړې پاڼې په څير ګرزيدلې يې ، ورځه اودد ې ځايه وځه. ته اوس د غم نه ډک يو داستان يې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړيکې وساتم ، ګنګا ! ما ته د غمژنو وختونو کيسه ، زړه زارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې ميوه ګڼلې يې او هيسته مې غورزولې يې. واوره ! که چيرې ته زما د زړه خبره اوريدل غواړې نو له ځانه سره يې وليکه:

ته يوه ډيره غليظه ، پسته ، او ذليله پيغله يې. او زه په هيڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بدکړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډيره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یی. ګوره ګنګا ! پخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نوویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا او سلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخری غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل: هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړې و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازې زما خواته راغې او له ما څخه یې و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځاې کې د اوسید و له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نو ما هیبت خان نیازي ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځاې اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځاې په همدې محل کې د اوسیدو اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته همهلته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخوانې وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یې په تبیله کې و تړه ، د آس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې:ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلاې خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یې په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوړه. تر لږه وخته پورې یې ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نو بیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.

ګوره ګنګا !ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یې زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته وو ایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خو بیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې زه ډیره سپکه کړم ،ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د ڤیپېږي ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې ښرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نو اوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزادګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بده وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزېدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مينې او محبت غوښتنه کوله نو بايد چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګيدړو ښکارکونکې وو ايه ،بيا په يوه بل وخت کې هغه زمونږ خيمې ته راغې ، زما پلار ماته وويل چې د هغه څخه ښښنه وغواړم خو زما څټ دکبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هيڅ هم تر لاسه نه کړای شول. نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ اوزما له اړخه دهغه سره شوې بد سلوکۍ يو ناڅاپه زما تر مخ و درول .

ګوره اوما جانې ! خواص خان هم زما سره يو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډېره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډېره پسته او ذليله نجلۍ وويله. ان تردې ځايه راغې چې زه يې تهديد کړم چې د خيمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما په راښکودو سره دخيمې څخه بيرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما دهغه څخه دا اجازه راخستې او راغلې يم چې ماته به د اوما سره يو ځاې په دې محل کې د اوسيدو اجازه راکوي اوهغه دلته د اوسيدو اجازه راکړه.

تر دې ځايه دخبرو وروسته شهزادګۍ لږ څه غلې شانته شوه اوبيا يې په ډېره بې وسۍ سره د اوما په لورو وکتل او په خبرو يې پيل وکړ اوويې ويل:

اوما جانې خورې ! زه به يو ځل دوه بيا هم دخواص خان دخوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاډګيزه کړم چې اوس زه خواص خان دخپل ځان څخه هم زيات عزيز ګڼم ، اودهغه سره محبت او مينه کوم ،دهغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چيرې ددې سره سره بيا هم هغه ماته ښښنه و نه کړه نو بيا به زه دا محل پريږدم ، دهغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته يې وويل چې: ته به چيرې ځې ؟ګنګا ورته وويل چې:

ګوره اوما جانې ! درهتاس په ښار کې يو زيارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بيلتون په سوزيدونکو لمحو کې را تاوې تيرې کړم. اوما ورته سمدستي وويل:

زه هم دهغه زيارت څخه خبره يم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې او سيرې. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه يې. ګنګا ورته وويل چې: زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سويمبر وګټه ، نو د رواياتو اورواج په مطابق بايد زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وې. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما ميړه واې ، نو هغه دميړه کيدو په ځاې زه رټلم او ويې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو څه به يم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته دغه زيارت ته ورځم. اوخپل پاته ژوند به هملته د بيلتون د اور په لمبو کې تيروم ، دهغې ددې خبرې په اړه اوما وويل:

اوس خو دهغې زيارت حالت ډير زيات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسيږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کليو اوکورونوکې خير خيرات را ټولوي اوپه همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . ددې زيارت دربار هم په همدې خير خيرات باندې چليږي. ګنګا ورته د ډيرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وويل چې :

ګوره اوما ! که چيرې هلته اوسيدونکې ټولې کونډې خير خيرات را ټولوي اوخپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو دهغوې نه کمه نه يم زه به د هغوې سره يو ځاې خير خيرات را ټولوم اوشپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه يم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زيارت کې شپې سبا کوي نو دهمغوې په څير به زه هم دخپل ژوند پاته برخه دلته تيروم .

دګنګا ددې خبرو داوريدو وروسته اوما لږ څه په فکر کې ډوبه شوه بيا يې دګنګا په لور وکتل او رته يې وويل:

ګوره ګنګا خورې ! که چيرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې دخواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمدستي دهغې په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره اوما ! هيڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاډګيزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډېره زياته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس دا سې يې وګڼه چې هغه ما د يوې ذليلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څير پيژني ، که چيرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ويريږم چې زما په څير به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، ترڅو پورې خو هغه تا ته خور وايي خو بيا به هغه تا هم زما په څير د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذليله ګڼي. خو زه نه غواړم دا سې څه ترسره شي ، او اوما جانې ! بيا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هيله لرم چې په هيڅ وخت کې هم دخواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وويل:

ګوره ګنګاخورې ! ما دخپل ژوند يوه برخه له تا سره تيره کړې ده ،نو که چيرې حالات دومره زيات خراب شول نو زه به په هرصورت ستا ملګرتيا کوم. که چيرې خواص خا ن ستا د ټولو هڅو سره بيا هم تا ته ښښنه ونه کړي نو بيا به دد ې ځايه ووځو او هملته هغه زيارت ته به ولاړې شو ، خو وا اوره چې زه به هم له تا سره همغه زيارت کې او سيږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما ددې خبرو د اوريدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، يوځل بيا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه يې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر يوه وخته پورې يوبل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل يې. بيا يې ځانونه سنبال کړل ،بيا هغوې دواړو بې چارګانو دخپلې ډوډۍ له پاره تياري پيل کړ.

۳۰

يوه ورځ ماښام په دا سې حال کې چې ګنګا دخواص خان د حويلۍ په پخلنځاي کې دډوډۍ په تيارولو کې مشغوله وه ويې کتل چې له يوه اړخه اوما په منډه منډه ددې لورې ته را ځغلي ، هغه ډيره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا دهغې څخه ددې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته يې وويل چې:

اوما خورې ! ايا کومه غير معمولې پيښه شوې چې دا سې خوشحاله يې . اوما ورته ځواب کې وويل چې هو ! ګنګا خورې ! ته يې غيرمعمولې خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه يې وپوښتل: نو بيا يې ماته ولې نه وايې ؟ اوما ورته مخ کړ او ويې ويل چې: دخوشحالۍ خبره خو دا ده چې خواص خان د لښکر د خيمو د منځ څخه خپله خيمه لرې کړه او دلته حويلۍ ته را غلې دې. هغه دحويلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په يوه کې ميشت شوې دې. ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. دهغه سره يې ساتونکې هم ملګرې دي. دهغه دکوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي. دهغې په دې خبره ګنګا يو ځل بيا د ناهيلۍ په ښه وويل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحاليدو څه دي. که چيرې ته په دې خوشحاله يې چې خواص خان دلته حويلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې، شيرشاه سوري دا حويلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځاې ته د هغه راتګ دهغه خپل حق دې. دهغې په خبره اوما وويلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تاته يوه ډيره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ دپخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تياره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله يوسه ، هغه ته ډوډۍ کيږده ،په دې ترتيب زه هيلمنه يم چې که چيرې دهغه په زړه کې تاته لږڅه مينه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه يې خوري ، تر څنګ به يې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه يوسي او راضي به شي.

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یو سم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یې زما دلاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، او یا یې زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې:

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستا سره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستا سره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره ! چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارې کې به مونږ د دې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږی چې مونږ دواړه چیرې تللي یو. د اوما د دې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دې خو د خواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما د مرګ سبب به وګرځي . اوما ورته یې په زیږه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تا سره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړې اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به د هغه څخه لرې والې تا ته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې ! ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تازه کړه چې پخوا دې د خواص خان سره درلوده. د هغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې :

اوما خورې ! کاشکې ما د اسې کولای شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته را وستلای شوې چې د خواص خان په اړه مې درلودل، هغه وخت و چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکار کولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې ! غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما د صاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده ، او تا ته معلومه ده چې ما د هغې کرکې څرګندونه هم کړې وه ، او هغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو د دې هر څه سره بیا هم ما د هغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما د هغه احسان هم له یاده وویست او د هغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خو د هغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې ! کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر ترنامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما د دې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، د هغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځای نه درلود ،خو څه وخت چې دې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو د هغه بریا ، د هغه میړانه ، د هغه ښېښه ویشتل او د هغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله د هغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې د دې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر د دریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله دغه نقاب پوشه زما د خپلولو په ځای ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، او بیا ولاړ. د هغې وروسته چې کله هغه د سویمبر د درې واړو مقابلو د ګډونکونکو شهزادګانو سرونه ورپرې کړل نو بیا زه نوره هم د دې په مینې کې ورونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت دغه نقاب پوشه پیدا کوم او د خپل ځان له پاره به یې ترلاسه کوم، دا ځکه چې همدغه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخري پولې ته را رسیدلې و ،هغه زما د ژوند انه ترټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما د هغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدايي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دې نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه موجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوځومره مینه او محبت مې چې د سويمبر د مقابلو اخري ګټونکې ته په زړه کې را پیدا شوې و هغه ټوله مینه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې یو وخت زما له پاره د ډیرزیات دنفرت وړ و ، اوس راته ډیر زیات نادر او نایابه ګرزیدلې دې. واوره ! ځومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې ځخه په سلونو واره زیات محبت او مینه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په ځیر وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زيارت کې زما ژوند څه ډول تیریږي. ما خو غوښتل چې په همدې حویلۍ کې و اوسيږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووينم ، اودخپل زړه دمینې اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځایه ولاړه شم او په هغه زيارت کې و اوسيږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي.

ددې خبرو ځخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړاو ورته یې وويل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مینې اومحبت انقلاب په ډاګیزه توګه کتلې شم . که چیرې ته په ریښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولاې اودهغه ځخه د لرې پاته کيد و زغم هم نه لرې. نوبیا خو هغه دخپل ځان په لور د مایل کولو له پاره یوه بله طريقه هم شته. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې ، هغه کومه يوه ده. اوما ورته وويل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چیرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه اوستا سره یې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نوبیا خو به ټولې ستونزې په خپله هواري شي ، خو که چیرې داسې ونه شول نوبیا راځه اوسهار وختي به دهمغه زيارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ويلي و چې په اوسنيو حالاتو کې د هغه زیارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې ځومره کونډې ښځې اوسيږي هغوې د خير خيرات د راټولولو له پاره بیرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې هملته په هغه زيارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خیرخيرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسيږم او دخير خيرات د راټولولو له پاره به دلته دخواص خان حويلۍ مخې ته را ځو . دخير غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډیره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهيږم چې خواص خان ډير همدرده او ځان ځارونکې انسان دې ، هغه به هيڅ کله هم له تاځخه نفرت نه وي کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دې نو دهمغې په اساس له تا سره دهغه محبت په ډیره زياته کرکه اونفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به یې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګیدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په ځپیړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبیا چې کله ستا پلار هغه خپلې خیمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهين کړ. نوبیا هغه له تا سره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بیرته په محبت او مینې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سويمبر مقابلې وګټلې او ستا له پاره یې خپل نفرت په محبت او مینه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طريقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخپور کړې او دخير خیرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووینې . ته به دخپل سلوک او رويې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ويلي دي چې هغه ډير د خدایه ويريدونکې ،نیک اوهمدرده انسان دې ،زما په فکر که چیرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو دیوې کنډې په ځير خو یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغيز لاندې راوړې شي او هغه په خپله مينه کې را نغاړلې شي ،که چيرې ته داسې وکړاې شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډيره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خوښۍ نښې را وځليدې ،تر لږه وخته پورې يې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل او بيا يې ورته وويل: اوما خورجانې ! ستا دا مشوره ډيره غوره ده اوزما په فکر چې عملي کيداې هم شي . که چيرې په رښتيا توګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره يې دشهزادګۍ په توګه دخپلو اړيکو د سمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څير د هغه د مينې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سويمبر ګټلې دې ،اوس په نړۍ کې همدا يواځنې ځوان دې چې زما د تن ، روح اوعزت مالک ګرزيدلې دې ، زه په دې پوهيږم چې تر هغې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نيمګړې وي ، زه به د يوې کونډې په څير د خواص خان دخپلولو هر ډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا د مشورې په مطابق دخواص خان له پاره خوارک ځښاک له ځانه سره يوسم . بيا به ووينم چې د هغه عکس العمل څه ډول دې . د دې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شيان يې په لوښو کې سره را يوځاې کړل ، هر څه يې راواخستل اودهغې کمرې په لور ور وخوزيده چې خواص خان په کې ميشت و .

۳۱

دخواص خان دې مانۍ ته د راتلو وروسته ،ښايسته او زړه وړونکې شهزداګۍ ګنګا د ستورو په څير ځليدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې د کمرې نه بهر يې پهره کوله هغوې هم شهزداګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبر و چې هغه د شيرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وينځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره يوځاې شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ويې کتل چې د خونې په يوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا په ور ننوتلو هغه يو ټکان وخوړ ، سترګې يې پرانستې او کله يې چې وکتل نو ګنګا د درنښت په خاطر دښه راغلاست له پاره خپل ځان ټيټ کړ او بيا يې په خپل خواږه او از سره د حقيقت نه ډک الفاظ دملغلرو په څير خپاره کړل او ويې ويل:

زه تاته دې مانۍ ته په راتلو سره مباکي وايم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هيله لرم چې ته به پخواني خفګانونه او نارضايتونه يوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شيرشاه سورې زه تاته د يوې وينځې په څير درکړې يم اوددې نه اخوا تا زما د سويمبر په ګټلو سره هم زما د تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر يوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډير غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښې په خپلو لاسو کې نيولې و اوهملته ځاې په ځاې ولاړه وه. دلږځنډ وروسته د خواص خان دقهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ويې ويل:

ګوره ګنګا ! ايا ته ما د يوه تور ، له منځه تللې او پخواې چينجووهلې لرګې په څير انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و ځرخوې. واوره ! زما له تاسره هيڅ ډول اړيکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شيبه کې زما دخونې څخه بيرون شه. اوکه په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه اويا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نوياد ساته چې زه به تا ډيره بې عزته کړم ، ستا ښکېنه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره يو ځاې دلته اوسيدل غواړې په پټه خوله و او سيږې اوکله چې هم د دې مانۍ څخه تلل غواړې نو هيڅوک به هم ستا لاره و نه نيسي، بس ، زه د دې نه اخوا نور څه درته نه وايم.

دخواص خان د دې خبرو څخه داسې بريښيده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښويدلې دې ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو يې حرکت نه شو کولاې ،دهغې د دې حالت په کتلو سره ورته خواص خان يوځل بيا وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره يو تياره ښار ګوتې ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خيرن زړه د افق په څير ګرزيدلې يې. يو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندر وې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره يې. ورځه او په آينده کې دې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه.

دخواص خان په دې خبرو شهزداګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تيرو شوو وختو د ويجاړو په څير وګرزيدله. دهغې د وصل ګمان د هجر او بيلتون په يقين بدل شوې و . تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ويده او د منجمدو ساعتو په څير ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بريښيده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي او يا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړې وي ، په خپل ځاې ولاړې شهزداګۍ تر يوه وخته پورې خپلې شونډې چيچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبيا يې د سترګو څخه د اوښکو سيلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډيره بيړه را وګرزيده او د خوراک سامان يې له ځانه سره را واخست او په منډه دهغه ځايه را ووتله.

هغه بيرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما يې ورته په کې په ډيره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښي يوې لورې ته کيښودل اوبيا په يوه ځاې کې کيناسته او دکوچنيانو په څير يې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو يې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورڅخه يې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پيښ شوي دي ، ايا خواص يو ځل بيا له تاسره بدتميزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره يې وويل چې:

اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته يې سپکې سپورې وويلې اودخپلې خونې څخه يې راته د تللو حکم وکړ. اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرزيدلې يم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څير يم چې نه شاخونه لرې او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تيارې شپې دهغه توپان په څير ګرزيږم چې په مقدر کې يې غم او له منځه تلل ليکل شوي دي. اوما خورجانې !ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګڼلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مينې د مار په څير چيچلې يم. خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت دبې لمسه ځيرې په څير روان دي. خو اوما خورجانې !داسې بريښي چې د خواص خان سره زما د محبت لمر نور په ډوبيدو دې. ويريږم ، او زړه مې لړزيږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بيلتون کې به د پيريو په څير دا اوږدې شپې او دکلونو په څير دا ورځې به څه ډول تيروم .

د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په ځواب کې اوما تر څو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بيا ديوه هوډ سره راپورته شوه او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خويندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زيارت په لور ورځو ، که چيرې خواص خان ته را شړلې يې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ هغه لاره نيسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي. د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډيره عجيبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبيا يې ورته وويل چې: را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بريا زمونږ په برخه کيږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې.

۳۲

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو د مانۍ نه بيرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته يې وويل چې: امير خواص خانه !دلته په مانۍ کې او سيدونکې شهزداګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه دشپې وختې ددې ځايه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ويده وې او مونږ نه غوښتل تا دخوبه بيدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړاې شو ، خواص خان دهغه خبره په ډيره بې پروايي سره واخستله اوبيا يې ترې وپوښتل چې هغوې چيرې ولاړې؟ ساتونکې ورته وويل چې: کله چې هغوې د مانۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځې ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له او ما سره یو ځای دیوه دوست او خپلوان کورته ورځي ، نوپه دې خاطر یې ما لاره و نه نیوله او هغوی دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیرښه شول چې تا د هغوی لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبر ته د کوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خوا ته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو هملته درهتاس دښارد (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځای کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړي و او هملته اوسیدې . دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځای یې درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راواخستې ا و د خواص خان دحویلۍ په لور یې د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلای. هغوې د ماڼۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او دهغې ځایه یې بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ددې ماڼۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځای دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلی دی. دهغه د لیدلو سره سم یې تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوې دې ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د ماڼۍ مرکزي دروازې ته را روان دی ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه . داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یې هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځای دهغې تر شا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړي و ، یوازې توپیر یې دا و چې ډیره کړۍ ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب راخپور کړي و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاتې شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او دخیر غوښتلو غږ یې وکړ . دآسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوا زونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اوا ز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلې و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یې د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یې او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر او سیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځای دی ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځې او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځنې ژوند دی. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې :

ته خو همدا اوس دخپل اوا ز او دخپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یې او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دی ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور اوپلار مړه شوي دي او دیوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بد معاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځاې ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځاې نه و نودلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنو او مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب یې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان همل‌ته خاموشه ولاړ و خوبیا یې په ډیره مینه ترې وپوښتل چې : ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته په لنګر ځاې کې څوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې : غم خو زمونږ د کونډو مقدر ګرزیدلې دې. څرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ویني ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه د تکلیف ، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله ، تر اوسه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلي چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځاې ته راغلې یې اویا پر تا څه تیر شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، ان تر دې چې تر ډیره یې خپل څټ تیت کړې و اوبیا یې وویل :

ګیتا ! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یې ومنې ، ګنګا ورته سمد ستي وویل چې : حتما یې منم ، ولی به یې نه منم. ته وایه ما ته څه ویل غواړې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې اودګنګا په لور یې لاس ور وغځاوه ، ګنګا دخپل اړخ دڅپتي پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې : ګوره ګیتا ! ته به سبا همدا وخت دلته دروازې ته راشې او دخیر غوښتلو غږ به وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دومره څه درکړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې. ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځاې شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نو اوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویې پوښتل چې : ګنګا جانې ! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وویل : ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یې ورته وویل: ګنګا خورې ! داسې بریښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږي او هغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یې د یوې نقاب پوښتې پیغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړي. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله رواني شوې او د نورو کونډو سره یو ځاې دخپل لنګر ځاې په لور مخته ورتللې .

بله ورځ ، دتیرې ورځې په څیر ، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یې وکړ. دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یې وویل ، ګیتا ! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مړژواندې توګه وویل چې : تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پروني لباس دهغې په تن و ،بلکل سپین دشیدو په څیر کالي ، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلې وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې يم ،خو زما ښځه يوه بې عقلې شوې ده ، چې پرون ما له تاسره ډيرې خبرې وکړې خو ما ستا ښځه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ويې ويل چې ګيتا ! زما نوم خواص خان دې او د شيرشاه سوری دلښکرو ستر سالار يم ، ګوره ګيتا ! ما ته پرون دد ې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شيان اخستې دي،که چيرې ته يې بده و نه ګڼې،نو هغه د خپله ځانه سره يوسه او د خپلو اړتياو له پاره يې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې: څه ډول شيان دې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د ژوندانه دورځنې اړتياو دپوره کولو له پاره دي ،که ته يې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په ميلمستون کې کينه ،خو که چيرې ته نه غواړې زما حويلۍ ته ورننوځې نو زه به ټول شيا ن دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډيره بې وسۍ اويو ډول مړژواندې اواز کې وويل چې: ګوره مهاراجه !دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډيره شريف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تاسره حويلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په ميلمستون کې کينم نو زما سره د راغليو کونډو ته به شک پيدا شي چې زه د څه له پاره حويلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کرچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پيل کړي اوستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خا ن ورته سمد ستې وويل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پريږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زيات معتبر دې. په حقيقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډير زيات اغيز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شيان مې چې ستا له پاره راوړي دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل يوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وويل چې:

دننه حويلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووايه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. اوهغه بوجۍ چې هلته په ميلمستون کې پرته د ه هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بيا ساتونکو ته ووايه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دميلمستون څخه يې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته يې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه اودګنګا په لور يې ور اوږده کړه او ورته يې وويل چې: دروا خله يې. په دې بوجۍ کې ستا د وړتيا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وويل چې ايا زه دا پرانستې شم تر څو ووينم چې په د ې کې څه شيان دي. خواص خان ورته وويل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په د اسې حال کې په زمکه کيناسته چې د خواص خان په لور يې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ يې پرانسته ، ويې کتل چې په هغې کې ډير زيات قيمتې کالي دي ، دسرو زرو اوسپينو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښايست او زينت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همداسې پرانستې په زمکه پريښوده اوبيا يې دخواص خان په لور په کتلو سره وويل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه يې دپورته کولو جوګه نه يم. تر هغوې چې دکاليو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره يوسم او هلته په لنګرځاې کې به يې استعمالوم. د سپينو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره يوسم. خو دسرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خان ترې سمد ستي وپوښتل چې: هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزيدلې او ژړغوني اواز سره وويل چې: مهاراجه !زه په خپل کور کې نه بلکه د زيارت په لنګر خانې کې اوسم. اوهلته د غل غدو ويره هم شته ، نو کله چې زه دومره قيمتې شيانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وايی به چې معلوم نه ده چې زه دخير غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځايو ته ورځم. دسپينوزرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زياتې کونډې يې په لاسو کې اچوي ، د کاليو څخه به هم زه څه ډيرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډير قيمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقيقت کې زما داستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات اونامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې يې خواص خان غوښتل څه ووايی چې دحويلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوي ټولو ته وويل چې : دې کونډې ته په غور سره ووينئ ، کله چې هم دا دلته زما دحويلۍ دروازې ته راشي او د خير غوښتلو او از وکړي نوخالي لاس يې مه ليږئ ،که چيرې زه په خپله په حويلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته يو څه ورکوم اوکه په حويلۍ کې نه وم اودې او از وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پرېږدئ. که چيرې دا سې مو وکړل نو ستا سو څخه به يو هم و نه بښم.

بله خبره داده چې داکونډه چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې او سيږي که کله هم دکوم فرياد سره دلته راشي او يا ورته کومه ستونزه پيدا شي اويا د چا پر خلاف کوم شکايت وکړي نو په همغه وخت کې يې شکايت رفعه او اړتياوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګيتا دې ،دا ډيره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، اوپه خپلو خپلو کارونوکې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځايه ولاړل ، خواص خان يو ځل بيا ګنګا ته وويل چې :

ګيتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه يې او له ځانه سره يې وړل غواړې جدا يې کړه او له ځانه سره يو سه يې. پاته شيان به دلته په حويلۍ کې ستا د امانت په څير ايښې وي ، کله چې هم ورته احتياج پيدا کړې نو يا يې له ماڅخه اويا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې څخه يې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصيلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ايا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وويل چې: ګوره ګيتا ! ماتاته پخوا هم ويلي دي چې زه د شيرشاه سوري دلښکر ستر سالار يم ، د تيرې په څير خو په يوه ځاې کې نه شم پريوتلې ، زه نن دلته يم ، کيداې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړشم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کيداې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځايه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ويلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووايم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتيا وي ، دلته حويلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتيا وړ هر شې تر لاسه کيږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتيا وړ شيان له ځانه سره واخستل ، او نور شيان يې هملته پريښول اودهغه ځايه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړ و ، ګنګا به هم بيا بيا شاته راکتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني او مسکې ولاړو ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره يو ځاې شوه نوبيا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حويلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شيرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸زکال د جولاې مياشت کې) همايون دبنګال دې ښار ته ورننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همايون تر ټولو لمړۍ کار دا وکړ چې دښار د بيا جوړولو اوپاکيدو حکم يې وکړ تر څو د جنګ د تباهيو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افيون خوړونکې همايون ته د ګوډ ښار دومره ښايسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم يې بدل کړ او د جنت اباد په نامه يې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کيدو په وخت کې دبنګال ولايت دخپلو اميرانو او سالارانو په منځ کې وويشه ، هغه هلته نژدې نهه مياشتې په ډير عيش اوعشرت کې تيرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په مياشتو به يې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شيرشاه سورى هملته د رهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همايون دخپل فوځ سره يو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته يې د اوږدې مودې د تيرولو هوډ کړې دې نو هغه د همايون په ولکه شوو سيمو باندې د بيرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتي کولو له پاره کار پيل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډير زيات ډيرښت راوست ، دبرسات د موسم د پاې ته درسيدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته د رهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو دهمايون پر خلاف عسکري عمليات پيل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان تر قوماندې لاندې پرېښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین وټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري د خپله ځانه سره وساتله او د خپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، اوبرهم جیت هم له ځانه سره واخستل. شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار د ځارنې مسؤلیت په غاړه لري. خو هغه به پخپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، دا خبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمدستي دخپل لښکر سره یوځای د ګوډ دښار څخه را بیرون شي اود بهار د لارې به دشیرشاه سوري سره د ټکر د کولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای دهمایون سره ټکر وکړي اودهغه لاره ونیسي او پرې یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لورور مخته شي. په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته دهمایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره وروووت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوی په خاطر د رهتاس د کلا څخه کوچ وکړ.

د رهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په څنګ کې د همایون د سیمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځای تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلاد همایون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار د کلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړي نو دچنار کلا به په خپله دهغه په منګولو کې پریوزي.

هغه د همدې فکر په اساس د چنار کلا دلمړی حملې څخه شاته پرېښوده اود بنارس په لورو خوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکز و . هغوی ددې ښار ددفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځای په ځای کړی و . خو د مغلو دا ځواک دشیرشاه سوري دیرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې د مغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ. په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځای مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې وواژه ،دهغه تر قوماندې لاندې چې د مغلو خومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځای باندې دخپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته دهمایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او ددې ځای دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایچ څخه هم فوځ را ورسید. بهرایچ په «اوده» کې یو مشهور ځای دی چې د فیض اباد څخه اویا میله شمال لورې ته پروت دی ،کله چې د جونپور ته د بهرایچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځې کومک او خوارکې توکې را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شیرشاه سوري ددې حالت په کتلو سره لږ څه اندیښمند شو ،په دې خاطر یې دخواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره یو ځای په بهرایچ باندې یرغل یوسي . ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. دشیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایچ په لورور وخوزید اود شپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایچ باندې یې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپای ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوج په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې او یا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بڼ وهلې وی هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سوری د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پاداشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل او دهمغوې په واسطه یې د مني او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ور ونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره د مغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نو دهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري ددې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړی په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ورکړل شو او باور یې پرې راغي نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهدبیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته ور ورغورځوي.ځکه زاهد بیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي .

هغه وخت چې همایون زاهدبیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهدبیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهدبیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهدبیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه . زاهدبیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیگ دخپل ځان سره ملګري کړل او هغوی یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوی دریږ واړه یوځای شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په وررسید و سره هغوی دریږ واړو د همایون ورور مرزا هندال هم له ځانه سره ملګرې کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون ورور مرزا هندال هم ددې دریږ کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د ورور مرزا هندال او دهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست او په دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځای یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ.

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځای د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یوائې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما او د هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نژدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې. ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځای دهغه یو ساتونکې بیرون راووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګماره چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي. ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکې یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ او دهغه څخه یې غوښتل وپوښتې چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې ورواچولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې او بیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

داسې څرګندیږي چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې:

ګوره خورې ! ستا آند سهي دې ، خواص خان تیره ورځ د خپل فوځ سره یو ځای د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور رولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قوماندې لاندې ورکړه او هغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وي نو ماته یې ووایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي.

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه وبیچاره شوې وه. تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځای ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل.

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شونې ده چې جنګ په لږ وخت کې پای ته ورسیږي او یا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، او که نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستا سو څخه شکایت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجودیت کې هم تاسې زما د یوې خور په ښېر پالنه وکړه . نو ولې به هغه ته شکایت کوم . ساتونکې ورته وویل چې : خورجانې ! ستا ډېر ممنون یم . د دې خبرو څخه وروسته ګنګا بیرته شاته ستنه شوه . د هغه ځایه په بیړه بیړه ولاړه ، اود نورو کونډو سره یو ځای او ما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډېره اندېښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده . اوما ترې په ډېره نرمۍ سره وپوښتل چې :

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډېره غمژنه او اندېښمنه یې . ایا خواص خان وپیژندلې ؟ او له تا سره یې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وویلې چې :

اوما خورې ، هیڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حویلۍ کې هم نه و . کله چې ما د خیر غوښتو له پاره اواز وکړ نو د حویلۍ یو ساتونکې بیرون را ووت او ماته یې دا خو سیکې راکړې ،کله چې ما د هغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان د خپل لښکر د برخې سره یو ځای د بهار منځنیو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشیرشاه سوري پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د بنارس په لور وړغلې دې .

اوما یو ځل بیا د ګنګا په لور په ډېر غور اود قت سره وکتل ، بیا یې وویل چې :ښه شول چې اوس دې په غمژن کیدو او اندېښنو باندې و پوهیدم . ګوره ګنګا جانې !ته اندېښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګیتا په نامه د خواص خان سره قدم په قدم ور نزدې کیږې. هیله ده چې یوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګیتا په ښېر خپله د مینې محبوبه وګرځوې ، اوکله چې مونږ ووینو چې خواص خان په رښتیا هم له تا سره د ګیتا تر نامه لاندې مینه او محبت کوي نو بیا به په کوم مناسب وخت کې ته د خپل اصلي ښېرې سره د هغه تر مخه ځان را ډاګیزه کړې اوزه هیلمنه یم چې دهغه دغه مینه اومحبت به د ګیتا نه بیرته ګنګا ته ور واوړي. هغه ورځ به ستا د بریالیتوبونو او خوشحالیو ورځ وی، ګنګا ورته په مسکا سره وویل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پیښښ شي. د دې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره یو ځای مختهولاړې

۳۶

دقنوج په پراخه سیمه باندې د ولکې کولو وروسته شیرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و. خو کله چې هغه ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شیرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همایون ته د خپل ورور میرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شیربهاول د وژلو خبر ور ورسید نو هغه د ځنډه پرته د بنګال په لور کوچ وکړ. دا پیښنه په ۱۵۳۹ زکال کې را منځته شوه . د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځایو کې نورد ارام کولو نه ستړي شوي و او خپل ځانونه یې درانه شمیرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو د غنیمت د مالونو څخه به ښه ډېر تر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هیڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځای د والي په ښېر کار وکړي ، نو په د ې خاطر همایون خپل ډېر میړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګیر قلي د بنګال د حاکم په ښېر و ټاکه ، تر څنګ یې هلته په ګوډ کې د هغه د قومندې لاندې یو لښکر هم ورکړ. خو دشیرشاه سوري د پرلپسې یرغلونو له امله همایون ډېر محتاط معلومیده ، هغه د بنګال څخه د راستنید و په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې د خوندي توب له پاره ډېر ښه انتظام کړې و ځکه شیرشاه سوري د دې ځایه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور یې سوق کړي وو . هغه د وه ډوله اقدامات وکړل.

لمړی دا چې خپل ورور میرزا عسکري یې د بهاګلپور سیمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته یې د دې کار د ترسره کولو له پاره یو د روند لښکر هم ورکړ ترڅو میرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشیرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګيزه کړي چې هغه اوس چيرې دې او څه پلانونه لري . او تر څنګ يې د مونګير څخه د په شا شوو لښکرو باندې د شيرشاه سوري يرغل ته هم ځاې پاته نه شی .

همايون يو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته يې د مونګير په لور د ورليږلو حکم وکړ . او هغوې ته يې دا تأکيد وکړ چې د همايون د لښکر د ور رسيدو پورې دې خان خانان هملته په مونګير کې ميشت وي .

د فوځي ستراتيژۍ له مخې مونګير د ځانګړې اهميت خاوند ه سيمه وه . او د دې سيمې د لاسه ورکولو سره ډير زيات خطرات مخته را تلل .

لمړی دا چې د دې ځاې د ميرزا عسکری په خلاف د کول کانګ د لويو لارو څخه يرغل کول شوني و . دويم دا چې د ګنګا څخه د تيريدو په وخت کې همايون ته د بيرته را تللو په لاره کې خنډونه را پيدا کيداې شول . په دې خاطر ميرزا عسکري همايون ته خبر ورکړ چې شيرشاه چې تر او سه پورې يې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او تر څنګ يې د قنوج ټوله سيمه په خپله ولکه کې اخستې ده اوبيا يې د اګرې په لور وړاندې تګ کړې و ،اوس خپل ټول لښکر بيرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بيرته د رهتاس د کلا تر څنګ را ټولول پيل کړي دي .

د ميرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسيدو سره همايون ته لږ څه ډاډ را پيدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه دد ښمن ځواکونه په هيڅ ځاې کې شتون نه لري . نو په دې خاطر يې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګير د سيمې پورې را ورسيد. اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په يوه اړخ کې د مونګير سيمه پرته وه او بلې لورې ته همايون د خپلو لښکرو په لور ور رسيدلې و.

ميرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همايون سره يې ليده کاته وکړل. هلته د ميرزا عسکري د را رسيدو سره سم ، او د دې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همايون ډير خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزيران يې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بيرته ستنيدو له پاره د ګنګا د درياب څخه په کوم ځاې کې تيرشي .

د همايون د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړ شي او بيا د ګنګا څخه تير شي . يوازې د همايون يو ډير ځانګړې سلاکار مويد بيګ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همايون په آند باندې اغيز کونکې و . هغه د همايون د ټولو سلاکارانو او وزيرانو د راې سره مخالفت وکړ او همايون ته يې وويل چې :

« ته د هند شاهنشاه او د عظيم الشان مرتبې خاوند يې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې يې د همغې لارې څخه بيرته ستون شې او که نه بيا به شيرشاه سوري وايي چې همايون د هغه له ويرې اصل لاره پريښوده او د تيښتې او پټنو سپکولو لاره يې و نيوله او د خپل فوځ سره يو ځاې و تښتيد»

په همايون کې يوه کمزوري دا وه چې ډير وخت به يې خپلې پريکړې نورو ته پريښودې ، هغه د مويد بيګ دا سلا و منله ،او پا يلې يې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګير په سيمه کې د ګنګا څخه پورې وت. په دې دوران کې نه کومه پيښه را منځته شوه او نه د شيرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو. د بله اړخه خان خانان هملته په مونګير کې د خپل لښکر سره يو ځاې د همايون د ور رسيدو منتظر و . خو همايون د خپل ځانګړی سلاکار مويد بيګ په مشوره بله لاره نيولې وه.

د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ، د بله اړخه تر هغې چې د همايون لښکر د ګنګا د درياب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شيرشاه سوری نه غوښتل چې يا د هغوې سره ټکر وکړي او يا د هغوې په لاره کې بنديزونه را پيدا کړي . د همايون لښکر په درې برخو باندې ويشل شوې و ، يوه برخه يې د همايون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې د ورور میرزا عسکري ترقومندې لاندې او دریمه یې په مونګیر کې د خان خانان ترقومندې لاندې وه. ترڅنګ یې د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بارکړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و . د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته روسید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځای همله په مونګیر کې منتظر پاته و ، هغه لا تر اوسه په دې خبر شوې نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یې د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کړې دې. او یا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتې هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، د هغه آند دا و چې خان خانان همله د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شیرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنیوی وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځای د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو ،د جنګې بیړیو ، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځای پټنې ته نزدې ورورسید. ټول سامانونه او مستورات یې د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یې میشت کړل ، همایون همتله د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې . په دې توګه یې هر شي خیمو ته منتقل کړ ، همایون د خپلو لښکرو او جنګی سامانو نو او مستوراتو سره یو ځای په ډیره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته ور رسیدلې و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یو ځای کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یې خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره راټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلې دې نو د شیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یې د یرغل پلان جوړ کړ .

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله ، دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې:

د همایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلي شوي دي، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دي که چیرې داسې نه وي نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پرمونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو ، زما ملګرو او زما ورونو ! د الله تعالي په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایداره دې. که چیرې تاسې ټول دوستان ، زامن ، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما دوستانو واورئ ! د دې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي ، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه ، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري ، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځې یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه د خبرو ، شیرشاه سوري لږ څه تم شو ، فکر یې وکړ او یو ځل بیا یې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده ، ووایاست ، تاسې څه مشوره راکوئ ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو او سردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې.ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته ووایه ، او بیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ درونده مشره ، زمونږ لاربښوده ! هغه آند چې تاسې څرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په يقين سره چې همايون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او دهغوي ترمنځ د سولې ټولې لارې يې پخپله تړلې دي، هغه وخت همايون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف يې عمليات کولې شول او مونږ يې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همايون دغه حالت ته راورو ، او ډېر ژر به هغه وخت راځي چې مونږ به يې تعقيبوو او همايون به دخپلو فوځونو سره يو ځاي د هندوستان څخه په تيښته تښتي.

شيرشاه ! زمونږه مشره ! هره پريکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډېرو خرابو حالاتو کې هم دخپل ځان ځنګ کې ووينې. دخواص خان دځواب په اوريدو سره شيرشاه سوري ډېر ډاډمن او خوشحاله شو او بيا يې وويل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ اوستاسو ترمنځ د آندونو يو والې موجود دې نو زه غواړم چې يو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قيام وکړم ، دهغې نه وروسته به ددې ځايه خپل پړاو پورته کړو او د همايون دلښکر تعقيب به پيلوو . مونږ به د ټولو ترمخه د همايون په فوځ باندې شپيني وينه تويونکي عمليات کوو ، ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې زما سره وي او بله برخه به يې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پيلوي .

خواص خان به دهمايون د فوځ په اړخ باندې يرغل کوي ،اوکله چې همايون اودهغه سالاران د اړخ دحملې په لور متوجه کيږي نوزه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو دلښکرو ځواک په څو برخو باندې وويشو او نه جبران کيدونکي زيان به ور واړوو. او زه هيلمن يم چې ددې شپيني وينه تويونکې عملياتو له مخې به مونږ ډېر ستر بريا ليتوب ترلاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو يو ځل بيا د شيرشاه ددې آند سره توافق څرګند کړ. ددې وروسته شيرشاه سوري غوښتل د غونډې د پاې ته د رسيدو اعلان وکړي چې دخيمې بيرون پهره کونکې سپاهې دننه خيمې ته راننوت او شيرشاه سوري ته يې وويل:

اقا ! بيرون يو مخبر راغلې اوغواړي يو ډېر مهم خبر تاسې ته درکړي. ددې خبر سره سم شيرشاه سوري او دهغې ټولو سالارانو په ډېرې انديښنې سره ددروازې په لورې په کتلو شول ، شيرشاه هغه ساتونکې ته وويل چې مخبر دننه را وليږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر دننه راننوت، دهغه په کتلو سره ،شيرشاه سوري ترې وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ايا د همايون په اړه دې کوم ښه يا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وويل چې :

اقا ! له ماسره د همايون په اړه هيڅ خبر نه شته ، ځکه چې همايون د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما يو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شيرشاه سوري ټول سالاران ډېر په انديښنه کې ولاړ و ، شيرشاه سوری هم ترې په ډېره انديښنه کې و پوښتل چې: څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وويل چې:

اقا ! په تيرو وختو کې يو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ اوغارت کولو يو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نوميده ، يووخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزيدلې و ،سلطان محمود دهغه د نيولو او د له منځه وړلو ډېرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت دهغې په ولکه کې ورنه غې . خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د يرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکې کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پيښنه کې له منځه تللې وي، خو حقيقت داسې نه و.

حقيقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنيو لړيو کې چيرې دخپل ځان له پاره ديوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و . هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډېر زيات کړي دی ، اوس اوريدل کيږي چې هغه د يوه ستر لښکر خاوند دې. اودهمدې لښکر سره يو ځاې هغه زمونږ په سيمو باندې بريد کړې او هلته يې په اوسيدونکو کې ډېره ويره او دهشت پيدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوریدو سره شیرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبیا یې مخبر ته مخ کړ او ورڅخه یې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول څومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وویل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره یو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه بریښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پیژني نو هغوی وایي چې مهارت اوس د یوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دې ، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخیریدونکې ګڼي ، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتیب هلته خپل سلطنت جوړ کړي.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو ، شیرشاه سوری ورته وویل چې:

مخبره ! ستا ډیره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبیا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! داسې بریښې چې قدرت یو ځل بیا تا ازمایي . ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځایه کړم اودهمایون پر خلاف فوځي عملیات پیل کړم خوداسې بریښې چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زویه ! زه غواړم په خپلې پریکړې کې بدلون راوړم.

شیرشاه ددې خبرې وروسته بیا لږ څه غلې شانته شو ، څه فکر یې وکړ اوبیا یې خپله پریکړه واوروله.

خواص خانه زویه ! لښکر به د پخوا په څیر په دوو برخو ویشل کیږي. هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تاسره اوسي ، ترڅنګ به یې د لښکر نیمایی برخه ستا تر قوماندې لاندې وي ، خو بله برخه به یې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نیمایي برخې سره یو ځاې سبا یا بل سبا ددې ځایه کوچ کوم ،اودهمایون تر شا به ورځم. زما زویه ! هغه وخت چې زه له دې ځایه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره یو ځاې ددې ځایه کوچ وکړه خو ته به دهمایون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من یم چې که یواځې ته په مهارت باندې یرغل یوسې اود میړانې ، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه ! زه پوهیږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډیره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډیرښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خیال هم وي چې څرنګه چې زما اود همایون تر منځ اوس جنګ پیلیدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زویه ! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هیڅکله هم پرې نه ږدو. زه هیلمن یم چې ته به ډیر ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبیرته به دهمایون پر خلاف زما کومک ته را ورسیږې

دشیرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډیر خلوص او مینه ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

شیرشاه ! زما درونده مشره ! ته په دې اړه هیڅ اندیښنه مه کوه ، ډیر ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته یې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې وروښیم او تر څنګ به یې ملګري ټول د تیغه تیر کړم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اویو ځل بیا یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! زه به نن نور مخبران هم ورواستوم ترڅو دا ډاګیزه کړي چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره یو ځاې چیرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چیرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتیاوې برابرې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره يو ځاې شيرشاه سوری هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شيرشاه سوری د خپل نيمايي فوځ سره يو ځاې دهمايون د فوځ په تعقيب وروووت ، او خواص خان د نور نيمايي فوځ سره يو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، مابنام د ډکو ويالو د امواجو په خير دشپې په تياره کې ځان ورکاوه. تيارو اوبارانونو د زمکې په خټو کې هر شي د خپله ځانه سره را لتاړ کړي و . هلته د زيارت په لنگر ځاى اودهغې په شاوخوا سيمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د يخ وهلي ويالې په خير خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوې خيمه ځاې او دمفلس د وينو په ځاځکو باندې د رنگين شوې لمن په خير سکوت حاکم و.

دلنگرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په کې ميشت شوې وو ، په هغې کې گنگا او اوما د مابنامي د تيارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د گنگا په لور په سواليه توگه وکتل اوله ځانه سره يې وويل چې په دې وخت کې څوک دي چې زمونږ د کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه يې پرانسته ويې کتل چې ددروازې ترشا دپوخ عمر يوه ښځه ولاړه وه ، يو څرمنيز ځادر يې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کيدو په خاطر و . خودا سې څرگنديده چې هغه لنگرځاې ته د بيرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمنې يو بل اضافي ځادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تيرې ښځې په ډير محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گيتا نومې يوې کونډې سره غواړم ډيره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنگرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وويل شو چې هغه په همدې کمرې کې اوسيږي ، ايا زه دننه کوټې ته در ننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځايه راپورته شوه اود اوما د ځواب ترمخه يې وويل چې هو !دننه را ځه ، همدا زه گيتا يم ، ته له ما سره څه کار لرې ؟ دگيتا د نوم د ويلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په خير دروازه بيرته وتړله. د څرمنې هغه ځادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه يې هملته ددروازې سره يو ځاې را ځوړند کړ خو د څرمنې هغه ځادر يې چې په لاسو کې نيولې و هغه يې د گنگا په بستره باندې کيښود ، اوبيا د گنگا ترمخه کيناسته او ويې ويل چې:

گوره گيتاجانې لورې !زه د يوې ډيرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې يم. که د شيرشاه سورى ستر سالار خواص خان تاته د څه کارکولو په اړه وواېي نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمدستې وويل چې:

گوره ترور جانې ! زه نه پوهيږم چې ته څوک يې ؟خو زه به تاته يوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چيرې ماته سترگې پټې کړي او په اور کې مې هم ور واچوي نوبيا به هم زه د هغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ايا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پيغام راوړې دې ؟ هغه زړې ښځې ورته وويل چې:

گوره گيتا لورې ! ستا آند سهي دی ، زه به تاته په تفصيل سره ووايم چې زه دخواص خان په حويلۍ کې کار کوم ، زه يې څو اونۍ مخته همتله له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې يم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې يم او دا پيغام يې راکړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چيرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حويلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې يې اوپه ډيره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. گنگا ورته په اصرار سره و ويلې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو دشیرشاه سوري سره یو ځاې دهمایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا ددریاب په لور ورغلې دې. دهغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله دهمایون سره د ټکر له پاره ور روان دې. خو خواص خان یې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دې. خو دتللو دمخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ،هغه ددې ځایه دخپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه ددې ځایه دخپل فوځ سره یو ځاې کوچ کوي خو دکوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تاسره یو ځل کتل غواړي. ګوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته. که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یې نو ما دا د ځرمنې ځادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ما سره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ما سره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم اوخواص خان ته به ووایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه. دهغې په دې خبره ګیتا سمدستې وویل چې نه ! زه له تاسره تللو ته تیاره یم ، که دشپې په دې وخت کې خو پرېږده ، که خواص خان ماد سیلیو اوتوپانو او یا اوریدونکي اور په ځپو کې هم دځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم. ددې خبرې سره سم ګیتا دخپله ځایه پورته شوه او د اوما څنګ ته راغله او هغې ته یې په غوږ کې څه وویل:

اوما ته همدلته اوسه ، زه به د ګیتاودهوا په بڼه دخواص خان په لورې ورشم او دپخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ما سره ولاړه شې نوخواص خان به تا و پیژني نو زما ټوله ډرامه به دناکامۍ سره مخ شي اوبیا به زه یو ځل بیا دخواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم. په دې خاطر به زه یواځې ددې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمدستې پورته شوه ،خپل کالي اولباس یې تبدیل کړ،دهغې دپاسه یې سپین رنګې ځادر واغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ،بیا په خپلې بسترې پروت هغه ځادر چې دې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو. زه له تاسره تللو ته تیاره یم. ددې خبرې سرم سم ګنګا اوهغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرارکرارد لنګرځاې څخه مخته راغلې او دخپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بېچاره لږ واټن وهلې و چې یو نا څاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه، یوه دهغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه دهغه لاسونه ترشا وتړل ، دهغې پښې یې هم ور وتړلې ،بیا یې په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یې پورته کړه اوپه هغه بګۍ کې یې ور واچوله ، دبګۍ پردې یې را پریښودې ، دهغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست ترڅو ګنګا د کنترول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یې پیل وکړ. هغوې لږه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یې ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ، بې وسې او بیچاره ګنګا همهلته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یې چې سترګې و غوړیدې نو ویې کتل چې د بګې دپردو په خوزیدو سره د رڼا څرک دننه را ځي ددې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پاې ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې دخپله ځایه را پورته شي او په خپله ځاې کې کیني . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یې ددې لاسونه اوپښې تړلي و ، شونې ده چې دهغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې دشپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي. هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې وکتل ، ویې کتل چې دهغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یې دهغه ترڅنګ په خواږه خوب ویده شوې دې.څرنګه چې ددې خوله یې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې اولاسونه په زوره وخوځول اوپه دې ترتیب یې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یې ځغلوله هغه شاته و کتل اوبیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه اودخوبه یې را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وبېښ شو نو بګۍ ځغلونکې ووېل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووېنه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ د هغه په دې خبره هغه خوبې ملګرې ووېل چې : هغه به لوږې اخستې وي . که ته وايې نو زه به يې لاس او پښې پرانځم . دخولې ټخه به يې هم هغه ټوټه لرې کړم او دخوراک څښاک څه به ورکړم . دهغې وروسته به يې بيا پښې اولاسونه سره وتړو ، دهغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه دخوبه را وبېښ شوې دخپله ځايه پاڅيد اودبګۍ ديوې برخې څخه يې داوبو مشکيزه را واخسته ،بيا يې دهغې څخه لږ څه اوبه راواخستې اوخپله خوله او مخ يې پرې پريمنځه ، بيا يې مشکيزه دبګۍ يوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ يې وچ کړل بيا يې دلمرې دشهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل اوبيا يې دهغې دخولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .

ګنګا بيچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله يې ځپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټيټ سره ناسته وه ، بيا يې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک ياست او ولې مو ما ته فريب راکړ او را ومو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته يې دروا غ ووېل او زه يې د لنګرځاې څخه په دروا غو را وويستم،دهغې ددې خبرو سره سم هغه کس يوځل بيا دخپله ځايه پورته شو د اوبو مشکيزه يې را واخسته او دګنګا په لور يې ور اوږده کړه او بيا يې ورته ووېل چې :ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره ډېر زيات عزت او درنښت خاونده يې . ته لمړۍ خپل خوله اولاسونه پريمنځه بيا به درته ووايم چې مونږ څوک يو او ته مو ولې له ځانه سره راوړې يې او ولې مو د زيارت د لنګرځاې څخه را وويستلې . دهغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکيزې څخه اوبه ورتويولې ، ترڅو ګنګا پرې خپل مخ اولاسونه پريمنځي، اوبيا يې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه يې په کې ځان رانغاړلې و. بيا يې هغه کس ته ووېل چې : اوس راته ووايا ست چې تاسې څوک ياست چې زه مو د زيارت د لنګرځاې څخه را پورته کړې يم او چيرې مو له ځانه سره بوځئ.

هغه شخص ورته ووېلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، په ريښتيا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوريت و ، هغې ښځې چې ته يې د زيارت د لنګرځاې څخه را وويستلې هغه زمونږ يوه پيژندګلوې وه چې مونږ دهمدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره يوسم. اوتا به خامخا دا نوم اوريدلې وي؟ دهغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته ووېلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته يې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاګوله اوهلته يې تباهي خپره کړې وه. دهغې په دې خبره هغه کس ورته ووېل چې هو ګنګا ! ستا آند سهي دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. دهغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بيرته ځواب ورکړ چې :

ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مېين دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مينه کې رانښکيل شوې دې، هغه ستا دلاسته راوړو په خاطر ستا په سويمبر کې هم برخه اخستې وه خو دهغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله. برعکس ستا هغه سويمبر يو نقاب پوشه وګټلې ، دبهار او بنګال حکمرانان مهارت يو باغي سرکشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هيڅوک هم هغه د مخ له رويه نه پيژني نو په دې اساس به دغه مهارت کله کله ستا دکتلو له پاره دخپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته. هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سرته ورساوه ، اوته هلته په راج محل کې ښه و نڅيدې نو په هغه ورځ هم مهارت د يوه پنډت سره يو ځاې موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا دخپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کيږي تا دهغه لورې ته يوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان يو ، او مونږ دهماغه مهارت د وينا په اساس په رهتاس کې قيام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شيرشاه سورى په رهتاس باندې يرغل راوست او دغه کلا يې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې يرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول اوته شيرشاه سورى و نيولې او خپل لښکر ته يې بوتلې اوهلته يې دخپل لښکر د سپه سالار خواص خان وينځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وينځې په څير هم دخپل ځان له پاره و نه منلې . زه پوهيږم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و . بلکه داسې يې وګڼه چې دا د يوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهين و چې هغه يې د يوې وينځې په څير هم و نه منله . دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وايې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وينځې په څير و نه منلم ،دا زما او دهغه تر منځ ذاتي معامله ده. دهغې په دې خبره دغه کس يو ځل بيا وويل چې: زه پوهيږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده . دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډير غضبناکه توګه وکتل او ورځخه يې وپوښتل چې ته په څه پوهيږې ؟ هغه ورته په ځواب کې وويل چې :

ګوره ګنګا جانې ! ما تاته وويل چې مهارت ته دخپل سويمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره يې مينه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سويمبر په مقابلو کې برخه واخستله . دا دهغه بدقسمتې وه چې هغه په دې مقابلو کې بريالې نه شو ،بيا هغه مونږ دواړه ستا د ښارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو . په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم څارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډيره بيړه سره دهغه نقاب پوښته په لټون پسې يې چې ستا د سويمبر مقابلې يې ګټلې دي. اود مقابلو دګټلو وروسته يې د تللو په وخت کې درته وويل چې « زما نه خوښيږې».

بيا يې کله چې ته د وينځې په څير د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچيانۍ قبيلې د سردار فدايي خان د را پيدا کيدو غوښتنه وکړه ، فدايي خان له تاسره وکتل اودهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سويمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته يې نوم صاحب خان و . هغه به هغه وخت ګيدړې ښکار کولې او خپل ژوند به يې پرې تيراوه او له تاڅخه يې سخته کرکه اونفرت کاوه . دا ستا بدقسمتې ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مينه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مينه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مينې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بيا تا د درواغو څخه کار واخست او د زيارت په لنګر ځاې کې دې ديره ځاې جوړ کړ . په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډير زيات خپلوان اودوستان اوسيږي او تا کولې شول د هغوې سره يو ځاې واوسيږې. خو ستا له پاره ډيره سخته او اړينه داوه چې دخواص خان محبت او مينه دې په هيڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ويستلې .

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډيره کلکه څارنه کړې ده . اومونږ به ټول وخت ستا په تعقيب او څارنه کې وو . هلته د زيارت په لنګر ځاې کې د اوسيدو وروسته تا يو بل ستر قدم واخست اود يوې کونډې په څير دې دخواص خان د بيرته خپلولو هڅې پيل کړې . هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره يو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خير غوښتلو غړ دخواص خان د حويلۍ تر مخه پورته کړ ، تر يو څو ورځو پورې ته ناهيلې معلوميدې ،خو يوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بريالۍ شوې چې خواص خان په خپله ستاغړته ځواب ووايه. بيا هغه له تاسره د زړه خواله پيدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسي ډاګيزه کړه، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډير زيات اغيزمن شو ، دهغې وروسته بيا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حويلۍ تر مخه د خير خيرات د غوښتلو غړ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کيده ان تردې چې کله دويمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته دا اړتيا و ډير وسايل هم درکړل او ترڅنګ يې خپلو ساتونکو ته وويل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتيا پيښيږې نو ستا هغه اړتيا به پوره کوي او ستا د شکايت په اړه به پوښتنه کوي ، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مينه اومحبت چې د يوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس يې ته د يوې کونډې په څير غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور وروړو او هغه به تا د خپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایې، زه د مهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست او یا مو نوم څه دی ؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان له پاره پیدا شوې او د همغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا د هغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې او تا ورځخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکي په ترکي ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه ! تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله، دا زما شخصي کار دی، خو اوس هغه زما د ژوندانه منزل دی او زما د جسم روح دی، په دې اړه زه ددې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړي موضوع بدله کړه او ترې وېې پوښتل چې ایا ډوډۍ خوري؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خولاسونه به دې ترم او یوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو د تړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم او د همغه سره کینم، که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې څټ درپرې کړم، او دا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا ددې سړي د خبرو هیڅ ځواب ورنه کړ. بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل او پخپله ولاړ او د خپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تردې چې ددې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه د تیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده. بګۍ د دغې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګن ځایونه جوړ کړل شوي دي، د ننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي او تر څنګ یې یو بازار هم شته، ددې کورنو او بازار څخه د تیریدو بګۍ د یوه پخواني جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

د بګۍ د دریدو سره سم هغه وګړي چې پخوا تر دې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغي، د ګنګا لاس ویې ښې یې ور پرانستې او بیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله، دغه سړي یو ځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! زه یو ځل بیا تا ته ګواښ کوم چې دلته د شور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردار مهارت حکم دی، راځه چې زه دې اوس همل ته ورورم، هر هغه څه چې ته غواړې وو ایې د همغه په مخکې یې ووایه . ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، د همغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه د همدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا دیوې داسې کمرې تر مخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړي ور مخته شو او د هغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکي هم ډیر خوشحاله شو او بیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

د لږ ځند وروسته هغه ساتونکي د کمرې څخه بیرته راووت او هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. ددې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه ،ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل ،بس چپ چاپ د هغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې ددې کمرې په مخکینۍ برخه کې د پاچا د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوي دي. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناست و، عمر یې هم د ځلوېښتو کالو په شاوخوا کې و ،مخ یې زخمي شوې و، چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډير جنګجويانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ورننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا ! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دې، ته به د هغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډير ادب سره وويل چې: سرادره ! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژنې ، د هغه د خبرې په ځواب کې مهارت په ډير بد غږ سره وويل چې هو ! زه يې د کلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده ،دا به څوک و نه پيژني ! اوس ته ولاړ شه او زما د خونې دباندې ودريږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت ، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: « ته مه ځه ، همدلته ودريږه» د هغه په دې خبره ګنګا و دريده او په ډيره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما کسانو به تا ته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا ! ما د يوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلی وی خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډيره مخکې له تا سره مينه کوله ،بس يو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و اود هغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډير خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. واوره ګنګا ! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا د خولې څخه يو ځواب واورم .

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ستا له اړخه د يوې لورې د محبت او غوښتنې څخه څه نه جوړيږي اوبيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي او يا نيلام شوي وي او د هغې وروسته د هغه له پاره يو ډير ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو د هغه څخه به څه تر لاسه شي ، نو مهارته ! د دنړۍ په بازار کې هم داسې وګڼه چې زه هغه شې يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلې نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه ځولۍ کې ور اچول شوې يم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم ، زما دشتمنۍ اويا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لټاڼ شوې يې خو تا ته زما د تيرشوې تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې درکول شوي.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله اوبيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا ! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم ، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې وابې ،دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې ، واوره ! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخواني صاحب خان دې چې ګيدړې به يې ښکار کولې ، او له تا سره يې مينه او محبت کاوه ، خو تا د هغه مينه او محبت له يوې مخې مسترد کړل ، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تا څخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ اوستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې ، او کله چې تا د سويمبر د برۍ شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. اوبيا هغه ته مسترد کړې ، ستا څخه يې د کرکې څرګندونه وکړه ، ووايه چې زه سهي خبره کوم؟ د همدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په بڼه ولاړې او د زيارت په لنګر ځاې کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده ،ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلي و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړې او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بريالي شول او ته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بریا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شی. که چیرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نوبیا یاد ساته چې ته به یوائې زما لاش ومومې. زما روح به له تاسره نه وي. دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه اندیښمن شو ،فکر یې وکړ او بیا یې په ډېره همدردۍ او مینې سره ورته وویل چې:

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مینه او محبت کوي ، نو ته بیا ولې دهغه په یاد کې د تیرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څیر مړژوانده ژوند تیرول غواړې. ګوره ګنګا ! یو هغه خواص خان دې چې ته یې هیسته غورځولې یې او نه درته کوم اهمیت درکوي اوبل زه یم چې د شپې دخوب په ځاې ستا په خیالونو او فکرونو کې لړ په اغزنو بوټو خپل ژوند تیروم. زه خو تا د غمونو او اندیښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسیدو اود محبت او مینی دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته یې یوځل بیا یې په خبرو پیل وکړ:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترګو او ناکامو ستورو په څیر دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څیر ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟ په داسې حال کې چې تا له هیڅا سره (او رنه اوه ځلې دګرزیدو) پیرې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره مهارته ! ته به دا ښرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مینه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بیا یې وویل چې: ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه یې. زه خو تاته عزت ، توقیر او ترڅنګ یې ستا خوندي ساتنه او درښبت درکوم. خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پرېباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مینه کوې هغه ته هیسته غورځولې یې. ته اوس داسې یو فصل یې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ریبلې یې شي. دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک یې بویولې شي. دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې: ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخیال دې. نه خو زه بې مالکه فصل یم او نه دبیابان د ګلاب ګل. یاد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مینې په خاطر نا ارامه دې. دهغې په دې خبره مهارت ورته وویلې چې: هو ! زه پوهیږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د یوې کونډې په څیر به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مینه تر لاسه کړې وي خو کله خواص خان ته دا ښرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا یې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بیرته را ستنه شي. هغه به تاته هیڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه درزیات نه کړي. ګنګا ورته وویلې چې: نه ! داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې یې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پریکړه ده ،که څه هم ته زما ښټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پریکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر یوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بیا یې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا یې را تښتولې وه ،دننه خونې ته را ننوتل. بیا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته یې وویل چې: تاسو یو کس ګنګا ددې کمرې څخه بیرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه یو کس ګنګا د کمرې څخه بیرون وویستله ،کله چې ګنګا بیرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وویل چې: زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډېره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هیر کړي او زما سره د واده کولو له پاره تیاره شي خو هغه ددې هر څه سره بیا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بریښي چې هغه دخواص خان سره د ړندو سترګو محبت کې رالتاړه شوې ده. ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زیاتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډېره ښه اونیک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې دهغې محبت را خپل کړم اوبیایې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟
دمهارت ددې پوښتنې په ځواب کې دهغه ملګرې وویل چې:
ګوره کلو! ستا خبره سهې ده، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زورزیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه اوخیال دادې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدې خوتا به دخپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیاو د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم دخپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته، زه هم همداسې غواړم. اوس ته ولاړ شه اوزما ددې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده، هغه دپخوا څخه ښایسته کړل شوې ده، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته دګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي، دهغه د اړتیاو د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې ددې کمرې په پاکولو اوښایسته کولو دنده په غاړه لرې، دګنګا دخدمت له پاره و ټاکئ او ورته ووایاست چې نوموړې هر وخت دهغې سره یو ځای واوسیږی. هغې ته دا هم ووایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه، اوما چې درته څه وویل همغسې اقدام وکړه. ددې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې دهغه ځایه ووت.
کله چې دمهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځای همدلته ولاړ دې، خپل ملګری ته یې خاصه اشاره وکړه، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته اوهغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه، بیا دهغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت دخپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه، دهغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو اوهلته به دې د زیارت په لنګرځای کې ورخوشې کړو. ددې خبرې سره سم یې ګنګا همدلته په هغه خونه کې یواځې پریښوده اودوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه، په همدې خونه کې کیناسته، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه، هغه ډیره بدحاله، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. دهغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه، هغه ښځه ور مخته شوه اوګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې! ته ولې زما د راتګ سره سم ماته د خپله ځایه پورته شوې. زه خویوه وینځه یم، ماته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. ددې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته، دا ښځه نوره هم مخته ورغله اودګنګا په پښو کې کیناسته، دهغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي دخپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله اوپورته یې کړه اوپه خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه، بېشکه چې ته به وینځه یې خو زه دمالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم. ته همدلته له ماسره یو ځای کینه، او دا راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.
دګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه، وارخطا شوه، خوبیا هم دګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا دخدمت له پاره ټاکلې یم، اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم، ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیاو د پوره کولو هڅې به کوم.
ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تاته څه ویلې دي؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې! ماته یې ستا نوم ګیتا ښوولې دې، خو زما نوم هم واوره، زما نوم نیرمل دې. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ماته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسید و مجبوره یم. ماته یې ستا په اړه دا هم ویلې دي چې ته یوه کونډه یې اود رهتاس د زیارت په لنګر ځای کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې دهغه ځایه په زور را وستې اودلته یې ځای د ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو ترڅو چې ته دلته او سیږې زه به ستا په خدمت باندې ماموره یم.

کله چې نیرمل خاموشه شوه نو گنگا تر یوه وخته پورې د فکرونو په تالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډیر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

گوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځاې یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چا سره چې زما کوژدن شوې وه نو د اسې یې وګڼه چې هغه زه پرېښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه او هلته د زیارت په لنگر ځاې کې د کونډو په پناه ځاې کې دیره شوم ،گوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځاې یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ماسره به دروا غ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې او دیوې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه ، خونې دروا زه یې وتړله ، او بیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته اور ته یې وویلې چې: گوره گیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟گنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

گوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنگر ځاې څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سورې د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړې، ریښتیا راته ووایه چې دلته د اوسیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وي؟

دګنکا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې: گوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته دقیام په دوران کې له تاسره ډیره ښه سلوک او کړچار و کړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوړلنیو باران وکړل شي ترڅو ته تر اغیز لاندې راشې اودمهارت سره واده ته تیاره شې. دهغې په دې خبرو باندې گنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همداسې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړاې شي ، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:

گوره گیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچې په څیر گنم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک څښاک غم وکړم. گنګا همدلته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک څښاک راوست ، گنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځاې وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.

یو وخت نا څاپه گنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس یې بستر خالي پروت و .

گنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه داسې احساسول چې بیرون اورلګیدلې او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړي ، گنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې همالته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځاې باندې څه توپان رانا زل شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا د پلټنې او د ځان د خبرولو په خاطر د خپلې بسترې څخه را پورته شوه ،خپل کالي يې درست کړل ،د کمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه يې لږ شانته پرانسته او بيرون يې وکتل ، هغه ډيره حيرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا ديخوا منډې او چيغې سورې وهي ، ګنګا ډيره وارخطا شوه، اود وارخطايي او ويرې له لاسه يې دروازه بنده کړه او بيرته خپلې بسترې ته را ستنه شوه او همله کيناسته.

لږه شيبه وروسته هغه زړه نيرمل هم په منډه او ساه نيونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کيناسته ، او بيا يې په يوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې: ګوره ګيتا لورې !دلته اوس يو ډول انقلاب راغلې دې ، داسې بريښې چې ددې مهارت او د هغه د ملګرو شپې نورې شميرل شوي دي، ګنګا ترې په ډيره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نيرمل ته څه وايې ، ژر يې راته ووايه. نيرمل ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره ګيتا لورې ! په مهارت باندې حمله شوې ده،ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نيرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور يې په غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګيتا لورې ! دا حمله ستا هغه کړې ده. نيرما په دې خبرو باندې ګنګا بيچاره لږ څه وخندل او بيا يې ورته وويل چې ووايه نيرما ، ته څه ويل غواړې ؟زما چا دلته يرغل راوړې دې ؟ نيرمل بيا ځواب ورکړ چې:

ګوره ګيتا لورې ! دشيرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې يرغل راوستې دې، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشيرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره بيړه دمهارت په دې ځاله باندې يرغل کونکې دې ،مهارت دخپلې دې ځايه بيرون ولاړ او هلته يې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوي چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاې کې چې دهغه څومره ملګري موجود دي يو ځې دهغوې شميره دخواص خان د فوځ دوه هومره کيږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تياره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او همله بيرون د جنګ کولو اراده لري. اوس به ووينو چې ددې جنګ پايلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ايا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي. ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ويې ويل چې: ګوره نيرما !که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بريالي کړي،ګوره نيرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډير داسې ميدانونه سوبه کړې دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بريمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چيرې دشپې په تياره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وايي چې دشپې په همدې تياره کې مهارت د خواص خان په لاسو نيست اونابود شي. ګوره نيرملې ! زه تاته يوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوې ،نيرمل ورته وويل چې لورې ته څه وايې ژر يې راته ووايه. ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره نيرملې ! زه ډاډه يم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کيږي خو که چيرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چيرې د تيښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم او که چيرې مهارت بيرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه يې هم له ځانه سره چيرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نيرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه او هغه ته ووايه چې درهتاس د زيارت دلنګرځاې يوه کونډه چې ګيتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته يې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګيتا نومې ښځه وايي چې هغه يواځې او يواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت يو ځل بيا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نيرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به د هغه د لاسو څخه را خلاصه کړي. که چیرې همدا اسې د ي وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هیر نه کړم.

نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګیتا لوري ، ته فکر مه کوه که چیرې حالات همدا اسې شول لکه ته یې چې وایې نو زه به ستا پیغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به ووایم چې هغه تاته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نیرمل دد ې ځواب د اوریدو سره ګنګا ډیره خوشحاله شوه اوبیا دواړه هر یوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو څارنه یې پیل کړه.

۳۹

خواص خان تر اوسه پورې د مهارت دد ې تمځاې څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځاې باندې یرغل کونکې دې. او دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دې لورې ته را روان دې. دد ې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر یې دخپلو تمځایو څخه بیرون راوویست او دشپې په تیاره کې یې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځاې په ځاې کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همد ې پټو سنګرونو څخه په هغوې یرغل یو سي او هغوې مات او بیرته شاتللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خود هغه مخبران په دې نه و توانیدلي چې د مهارت د پټنځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځایو پورې را ورسید نو مهارت یو ناڅاپه دخپل سنګر څخه راووت او د یوه توپان په څیر یې دخواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر دد ې ناڅاپي یرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو دهغوې لمړنۍ لیکې ګډوډې شوې ، او عسکر یې خواره واره شول خو خواص خان په ډیره بیړه او تدبر سره بیرته خپل عسکر سره را ټول او دمهارت د عسکرو د مقابلې له پاره یې په داسې حال کې چې خونړې جنګ روان و بیرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډیرې سړې تودې تیرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپي یرغل دهغوې دلښکرو لمړنۍ لیکې له منځه وړې وې، خوبیا یې هم خپل ځان ډیر ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګیرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تیښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم تیزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تیار کړې و، دشپې په تیارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې او دهغوې دلیکو د ټینګښت له پاره یې دفاعي جنګ پیل کړې و.

خو دد ې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډیر ځواکمن برې باندې بدلول غوښتل ، هغه د غلیم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همد ې احساساتو سره یو ځاې د تکبیر او از پورته کړ ، دهغه د تکبیر د اواز سره دهغه لښکر هم د تکبیر نارې پورته کړې ، دد ې تکبیرونو څخه داسې ډاګیزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پیل شوي وې، دهمد ې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحیت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تیزو غوڅونکو اوسپنیزو اغزیو ، د تیزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته یې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله دخواص خان دد ې حملې څخه ډ یر وارخطا شو او شاته تګ یې پیل کړ ، دخواص خان دې نا څاپي یرغل هغه ته دا ډاګیزه کړې و چې دهغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده. د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جریان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه دهغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې دپښو د ټم کیدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښې لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځاې ته ور ننوځي او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر يې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځاې ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځايه څخه تر د مهارت ددې ځايه پورې د هغه لښکر د نيمايي څخه هم زيات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ يې واړاوه او د تيښتې لار يې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست، کله چې مهارت خپل د اوسيدو ځاې ته ورسيد نو خواص خان يوځل بيا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر يې هم د نيمايي څخه زيات د تيغه تير کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره يوځاې به ډيره ستونز منه توګه دغرنيو لړيو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځاې څخه بيرون تم کړ. خو خپل عسکر يې د ناڅاپي يرغل په خاطر تيار و ساته، تر څو د مهارت د بيرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅاپي يرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړاې شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځاې ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخرى مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مهارت د هستوګنځې نه بيرون پړاو کې و چې د هغه يو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته يې وويل چې: اميره ! يوه زړه بوډۍ ښځه غواړي له تاسره ووينې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه يې وپوښتل چې ايا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او يا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوى، هغه عسکر ورته وويل چې نه ، اميره ! مونږ هغه ښکته پورته وکتله ، هغه بيچاره وايي چې غواړې له تاسره يوه خبره شريکه کړي، خواص خان ورته وويل چې که داسې وي نو هغه سمد ستې ما ته را ورسوئ. ددې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځايه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته يې دغه هندوه نيرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډير درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې، ما ته خبر راغې چې ته ما ته کومه خاصه خبره کول غواړې ؟ نيرمل ورته په ډيره مننيه او شفقت سره وويل چې: ګوره زويه ! زه تاته يوه ډيره مهمه خبره کول غواړم، ايا ته کومه داسې کونډه پيژنې چې د رهتاس د زيارت په لنګرځاې کې اوسيد له اونوم يې ګيتا و. د نيرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې و يې پوښتل چې ادې ! ته يې څنګه پيژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زيارت د لنګرځاې ګيتا ډيره ښه پيژنم. او هغه هم ما پيژني ، نيرمل ورته وويل چې: ګوره زويه !ګيتا همدا اوس ستا کومک ته اړتيا لري، خواص خان ترې په ډير بيړه وپوښتل چې:

ادې !ته څه ډول خبرې کوې ، ګيتا ما ته څه اړتيا لرى ؟ هغه خو د رهتاس د زيارت په لنګرځاې کې ده، ددې خبرې سره سم نيرمل خواص خان ته د رهتاس د زيارت د لنګر ځاې څخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګيتا د راتښتولو پيښه بيان کړه اودا يې هم ورته ډاګيزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځاې ته راوستل شوه اوبيا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګيتا ترې څه ډول انکار وکړ اودا چې هغه يواځې اويواځې دخواص خان سره د مينې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې يې ورته په ډير تفصيل سره بيان کړې.

د شيرشاه سوري د کتاب دريمه برخه

۳۹

تر او سه پورې خواص خان د مهارت ددې تمځاې څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شيرشاه سورى ستر سالار خواص خان پر هغه د يرغل له پاره په ډيره چټکه توګه مخته را روان دې. ددې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پيل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه يې د فوځ دتمځاي څخه بيرون وويستل ،پخپله هم د شپې په تياره کې دخپلو فوځونو سره يو ځاې ووت او هلته په يو سنګر کې پټ کيناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسيږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکي حمله وکړي او په دې توګه به هغه بيرته وځغلوي.

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه د مهارت پر فوځې تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځاېو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپي توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څير مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پريوت. دهغه دغه ناڅاپي حملې د خواص خان د لښکرو لمړنۍ ليکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې ځرګنديده چې د مهارت دغه ناڅاپي يرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کيدونکې زيان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهيلې کيدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډيرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپي يرغل دهغه د لښکرو لمړنې ليکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډير ژر بيرته خپل ځان را جوړ کړ او بيا دخپل لښکر سره يو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګيرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تيښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بيرته خپل لښکر سره را يوځاې او منظم کړې و . او په پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تيار شوې و. دشپې په دې تياره کې يو ځل بيا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ. خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتيا سره مصروف و ، اما تر څنګ يې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پريکړه وکړه او هوډ يې وکړ چې خپله دغه لمړنۍ نا څاپي ماتې په بريا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه يې خپل بريا حتمي ګڼله ، دخواص خان ددې حملې څخه ډير زړه خوړينې شو او د شاته تلو هڅه يې پيل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپي يرغل څخه هغه داسې شو لکه چا يې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډير بد او ويجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره يو ځاې شاته دخلاصون لاره لټوله.کيدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شي او بيا دهغه ځايه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر يې په خپلو حملو کې ډيربښت راوست،کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسيد نو د جنګ د ميدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله يې چې دا حال وکوت ، نو سمد ستي يا شاته منډه کړه او و تښتيد . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه يې نيمايي د تيغه تير کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره يو ځاې په ډيره ستونزمنه توګه کوهستانې درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځايه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودريد. اما تر څنګ يې خپل فوځ ته دناڅاپي يرغل په مقابل کې د تيارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کيده چې مهارت به يو ځل بيا د رامخته کيدو او يا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوي. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼا کې دمهارت پر خلاف پريکنده حمله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې د هغه یو ساتونکې په ډېره بیړه د هغه خواته راغې او ورته یې وویل چې: امیره ! دلته یوه زړه ښځه ده او غواړي له تاسره سمد ستي ووینې. خواص خان د هغه ساتونکې لورې ته په عجیبه توګه وکتل او بیا یې په ډوب شوې اوازو ویل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وې؟ هغه ساتونکې ورته وویل چې: نه ! امیره ! مونږ هغه و چیړله ، خو بیچاره وایي چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وویل چې که خبره همداسې وي نو سمد ستي یې دلته راوړئ د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او بیا یې د خپله ځانه سره د خواص خان دربار ته یوه نیرمل نومي هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا د خدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نیرمل د خواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان د هغې د درنښت په خاطر د ځایه پورته شو او بیا یې ورته وویل چې:

ګوره میرمنې ! زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګیزه شوې ده چې ته ما ته څه ویل غواړې. نیرمل ورته په ډېره مینه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تا ته یوه ډېره مهمه خبره کول غواړم. ایا ته داسې کومه کونډه ښځه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې یې ژوند کاوه ، او هغه ګیتا نومیده. د نیرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې: میرمنې ! ته یې څنګه پیژنې؟ هو ! تر هغې چې ما پورې اړه لري زه د رهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې او سیدونکې ګیتا ډېره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژ نې. نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه ! همغه ګیتا ستا کومک ته اړتیا لري. خواص خان ترې په ډېره بې قرارۍ سره وپوښتل: میرمنې ! دا ته څنګه خبرې کوې؟ ګیتا ما ته څه اړتیا لري؟ هغه خو هلته د رهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده. بیا ورته نیرمل په ټول تفصیل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګیتا د مهارت د دوو کسانو لخوا د هغه ځایه را تښول شوې او بیا دلته د مهارت د اوسیدو ځاې ته راوړل شوې او بیا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګیتا یې غوښتنه و نه منله او د مهارت تر مخه یې د خواص خان سره د خپلې مینې ځرګند ونه کړې ده.

کله چې نیرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان د هغې د خبرو سره علاقه پیدا کړه او ورڅخه یې وپوښتل چې: ګوره ادې جانې ! دا ستا ډېره مهرباني ده چې تا ماته د ګیتا په اړه په پوره تفصیل سره خبره وکړه ، تا د دې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښیو انبار وا چاوه. زه د دې نه مخته په دې نه پوهیدم چې ګیتا هم ما خوښوي خو ستا د او سنیو خبرو څخه زما زړه ډېر خوشحاله او ډاډمن شو ،په رینښتیا هم ګیتا د دې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه یوه غمژنه او غم وهلې پیغله ده. خو دا را ته ووایه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله. د هغه په دې خبره نیرمل ورته وویل چې:

ګوره خواص خانه ! د ګیتا بیچاره ګۍ بد قسمتي دا ده چې هغه ډېره زیات ښایسته او ښکلې ده ، د هغې وجود د ومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول یې شونې نه دې ، مهارت هغه د غه زیارت کې د پناه اخستو تر مخه چیرې کتلې وه ، او هغه پرې د همغه وخته راهیسې ځان ځاروي، هغه غوښتل د هغې سره واده وکړي خو ګیتا نه غوښتل د هغه سره واده وکړي، ګوره زویه ! زه غواړم تاته دا ووایم چې: د مهارت د خلکو په واسطه د ګیتا د راتښتولو وروسته هغوې ګیتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل یې چې هغه په هر صورت چې کیدې شي واده ته تیاره کړي. خو ګیتا ورته په ډاګه د دې کار څخه انکار کړې دې. او ورته یې ویلي دي چې هغه به یوا ځې او یوا ځې د شیرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي او بس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګیو پورې مینه کوي او که چا په زورور سره د واده کولو هڅه وکړه نو بیا به د هغه لاش ووینې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زویه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تیاره کې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړه .اودهغه لښکر دې له منځه یووړ . اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتیدلی دی اوهغه غواړي د شرق له لوري د غرنۍ لړیو څخه بیرون شي اوخپل بل کوم ځاي کې ځاي په ځاي شی. زویه !د شرق په لور د تیښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګیتا هم و تښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګیتا ازاده کړې. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته نیرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پریکړه اعلان کړه چې:

ګوره ادي جانې ! هغه څه چې تا وویل ، ماته هغه ټول رینښتیا ښکاریږي، ستا دعمر څخه هم داسې څرګندیږي چې ته به دروا غ نه وایی. هغه تفصیل چې تا ماته د ګیتا په اړه ووایه هغه ټول حقیقت ته نژدې دي ، خو ددې سره به زه د احتیاط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چیرې له ما سره دې دوکه اوفریب کړې و نو ځټ به دې در پرې کړم. ددې خبرې پریکړې سره سم یې هغه ساتونکې ته چې نیرمل یې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نیرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ،او ښه پالنه یې وکړي ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې هملته پرینښوده اوبله برخه یې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتیدلی و.

خواص خان په دې ټوله سیمه کې ډیره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقی برخې کې ، یعنې هغه ځاي کې چې دا غرنۍ لړۍ پاي ته رسیږي او میدانی سیمه پیلیږي ، هلته یو ځل بیا خواص خان خپل فوځ په دریو برخو باندې وویشه دهغوې دوه برخې یې د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه یې له ځانه سره واخسته او ددرې مخکینې برخې کې ځاي په ځاي شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتیارو په څپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره یو ځاي ددرې څخه د راوتلو وروسته میدانې سیمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاي دهغه مخه و نیوله. مهارت خپلو عسکرو ته د تم کیدو اشاره وکړه اوخپل یو کس یې مخته ور ولیږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولی یې ددوې مخه و نیوله. دهغه یو عسکر په منډه منډه راغې او د لږ ځنډ وروسته بیرته را ستون شو اومهارت ته یې خبر ورکړ چې لاره بندونکې یخپله خواص خان دي او هغه دجنګ له پاره تیار ولاړ دي. په دې وخت کې مهارت ګیتا هم دخپل ځان سره یو ځاي په آس کینولې وه،کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګیتا سر د خوشحالیو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وویل چې:

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن یم چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځایه راوړی دی. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کیداي شي چې هغه دا انګیرې لی وي چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړی دي اوزه د یو څو ملګرو سره یو ځاي خپل ځاي ته ورغلی وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زیات وسلوال ملګري موجود دي. په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډیر ه بده ماتې ورکوم اودهغه ځټ به پرې کوم. په دې ترتیب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بریا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته یې مخ ور واړوه او ورته یې وویل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځاي کې کینه ، زه به ددې خواص خان کار ور ختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان څټ ور پرې کړنوبیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت و ګڼه او سمد ستي یې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یې کړه او په ښې لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځاې یې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لړۍ د یوې غونډۍ په سر وختله او هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووینې

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دې دهغوې شمیر ه ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تږیو نکو لیوانو په څیر یې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ دپیلامې څخه لږ څه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښې لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړي و ، نا څاپه را پیدا شول او د تکبیر د اواز دپورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښې او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړي وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړي چې دخواص خا ن د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تږیونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښې او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رښا ورځ توره تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه. دهغه په ګډون یې دهغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یې مهارت چې د شیرشاه سوري تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړونې کې را نغښتلې و او سپین کالي یې په ځان کې و. همدا راز یې خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و. دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نژدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایي خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې چې: زما ډیر درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډېره زياته ممنونه او شکر کونکې يم چې تا زه د مهارت په خير د يوه شيطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډېر نرم او د مينې نه ډک غږ سره وويل چې:

ګوره ګيتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره يو ځاې وه او نيرمل نوميده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصيل سره خبره کړې ده ، او دا يې راته هم ويلي و چې ته د زيارت په لنګر ځاې کې د پناه اخستو د مخه هغه چيرې کتلې وې او ډېره يې خوښه شوې وې. په دې خاطر يې د خپلو خلکو په لاس ته د هغه ځاې په را و تښتولې او دلته خپل هستونګنځې ته يې راوړې يې. ګوره ګيتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون يم چې...ګيتا يې خبره پرې کړه او ورته يې وويل چې: په کومه خبره خواص خان ؟ خواص خان لږ څه تم شو او بيا يې وويل چې:

ګوره ګيتا ! نه به دروا غ وايې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نيرمل وويل چې ته ما سره مينه کوې او ما غواړې. ايا دا حقيقت دې ؟ ګنګا سر ټيټ کړ ، او تر ډېره وخته پورې يې څه فکر کاوه او بيا يې سر را پور ته کړ او خواص خان ته يې مخ کړ او ورته يې وويل چې: که چيرې دا خبره ريښتيا او حقيقت وي نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟ خواص خان سمدستي ځواب ورکړ چې:

واوره ګيتا !که دا خبره ريښتيا او حقيقت وي نو بيا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملګرې کيدو اراده دې لرم. اوس وو ايه چې ايا دا حقيقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ ګيتا ورته وويل چې: نه زما محترما !زا يو حقيقت دې. ته لمړنې شخصيت يې چې ما ور سره په خپل زوند کې د زړه له کومې مينه کړې ده. ته لمړنې ځوان يې چې ما د رسره د زړه په پيوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومې ستا بندګې کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د ګنګا نرم او ملايم لاس يې په خپلو لاسونو کې و نيوه او بيا يې ورته وويل چې:

واوره ګيتا ! د نن نه وروسته ته هم زما يې. ګوره ګيتا ! اوس چې مونږ دواړه يو د بل شو او يو بل مو خوښ کړل نو اوس خو د خپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا دغه ښايسته مخ او څيره ووينم او ستا د ښايست ، ستا د جمال او ستا ښکلتيا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزيده او د شرم نه يې سر ټيټ کړې و ، خواص خان ته وويل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه !په دې کې هيڅ شک نه شته چې زه همستا يم او ټول ژوند به همستا اوسم.او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا دخپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د يوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځاې شي نو بيا به زه د خپله مخه دغه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوې زه به د خپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هيله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې د خپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او د خپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هيله لرم چې هغه وخت به ته زما د خپلو لو څخه مخ و انه ړوې. خواص خان ورته په ډېره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګيتا ! که اوس نه غواړې د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، او يا دې د کومې خبر ې په لړ کې د دې نقاب د نه لرې کولو سوګند کړې وي نو زه له تا سره ملګرې يم ،خو د و مره را ته وو ايه چې ته چيرې او سيدل غواړې ، خو يو خبره درته کوم چې ګيتا : زه نه غواړم ته بيرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنگرځاې کې و اوسیږې. هلته په رهتاس کې زما یو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې همالته د اوسیدو انتظام وکړم. گیتا ورته د ویرې څخه وویل چې:

زه به هلته ستا په نه موجودیت کې څنگه خپلې شپې سبا کوم. ځکه چې ته خو اوس په جنگونو کې مصروفه یې، نو که چیرې هلته ځانته اوسیږم نو لکه څنگه چې د مهارت ملگرو زه دهغه لنگرځاې څخه را وتښتولم،نو په دې توگه به مې ستا دحویلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به دخپله ځانه هیڅ دفاع و نه شم کولې. اوس خو دلته ته په ډیر ښه وخت کې زما دکومک له پاره را ورسیدې، همدا علت و چې مهارت ماته هیڅ ډول زیان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته او شیطان خو زما دعصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تر یوه وخته به فکر کې ډوب و او بیا یې ترې وپوښتل چې:

گیتا ! که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حویلۍ کې و اوسیږې نو بیا ته ماته ووایه چې ته چیرې غواړې و اوسیږې ؟گنگا ورته وویل چې: ما په داسې ځاې کې وساته چې زه ستا د متهو لاندې خوندي و اوسم. امیر خواص خان ورته وویل چې: نو بیا خو د جنگ په وخت کې داسې ځاې زما خیمه ده. که ته غواړې په هغې کې اوسیدې شې. دهغه په دې خبره گنگا خپل سر ټیټ کړ او ورته یې وویلې چې:

ستا خیمه زما دپاره ډیره غوره او ښه خوندي ځاې دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خیمه کې هم ځانته نه شم اوسیدلې. دا کار زما او ستا دواړو ته ورسته شوني دې. که چیرې په همدې حال کې زه ستا په خیمه کې پاته شم نو بیا خلک زما او ستا تر منځ د اړیکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولگیږي ، خواص خان ترې په ډیره اندیښمنه توگه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا دخوندي ساتلو او هستونگنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم. گنگا ورته مشوره ورکړه چې:

دجنگ په وخت کې شیرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنگ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوې سره وې. خواص خان ورته وویل چې هو همدا سې وه. بلکه د شیرشاه سوري ښځې به دجنگ په دوران کې هم دهغه سره یو ځاې اوسیدلې ،دهغوې له پاره به پړاو کې څو خیمې ځانگړې کیدې ، دهغه په دې خبره گنگا سمدستې ورته وویل چې: ایا دا شوني نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره یو ځاې و اوسیږم. هغه زړه ښځه چې نیرمل نو میږي او زما په اړه یې تاته پوره تفصیلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خیمو کې له ما سره یو ځاې اوسیږي هغه به زما ډیره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتیا و په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خیمو کې د اوسیدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړي له تا سره ووینم نو دهمدې لارې به درسره کتلاې شم. خواص خان خپله پریکړه وکړه او ویې ویل چې: ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خیمو کې ستا او د نیرمل د اوسیدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې ددې ځایه ولاړ شو ، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملگرو په یوه اس باندې گنگا سپره کړه او ددښمن نور آسونه یې دخپله ځانه سره را مخته کړل او دخپل لښکر دهغه دویمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملیاتو په اړه پوره پوره خبر ور رسیدلې و ، هغوې ددې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نیولې او هغه ته یې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دویمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي د تکبیر او الله اکبر په چغو هغه بدرګه کړ. هغوي په ډیره توګه د خواص خان او دهغه دملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې ډلې ته را ورسید نو حکم یې وکړ چې هغه زړه نیرمل راوړئ. هغوي هم نیرمل دخواص خان مخې ته راوړه ، د نیرمل په کتلو سره خواص خان وویل چې :

ګوره ادي ! زه ستا ډیر زیات ممنون او شکر کونکې یم چې تا ماته د ګیتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ . اوس زه غواړم ګیتا په خپل لښکر کې له ځانه سره یوسم . ګیتا به هلته د ښځو به خیمه کې قیام کوي ، ایا ته هم دګیتا سره یو ځاې تلل غواړې ؟ اویا دهغې سره یو ځاې او سیدل غواړې ؟ګیتا غواړی چې ته ور سره یو ځاې و اوسیږې ، نیرمل سمد ستي وویل چې : که چیرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نیک بختي وګنم

د نیرمل په دې ځواب سره نه یوازې ګیتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بیا خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د مهارت دغه د غرنیو لړیو په هستونګنځې کې ورننوت، دهغې ځاې هر څه یې سره را ټول کړل او بیا دخپل لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوري سره د یو ځاې کیدو په خاطر را روان شو .

۴۰

دمهارت په لور دخواص خان د کوچ څخه وروسته شیرشاه سوري هم دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دهمایون سره د ټکر په لور و خوځید.د شپې په تورو تیارو کې هغه وخت چې دهمایون لښکر په دغو ورانو ویجاړو سیمو کې پرمختګ کاوه ،شیرشاه سوري په ناڅاپې توګه دهمایون د لښکر ترشاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تیاره شوې وه . ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځاې بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شیرشاه د خپلو لښکرو سره یو ځاې د همایون دلښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تیارو په دې توپان کې حمله وکړه . دشیرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وینه تویونکې وه چې د همایون د لښکر د وروستۍ برخې لیکې یې سره ګډې وډې کړې ، دهغوی بې شمیره عسکر یې له تیغه تیر کړل ، دشپې ددې تیارو په لړیو کې دهمایون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سیورې په څیر د تباهۍ سره مخ شوې وه .

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه یوازې شیرشاه سوری د همایون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه دهغوي خوراکي سامانونه او جنګې وسایل یې هم ترې په ولکه کې واخستل ، ترڅنګ یې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتیو کې بار د همایون دلښکر سره روان و په هغوې هم شیرشاه سوري ولکه وکړه . په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې دهغې په کومک سره شیرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همایون په لښکر د شپینې وینه تویونکې عملیاتو نه وروسته ، شیرشاه سوري دشپې په تیاره کې ځان یو نامعلوم ځاې ته وویست. بله ورځ چې د چوسه په سیمه کې همایون د خپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسید چې دشپې په تیاره کې شیرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې یرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري دتعقیبولو پسې و لیږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې یې پورته کیدونکې خاورې اوبادونه تر ستر ګو شول. همایون سمد ستې خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګیزه کړي چې دخاورو اوبادونو دغه وریځې د چا دلښکرو په واسطه را پورته شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږځنډ وروسته دهمايون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شيرشاه سوري د يوه پريکنده جنګ سره دلته را رسيدونکې دې. هغوې ورته دا هم وويل چې د خاورو او دوړو دغه وريځې چې د غرب له لورې پورته کيدې هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شيرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندې د غاړې څخه راتيريدل. د ګردونو او خاورو د پورته کيدو د وريځو په کتلو سره همايون ته يو ډول تذبذب او انديښنه را پيدا شوې وه. هغه ته خو يو اځې دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا يرغل راوړې و، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه ددرياب په لورو، نو که چيرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کيدو نښې موجودې وای نو بيا به همايون دومره په انديښنه کې نه پريوته. ځکه هغه ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا يرغلونه کوي، خو اوس داسې ډاګيزه کيده چې شيرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې.

په دې خاطر هغه ددې هڅه کوله چې ځانته ډاګيزه کړي چې دغه د وريځو په څير پورته کيدونکې ګرد د چا دلښکر دې، همايون په دې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شيرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شيرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را يوځاې شوې وی. ځکه همايون ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته استولې و، ددې ترڅنګ همايون په دې شک کې هم پريوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم يو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلي وي. په هرصورت دهمايون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شيرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پری ايښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د توراندې دلدل د غاړې څخه را تيريږي او دهمايون دلښکر تر مخه د خيمې وهلو اراده لري

دشيرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همايون خپل ټول فوځي سلاکاران را وبلل اودهغوې تر مخه يې داپوښتنه کيښووله ،چې اوس په داسې حال کې چې شيرشاه سوری خپله سينه ډال کړې او غواړی دهمايون دلښکر سره د جنګ له پاره تياری ښيی ، نو دهمايون له اړخه بايد څه ډول عکس العمل وښوول شی. دهغه په دې خبره دهمايون دلښکرو د سالارانو څخه يو سالار قاسم حسين سليمان ورته وويل چې:

درونده شاهنشاه ! شيرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقيب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسيدونکې دې، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوی وې او د سپرلۍ حيوانات به يې د جنګ کولو قدرت نه لری، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وی چې مونږ په همداسې وخت کې د شيرشاه سوری په لښکرو باندې يرغل وکړو. ددښمن د ستومانتيا څخه به مونږ ته په اسانه توګه بريړا په برخه شي او شيرشاه سوری به دماتې سره مخ شي.

همايون د خپل سالار قاسم حسين سليمان له اړخه دغه مشوره ډيره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمايون ډير دوست او ملګری سلاکار مويدبيګ را ټوپ کړ، هغه همايون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بيړه ښه کار نه دې، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو ، مونږ ته په کار دې چې په ډيره ښه توګه د خپل فوځ ليکې سمې کړو اوبيا د شيرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو. همداسې وشول، شيرشاه سوری هم را ورسيد اودخپل لښکر سره يو ځاې يې هملته پړاو وکړ، هغه سمدستي يو تيز تلونکي قاصد د خواص خان په لور ورولیږه، اوهغه ته يې دا پيغام ورولیږه چې د همايون سره د يوه پريکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شيرشاه سوري په ډيره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرم ناسه ددرياب څخه اخوا ورتير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یې د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو څو ورځې لا تیرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یو ځای شو . د هغه په را رسیدو شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یو ځای شوی و . او کولی یې شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګوني یرغل وکړي . کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبر ورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغې .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، یو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شا یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یې په سپینو کالیو کې را نغاړلې و ، شیرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بیا یې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

خواص خانه زویه ! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلي معلومات ورکړل . شیرشاه سوري د هغه د ځواب د اوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یې په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه ! د خدای شکر دې چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تا سره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خیمو ته ور واستوئ، تر هغو چې دوې وغواړي هملته دې او سیږي او کله یې چې وکتل چې سوګند یې پوره شوې دې او تر څنګ یې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نږدې شو او په پلرني شفقت سره یې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګیتا لوري ! زه له تا څخه ډیره ممنون یم چې تا زما زوی خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړی دی ، زه تا ته او له تا سره یو ځای دغه زړې نیرمل ته دلته په راتلو باندې ښه راغلاست وایم . د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسي او د دې دواړو له پاره ډیرې غوره او ښه خیمې ولګوي ، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې ، د هغوی د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! اوس وخت راغلی چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو ، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړې دی ، د دې نه مخته ما د تورا د ویالې څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړی و خو همایون د هغه ځای نه خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړی دی چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې و تړم . او بیا په هغه د اسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ایا ستا په آند ما دا کار و نه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

درونده شیرشاه سوری ! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډیر په ګټه کې یو . د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډیر خوښ شو او ورته یې وویل چې : زویه ! که خبره همدا سې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدلته دخپل لښکر سره يو ځاي پړاو وکړه . پرېږده چي لښکر لږ څه دمه شي او بيا دهغې وروسته په همايون باندې دپريکنده ګذار له پاره ځان تيار کړو . ما ته خو مخبر خبر راوړي چي تا مهارت ته ډيره بده ماتي ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځي دې له ځانه سره راوړي دي ، په ځواب کې ورته خواص خان وويل چي : دهغه د هستونګنځي څخه ماته ډيره څه تر لاسه شوي دي، په هغې کې خوراکې توکې او جنګي سامان هم شته . او دا به ټول دهمايون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم . شيرشاه سوري خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه ، بيا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم هملته دکرم ناسه او ګنګا تر منځ د شيرشاه سوري دلښکر سره يو ځاي پړاو وکړ.

۴۱

دسنګم او ګنګا د دريابونو ترمنځ د پړاو په وخت کې د شيرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و ، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچي په دې وخت کې دې د همايون د فوځونو لاربنده کړي ترڅو دکرم ناسه ددرياب څخه تير نه شي. دبله اړخه دوې دهمايون د لښکر د بسپنې د وررسيدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوې ته هيڅ ډول دخوراک ځښاک او فوځې سامان نه وررسيده . همايون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغې او دچوسه څخه يې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه . هغه غوښتل چي يا خو اګرې ته ولاړ شي اويا هم د چنار کلا ته مخه کړي . خوپه هر حال هغه بايد د کرم ناسه ددرياب څخه دخپل لښکر سره يو ځاي واوړي، ډاګيزه وه چي شيرشاه سوري په يوه ډول همايون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و . دهغه ترمخه بله کومه داسې ستره لاره اويا ګودر نه و چي دهغې په واسطه شيرشاه سوري ته دوکه ورکړي او دهغې لارې خپل ځان د شيرشاه د کلابندۍ څخه بيرون کړي. ترڅنګ يې د باران موسم هم مخته را روان وچي په طبيعې توګه يې همايون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چي همايون دا محسوس کړه چي هغه د شيرشاه سوري له اړخه يو ډول کلابند شوې دې نو د شيرشاه سوري په پړاو يې سپکې او وړې حملې پيل کړې ترڅو شيرشاه سورى د سنګم او ګنګا د دريابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي ، اوپه دې توګه همايون د خپل لښکرسره يو ځاي د چوسې څخه ځان وکاږي.

شيرشاه سوري هم دهمايون څخه کم نه و ، هغه خپل لښکر دهمايون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطرهر وخت تيار ساته ، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چي د همايون لښکرو به بيا بيا د کرم ناسه ددرياب څخه د تيريدو هڅې کولې ، چي په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډير زيات زيان هم ور رسيده . ځکه کله به چي هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو د شيرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوې وينه تويونکې حمله کوله او هغوې به يې دماتې خوړلو وروسته تر ډيره پورې تعقيبول . په دې ترتيب دهمايون دغه يرغل کونکي فوځ ته ډير زيات زيان ورسيد.

دبيابيا زيانونو د پورته کولو په اساس دهمايون د فوځ حوصلې نورې پاې ته رسيدلې وې ، نژدې يوه مياشت دغسې وړې غټې پيښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به يو شمير عسکر له منځه تلل. خو په دې جنګونو کې همايون ته تر شيرشاه ډير زيان رسيده . ځکه چي شيرشاه سوري تر ډيره ځايه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه . بيا يو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پيل شول ، اوبه دومره زياتې شوې او ددرياب دغاړو څخه را ووتلې چي دشيرشاه سوري د پړاو ځايونه يې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د شیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځایه د کرم ناسه ځارنه کولاې شوه ، ځکه د همایون لښکرو بیا بیا ددې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس څخه د همایون د لښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو ځارنه یې هم کولاې شوه ، ځکه د همایون د فوځونو له پاره د کومک د رسولو یوا ځنۍ لاره همدا پاته وه .

د سیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو د هماغه ځایه د همایون د لښکر خوزښتونو تر ځارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې څومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته . هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پیدا شوې وه. هغوې ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانیږي چې د دریاب د ګودر څخه به د تیرید و له پاره ورته لاره هموار ه شي .

دڅو ورځو را پدیخوا همایون ته د اګرې او د هلي څخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړ وو ، هغه وخت چې همایون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې د هغه کوچنی ورور بهندال د هغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لوري ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوې و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځای د هلی ته راغلې و په داسې حال کې چې مرزا عسکري د خپلې برخې د لښکرو سره یو ځای هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون د لښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پر خلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه و ځنډل .

مرزا بهندال همله په د هلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاسو مات شي ، نو که چیرې ددې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو د هغه د مړینې وروسته به هغه همله په د هلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه د هغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو او هیلو خبر ور ورسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې د همایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي د خپل لښکر سره یو ځای دد هلي په لور را وخوزید او دد هلي څخه بیرون یې د خپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړ. ترڅنګ یې د حالاتو ځارنه هم کوله. مرزا عسکري هم هیله درلوده چې د همایون په برخه کې د هر بدخبر د اورید و سره سم به په د هلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي او د همایون په ځای به د هندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې د همایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال د همایون مرګ ته تږي او د هغه د ځای ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون او د هغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او د هغه لښکر ته دداسې نا امیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعي پایلې دا وې چې د هغوې تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد د هلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوې دې د خپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوځاې دهرې لارې چې شونې وې دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په یو ځاې د شیرشاه سوری د لښکرو مقابله وکړاې شو . په دې توګه به هغه و توانیږې چې ددریابونو دمنځه د شیرشاه سوری پړاو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همایون د شیرشاه سوری پر خلاف یرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم ددریابونو دمنځنی سیمې څخه بیرونه کاږي او تر هغې به یې تعقیبوي تر څو شیرشاه سوري دهندوستان پریښوولو ته اړ شي.

کله چې دهمایون داپیغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسکري ته ورسید نو دواړه ورونه سمدستې دهمایون د بسپنې له پاره تیار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پریکړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښکرو سره یوځاې همدلته ددهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دی دخپلو لښکرو سره یوځاې د ګنګا او سنګم ددریابونو دمنځنیو سیمو په لور ولاړشي او د شا له لورې دې په شیرشاه باندې یر غل یوسي . هغوې به دخپلو قاصدانو په لاسو همایون ته داپیغام ولیږي تر څو همایون د هغې لورې دشیرشاه په لښکر یرغل راوړي او په دې ترتیب د شیرشاه سوري کار د تل له پاره پاې ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري دخپل وروړ همایون د کومک له پاره تیار شوې دې نو خلک ډیر زیات خوشحاله شول او حوصلی یې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري اومرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوځیان موجود وو هغوې هم ددې کاره ډیره راضي شول او بیړه یې کوله چې ډیر ژر باید د همایون مرستې ته ورودانګي، خو یو شمیر نمک حرامه اوبدمستو سلاکارانو یوبل ډول سلا ورکړه ، هغوې په پټه پټه د مرزا عسکری غوږونه وړ ډکول ، هغوې ورته وویل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همایون سره دکومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن بربادشي او مونږ ټول په یوه دام کې را ونښلوي. هغوې مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چیرې د شیرشاه سوري په مقابل کې یې داخل دپادشاه سره مرسته وکړه اوهمایون لاس برې را ووت نو دشیرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته ور رسیدو سزا ورکوي او بهندال ته به د بغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همایون وروړ دخپلې بېعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال کې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره یې مناسبه وګڼله او دهمایون د کومک له پاره د وتللو څخه یې د ډډې کولو له پاره بهانې لټولې.

د بله اړخه کله چې همایون ته خبر ورسید چې دهغه ورونه دهغه د کومک له پاره را تللو ته تیا ر نه دي ، نو مجبورا یې د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تیارې و نبود.ددې کار له پاره همایون د خپل لښکر یو مشر ، شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور و استاوه او هغه ته یې سپارښتنه وکړه چې شیرشاه سوري سولې ته تیار کړي . شیخ خلیل د شیخ فریدشکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو یې ډیر زیات عزت او درنښت کاوه.

شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور ورغې اودهغه سره یې دهمایون او دده تر منځ د سولې خبرې پیل کړې . په پیلامه کې شیرشاه سوری هم نه غوښتل د همایون سره په جنګ کې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې که دهمایون سره د سولې کومه لاره پیدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شیرشاه سوری شیخ خلیل ته وویل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا اودهغې شاوخوا ټولې سیمې همایون بیرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ددې خواب په اوریدو سره شیخ خلیل ډیر زیات خوشحاله شو ، هغه ته دا هیله را پیدا شوې وه چې همایون به د چنار کلا اودهغې شاوخوا سیمې بیرته شیرشاه سوری ته ور پریږدي ،په دې اساس هغه په ډیره خوشحالی سره د شیرشاه سوري د لښکر څخه را ووت اود همایون د لښکر په لور راغې. هلته یی همایون ته هغه شرط وواېه چې د شیرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دکولو په خاطر ویل شوې و. خو دهمایون په شاوخوا کې چې کوم نالایقه او بد مسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوي ټولو همایون ته په یوه خوله وویل چې شیرشاه سوری ته د چنار کلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شیرشاه سوري به هلته په چنار کلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکې کې به دهمایون له پاره د سر درد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همایون د شیرشاه سوري دغه شرط و نه مانه او په دې توګه ددواړو اړخونو ترمنځ د سولې په ځای جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نیرمل په خپلې خیمې کې دیوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو څخه دا سې انګیرل کیده چې هغه ډیره اندېښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خیمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نیرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته یی وویل چې: ګیتا لورې !ته چیرې تللې وې زه د ډیره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته اندیښنې را پیدا شوې وې چې هسې نه چې ته بیا په کوم مصیبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګیتا د خیمې په یوه کنج کې کیناسته او ویی ویل چې: نیرمل ! دلته دخواص خان تر څارنې لاندې به څنګه زه په کوم مصیبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نیرمل و پوښتل چې :

خو ګوره ګیتا لورې !ته اوس چیرې تللې وې ، زه د ډیره وخته راهیسې په خیمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږ ځنډ له پاره بیرون تللې وم اوبیا ته زما په غیاب کې له دې ځایه پسې ډیره اوږده ولاړې. ایا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ ګنګا ورته وویلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نیرمل ترې بیا وپوښتل چې بیا نو ته چیرې ورکه وې ؟ د لږ څه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډیره مینه وویل چې :

ګوره نیرمل !زه غواړم تاته خپل یو راز ووایم. زه همدا اوس د شیرشاه سوري اودهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوي ټول دخپل راز ملګري ګرځولې دي. نیرمل په ډیره عجیبه توګه ګنګا ته وکتل اوبیا یی ترې و پوښتل چې: لورې څه ډول راز ؟ ګنګا ورته وویل چې :

ګوره نیرمل ! زما اصلی نوم ګیتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تیره شوې قصه په تفصیل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نیرمل ورته په شکایت کونکې توګه وویل چې :

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې څخه ولې دا ټول حال نه وایه ، چې ته د رهتاس د راجه چند رمل شهزادګۍ ګنګا یی. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې اوسیدونکې ګیتا ګڼلې . دا دا سې انګیرله چې دکونډتون نه مخته ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړي نو په دې خاطر یی دهغه ځآیه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان در ولیږل. ګوره لورې ! ما فکر هم نه کاوه چې ته به یوه شهزادګۍ یی. په هر صورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښایست او ستا جسماني جوړښت ماته ویل چې ته به حتما دکومې سترې کورنۍ پورې اړونده یی. ځکه ستا په څیر ښایسته پیغلې ما ډیرې کمې کتلې دي. اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګیتا نه یې بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. نو اوس را ته ووایه چې تا شیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ غړيو د کوم راز په اړه دخپل ځان ملګرې کړې دي. ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل !ته هیڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګیزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا یم. ددې ټول راز د پوهیدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګیتا یم او یوه پاته شوې کونډه یم. بس نیرمل لکه څنګه مې چې تاته خپل ټول احوال بیان کړل نو دګنګا به نوم را څخه خواص خان کرکه کوې خو دیوې کونډې په څیر زه دهغه دمینې په لاسته راوړو کې بریالې شوې یم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځای همدا ګیتا اوسم. ددې تر څنګ به زه دګنګا سره دهغه دغه نفرت اوکرکه هم په مینه بدلوم. نیرمل پرې اعتراض وکړ او ترې وې یې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په خندا کې وویل چې: اوس خو دا ډاګیزه شوې ده چې ما دیوې کونډې په څیر د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ویریږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګیتا نه یم بلکه ګنګا یم نو زه ویریږم چې دهغه کرکه به بیا را وپاریږي، ځکه چې ما د ګیتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نیرمل ! خواص خان ډیر پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې ،نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګیتا سره مینه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چیرې هغه سمدستې دهغې سره مینه و نه کړ ي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مینه باندې بدله کړل شي. که چیرې همدومره وشي نو زه به بیا دخپل مخ څخه نقاب لرې کوم اودخواص خان ترمخه به را څرګند یږم اوبیا به هغه دخپل اصلیت څخه خبر کړم .بیا خو به زما هیله وي چې هغه به زما څخه دګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. اوکله چې هغه ته دا خبره ورسیږي چې ما دګیتا په بڼه کې نه یوازې دهغه مینه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نیرمل !کله چې هم داسې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بیا به زه ووایم چې دا زما د ژوندانه طلایي وخت دې.

دګنګا په خاموشه کیدو سره نیرمل په خبرو پیل وکړ او وې یې ویل چې:

ګوره ګنګا لوري ! ستا ډیره مهرباني ده او زه ستا شکریه ادا کوم چې تا ما ته خپل زړه را وسپړود او زه دې دخپلو رازونو څخه خبره کړم .خو دا را ته ووایه چې د شیرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره نیرمل ! ما هغوې ته دا ډاګیزه کړه چې زه په اصل کې ګیتا نه یم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا یم ، شیرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پیژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم دیوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم اوبیا هغه زه د یوې وینځې په څیر خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زیاته کرکه کوله چې زه یې د وینځې په څیر هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

دشیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ دخپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ویلي دي چې زه به د ګتیا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان مینه اومحبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زیاتې شي. ځکه که دخواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت اوکرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ویریږم چې هسې نه چې په هغه ورځ دګیتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چیرې ، نیرمل ، دا سې وشول نو بیا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او دهغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندې پاته کیدل غوره و نه ګڼم .

ما دشیرشاه سره او هم دهغه دکورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به دخواص خان د زړه څخه دګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مینه اومحبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سیږي دهغه ځایه دلته را بللې ده . زما د وینا سره سم شیرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زیارت لنګرځای ته استولي دی او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره اوما هم دلته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده ترڅو هغوې اوما ته زما په اړه وو ایی او بیا اوما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته وړاندې شي. هغه به خواص خان ته دا وو ایی چې د خواص خان دحویلۍ څخه د وتلو وروسته اوما او ګنګا د ګنګا د یوه خپلوان کره تللې وو. هلته یوڅو کسه بدمعاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پیژندونکې او دهغې لرې خپلوان وو . اوما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې ګنګا د زړه له کومې دهغه سره مینه لرې او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. اوما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې کله چې د رهتاس په ښار ګوټې کې دغو بدمعاشانو ګنګا ډیره تنګه کړه نو یوه شپه د اوما په مشوره ګنګا دخواص خان حویلۍ ته بیرته راستنه شوه ترڅو دهغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړی او تر څنګ د خواص خان مینه او محبت هم بیرته تر لاسه کړې، او که نه بیا به خپل ځان له لاسه ورکړې. همدا سې ډیرې نورې خبرې به هم اوما د خواص خان تر مخ بیان کړې ، زه هیله لرم چې اوما به د رهتاس څخه په راتلو دلته لمړۍ ما ووینې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله کله دخواص خان سره وینې او د ګنګا په اړه به یې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان ددې خبرې له پاره هم تیار کړې چې هغه دې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره یو ځاې پاته شي . په دې توګه زه هیلمنه یم چې اوما به دخواص خان په آند کې بدلون راوړي او دګنګا له باره به یې په زړه کې دمحبت او مینې له پاره ځاې را پیدا کړي. خواص خان په اوما ډیر باوري دې او هغې ته یې خپله خور ویلې ده . اوس راته نیرمل ته وو ایه چې زما دا ټول پلان څه ډول وینې ؟ نیرمل په خوشحالۍ سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تاته ډاډ درکوم چې که چیرې اوما ستا ددې پلان په مطابق عمل وکړې نو بیا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګیتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مینه پیدا کړي. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډیره ستره او دخوشحالۍ ورځ وي ، چې ته دخواص خان تر مخه دخپل مخ نه دغه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې قبوله کړي.

دنیرمل ددې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ویل غوښتل چې بیرون ساتونکي د خیمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګیتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه د ننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و . هغه دغه غذا همدلته ددوې تر مخ کیښوده او بیرته ووت. ددې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! له ما څخه ډیره غټه خبره ، چې باید پخوا مې تاته کړې وې ، هیره شوې وه . نیرمل په حیرانتیا سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې : هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ماته د شیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ سره ټولې پټې خبرې بیان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دي ؟ ګنګا ورته وویل چې : هغه خبره چې زه یې اوس تاته کول غواړم هغه ددې ټولو څخه ستره ده . اوهغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې . اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه یم . شیرشاه سوري اودهغه کورنۍ زما په مسلمانیدو باندې ډیر زیات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره دیو ډیر ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ،خو ما ددې کار څخه منه کړل. خو همدومره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګيتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هيلمنه يم چې خواص خان به ددې خبرې دخبريدو سره سم دلته زمونږ خيمې ته راځي ، دګنګا په دې څرګندونې باندې نيرمل تر يوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر يې کاوه ، بيا يې ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې: ګوره ګنګا ! اوس چې ته د اسلام په دايره کې را ننوتې يې نو بيا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا ! زه هم ستا په څير اسلام قبلوم ، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دين په اړه معلومات را کړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډيره زياته خوشحاله شوه او ورته يې وويل چې: ګوره نيرمل ! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شيرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دين په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم ، ته هم زما سره ځه ، نو ددې ټول تفصيل څخه به خبريږې ،نيرمل ورسره اتفاق وکړ اوبيا دواړو يو ځاې د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شيخ خليل په واسطه د شيرشاه سوري او همايون تر منځ پيل شوي وې هغه د همايون د غلطيو او د شيرشاه سوري ته د چنار د کلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځاې ټپې و دريدې. شيرشاه سوري هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمايون پر خلاف د پريکنده جنګ پرته بله لار نه شته. هغه هوډ کړې و چې په هرصورت به د جنګ پايلې دهمايون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به يې راوړي. شيرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همايون اودهغه لښکر په يو ډول دوکه کې واچوي. شيرشاه سوري ددې مقصد له پاره تبليغاتي جنګ پيل کړ اودا يې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې ،ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځاې ته تښتيدلې چې د شيرشاه سوري مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شيرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپي يرغل په فکر کې دې او غواړي شيرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شيرشاه سوري ، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشيرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پيدا کړ.

اوس نو شيرشاه سوري ته دا يو ورځنې کار ګرزيدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سيمو په لور تر درې څلور ميلو واټن پورې واستوي ، او دا به يې هم ډاګيزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره يو ځاې دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بيرته خپلو ځايو ته راستنيدل او ويل به يې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوي.

تر پنځو وروځو پورې شيرشاه سوري دغه ډول تمرينات کول ، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغيز وکړ چې نور يې نو خپل ځآنونه د شيرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل ، هغوې ډاډمن شوي و چې د شيرشاه سوري د فوځ دغه حرکت اوخوزښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نيولو اوځپلو له پاره تر سره کيږي نو په دې اساس دشيرشاه سوري د حملې څخه مغل خوندي دي.

۴۴

يوه ورځ سهار وختي شيرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نيمايي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه يې رخصت کړ ، خو هيچا هم په دې خبره سر و نه ګراوه ، هرچا داګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ور ځي،خو شيخ خليل ته لږ څه شک پيدا شوې و ، هغه سمدستې ددې کار په اړه همايون ته خبر ورکړ ، خو همايون دخواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهميت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نیمې شپې څخه لږ مخته شیرشاه سوری دخپلو عسکري سالارانو یوه غونډه را وبلله او دمعمول په مطابق یې دهغوې تر مخه دهمایون پرخلاف یوه تنده اوتیزه وینا وکړه . هغه دې غونډې ته وویل چې زمونږ وعده ماتونکې دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلي دي ، کله چې د شیرشاه سوری دغه جنګې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نوبیا شیرشاه سوری پر همایون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پاې ته دړسیدو نه مخکې ، شیرشاه سوری خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنګ له پاره په لیکو کې منظم کړي. کله چې دشپې یوه برخه پاته شوه نود شیرشاه سوری د حکم په مطابق ټول لښکر دمهارت د سیمې په لور ډېر نژدې ورغلي و.

د همایون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شیرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه میله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددریاب په غربي غاړه دخپل لښکر سره یو ځاې منتظر و . خو شیرشاه سوري هم په ناڅاپي توګه خپل تګلوري بدل کړ او دکرم ناسه ددریاب څخه تیر شو او دهغې په شرقي برخو کې د خواص خان سره یوځاې شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د دریاب څخه تیر شوې و او ددې دریاب شرقي خوا و ته ور رسیدلې و. دهغه ځایه چې دوې ددې دریاب څخه تیرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نومیږی چې دهمایون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه میله واټن کې پروت دې . تر اوسه پورې شیرشاه سوری اوخواص خان د همایون پر خلاف د جنګ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دکرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو وروسته شیرشاه سوري یوځل بیا خپل جنګې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنګ نورو جنګې سالارانو هم ګډون درلود ، شیرشاه سوری په همدې جنګې شورا کې دخپل جنګ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کیښوده اوبیا یې خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! مونږ به همدا نن شپه د همایون په فوځ باندې حمله کوو ، خو ګوره زویه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به یې زما سره وي. هیبت خان نیازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجي خان بټني اوبرهم جیت به زما تر څنګ وي.

ګوره خواص خانه زویه ! دجنګ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره یو ځاې دشپې په تیاره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپیني خونړې ګذار کوې . ستا ددې یرغل څخه به دښمن داسې وګڼي چې شیرشاه کوم لرې ځاې کې دې ، هغوې یوائې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه راګرزیدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ برید کړې دې ، په دې توګه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودریږي تر څو تا مات کړی ، کله چې حالات دې ځاې ته را ورسیږی نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پریوزم، زه هیله لرم چې دشپې په دې تیاره کې به مونږ دواړه وتوانیږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه تم شو اوبیا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انګیرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

زما محترمه ، شیرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هیڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تیاره کې ددې ځایه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په یوه اړخ باندې به داسې وینه تویونکې ګذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به دمغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي . دخواص خان دځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې دخوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې دهمایون لښکر دد ې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دې ، مونږ هم لږ څه وروسته ددې ځایه خوزیږو اودهمایون د لښکر څخه به دربې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، دهغه ځایه حرکت وکړه اودهمایون په لښکر باندې ناڅاپې شپیني یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورنژدې کیدو هڅې وکړم. که دشپې په تیاره کې مې وکتل چې دهمایون ټول لښکر ستا پرخلاف ولاړ دې نوبیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او دهغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه ! داسې یې وګڼه چې نن شپه زما اوستا د ازمیښت شپه ده ،که چیرې په همدې نن شپه مونږ دهمایون فوځ مات کړ اوخپل مقصد مو حاصل کړ نو بیا خو زه هیلمن یم چې دمغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي .

دشیرشاه سوري ددې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې :

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه ! ته ډاډمن اوسه ، ته به ووینې چې زما دغه ناڅاپي یرغل به د مغلو دلشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه دمغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکي حالت کې ورواچوم.

شیرشاه سوري د خواص خان ددې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ،بیا یې خپله جنګې غونډه پای ته ورسوله او د لږځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه ددریاب تر څنګ کوچ وکړ او دمغلو دلښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

ددې نقل وحرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان ان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې دمغلو کوم جاسوس یامخبر ووینې سمدستي دی یې ووژني ، تر څو دشیرشاه سوری دلښکر ددغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپینې ناڅاپي یرغل دپلان څخه خبر نه شي ، دشیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه ترسره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته دشیرشاه سوری او خواص خان دپلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و ترلاسه شوي.

ددې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځاې دشپې په تیاره کې نوم ورکې څپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ او بیا یې د همایون په لښکرو باندې دتیزو تندو څپو په څیر حمله وکړه.

دشپې په تیارو کې خواص خان دهمایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې دهمایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپي یرغل سره دهمایون دلښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون دلښکر څخه یې دهغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته . هغه د مغلو دلشکر ددې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان دد ې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډیر ګړندي شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دې تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښودله او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته پورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و. ځکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو، تر څنګ یې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان مقابلې ته تیار شي. هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندې یا مړ باید و نیول شي، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځای یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډیر تدبیر سره خپل کار مخته بوته. اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و. ځکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځای کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده، تر څو د دوې تر منځ ویره او دهشت را پیدا کړي. خو دا د هغوې غلطي او بې عقلي وه، ځکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولای شو.

لږه شیبه وروسته، کله چې د همایون لښکرو دا وانګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوي دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه د توري تیارې د توپان په څیر یرغل راوست، د کومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و. تر څنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان دد ې ناڅاپي یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بدوالي سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې دد ې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایي سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځای پریښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره وټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډیربښت او تیزوالې راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. تر څنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل
.

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل، د وینې لښتې روان و، مرګونې جسدونو نخاوې کولې، ژوند د تباهیو سره مخ و، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول، بلکل دا سې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پای ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانوکې د سهارد لمر د راختو پورې دشیرشاه سوری اودمغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډېره میړانه ، بهادرۍ او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو دهغه دغه میړانې ، بهادرۍ او ځان ځارنې دهغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولې. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمي شوې و ، عسکرو دخپل زخمي شاهنشاه په کتلو سره نورهم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بېړې را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر دهمایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې، اودهمایون لښکرو دخپلو ځانو دخوندی ساتلو په خاطر اخوا د یخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادرۍ سره دخپل لښکر دیوې برخې سره دجنګ په میدان کې جنګید ه ، خو شیرشاه سوري اوخواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي .

دهمایون د ژوندي نیولو د ویرې دهغه ساتونکو دهغه آس د قیضې څخه ونیوه او دجنګ د میدان څخه یې وویست اود ګنګا د دریاب په لور یې بوت. کله چې همایون وکتل چې دهغه لشکر ډېره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور اور شوې دې اوپاته یې هم دخپلو ځآنو دخوندې ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتي اودا چې شیرشاه سوری او خواص خان دهغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره دهغه تر شا را روان دي ،نوپه همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون دخپل ځآن دخوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې ور وغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نږدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او همدلته په دریاب کې ډوب شي،مګر یوحبشي چې نظام نومیده اوپه دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه ددریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه وژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بد قسمتي وه چې د هغه دحرم ټولې ښځې او دېړاو په ټولو سامانو باندې دشیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې دا سې نا ځاپي یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړي لکه دشیرشاه سوری اوخواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو دشیرشاه سوري په ولکه کې دهمایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون دلښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا ددریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري دهمایون اودهغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې ددې په ولکې کې راغلي وو ډېر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، اود نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري دهغوې د عزت اودرنښت په خاطر دخپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او دهر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه دخپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ ددوې له پاره همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. دد ې سره سم هغه د خیمه ځاې په لور ولاړ هلته یی دد ې ښځو او کوچنیانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بیا یی دهمایون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بیبیانې او کوچنیان هملته سره راټول او په ډېر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشیرشاه سوري په لاسو د همایون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډېر زیات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همدومره و لکه دسورج ګړ جنګ چې د بنګال په ریاست باندې کړې و. اوس نو دشیرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډېر پراخه شوې و ، که څه هم هغه تږدې دولس میاشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څیر ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخلیک په یوه ټوپ سره دبنګال او بهار د سیمو څخه اخوا د جونپور دمسلمان ریاست خپلواکې حکمران هم ګرځیدلې و. اوس نو هغه د دهلي دشهنشاه سره دهمعصرۍ اوبرابرۍ دعوا کولې شوه ، تر څنګ یی دشیرشاه سورۍ په څیر زړه ور اوښه تدبیرکونکي له پاره دهلی هم ډېر لرې نه و.

دګنګا په دریاب کې د ډوبیدو څخه دخونديې را وتلو وروسته همایون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي پور او بیا د بنارس او چنار په لورو تښتید. ځکه چنار تر اوسه هم د همایون د فوځونو په ولکه کې و . همایون دخپل همدې ماتې خوړلې لښکر سره یوځاې د چنار کلا ته ورننوت. او هلته یی درې ورځې قیام وکړ.

همایون دا انګیرلې وه چې دشیرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشیرشاه سورۍ دلښکرو حوصلې ډېرې پورته وي نوپه دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوي. ځکه چې چنار دهغه ډېره خوښیده ، همایون دا انګیرله چې شیرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي . هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وویست ، اودګنګا په جنوبي غاړو باندې یی قدم کیښود ، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دریابونو د را یوځاې کیدو ځاې ته را اورسید. خو هغه هلته د رارسیدو سره سم ډېر حیران شو او په د ې نه پوهیده چې په څه ډول دد ریاب څخه تیر شي . په دې وخت کې ورسره کیشتۍ هم نه وې او دکشتیو پرته نه پخپله اونه یی لښکر په دې توانیده چې ددریاب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همایون د ګنګا او جمنا د یو ځاې کیدو په سیمه کې په ډېره بده ورځ کې پروت و نو په همدې وخت کې د اریل راجه ، بیربهان ، دهمایون دکومک له پاره را وځغاستل ، بیربهان د اریل راجه و ، دا سیمه داله باد سره نښتې ده ، څرنګه چې په تیرو وختو کې همایون دهغه سره ډېر احسانات کړي و نوپه دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې دهمایون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهیسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خپلې سیمې ته یوړل ، هلته یو بازار پرانست اودهمایون اودهغه دلښکرو له پاره یی دخوراک څښناک انتظام وکړ ، ددې نه اخوا یی هغوې ته د اوسیدو ځایونه برابر کړل اودهغوې اسونو او نورو حیواناتو ته یی ګیاه او وابښه برابر کړل. په دې توګه د شیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همایون د خپل دغه لښکر سره هملته د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون او دهغه لښکر ته د چوسې په سيمه کې د شيرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شيرشاه سوری د هغه د لښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه او د هغه ټول وسايل او سامانونه يې په خپله ولکه کې اخستې و او بيا يې هغه ټول په خپل فوځ باندې ويشلې و ، په دې اساس د هغه د فوځ حوصلې چې د همايون د لښکرو د ماتې ورووسته لوړې شوې وې د دې مالونو په ويش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

د جنګ نه وروسته هغه وخت چې شيرشاه سوری په خپله خيمه کې ځانته ناست و نو د خيمې دروازې ته خواص خان راغې او ودريد او د شيرشاه څخه يې پوښتنه وکړه او ورته يې وويل چې: تاسې زه د کوم کار په خاطر را بللې وم. شيرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالي ناست ځاې ته اشاره وکړه او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! را شه او دلته زما تر څنګ کېنه. ما ته د څو مهمو کارونو د کولو په خاطر را بللې يې. د هغه په دې خبره خواص خان مخته راغې او د شيرشاه سوري تر څنګ کيناست. هغه وخت چې خواص خان د شيرشاه سوري خيمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خيمې ته ورننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نيرمل هم ناسته وه ، د خپلې خيمې په دروازې کې يې د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډيره خوشحاله شوه، د خپله ځايه راپورته شوه ،او په يوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بيا يې هغه د خيمې منځته راوړه او نيرمل ته يې ور وپيژندله. بيا درې واړه يو د بل تر څنګ کيناستې ، په دې وخت کې اوما په ډيرې انديښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې د برسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې او بيا ته ټوله شپه رانه غلې او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تيره کړه. که څه هم ما ته ډاډ پيدا شوې و چې ته به د خواص خان په لور ورغلې يې خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حويلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وويل چې د ګنګا په نوم هيڅ يوه نجلۍ ديخوا نه ده راغلې ، نو دې خبرې زه نوره هم په اور کې ودرولم. خو هيڅ مې هم د لاسه نه کيدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هيڅ درک دې را ته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زيارت د لنګرځاې څخه د راتښتولکيدو او بيا د مهارت د هستونګنځي پورې د راوستلو او بيا د خواص خان په واسطه د مهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصيل سره وويله.

اوما د دې ټولې قصې په اوريدو سره مسکۍ شوه ، بيا يې د خپل فکر په څرګندولو سره وويل چې: ګنګا ! زه خوشحاله يم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس را ته دا وواية چې ستا او د خواص خان اړيکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډير نيک او د ښه خويي خاوند انسان دې ، ډير مينه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس يې ته داسې و انګيره چې هغه له ما سره ډيره زياته مينه او محبت کوي. اوما ورته وويل چې:

ګوره ګنګا ! زه تا ته ستا په دې برياليتوبونو مبارکي وايم ، اوس زما په فکر چې ته بايد د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې او د پوره اصليت سره د خواص خان مخې ته راشې. او هغه ته دا حقيقت روښانه کړې چې ته ګيتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا يې. د هغې په دې خبره ګنګا انديښنه وښووله او ورته يې وويل چې:

نه اوما خورې ! هيڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ويريږم چې خواص خان به دا کار يوه دوکه او فريب وګڼي ، هغه به دا و انګيرې چې ما د هغه محبت په فريب او چل ول سره خپل کړې دې. يعنې هغه کار چې ما د ګنګا په حيثيت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګيتا په حيثيت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځاې پيدا کړم. دهغې وروسته به بيا زه خپل نقاب لرې کړم اودخواص خان مخې ته به راشم. بيا به هغه وخت ماته کومه انديښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګيتا دواړو سره يو شان مينه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ماسره به مينه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې يې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه انديښنه او فکر مه کوه. اوما ! دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې دمحبت د راپيدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تيب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشيرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوي دی او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وايم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشيرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. اوهغه ته به دا وايې چې ګنګا د ليونتوب تر پولو پورې له تاسره مينه اومحبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تيروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به يې ووايې. هغه ته به دا هم ووايې چې اوس خو هغه بيچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې اوستا په حويلۍ کې يې پناه اخستې ده. زاړه او شکيدلی کالي يې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم ووايې چې ګنګا سوګند ياد کړې دې چې په ژوند کې به يوا ځې اويوا ځې خواص خان دخپل ژوند ملګرې ګرځوي او که نه مړينه او په قبر کې ښخيدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کاليو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به يې واوروې

کله چې ته زما د مظلوميت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړلو ته تيار شي ،ګنګا تر دې ځايه خبره کړې وه چې اوما يې خبره ورغوڅه کړه او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګاجانې ! کله چې زه خواص خان ته ستا دمظلوميت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووايم چې هغه په رهتاس کې اوسيږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې اوستا حويلۍ کې يې پناه اخستې ده اوبيا خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړی او ما هلته ورولېږي نوبيا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وويل چې: تا خو زما خبره وانه وريده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره اوما !کله چې خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته وا يه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخيمي څخه د راوتلو وروسته به ته سمد ستي دلته زما خوا ته راشې اوما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ويلي و چې مونږ دا ټول پلان د شيرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بيا به شيرشاه سوري له ماسره څه ساتونکې ولېږي ، اوهغوې به ما ډيره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حويلۍ ته ورورسوي ، ستا کار به دا وي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډيره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسيږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښين يا ماښام را ورسيږئ. په دې لړ کې شيرشاه سوري ددې احتياط څخه کار اخلي چې ددې ځايه د شيرشاه سوری دحويلۍ له پاره نوي ساتونکې ور استول کيږي اوهغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوي دي ، نو که چيرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ما سره راشه تر څو ساتونکې درسره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه ، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکي و هغه ته وویل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشیرشاه سوري دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو ، ګنګا دخندا نه شنه ، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیر شاه سوري تر څنګ کیناست نوشیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یې. لمړی دا چې ما ته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځاې کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هرصورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي ، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو او دهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي ،ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځاې کې دهغوې قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و ، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سوري په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه !ته خو پوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولونو سره مینه او محبت کوم همغسې محبت او مینه له تا سره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي ، خواص خانه ! ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه ، که څه هم ما هغه د یوې وینځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند رینښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځان له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې ، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دې ویلي ، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سوري ! ستا وینا بلکل سهي ده ، خو ته به په دې هم خبر شوې یې چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده . اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې ، ښکته پورته.. هرڅه شته ، خو زویه ، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاید چې ته به خبر شوې یې چې ما ګیتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډېره مینه لرم اوهغه هم له ماسره همداسې مینه لري. خو هغې د یوه کار دپوره کیدو له پاره سوګند خوړلي دې او تر څو یې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ماسره واده کولو ته تیاریږي ، زما پـه آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کیږدي. دروند ه شیرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګیتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وایي چې هغه به ډېره ښایسته او نازنینه نجلۍ وي ،په تیروختو کې پر هغې ډېر ظلم او تیرې شوې دې او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانیو تیریو او ظلمونو ازاله وکړای شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره زویه !دا خو ډېره ښه خبره ده چې ته ګیتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانیو ترخو بدله ورکړې نو بیا ته دګنګا د پخوانیو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زویه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تیرې شوې دې خو بیا هغې دخپلو دغو تیریو په اړه ستا څخه ښه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځآیه هم معلومات شته چې هغه دښځې له پاره ستا پښو کې پریوتې وه ، یعنې په یوه ډول سره یې ستا په محبت او مینه کې ځان ډېر خوار او ذلیل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل یې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اوریدلي دی چې تا هغه نوره هم ذلیله او سپکه کړې ده اوهغه دې په ټیل وهلو سره دخپلې خیمې نه بیرون را ویستلې ده . زویه !دا ښه خبره نه ده ، زه اندیښمن یم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چیرې به اوپه کومو ځایو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تیروي . خواص خان غوښتل څه ووایي چې یو ساتونکې را ننوت او ورته یې وویل چې اقا ، اوما نومې یوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووینې. ددې خبرې د اوریدو سره سم خواص خان دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې: شیرشاه سوری ، زما اقا !زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بیرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې یو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وینځه وه ، دا بیا دګنګا سره یو ځای زما دحویلۍ څخه ووتله اوبیا را ته څرګنده نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چیرې اوسي او په څه حال کې دي. شیرشاه سوری ورته وویل چې: نه خواص خانه !ته همدلته په خپل ځای کینه ،زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه اوګنګا ستادحویلۍ نه دوتلو وروسته چیرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چیرې ده .

دشیرشاه سورې دوینا سره خواص خان بیرته په خپل ځای کې کیناست ، بیا شیرشاه سوري هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمدستې زما خیمې ته را وره. هغه ساتونکې بیرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بیرته د اوما سره یو ځای راغې. شیرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کینې ، اوما چپ چاپ په ډېره کراره توګه مخته ورغله او دشیرشاه سوري تر مخ کیناسته ، خواص خان ورته وکتل اوبیا یې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه یې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکایت په توګه په ژړغونې اواز سره وویل چې:

خواص خانه !تا خو ماته خور ویلې و ، نوبیا ته څه ډول ورور یې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګیلې قصې به وروسته کوو ، خو دارا ته ووایه چې ته او ګنګا چې زما دحویلۍ څخه ووتلئ نو بیا تاسې دواړه چیرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډیر فکر او سوچ وروسته وویل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلومیت داستانونه ډیر اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شیرشاه سوری ګنګا تاته د یوې وینځې په توګه د ر وسپارله نو هغه وخت زه ډېره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې . او زه به هم ستاسې ددواړو تر څنګ دلته اوسیږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلي و. خو ستا په خاطر زما د ټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې، تا ګنګا د نظره وغورځوله حال دا چې د دې نه مخته تا ګنګا د خپل ځان له پاره خوښوله او د هغې سره دې ډېره زیاته مینه او محبت کاوه. هغه بیچاره بیا بیا ستا ځای ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې او ښېښنه یې درنه وغوښتله، ان تر دې چې ستا پښو ته در وغورزیده، لاسونه یې درته جوړ کړل، منتونه یې درته وکړل او د خپلو غلطیو په اړه یې در څخه عفوه وغوښته، خو تا هر ځل د هغې دغه عذر او زاري په ډېره سپکه توګه مسترد کړه، په دې اساس هغه ستا د حویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

ګوره خواص خانه وروره! ما خو د ګنګا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده، د هغه کړچار، خوې او عادت مې ډېر خوښیږي، او بیا د خپل مور او پلار د مړینې وروسته خو د هغې ځآنته پریښول په کار نه و. هغه د خپل ښایست، او ځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نو په دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځای ولاړم.

خواص خانه وروره! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا د ګنګا سره نه کومه مینه درلوده او نه کومه همدردي. زه او ګنګا هملته په رهتاس کې ستا د حویلۍ څخه د تللو وروسته د ګنګا د یوه خپلوان کور ته ولاړو. مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته. د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوند انه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو. ما ګنګا ته دا هم وویلې چې ژرنګه چې هغه ډېره ښکلې ده، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه د خپل ژوند ملګرې کړي خو هغې ویل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یوا ځې او یوا ځې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دې. نو په دې خاطر او س هغه د خواص خان نه پرته بل څوک د خپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده. ګوره خواص خانه! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په یاد کې او ستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وي او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډېره تسلي او ډاډ ورکړې خو د هغې په حال باندې رحم کول په کار دي. ستا د حویلۍ نه د وتلو وروسته چې مونږ د ګنګا د کوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو د هغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لاري پرانستل شوې او بدنامیو او بدبختیو یو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو، د هغې په دې خبره خواص خان ترې سمدستي وپوښتل چې:

ستا او د ګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول؟ په ځواب کې یې ورته او ما وویلې چې:

خواص خانه وروره! ګنګا زما سره یو ځای د خپل دوست په کور کې پناه اخستې وه، خو هغوی یو ځوان زوې درلود، کله چې هغه د ګنګا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و درید. حال دا چې هغه د دې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه د ګنګا په لور د سترګو د پورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادګۍ په لور سترګې پورته کړي نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د یوې بې اسرې، مجبورې، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوی کره پناه واخسته نو بیا د غه ځوان هم خپل ځان جوړ اوه او په ګنګا کې به یې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور او پلار ته هم ویل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره! ګنګا د هغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګیزه کړې ده چې د هغې د سویمبر مقابلې تر سره شوې دي او کوم چا چې د هغې د سویمبر مقابلې ګټلې دي او س هغه د همغه کس سره ډېره زیاته مینه او محبت کوي او د هغه کس نوم خواص خان دې. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه د خواص خان څخه لرې او سیږي او که نه هغه د خواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډېره زياته مينه لري او ډير ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاې ته ورستنه شي . هغې دهمدې ډول خبرو په څرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا څرګندوله تر څو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سوری د ستر سالار په څير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلې وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هر څوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړي نو د خواص خان دلاسو څخه خوندی نه شې پاته کيدې . دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلي شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حده مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښايست څخه ډير زيات اغيزمن شوې دې په هر صورت غواړې دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نوبيا به هغه د ګنګا په بې ابرو اوبې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډيره انديښمنه شوې ده . په دې اساس مونږ بيا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلۍ ته منتقل شوو. ددې حويلۍ اوسيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډيرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځاې دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حويلۍ ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هر صورت چې کيدې شي ددې ځوان سره دې واده وکړی ا و که نه په زوريي ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږ دلته په دې حويلۍ کې هم يوڅو شپې په ډيرې بې خوندۍ سره تيرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي .

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما او از نور کيناست . دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډير عمګين شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژني.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه اوهغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلۍ کې و اوسيږو . ځکه چې په دې حويلۍ کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شي تنګولې . ګنګا هلته ستا حويلۍ ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ويل چې څرنګه چې خواص خان له ما سره د زړه له کومي نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلۍ ته را ستنه شوې يم نو ما به ډيره بې عزته اوذليله کړي اوبيرته به مې دخپلې حويلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ما سره ولاړه شه او همدلته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه ووايم تر څو له تا سره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بد ه. ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې همدلته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دي چې زه ځم او دخواص خان سره وينم تر څو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ويلي دي نو دخور په ښه چې زه تا ته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په خیر ښکلې او ښایسته پیغله به تاته په بل ځاې کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پیلامه کې هغې له تا سره ناروا سلوک کړې و خو دهغې په ځواب کې تا هم د هغې سره یو ځل نه بیابیا ناروا سلوک کړې دې او بیا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پریوته. هغه د شهزادګۍ په خیر شوځلې له تا څخه بښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هیله داده، داسې وګڼه چې یوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته بښنه وکړه، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا دخپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي، په دې خاطر، زما وروره ! زه یو ځل بیا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې او دهغې سره پخلا شې، یووخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه دخپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، لیکن اوس هغه بیچاره ، در په در ټکرې خوري، که چیرې ته کله هم دهغې دا حالت ووینې نو زړه به دې پرې وسوځي. دهغې وجود په پیوندي او شکیدلو کالیو کې را پټ شوي دي. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کالیو کې کتلې وه،نو که چیرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووینې نو د اغیز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس یو ځل بیا له تا هیله لرم چې ته دهغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه او بیا یې له ځانه سره همدلته لښکر ته راوړه او که نه یاد ساته چې دهغې بیچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کیږي ، دلته له تا سره به په لشکر کې د اوسیدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. او بیا هر وخت چې ته وغواړې دخپل ژوند ملګرې یې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم دڅه ویلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لورې وکتل او بیا یې ورته وویل چې:

خواص خان زویه ! هغه څه چې اوما وویل ټول سهي دي. ګوره زویه ! په مینه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپیدا کیږي ، که چیرې یو وخت ګنګا له تا سره ناروا سلوک کړې و نو بیا خو هغې بیچارګۍ دبښنې له پاره ستا پښې ونیولې. په دې خاطر زه تا ته د یوه زوې په خیر مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وویل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زویه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دې او ستا یادونه یې د سینې سره نیولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهیږم ، زویه ، چې که په دې وخت کې ته دهغې سره پخلا نه شې نو دا خو به ستا له لورې ډیر تیرې وي. زه غواړم چې ته همدا نن ددې ځایه درهتاس په لور ولاړ شې او دهغه ځایه ګنګا دخپله ځانه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خیمو کې قیام وکړي نو بیا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې دهغې سره واده وکړې او خپله دژوند ملګرې یې وګرځوې او خپلې خیمې ته یې راوړې. او کله چې د جنګونو دا لړۍ پای ته ورسیږي نو ته دهغې سره په تل پاتې توګه په یوه ښه محل کې ژوند وکړې، زویه ، ایا زما په خبرو باندې کومه نیوکه لرې؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته یې وویل چې: خواص خانه وروره ! له ماڅخه یو خبره چې باید درته مې کړې وې ، هیره شوې وه ،حال دا چې هغه ډیره با ارزښته خبره ده او هغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو درم پریښې دي. اوما ددې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ دا وما لورې ته یې وکتل او بیا یې په پریکنده توګه وویل چې:

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته دتللو له پاره تیار یم او دې ته هم تیار یم چې ګنګا دهغه ځآیه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه دمخه دا خبره کول غواړم چې ما دخپل ځان له پاره یوه بله پیغله انتخاب کړې ده چې ګیتا نومیږي ، هغه به ډیروخت هلته په رهتاس کې زما حویلۍ ته دخیر غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه دهمدې خیرغوښتلو په وخت کې وپیژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه يې هم د زړه له کومې خوښوم ،بيا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بدقسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زيارت دلنګرځای څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځې ته يې له ځانه سره راوړه. خويو ځل بيا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځې باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګيتانو مې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ما سره او سيږي او ما هوډ کړې چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګيتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند ياد کړې دې چې ترڅو چې هغه کار يې و نه شي نو هغه به زما ترمخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره اوما خورې ! ما تر ننه پورې د ګيتا مخ او څيره نه ده کتلې خو دهغې جسماني جوړښت وايي چې هغه تازه پيغله اودښه ښکلا اوښايست خاونده ده. خوکه چيرې هغه ښکلتيا و نه لری نو بيا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره اوما ! زه خو به د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم اودخپل ژوند ملګرې به يې هم وګرځوم ، خو ايا هغه به ما سره دګيتا موجوديت ومني .ګوره اوما ! که چيرې ګنګا ، ګيتا زما د ښځې په څير له ما سره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګيزه کوم چې بيا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګيتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دويمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دويم واده باندې هيڅ ډول اعتراض نه وي.خو ايا زه دا پوښتلې شم چې که چيرې ګيتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نو بيا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې:

ګوره اوما ! زه به په دې لړ کې د ګيتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تياره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما دښځې په توګه له ما سره قبوله کړي ،اوزه هيلمن يم چې ګيتا به زما په دې خبره باندې کومه نيوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډير غمځپلې پيغله ده اوزه دهغې څخه همدا سې هيله کوم چې هغه به زما په هيڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شيرشاه سوری او اوما دواړه ډير خوشحاله شول ، بيا ورته شيرشاه سوری وويل چې: خواص خانه زويه ! تا په خپله دې خبره زه ډير خوشحاله کړم ، اوس ته ډير ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره يوځاې ولاړه شې؟ اوما په تيزۍ سره ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بيرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره يو ځاې و اوسيږم .دهغې په دې خبره شيرشاه سوري ورته وويل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بيا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړې . په دې وخت کې اوما نوي موضوع ته مخه کړه او ويې ويل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځاې ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګيتانو مې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا سې برېښي چې هغه ډيره دپراخې سينې خاونده او د ښه کړچار مالکه ده. ښايسته هم ده. زه هيلمنه يم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څير قبوله کړي ، دا وما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حيرانتيا سره دهغې لورې ته وکتل اوترې ويې وپوښتل چې : ايا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وويل چې زه به ددې ځايه دبيرته ستنيدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصيلي خبرې کوم.

هلته په خيمه کې تر يوه وخته پورې چپه چپتيا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وويل چې: ګوره اوما خورې !د ګيتا سره دتفصيلي خبرو وروسته ،هغې ته وو ايه چې هغه دې زما خيمې ته يوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بيا زه له تا سره يو ځاې د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځايه پورته شوه او ويې ويل چې : زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګتيا سره تفصيلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګيتا ستا دخيمې په لور دروليږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځايه پورته شوه او د شيرشاه سورې د خيمې څخه بيرون ووتله

داوما د تللو وروسته شيرشاه سورى خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويل چې : خواص خانه زويه !ته اوس خپلې خيمې ته ولاړ شه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تيار کړه خو زما دا خبره په ياد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بيرته را ستنيږې ، ځکه چې مونږ بايد دهمايون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تيار کړو ، خواص خان دخپله ځايه پورته شو او ويې ويل چې: ته انديښنه مه کوه ، زه به دګيتا سره دتفصيلې خبرو وروسته ددې ځايه رهتاس ته ځم او بيرته به ډير ژر خپل لشکر ته راستنيږم. شيرشاه سورى ورته وويل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ما سره يو ځل ووينه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شيان ورو ليږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تيار شوې يې ، نو ددې له مخې ګنګا زما لور ده ، په دې خاطر زه څه شيان ور ليږم چې هغه پرې خوشحاله شي. د شيرشاه سورى په دې خبرو خواص خان هم ډير خوښ شو ،مسکې شو او بيا هغه هم دشيرشاه سورى دخيمې څخه بيرون ووت.

اوما د لږڅه درنګ نه وروسته د ګنګا خيمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځايه را پورته شوه ،تر څنګ يې نيرمل هم را پورته شوې وه. دا سې ښکاريده چې ګنګا او نيرمل دواړه د ډيره وخته په ډيره ناارامۍ سره د اوما د بيرته ورتللو انتظار کاوه. ګنګا مخته ورغله او اوما يې له لاسه و نيوله ، په خپل څنګ کې يې کينوله او بيا يې ترې و پوښتل چې : اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږڅه احوال راکړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشيرشاه سورى په خيمه کې تير شوې په تفصيل سره وويل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د ليونيو په څير اوما په خپله غيږه کې را ونغاړله. هغه يې په خوله او مخ باندې ښکل کړه او بيا يې ورته وويل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چيرې د ګنګا په بڼه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نو بيا به ، اوما خورې ! زه و پوهيږم چې ما په خپل ژوند کې هيڅ هم دلاسه نه دې ورکړي. ما ته به ډاګيزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پيليد و دي او زما دهجر ، بيلتون او فراقت شپې او ورځې په ختميد و دي.

د ګنګا د خوشحاليو او بيا دهغې دخبرو دخلاصيدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پيل کړه او ويې ويل چې: ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شيرشاه سورى ډير زيات ښه کړچار تر سره کړې دې ، شيرشاه سورى زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاينه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته يې وويل چې دګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، دا سې ښکاريږي ، ګنګا خورې !لکه چې ستا او دشيرشاه سورى تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پريکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وویل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شیرشاه سوري خواص خان خپلې خیمې ته ورغوښتې و، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه. هغه ساتونکې چې ته یې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه یې یو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل یې نیغ ولاړ او شیرشاه سوري ته یې ستا د راتلو خبر ورکړ. نوپه دې اساس شیرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خیمې ته را وباله. اوما خورجانې ! زه خو ستا ډیره ډیره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلومیت داستان په ډیره ښه توګه بیان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه اندیښمنه غوندې شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ایا څه شکیدلې اوپیوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته یې وویل چې: که نه وي هم ، نو څه کالي به و شکوو او له ځانه سره به یې یوسو. څه خبره ده ، ته څه ویل غواړې؟ اوما ورته وویل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وویل چې: ګنګا هلته ستا په حویلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پیوندي او شکیدلې کالي یې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ویې ویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به دداسې کالیو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بیا یې ورته وویل چې: که چیرې همداسې ده ، نوبیا خو ورځه اودخواص خیمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون را وتلم نو خواص خان راته وویل چې ګیتا دهغه خیمې ته ور ولیږم ، تر څو هغه له تاسره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستي دخپله ځایه پورته شوه اوخپل وجود یې په سپین ځادر کې را وپوښه ،مخ یې هم په نقاب کې را ونغاړه بیا یې نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: نیرمل ، زما ډیرې ښې مورجانې ! زما دکالیو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه او بیا ورته پیوندونه ولګوه ، خو داکار باید دخواص خان دخیمې څخه زما دراستنیدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخیمې په لور روان شوه.

په سپین لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخیمې دروازې ته روسیده نوپه ډیره نرمه او خوږه ژبه یې خواص خان ته وویل چې: تا زه دلته رابللې یم. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې هو !ګیتا ! ماته دلته رابللې یې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کینه. ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کیناسته. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پیل وکړي ګنګا ورته وویل چې:

لږه شیبه وړاندې لښکر ته یوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نومیده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړیکه ونیوله اوبیا مې خپلې خیمې ته یوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وویل چې تا هغه دخپلې خور په څیر منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلو له پاره د یوه ساتونکې په لارښوونه ستا خیمې ته دروا ستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خیمه کې نه وې ،او دشیرشاه سوری خیمې ته ورغلې وې. اوبیا هغې هملته له تاسره کتلي دي. کله چې هغه بیرته زما خیمې ته راستنه شوه نو ماته یې پیغام راکړ چې تا له ماسره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم یو لوې داستان بیان کړ. اوس راته ووایه چې ته ماته څه ویل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وویل چې:

ګوره ګیتا ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ته زما ډیره زیاته خوښیږې ، زه له تاسره مینه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ اوورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما خواب همدا دې چې زه له تا سره مینه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه یم خبره. د ګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومې وخندل و بیا یې ورته وویل چې :

ګوره ګیتا جانې ! او ما به تاته ویلي وی چې د ګنګا سره زما لید نه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې هو ! او ما ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دا چې په لښکر کې د شاملید و تر مخه تا دګنګا سره مینه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې. خو وروسته چې تا دهغې د سویمبر مقابلې وګټلې نو بیا هغې ته دخپلې غلطۍ احساس پیدا شو او د زړه له کومې یې له تا سره مینه پیدا کړه خو تا څو ځله تیرې کړې او هغه دې دخپله ځایه په عزتۍ سره شړلې ده او د مینې په ځای ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده. خو اوس هغه ګنګا چې یو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت او خوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خیال چې او ما به له تا سره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به یې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل چې: هو ! ما له تا سره همدا ډول خبرې کول غوښتل او تر څنګ مې یې دا هم ویل چې که چیرې زه ګنګا له تا سره یو ځای خپله ښځه وګرځوم نو ایا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه یو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تا سره واده کوم او بیا به د ګنګا سره.

دخواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې وویل چې: ګوره خواص خان ! زما محبوبه !زه په دې لړ کې د ډیر پراخه زړه او سینې خاونده یم. زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره یم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه او مجبوره پیغله وم چې دخپل تریخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځای کې تیروله. دا خو زما بخت و چې دخیر غوښتلو په وخت کې مې له تا سره اشنایي پیدا شوه ، تا له ما سره ډیره نیکه رویه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ یم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مینه او محبت نه دې کړې ، زه په دې ویاړم چې زه دخواص خان په خیر د یوه ځوان ښځه کیږم. تر هغوې چې دګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ما څخه زیاته ستا د مینې وړتیا لری ، ځکه چې ما خپل ژوند د زیارت په لنګرځای کې دخیر خیرات په غوښتلو تیراوه او په دې ترتیب مې له تا سره اړیکې پیدا شول خو دګنګا معامله بلکل بدله ده. تا دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دي نو په دې خاطر ګنګا زما څخه زیاته حقداره ده. نو په دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره یو ځای ګنګا هم دخپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خدای سوګند ، چې ماته به هیڅ ډول خفګان را پیدا نه شي. بلکه زه به ډیره خوشحاله شم او زه به په دې هم ویاړم چې زما د میړه خواص خان یوه ښځه یو وخت د رهتاس شهزادګۍ وه.

دګیتا د دې خبرو په اوریدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر یوه وخته پورې یې اواز دخولې نه راووت.بیا یې خپل ځان کنترول کړ او ویې ویل چې:

په خدای سوګند ګیتا ! چې زما له تا څخه په دې اړه دهمدا سې ځواب راکولو هیله وه. ته په رښتیا هم ډیره پراخ زړه او د پراخې سینې خاوند وختلې ، ګیتا واوره ! زه همدا نن دخپلو څو کسو ساتونکو سره یو ځای درهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځایه راوکاږم او دلته یې لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګیتا وویل چې: تاسې ضرور ولاړشئ خو زما یوه خبره په یاد لره ، خواص خان ورته سمدستي وویل چې هغه څه ؟ګنګا ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمرۍ دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوږود نه پاته کيږې. زه به په ډېره ناارامه توګه ستا د بيرته راستنيدو له پاره انتظار کوم ،بلډدا چې ګنګا به دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خيمه کې نه ساتې بلکه هلته به يې زما خيمې ته راليږې. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خويندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ويې ويل چې: ته په دې اړه انديښنه مه کوه ، ګوره ګيتا ! زه او ما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره يو ځاې نيغه ستا خيمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګيزه کړم چې :تر يوه وخته پورې به ته او ګيتا دواړه يو ځاې و اوسيږئ، او کله چې دګيتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کيدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړۍ به زه دګيتا سره واده کوم اوبيا د ګنګا سره. نور وو ايه ، که څه ويل غواړې ؟ګنګا ورته په ډېره خوشحالۍ سره وويل چې ، اوس نو نور څه ويل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بيرته راستنيدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځايه راپورته شوه او ويې ويل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وويل چې هو !ګيتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را وليږه تر څو زه دهغې سره يو ځاې د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تيار کړم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خيمې څخه ووتله.

شيرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خيمې څخه بيرون يو ساتونکې را وباله ، دشيرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خيمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شيرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه اوبرهم جيت زما خيمې ته راوليږه. د برهم جيت نه وروسته دښځو تمځاې ته ولاړ شه اودهغه ځاېه ګيتا نومې نجلۍ ماته را وليږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خيمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په يوه ډېره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړۍ ورشئ او برهم جيت را ته را وليږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشيرشاه سوري دخيمې څخه بيرون را ووتل.

لږه شيبه وروسته دشيرشاه سوري د فوځ سالار برهم جيت دهغه خيمې ته ور ننوت. شيرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډېره خوږه لهجه يې ورته وويل چې:

برهم جيته !د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کارکاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همايون په تعقيب پسې ووځه ، او دد ې څارنه وکړه چې همايون د اريل دراجه بيربهان په ځاې کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟خو ګوره برهم جيته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همايون د اريل دراجه بيربهان له ځايه را ووځي اوبلې لورې ته وخوزيږي،نو بيا به ته بيرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې.تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تيار شوي يو. خواص خان نن د يوه ډېر مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې او ستا دبير ته را ستنيدو تر وخته پورې به خواص خان هم بيرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بيا زه په پوره ډاډ او اطمينان سره د همايون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به آند ، ته به په هغه څه پوه شوې يې چې ما درته وويل ، اوس ته ورشه او دخپل کوچ له پاره ځان تيار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جيت د شيرشاه سوري دخيمې څخه بيرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شيرشاه سوری دخيمې دروازې ته را ورسيده. هغې سرټيټ کړې و او ويې ويل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې يم. دګنګا په کتلوسره شيرشاه سوری دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل چې هو !ګنګا !ته ما را بللې يې. را ځه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګ ته راشه ، له ما سره يوځاې کينه . ګنګا هم مخته ورغله او د شيرشاه سوري مخې ته کيناسته . شيرشاه سوری ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي ، ګنګا ورته په خندا کې وويل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصيل سره ټولې خبرې کړې دي ، دهغې د خيمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خيمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خيمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تيار کړې دې . په ځواب کې ورته شيرشاه سوری وويل چې ګوره لورې ! که چيرې تا خپل د تګ او سفر له پاره ځان تيار کړې وي نو د ښځو د تمځاې هغه عسکري ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تيا ر دي ، دد ې خبرې سره سم شيرشاه سوري دخپله ځايه راپورته شو او دخيمې څخه راووت ، ګنګا هم دهغه تر شا راووتله .

شيرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو دتمځاې په لور را غلل . ګنګا خپلې خيمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان يې تيار او له ځانه سره يې واخيست ، دهغې وروسته شيرشاه سوري دهغې سره يوځاې وسلوالو عسکرو ته ورغې . اوبيا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره يو ځاې د رهتاس په لور وخوزيده .

دګنګا د تللو وروسته شيرشاه سوری بيرته خپلې خيمې ته راستون شو . دهغه دراستنيدو سره سم خواص خان او وما هم دشيرشاه سوري خيمې ته را ننوتل . او هلته دشيرشاه سوري تر څنګ کيناستل . بيا خواص خان د شيرشاه سوری په لور وکتل او ورته يې وويل چې : اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تيار يم ، اوما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتيا کوي . شيرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې يې خواص خان دسترګو لاندې څاره . بيا يې د نصيحت په توګه ورته وويل چې :

ګوره خواص خانه زويه ! ددې ځايه د رهتاس په لور د کوچ کولو نه مخته زه تاته يوه خبره کوم چې : هلته به دګنګا سره تيرې او زياتې نه کوې . ګوره زويه ! هغه اوس ډيره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بيچاره دحالاتو د غم په دې بهير کې لاهو اوسي . ګوره زويه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخری ذلت او خوارۍ کې ور غورځولې دې ، نو په دې اساس زويه ، ته به اوس دهغې قدر را او درنښت کوې . که چيرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تيروي او هغه به دخپل ځان له پاره ويار ګڼي . په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته يې وويل چې : ته انديښنه مه کوه ، زه به هيڅکله هم تا ناهيلې نه کړم . زه به دګنګا سره د پخوا په څير سلوک و نه کړم که چيرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به دهغې ددې ځان ځاريو درنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره يوځاې دهتاس په لور وخوزيږم

شيرشاه سوري ورته وويل چې : ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جيت د خپل لشکر سره يو ځاې وليږه تر څو دهمايون اودهغه دلښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ويلي دی چې هر کله چې همايون د اريل د راجه بيربهان دځايه بلې کومې لورې ته کوچ وکړې نو سمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هيلمن يم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله يوې لورې ته کړې وي اوبيرته به درهتاس څخه راستون شوې يې . دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره يوځاې ددې ځايه کوچ وکړو . اودهمايون په تعقيب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې : ته انديښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډير نه ځنډيږم ، هره وخت چې زه هلته ورسيږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم او سمدستې بيرته دې لورې ته راستنيږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځایه کوچ وکړم . شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو دخواص خان او اوما سره یو ځای دخپلې خیمې څخه بیرون راووت ، دخیمې نه بیرون هغه وسلوا له ډله چې خواص خان او اوما یې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تیاره ولاړه وه . بیا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره یوځای د رهتاس په لور روان شول .

۴۷

یوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره یوځای د رهتاس په ښار کې خپلې حویلۍ ته ور ننوت . کله چې هغه دحویلۍ مرکزي دروازې ته ور ننوت نو دهغه ځای ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ور منډه یې کړه او د خواص خان د آس واګې یې په لاس کې واخستې . خواص خان هم دخپله آسه راکیوت ، اوما هم د آسه راکیوته . خواص خان د دروازې ساتونکو ته وویل چې دواړه آسونه تبیلې ته یوسي او هغوې ته خوراک ځښناک ورکړي ،ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبیلې کې و تړئ . هغوې ته ښه خوراک ځښناک برابر کړئ او پریږدئ چې ښه دمه شي ،ځکه کیدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بیرته ستانه شو . دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبیلې په لور یوړل . دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

اوما خورې ! اوس نو ما د ګنګا ځای ته ورسوه ، ورځه چې زه ووینم چې هغه ځانته دلته په حویلۍ کې څه مصروفیت لري . اوما چپ چاپ دحویلۍ د ننه برخې په لور ورغله او خواص خان یې هم تر شا شا روان و . څرنګه چې د حویلۍ په پخلنځای کې د خیرنو او ناولو لوښو یو امبار لګیدلی و نو اوما تر هر څه لمړی خواص خان پخلنځای ته یوړ ، کله چې هغه پخلنځای ته ورغی نو خواص خان حیران پاته شو . هغه وکتل چې ګنګا بیچاره چې زاړه او شکیدلې کالی یې په غاړه کې و او په کالیو کې یې څو څو پیوندونه لګیدلي و او هلته په پخلنځای کې ناسته وه او ناولې لوښې یې پریمنځل . څرنګه یې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت ، ټوپ یې کړ او دخپله ځایه راپورته شوه او دختیو هغه لوښې چې هغې د پریمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نیولې و هغه ترې لاندې پریوت او څو ټوټې شو . خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره ګنګا ته کتل ،په دې وخت کې د ګنګا بیچاره حالت ډیر ماټیجن ګرزیدلی و . تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه ، او بیا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې :

زما محترمه ، خواص خانه ! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حویلۍ کې د قیام کولو په خاطر مجرمه یم . خو دا کار ما د اوما د وینا په مطابق ترسره کړې دي . زه له تانه هیله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بیا به مې ددې ځایه و نه شړې . ما یو څو ورځې همدلته پریږده . ترڅو زه دهغو ځناورو څخه یوڅو شپې دلته ارامې تیرې کړم ،خو که چیرې ته ما له دې ځایه ویستل غواړې نو بیا خو یو څو ورځې مهلت راکړه ترڅو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځای پیدا کړم .

زما درونده خواص خانه ! دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغیو په څیر شوې دې چې د الوت څخه وتلي دي ، ددې رهتاس دخیر وشر هر کس زما له پاره یو ځیرونکې حیوان ګرزیدلی دې، هر څوک ماد خپل انګړ دسروزرو غوا ګڼي او غواړي ما دخپلې ابرو او عزت څخه بې برخې کړي. اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زیړو پاڼو په څیر دې چې هر وخت د تباهۍ کندې ته د لویدو په لور روانې وي . خواص خانه ! یو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم. او هیچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کیدو جرءت نه و ور په برخه. خو اوس ما ډیر در په دره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لور په ډیره بې عزتۍ سره ویني ، هر څوک ددې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړي او په څو لمحو کې مې بې ابرو کړي ، په دې خاطر زه له تاغواړم چې دیو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حویلۍ کې پرېږدې چې واو سیږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسیدو ځای پیدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا دمخه د ډیر زیات اغیز لاندې راغلې و ، خو اوس چې ګنګا کومې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ.دهغه په تندي باندې د خولو څاڅکي راپیدا شول ، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و . بیا یې د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! ته اندیښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حویلۍ کې ژوند کولې شې. داسې یې وګڼه چې اوس دا حویلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا ! که چیرې زه تا له دې ځایه و کاږم او لښکر ته دې د ځانه سره یوسم نو ستا ځواب به څه وي ؟ که چیرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هیرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې ددې مخته ډیره اندیښمنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړیده لکه دشبنم څاڅکي چې د ګل په شونډو باندې ور پریوځي. هغه دومره په خوشحالیو کې ډوبه شوه چې تر ډیره ځنډه یې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بیا یې په لړزیدلې اواز سره وویل چې:

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ایا زما په اوریدو کې څه ستونزه راپیدا شوې ده اویا په ریښتیانې توګه تا داخبرې وکړې چې ما و اوریدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و اوبیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ستا د اوریدو په سیستم کې کومه غلطي نه ده راپیدا شوې ، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم ، او زه تاته دا هم ویل غواړم چې زه د اوما سره یو ځای دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې یم. ایا ته ما سره هلته په لښکر کې او سیدې شې؟ هلته زمونږ په لښکر کې دښځو یو تمځای دې ، ته به هلته دیوې بلې نجلۍ سره یو ځای اوسیږې. په دې وخت کې به زما اوستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي . اوبیا به ګنګا ته همزما یې. ته به زما د ژوندانه ملګرې یې. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډیره زیاته خوشحالي راپیدا شوه ، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتیو په څیر سپین غاښونه د ورایه را څرګند شوي و ، هغې په واز ه خوله خندا وویل چې: خواص خانه ! له ما سره داسې ټکي نه شته چې زه یې ستا ددې پریکړې له پاره د شکریې په توګه ادا کړم. خو داسې یې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د یوې وینځې په څیر دخپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهیږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په یوه وار له منځه یوړې. زه په ډیره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تیاره یم. اوزه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځای کې قیام کولو ته تیاره یم. او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به و ګڼم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم له لاسه نه دې ورکړي. اوداسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غیب شوې و ماته بیرته تر لاسه شو.

ګنګا چپ شوه نو خواص خان ورته وویل چې: خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د یوې بلې نجلۍ سره مینه پیل کړې ده ،هغه بیچاره کونډه او ډیره بې وسه ده. داسې وګڼه چې ماته لمړۍ دهغې سره همدردي پیدا شوه خو وروسته مې ورسره مینه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپیدا شوه ،هغه یووخت دلته د رهتاس دښار د زیارت په لنګرځاي کې اوسیده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته دګیتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې یې ګنګا ته دوینا په حال کې وویل چې :

ګوره ګنګا ! که له تاسره یو ځاي زه ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وویل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته اوګیتا یوبل ته سره را نژدې شوي یاست اوتا هغه په خپله مینه باندې لمانځلې ده ،نوزه پوهیږم چې ګیتا به په ریښتیانې توګه ستا دمینې وړ وي ، زه به په هیڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چیرې زما سره یو ځاي ته ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا دا پریکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتیا دواړه یوځاي په ښه توګه ستا خدمت وکولاي شو. زه به دګیتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې ګنګا ته وویلې چې :

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحالیو کې نور هم ډیرښت راوست اوس نو ته هم ځان تیار کړه . خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لور ورشم ځکه شیرشاه سوری د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شیان را لیږلي دي،هغه په یوې ټوکرۍ کې ایښي و ،کیدې شي چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم او هغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځایه راووت.

بیا نو ډیر په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وویل چې: ګنګا خورې ! څومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وایم ،ځکه چې ته به اوس د ګیتا ترڅنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز یې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تیرې کړې دی ، نو اوس به دهغې نه زیات راحتونه او اسانتیاوې ستا تر مخ نڅا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټی کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بیرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې یوه ټوکرۍ وه ، هغه یې ګنګا ته ورکړه اوورته یې وویل چې :

ګنګا ! په دې ټوکرۍ کې څه د اغوستن کالي دي چې شیرشاه سوری تاته رالیږلي دي ،ګنګا ! ته خپل دا شکیدلې اوپیوندي کالی لرې کړه اوددې ټوکرۍ څخه کومه جوړه ښه اوښایسته کالي را واخله او وای غونده . او دا راته هم ووایه چې لږه شیبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تیاریدې شې. ګنګا ورته سمدستي وویل چې :

لږه شیبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړۍ له تاسی سره دنړۍ تر اخری کنج پورې هم تللو ته تیاره یم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وویل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځایه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاي کې د ګیتا او نیرمل نومې زړې ښځې سره اوسیږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسیږي، په دې توګه به تاسې څلور واړه په یوې خیمې کې اوسئ. ګیتا د خپل یوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي اودهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبیا به همغه وخت زه تا او ګیتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کالیو هغه ټوکرۍ راواخسته اودیوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته ګنګا هغه زوړ لباس وویست او نوي د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلی ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ او فخر احساس کاوه ، ورته یې وویل چې: ګنګا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو. په دې خبره ترې ګنګا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړ شم. تاسې دواړه خویندې یو ځای په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې ایا داسې شوني نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همدا سې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي ،دهغه په دې خبره ګنګا د لږ څه بې باکۍ څرګندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یو ځاې خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره ګنګا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یو ځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوزیدلی دې. ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ او د همایون تر شا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه غاړه د کالسي په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله ګڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه تر شا ورخوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په ټیلو ټیلو روان و. شیرشاه سوري همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سوري دا وانګیرله چې اوس نو همایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نو په دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سوري ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهې کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو ، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناڅاپی راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي. خو کله چې همایون سهی اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوره مالې پیل کړه .

دپرلپسې ذهني ستونزو ، جسمې ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیا یې حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمې پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست او خپله ټوله توجه یې د بنګال په لور ور وګرځوله.

۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمايون د تعقيب اودهغې وروسته د تعقيب دپرېښولو په خاطر شيرشاه سورى دهمايون په اړه يو ډول بې غمه شوې معلوميده ، په دې خاطر يې دهمايون پرخلاف داخرې ګذار دکولو د مخه يې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګيرله چې ځرنګه چې دبهارولايت د پخوا څخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوړي . هغه غوښتل په دې دواړو ولايتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال څخه رابيرون شي او پر همايون يوځپلې ګذار وکړي.خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول څه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنګال کې دهمايون له اړخه يو ډير پوه ،مدبر او ميړنې سالار حاکم ټاکل شوې و . هغه جهانګير قلي خان نوميده. بيا د بنګال او بهار په پولو د مونګير نومې کلاکې او هم د هغه ځاې ښارکې د همايون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاورخان و چې ديوه ستر لښکر سره يوځاې هلته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شوې و . هغه وخت چې همايون د بنګال څخه د اګرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر يوه ډيره ستره برخه د خان خانان يعنې دلاورخان په واک کې ورکړه. اوهغه ته يې حکم کړې و چې هلته مونګيرته ولاړشي اوهملته دې قيام وکړي.تر څو د بنګال څخه د اګرې په لور د تللو په وخت کې که شيرشاه سورى پرې کوم يرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانګي . خو د اګرې په لور د تللو په وخت کې همايون د مونګير لاره بدله کړه او د يوې بلې لارې د ګنګا درياب څخه پورېوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه يې خان خانان ته هيڅ ډول خبر نه و ورکړې نوپه دې خاطر دلاورخان تر دې وخته پورې همله د مونګير په کلا کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و .

شيرشاه سورى د بنګال د نيولو له پاره بايد ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړى دلاورخان خان خانان چې هملته په مونګير کې دخپل يو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او دبل د بنګال حاکم جهانګير قلي خان اودهغه د لښکرسره . په داسې حال کې چې د جهانګير قلي خان ميړانه او بهادرى مغلو اوافغانانو ټولو ته ډاګيزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شيرشاه سورى خپل لښکر په درې برخو وويشه ، يوه برخه يې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او هملته دګنګا د درياب په غاړه يې پړاو وکړ. بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه اوهغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې دمونګير د مضوبطې کلاپه لور ورشي . اوهلته دې په خان خانان باندې يرغل وکړي. هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګير کلا دې په خپل واک کې واخلي. مونګير هغه کلا وه چې يو ځل مخته پرې هم خواص خا ن حمله کړې وه اوپه خپله ولکه کې يې اخستې وه. شيرشاه سورى د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجې خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه اوهغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې هغوې دې بنګال ته ورشي اوهلته دى په جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي. اوبنګال دې تري ولکه کړي. خو شيرشاه سورى همدلته دګنګا د درياب په غاړه قيام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمايون له ا ړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لوروته روانې شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې په ډيره چټکۍ سره دمونګير دکلا اوښار په لور ور روان و. دخواص خان ددې وړاندې تګ په اړه د مونګير حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسيدلې و چې د چوسې په سيمه کې شيرشاه سورى همايون ته ډيره سپکه ماتې ورکړې اوهمايون ددې ماتې خوړلووروسته د اګرې په لور تللې دې. ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر ديوې برخې سره دهغه په لور ور روان دې. ددې ترڅنګ دشيرشاه دلښکر بله برخه د حاجې خان بټني او جلال خان جالو په مشرى د بنګال د حکمران جهانګير قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګیر په کلا کې د کلابند کیدو په ځاې په خلاص میدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټیټر وواهه. هغه دا وانګیرله چې که چیرې په خلاص میدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به داګرې په لور ولاړ شي اوهمایون ته به ځان ورورسوی. خو که چیرې په دې میدانو کې یې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بیا به داګرې په ځاې دګوډ په لور ورځي اوهلته به د جهانګیر قلي خان په ملاتړ دشیرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټني او جلال خان جالو مقابلې ته وردانګي. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګیر د مضوطی اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنیو لمنو په میدانو کې یې دخپل لشکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لشکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنیو سیمو دلمنو څخه تیریدله چیرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې په ډیره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سیمو ته را ورسید نو ویې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره یوځاې دخواص خان لاره نیولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سیمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړي.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زیات دي. خان خانان هیلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنیو سیمو په دې ژورو لمنو کې ډیره بده ماتې ورکوی اودهغې په بیرته ځغلولو به بریمند یږي. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې یو دبل مخې ته پرتې وې او ارام یې کاوه. بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پیلونکې دي. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ لیکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر یوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بیا چوپه چوپتیا شوه. خواص خان داسې و انګیرله چې خان خانان دجنګ پیلونکې دي اودخواص خان دا انګیرنه سهي ثابته شوه ځکه چې د لږځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنی حمله پیل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څیر را پریوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پیل کې یې په جاریحیت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچیو په څیر ورو غورزید.

دمونګیر دکلا او ښارنه بیرون دغرنیو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ میدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزید. دمرګ اوژوند لوبې رواني وې، د وینو سیلابونه اودزخمیانو چغې اوسورې او د نیم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کیدې

په لمړیو کې خان خانان به ډیره بې حمۍ سره او په ډیره تیزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غر ثابت شوې و، داسې غر چې جرړې یې ترلرې پورې خپرې شوې وي.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ، خپلې ټولې حربې یې استعمال کړې خو ونه توانید خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو لیکې یې یو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ لیکو کې درز راغلي دي نو بیا یې په خپل یرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش را پیدا کړ او په داسې بې باکۍ سره یې خپلې حملې پیل کړې چې د هغوې د لښکرو لیکي یې په مکمله توګه له منځه یوړې. او سمد ستي یې په اخري لیکو باندې حملې ته دوام ورکړ.د خواص خان د دې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډېر راپورته شوې و او هغوې هم د خواص خان په څېر د خان خانان په لښکرو کې ورخپاره شول. د لړې شیبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و ، او د هغوې دلښکرو ډېره برخه د خواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته یې بندیان کړل ، او خان خانان پخپله هم د خواص خان په لاسو ژوندې ونیول شو.

د بله اړخه د خواص خان په څېر حاجي خان بېټني او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یو ځای د بنګال دګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته د هغه ځای په حاکم جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه یوسي. لکه څنګه چې وویل شول جهانګیر قلي خان ډېر زړه ور او میړنی حاکم و او د پوهې او تدبر ور شخصیت ګڼل کیده. هغه ته هم خبر ورسید چې د شیرشاه سوری سالاران حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یوځای د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړي په دوې ناڅاپي یرغل کولای شي .

په دې نازکه وخت کې جهانګیرقلي خان د ډېر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پریښود ، دخپل لښکر سره یو ځای د هغه ځایه ووت او د بنګال او بهار د پولې په لور د مونګیر خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګیر په کلا کې ځای په ځای شي ،نو هغه وخت چې جلال الدین جالو او حاجي خان بیټني د خواص خان سره یوځای د مونګیر په پخې کلا باندې برید وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره یو ځای شی او د مونګیر د کلا او ښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګیر قلي خان له اړخه ډېره ښه پریکړه وه ، خو داسې بریښیده چې قدرت د هغوې په خلاف پریکړه کړې وه .

کله چې حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو ته خبر ور رسید چې د بنګال حاکم جهانګیر قلی خان ښار پرېښې او د خپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر د کلا په لور خوزیدلې دې نو هغوې په ډېره بیړه د جهانګیر قلي خان په تعقیب پسې را ستانه شول او جهانګیر قلي خان یې د مونګیر او ګوډ تر منځ سیمې کې را ګیر کړ.

کله چې جهانګیر قلي خان وکتل چې حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو د هغه په تعقیب پسې را روان دي او اوس ورته ډېر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ میدان کې د تم کید او هملته د جنګي لیکو د جوړولو حکم وکړ. د همایون د ماتې خوړولو وروسته د حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو حوصلې ډېرې سترې او ځواکمنې وې ،هغوې پریکړه کړې وه چې جهانګیر قلي ته په ورنزدې کیدو سره به د هغه په لشکرو باندې یرغل کوي.

د بله اړخه جهانګیر قلي خان هم همداسې پریکړه کړې وه . هغه وخت چې د جلال الدین جالو او حاجي خان بیټني ځواکونه د جهانګیر قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګیر قلي خان پرې د یوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وینې تویونکي حمله یې پرې وکړه .

حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو په پوره میړانه او جرءت سره د جهانګیر قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږدیدو سره سم هغوې دا و انګیرله چې جهانګیر قلي خان د هغوې څخه ډېر تجربه لرونکې او میړنی عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې میړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني لښکر یې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې برید لاندې راوستې و. د جهانګیر قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدین جالو او حاجي خا بیټني یې په مخ کې ددریدو وړتیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پايلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګير قلي خان د جلال الدين جالو او حاجې خان بيټني دلښکرو حالت د ډيرې بد حالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدين جالو او حاجی خان بيټني هم په خپلو منځو کې پريکړه وکړه او د جنګ اړخ يې په خپل لورې د بدليدو له پاره په خپلو حملو کې نور زيادښت را وست. خو بيا هم جهانګير قلي خان د هغوې دواړو ټولې حملې او پلانونه دناکامۍ سره مخ کول او ددواړو دلښکر پښې يې د جنګ د ډګر څخه وويستلې ، د جهانګير قلی خان د همدې حکمت په واسطه وچې جلال الدين جالو او حاجی خان بيټنی دواړو دجنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره يو ځاې و تښتيدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدين جالو اوحاجې خان بيټنې د جنګ د ډګر څخه شو ميله لرې ولاړل ، خو بيا يی هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګير قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پيل کړي، په دې وخت کې جهانګير قلي خان د خپل لشکر سره يو ځا يو فاتح په څير د مونګير په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګير د سوبې څخه را خلاص شوې دجهانګير قلي خان په لاره کې و دريد .

د مونګير په چاپيريال کې دخان خانا ن لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د زوندې نيولو وروسته خواص خان دخپل لښکرسره يو ځاې د بنګال د ګوډ دښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بيټنې او جلال الدين جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګير قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسيد. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د درياب په غاړه پروت شيرشاه سوری ته هم د حاجی خان بيټنې او جلال الدين جالو د ماتې خوړلو خبر ورسيدلې و په دې خاطر هغه هم په ډيره بيړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې دخواص خا ن په کټلو سره جهانګير قلي خان همغه لمړنۍ طريقه استعمال کړه. لکه څنګه يې چې په حاجی خان بيټنې او جلال الدين جالو باندې ناڅاپې يرغل کړې و په همدې توګه يی نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف يی ناڅاپی خونړې يرغل پيل کړ. خو خواص خان دجلال الدين جالو او حاجی خان بيټنې څخه بدل شخصيت و . هغه په ډيره مدبرانه توګه د جهانګير قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله اوبيا يی خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګير قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړې خو و نه توانيد ، ځکه دخواص خان سره د ا ډول کړچار شونې نه و. که څه هم د جهانګير قلي خان حوصله جلال الدين جالو او حاجی خان بيټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډيره ځواکمنه شوې وه خو دبله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکرو ته هم ورپه برخه شوې وه. ځکه هغې لښکرو هم د مونګير نه بيرون خانه خانان دلاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه يی له ځانه ژوندې نيولې و. نوپه دې اساس دخواص خان لښکر هم دپخوا څخه زيات په مستۍ کې جنګيده . د جنګ ډګر د دواړو فوځونو تر منځ د وينو په رنګ تک سور ګر زيدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګير قلي خان لښکرې په شا روانې دې نو نوريی هم په خپلو حملو کې ډيرښت اوتيزوالې راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګير قلي خان ځواکونه نور د ليونتوب تر محلې پورې رسيدلې و په همدې اساس جهانګير خان دخواص خان په مقابل کې ډير تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره يو ځاې يی د تيښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډيره بيړه د تښتيدونکو ځواکونو په تعقيب پسې ووت ، ددې تعقيب په دوران کې نه يوازې دا چې د جهانګير قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګير قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګير قلي خان دلښکرو په ټولو وسايلو باندې ولکه وکړه اوبيا يی هملته دخپل فوځ سره يوځاې پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونګیر د کلا څخه بیرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګیر څخه را وتلې او د جهانګیر قلي خان لاره یې نیولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډیره بیړه بیرته د جنګ د ډګر په لور ور وخوزیدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګیر قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و. کله چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې دخپلو لشکرو سره یو ځاې هلته ور ورسیدل، نو هملته یې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ او بیا دوې دواړه دخواص خان خیمې ته ورغلل او دهغه سره یې وکتل. او هغه ته یې دجهانګیر قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبری او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شیرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسید چیرې چې خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و، خواص خان د شیرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت او د هغه ښه راغلاست یې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شیرشاه سوری دخپله آسه را ښکته شو، او ورمنډه یې کړه او خواص خان یې په غیږ کې و نیوه، هغه یې په تندي باندې ښکل کړ او بیا یې ورته د ډیرې زیاتې خوشحالۍ په حال کې وویل چې:

خواص خانه زویه! ستا د میړانې، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه را رسیدل، زه تا ته د مونګیر د ښار او کلا نه بیرون د خان خانان په ماتې ورکولو او دهغه په ژوندي نیولو باندې د زړه له کومې مبارکي وایم، او تر څنګ یې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګیر قلي خان په ماتولو او دهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکی وایم. خواص خانه! ته په یقین سره ماته دهغو ځوانانو څخه یې چې دشګو په غونډیو، د غرنیزو دیوالو په ځګرونو، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو، په غوریدلې وریځو او کړکیدونکو بریښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پریښودې شی.

خواص خانه! ته په یقین سره دهغو اتلو بچیانو څخه یې چې زما په دښمنانو د وریځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څیر را پریوتې. خواص خانه! زویه، ستا په میړانه، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتیا ویاړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان سره ځانته شو، هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ، بیا یې خواص خان ته یوځل بیا مخ کړ او ورته یې وویل چې: زویه! متحده لښکر به نن شپه همدلته قیام او ارام وکړي، بیا به په بله ورځ ماسپښین له دې ځایه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانیږو، خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې: محترما! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر دماتې وروسته د مونګیر دکلا څخه ډیر زیات د خوراک څښاک په ګډون فوځې سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګیر قلي خان دلښکرو دماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډیر څه راغلي دي..دخواص خان دخبرې نه وروسته شیرشاه سوری ورته په دیره مینه وویل چې: خواص خانه زویه، دا ټول سامان او وسایل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصمیم و نیسو. اوس ته ولاړ شه او په خپله خیمه کې ارام وکړه، دهمدې خبرې وروسته دواړه شیرشاه سوری او خواص خان خپلو خپلو خیمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خیمه کې ځانته ناست و چې د خیمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه، هغې د زرق وبرق په څیر لباس په ځان کړې وې او بلکل لکه د ښاپیریو په څیر په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه او بیا یې په خیمې کې ناست خواص خان ته ورغږ کړ او ورته یې وویل چې: زه دننه راتللې شم؟ دګنګا په غږ سره او اواز خان یوټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړنکې خندا راپیدا شوې وه. بیا یې په لوړ اواز وویلې چې ګوره ګنګا! اوس خو تاته زما خیمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نيولو زما خيمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خيمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډير خوشحاله کړ ،په ډيره خوشحالۍ سره خيمې ته را ننوتله او نيغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کيناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته يې وويل چې:

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که ديوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به يې نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تا ته زما د خفګان په اړه بايد هيڅ ډول انديښنه را پيدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات يوه برخه يې. زه به تا هيڅکله هم او په هيڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډيره زړه ورتيا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ايا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که ټول محبت او محبت ګرزيدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر يوه وخته پورې په خندا و اوبيا يې ورته وويل چې: ګوره ګنګا ! يو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه . خو وروسته ستا محبت او ستا مينه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نو که چيرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب را کړې ؟ ګنګا تر يوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بيا يې د خوب د راويښ شوو لمحو او په ډيره يخه ټنډه د مينې نه ډک اواز کې وويل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ، زما د وجود هر بند ستا په محبت او مينه کې را ښکيل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تا څخه يې يو وخت د کرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چيرې ته په ډاګيزه توګه زما څخه اوريدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځايه ويلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود ځواک ، زما د نژديکت ښايست او جمال ، زما دذات رڼا او زما شپې د تيارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بويې او نوې احساس را پيدا کړې دې .

دګنګا د دې خبرو په اوريدو سره خواص خان ډير زيات خوشحاله شوې و . او ويې ويل چې ګوره ګنګا ! تا زما څخه د شکريې د اداکولو اړتيا نه شته. اوس خو ته زما مينه او زما محبت يې. مونږ دواړو يو ځای هغه وخت دفن کړ چې زمونږ د دواړو تر منځ يې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه يې د بيلتون ديوالونه درولي و. اوس خو مونږ دواړه يو وجود يو او د نړۍ هيڅ ځواک به موهم يو د بل څخه بيل نه کړي. په ډير نژدې وخت کې به زه له تا او ګيتا دواړو سره دواد ه په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مينې ژوند به له تاسې دواړو سره پيل کړم. تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ويلو پيل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له ياده وويسته. ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګير قلي خان د لښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووايم ، ګنګا ورته په تيزو سترګو وکتل او ورته يې وويل چې: يو اځې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تا سره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړيد ، بيا کيدې شي چې هغه ته کومه د ياده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر يې ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې:

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې يې ، ګيتا به دې هم له ځانه سره راوړې وې. ګنګا تر يوه وخته پورې په ډير غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بيا يې په ځواب کې ورته وويل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شيرشاه سورې دحرم د ښځو څخه د يوې روغتياې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګيتا د هغې سره د هغې د خدمت له پاره هملته پاته شوه . نو که چيرې هغه را تلاې نو زه بايد هملته پاته شوې واې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ دواړو ځخه به یوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګیتا هملته پاته شوه او زه یې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لیږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا ځخه یوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې ریښتونې او په حقیقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وویل چې: وایه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګیتا ستا د ژوند دوه اړخونه یو نو که زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګیتا دواړو ځخه کومه یوه درته ډیره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي؟ دځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! دخپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه . دخواص خان دخبرې دمنلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښایسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بیا خواص خان دخپل ځنګ ایښې کڅوړې ځخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلې اودګنګا د لاسو په دواړو ورغیو کې یې کیښودې او بیا ورته وویل چې: ووایه ګنګا ! د دې دواړو سیکو ځخه کومه یوه درته وزنې ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسې یو شاه یاست. زه له تاسو دواړو سره مینه کوم ، دخواص خان د دې ځواب په اوریدو سره ګنګا یو ناڅاپه ور کږه شوه اودخواص خان سره ورغاړې وتله . خواص خان د مینې او محبت په فضا کې دهغې په شا باندې لاس راښکود ، دهغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خدای سوګند چې ماته ستا دخولې ځخه دهمدا ډول ځواب هیله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووایې چې د خیمې دروازې ته یو ساتونکې راغې اوخواص خان ته یې وویل چې: امیر ! شیرشاه سوری خپلې خیمې ته ور بللې یې. کیدې شي چې هغه له تا سره د سبا ورځې دکوچ په اړه سلا مشوره وکړي. دهغې په دې خبره خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته همدلته اوسه . زه شیرشاه سوری سره دخبرو کولو وروسته بیرته همدلته راځم ، دماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خیمه کې یو ځای وخورو . ګنګا دخواص خان د دې وړاندیز سره اتفاق وکړ اوبیا خواص خان د شیرشاه سوری دخیمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بیرته راستون شو اوګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شیرشاه سوری به یو ځل بیا هلته په ګوډ کې دخپل تخت دکیناستو جشن لمانځې ، دهغه په اند چې تیر ځل دګوډ دلاسه د وتلو وروسته به دهغه ځای د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلته یو ځل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شی ،ما هم دهغه د دې وړاندیز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو یو ځای ډوډۍ وخوړه. بیا ګنګا دشپې تر ډیره ناوخته پورې دخواص خان تر ځنګ ناسته وه اودخپل راتلونکې په اړه یې ورسره خبرې کولې ،بیا پورته شوه او دښځو د تمځای په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځایه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوړ ته د رسیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوری ددویم ځل له پاره د خپل تخت ناستي مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشیرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوړ په ښار کې نژدې یو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمایون توپونو یې تر شا ګولۍ ویشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډیره بیړه او عجلې سره تر سره شوي و ،په دې اساس یې د بنګال خلک د سیاسی او ټولنیزو پایلو څخه بې برخې پاته شوي و او د شیرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم یې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان وګڼل .

په دې خاطر شیرشاه سوری ته ددې اړتیا احساس شوه چې دخپل تخت ناستې مراسم یوځل بیا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي اوپه دې توګه دخپل نظام د حاکمیت او مشروعیت له پاره په تبلیغاتي توګه هم کار وکړي.

ویل کیږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پیلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پیژندونکو او نجومیانو څخه یو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پیلیدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شیرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهیده چې کله کله د یوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې یو کار اړین ګڼل کیږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کیناستو مراسم پیل شول ، شیرشاه سوري د پراخ زړه او فیاضۍ څخه کار واخست.

د ګوړ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزیدې. دهر افغان قبیلې څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشیرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به یې نڅاوې اوخوشحالۍ کولې . شیرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه د اخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل اودهغه درباریانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شیندلو باندې ددې خوشحالیو مجلسونه نور هم خوشبویه کړې و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکي شربتونه هرې لورې ته ایښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه یې یادول. نه یوازې دلته بلکه هر هغه کورته چې د شیرشاه سوري د فتحې لیک وررسیدلې و همدغه ډول جشنونه نیول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کیدو نه وروسته شیرشاه سوری هلته ډیره موده پاته نه شو او نه یې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زیات فوځ پریښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې یې خپله ولکه ډیره کلکه کړه ، تر څو د پرتګالیانو د حملو څخه یې خوندي وساتي . دهغه اصول دا و چې هغه به د ځاې حکومتونو له پاره دهمغه ځایو خپل خلک ټاکل ، او ځاې مسلمانانو او هندوانو ته به یې په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نیول شوو سیمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ورپه برخه وي.

شیرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې اندیښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غیاب کې همایون یو ځل بیا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سیمو باندې دیرغل کولو هڅه وکړي. نوپه دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمایون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نیسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځاې دبنګاله را ووت، خو د راوتلو تر مخه یې هلته په بنګال کې یو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ویل کیږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکي نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسې هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځایه کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللې چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځای، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځای کړي و او پخپله دمهارت یو سالار یې ددې متحده لښکر مشر ټاکلې و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوړ په لور یې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وايي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم وځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وايي چې لمړۍ دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. وو ایه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواږه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروند شیرشاه ! دا خو دګنګا د سینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درښت ورکوي. د شهزادګۍ په بڼه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې و ګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې وګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دی چې څرنګه چې ماتاته خپل زوې ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولې یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوّښو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږی چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودونو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شی نو لمړۍ به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خو یوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځای شوې او ډیر ستر لښکر یې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوړ په لور را روان دې او غواړي په ګوړ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويشلې دې ،يوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تا سره يو ځاې وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې . او هغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هيلمن يم چې ته به په ډيره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددرياب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمايون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاګيزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، وو ايه چې په دې اړه ته څه ويل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبيا يې وويل چې: زما محترما شيرشاه ! دغه پريکړه چې تا کړې ډيره مناسبه او برابره پريکړه ده. زما په آند چې مونږ بايد همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نيمايي برخې لښکر سره يو ځاې د ګنګا د درياب په لور ولاړشه. زه به دخپل لښکر سره يو ځاې د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شيرشاه سورى ورته وويل چې په دې اړه ته دخضرخا ن څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وويلې چې :

نه ، درونده شيرشاه ! زه داسې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره يوځاې هملته په ګوډ کې و اوسيږي ،او زه به په يواځې ځان دخپل لښکر سره يو ځاې د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را وليږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوې په مقابل کې موجود وي. خو که چيرې زه خضرخان دخپله ځانه سره يو ځاې د پالامو مقابلې ته يوسم نوبيا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چيرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبيا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زيات شي، زه به مجبور يم چې هغوې کلا بند کړم اودا کلابندي کيدې شي چې مياشتې مياشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خا ن هملته په ګوډ کې واوسيږي،او زه په يواځې ځان دپالامو کارورختم کړم .هغه او د هغه لښکر ته داسې سزا ورکړم چې بيا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولاې.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شيرشاه سورى ورته وويل چې: خواص خانه زويه ! زه ډير خوښ يم چې ستا اراده ډيره ځواکمنه او ډيره پېښخه ده. البته په دې اړه زه له تا سره يوه بله خبره هم شريکوم. او هغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ما سره خبرې کولې ،هغې ويل چې دا ځل هغه هم غواړى د خواص خان سره يو ځاې جنګ کې ګډون وکړى. خواص خا ن ورته په خندا کې وويل چې :

که چيرې هغه له ما سره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړى ،نو محترم شيرشاه ! زه به يې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نيکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ما سره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځايو کې مورچې او سنګرونه نيسم اويا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کيږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ما سره يو ځاې په ورانو ويجاړو او ګړنګونو کې د ستونزو اوتکليف وخت تير کړي ، درونده شيرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډير ژر هلته د ګنګا د درياب په غاړه له تا سره يو ځاې شم . تر دې ځايه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بيا يې دګنګا په لور وکتل او هغې ته يې نيغ په نيغه وويل چې :

ګوره ګنګا ! زه هيلمن يم چې ته به زما ددې وړانديز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهيږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه يوبل ته حواله کړي يو ،که څه هم په تيرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بيلتون ترخې لمحې تير شوې دي خو قدرت ته دا منظوروه چې زه اوته بيرته سره يوځاې او ديوه ژوند ملګرى شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پريکړه باندې مه خفه کيږه . زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتياو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډيرې منډې ترړې او ستونزمن حالات په مخ کې دي . ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند در نه کړي او د ویرې احساس به کوې نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډېره نرمه او دمینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا ددې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم ،که چیرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دې نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ماته د حکم معنې لري. دګنګا دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو ، ددې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخیمې څخه را ووتل ، لښکریې په دوو برخو باندې وویشه ، خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره دپالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شیرشاه سورې دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د ګنګا ددریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

دبله اړخه دهمایون حالات چې په چوسې کې دماتې خوړلو وروسته دیر خراب شوي وو او لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړې و بیرته ښه کیدو ته را نژدې شوی و. همایون د ځلوېښت شپېنې ناروغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترڅنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایې تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره وزغمله ، دهغه ورونو چې دهغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړې و هغوې پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو ،همایون هم د زړه له کومې دخپلو ورونو دغه غلطې ور وبښله ، او بیرته دخپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل ، خو د شیرشاه سوري په لاس د چوسا په سیمه کې دمغلو ماتې دتیموری کورنۍ د یو والې جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوې په دې آند وچې ددې نه مخته هغوې افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړي او تیښتې ته یې اړ کړې دي. هغوې ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوي غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و. پایلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغې او دهغه سره یو ځاې شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې ددې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوې هم خپلې بسپنې دهمایون په واک کې ورکړې او د خپلو وفاداریو په اړه یې ژمنه وکړه. په همدې وختو کې هلته په اګره کې دهمایون په شاوخوا کې یولک فوځ را ټول شوې و ، دد ې نه علاوه دهغوې سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې درومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګی تمرینات کول دهمایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان دهغه دخوې پر خلاف و ، خو هغه دهغو خلکو څخه نه و چې د نادانا خلکو دخدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښې.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه ،هغه څه داسې بیا ن شوې ده چې : د چوسا په جنګ کې دماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوې و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده دخپلو مشکونو په واسطه دهغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او ددریاب غاړې ته یې را وست نو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې دغرقیدو څخه نجات ورکړې دې ، نوپه دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همایون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتیا څخه خلاص شوې و ، نوپه دې خاطر یې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملی بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله اوپه خپل موجودیت کې یې په تخت کیناوه او ټولو امیرانو ته یې دهغه د ادب کولو حکم وکړ. کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه یې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهي نظام ټوله واکمني دهمغه سره وه ، دهمایون ورور مرزا پهندال په دې وخت کې دلته موجود نه و. دهغه نه علاوه پاته ټول وزیران او رئیسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. دهغوې هر یوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له یوه اړخه دمغلو په دربار کې دخوشحالۍ جشنونه و خو دبله اړخه د سازشونو جالونه هم خپریدل. او دا د ې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته یې دپادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همایون دخپلې خوش مزاجۍ په اساس دخپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو دهمایون خپل ورور کامران په خپله دهمایون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همایون کامران ته دډهلي دتخت نه علاوه نور هر څه ورکړي و او په اخر کې د خپلې پیرزوینې له مخې هغه ته د جاګیر کاغذونه هم ورکړل خو دهمایون دغې ټولو نیکیو اوپیرزوینو دهغه زړه و نه نیو.

هغه په څرګنده توګه د همایون وفاداره و او ډیرې لافې به یې هم وهلې اوویل به یې چې هغه په یواځې ځان د شیرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقیقت کې دهغې په ویناو کې هیڅ ریښتونولي نه لیدل کیده. په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپی توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پیدا شو چې دهغه مشر ورور همایون ورته زهر ورکړې دي. دهمایون په څیر د نیک سیرت خاوند ورور په اړه داسې شک پیدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پیښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د دریاب غربي څنډې ته را رسیدلې دې او د جنګ له پاره تیار دې. کله چې د شیرشاه سوری د مقابلې له پاره همایون دخپل هر وروړ څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره دهر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همایون د کامران مرزا پورې ډیرې هیلې تړلې وې ، ځکه کامران دکابل حکمران و. په همدې وخت کې همایون کامران مرزا ته په برګه وویل چې خپل یوشمیر فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پریږدي، خو کامران دهغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې یې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بیرته یوسي. هغه په پوره ظالمانه توګه دهمایون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ یې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همایون دهغه تعاون ته سخته اړتیا درلوده کامران په ډیره بې حیا یې سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو.

دیو شمیر تاریخپوهانو وینا ده چې د لاهور په لور دکامران مرزا کوچ کول د ډیرې ناپوهۍ او غلطیو سره ملګري و ، دهغوې په آند چې کامران مرزا داعمل د چغتایی دورپای ته رسیدل او دشیرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ وګرزید. یوشمیر په دې آند هم دی چې که چیرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شیرشاه سوری به هیڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خیالاتو الوت دې ، حقیقت دادې چې یو کامران نه و چې دشیرشاه سوری مخه یې نیولې وې ، بلکه که دهغه په څیر څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوې وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو څخه را ګرځولې وې. که چیرې کامران د اګرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یوائې همدومره و چې جنګ به لږ څه نور هم اوږود شوی و.

د اګرې څخه دلاهور په لور د کامران مرازکوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډیره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې دایران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یې په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نو بیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبې دسپې په څیر ګرزیدل چې نه به چا په کور کې پرېښوده او نه به یې په بیدیا کې شپه تیریده. ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډیره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل او بیا یې دقندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون ورور کامران لکه د توپان اوسیلۍ په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو څخه شاته شو ، په دې توګه دکامران مرازلاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو .

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی اودبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سورې د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونوباندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نوبیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتي و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړۍ د غیږې دا ډاګ دګنګا د دریاب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر څخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسنې فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا څخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان دا و چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیریدو ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوې. هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د ګنګا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړۍ په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډو کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړۍ د بهوجپور څخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسې شوې وچې د دریاب په یوې غاړه باندې همایون د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و ،په داسې حال کې چې د دریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سوری په همدې ګودر د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و. همایون د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره د خپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله . د همایون د عسکرو دغې ډلې د شپې له اړخه د ګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړاو بیا یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سوری په لښکر باندې عملیات وکړل. خو شیرشاه سوری هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او د همایون دغه ډله چې د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره راغلې وه په تیښته و تبنتیدل.

د بهوچپور په سیمه کې د شیرشاه سوری په لاس د همایون د دې چریکې ډلې د ناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګې پلان بدل کړ ، اوس نو د هغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او د هشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر د هغه لښکر کرار کرار د دریاب د غاړې څخه په تللو پیل وکړ. هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

د قنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته د شیرشاه سوری څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، د دې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سوری یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . او په دې توګه همایون د خپلو لښکرو سره یو ځای د دریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم د مغلو د لښکرو سره یو ځای د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و . قنوج ته د رسیدو سره سم د دواړو خواو لښکرې یو د بل په مقابل کې سره و دریدې. د همایون د لښکر تر مخه چې د ګنګا د دریاب کومه برخه وه نو د هغې شاته د قنوج ښار ګوتې پروت و. د همدې ځآیه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل را رسیدل. د قنوج ښار چې څه موده د ګنګا په غاړه اباد شوې و اوس د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربې برخه کې پاته و .

په داسې حال کې چې د دریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سوری لښکرو پړاو کړې و ، دا سیمه د بلګران سره نژدې پرته وه او شیرشاه سوری غوښتل د بلګران سیمه د خپل ځواک او قوت مرکز وګرځوي. په دغه سیمه کې چې شیرشاه سوری پړاو کړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لري او د قنوج څخه یې هم واټن همدومره ویل کیږي.

همایون د خپل لښکر سره یو ځای د ګنګا په غربې سیمه کې پړاو کړې و په داسې حال کې چې شیرشاه سوري د همدې ګنګا په شرقي برخه کې پروت و. په دې توګه دواړو لښکرو په خپل منځ کې دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یو هم د دریاب څخه تیریدو ته تیار نه و. او تر څنګ یې هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یې دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه د دې منتظر وو چې کوم یو به لمړی د دریاب څخه د راتیریدو هڅې کوې.

د میاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې د جنګ پیلامه پخپله وکړي ترڅو څه پایلې تر لاسه کړي خو د بله اړخه به شیرشاه سوری د دریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د همایون سره په دې وخت کې لاس وپنجه شي ، هغه ته د خواص خان له اړخه د کوم خبر د راتلو او پخپله د خواص خان د راتګ هیله وه . هغه غوښتل چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای دلته را ورسیږې نو بیا به د همایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملا تړې. په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا د دریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړې و او میاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نوشیرشاه سوری به د هغه وړاندی تگ شنډاوه ،تر څو خواص خان ورسره را یوځای شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یی د هغه ځای دحاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یی دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یی خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر ددې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړي و چې خونړي او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یی خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یی خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامې مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطی سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهې و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه . پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپي حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوډ په شا رکې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبری کې خواص خان ددې ناڅاپي حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یی په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې دمنځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یی دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل .

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنی برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښووله چې د پالامو د لښکر وروستنی لیکی یی د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر د دې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستې یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او د خواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولی و ، د پالامو لښکرو ته د همدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي یرغل وکړ نو د خواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو د بنګال په دې دښتو کې یو د بل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. د شپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې د مړو او وینو د بهیر نمونې وګرزیدې

دشپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،او دهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. د سهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و او دهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځای ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او د سپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا د دریاب هغه لورې ته یې د خبل فوځ سره یو ځای کوچ وکړ. او هغه ځای ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه.

۵۲

کله چې شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې د هغه ستر سالار خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د هغه پړاو ته رانژدې شوې دې ،نو هغه سمدستي همایون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همایون سره د دریاب په هغه غاړه یو ځای شو او همایون ته یې د شیرشاه سور ي داپیغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لرې چې ایا ته د دریاب دې غاړې ته راپوریوځې او که زه د دریاب هغه غاړې ته در پوریوزم او له تا سره و جنګیږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پریږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دی لورې ته را واوړي. همایون بیرته د همدې قاصد په خوله شیرشاه سوری ته ځواب را ولیږه چې شیرشاه سوری باید د دریاب څخه د تیریدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه د خپل لښکر سره یو ځای د دریاب څخه تیر او د جنګ نغاره هملته و ټنګوم. شیرشاه سوري د همایون د دې وړاندیز سره موافقه وکړه او خپل لښکر یې د ګنګا د دریاب د غاړې څخه د رې څلور میله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ور ورساوه او هملته یې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسید و سره شیرشاه د خپل لښکر د دفاع له پاره خند قونه وویستل او هغه یې هملته کلابند کړ ، د دې خند قونو شاته یې خپله توپخانه نصب کړه او په هغې یې تجربه لرونکې ماهرین و ټاکل او ورته یې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملا تړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شیرشاه سوری د دریاب ګودر پریښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بیا دهمایون دحکم له مخې د دریاب څخه دتیریدو له پاره یو پول جوړ کړل شو او همایون پرې دخپلو لښکرو سره یو را تیرشو . د دریاب څخه د راتیریدو وروسته چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای په کومه سیمه کې پړاو کړې و ، د هغه ځای ښې اړخ ته یوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکیده او اوبه به یې د ګنګا په دریاب کې ور پریوتې. همایون هم دپړاو د ځای څخه دشیرشاه سوری په څیر یو ستر خندق وویست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یې دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یې جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته دپاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته، پر هغه ځای چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و. هلته به په بارانو کې اوبه راتللې. دې ځای د بلګران نه نژدې درې میله واټن درلود. څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا ددریاب څخه تیر شوې و او هملته یې پړاو کړې و تر څو دشیرشاه سوری سره و جنګیږي. هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په ګنګا کې هم د کلني سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نژدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تر دې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یوځای شوې و، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې دهغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړی تیار ولاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و. خو داسې څرګندیده چې د همایون ستورې په څرخیدو وي، ځکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دګنګا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځای څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځای ته یې یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یې په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه، د لښکر منځنۍ برخه یې د خپلې قومندې لاندې پریښوده، ښې اړخ له پاره یې خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یې هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه، دلښکرو په لمړنۍ ډله باندې یې خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و ټاکه، او دلښکرو پنځمه برخه یې دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. ددې پنځمې برخې عسکرو ته یې دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي او دویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځای په څلورو برخو وویشه. منځنۍ برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یې هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ. دښې اړخ قومنده یې جلال الدین جالو ته ورکړه او دهغه سره یې یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یې دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یې ورسره معاونین وټاکل، خو دلښکرو لمړنۍ ډله یې دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوي و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنګ یې پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنۍ مخکښې ډلې قومندان و، مرزا بهنډال یو اوږود چکر و خوړ او بیا یې د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدین جالو په لاسو کې وه . د مرزا بهندال د حملې نه وروسته دهغه وروړ مرزا عسکري هم په فعالیت پیل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت. دواړو مرزا عسکري او مرزا بهندال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وارد شیرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي .

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهندال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکري او مرزا بهندال د جلال الدین جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپانې حرکت په اساس دهمایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل وروست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومنداني یې د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړۍ او ناڅاپي برید لاندې راوست. خواص خان په ډېره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و ځپاوه ، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت. د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې ، خو لمړۍ یې د مرزا بهندال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمدې حملې له مخې دشیرشاه سوری دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې ټولې دروازې پرانستلې

مرزا بهندال د جنګ په پیلامه کې ډېره ستره غلطي کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګي کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر ځارنې لاندې نیولې وې،هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پرې ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړي اودهر څوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهندال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کیښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سوری دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهندال ددې غلطیو څخه خواص خان ډېره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډېرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپي حملو څخه اغیز من شوې و ،ددې حتمي پایلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه. په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوي و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوری ځخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوړ ښار ته ولاړ، هلته د ګوړ په ښار کې یې د هغه ځاې دحاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لرې ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځاې تیار و اوسې ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوړ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړې او هغه دخپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د ګوړ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان دد ښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوړ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړې او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځاې پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړې ، او ددې نه یې خبر کړې چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځاې د ګوړ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامې مخبران خپاره کړې و او هغوې په خپل نوبت سره دپالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین دکیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوړ په لور په لاره رهې و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په ځیر حمله وکړه. پالامو دخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دګوړ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسې ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکی یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډېر وارخطا شو خو سمدستې يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډېرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډېره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاې ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سوری انتظار کاوه

د غم او مصيبت په دغه ډک ساعت کې ، يعنې هغه وخت چې خواص خان دهمايون فوځ په ډېره بده ورځ اخته کړې و نو شيرشاه سوری هم دمغلو دلښکرو په ميسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځاې لورې قومندان مرزا عسکری و. د شيرشاه سوری دا چال ډېر پريکنده و ځليد ،ځکه د مغلو لښکر په ميسره کې د شيرشاه سوری تر مخ ټينګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتيدل. په دې توګه ،کله چې ددرې واړو خواو څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټوليدل نو دهمايون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره وګرزيد. دهمايون په لښکرو کې دهمدې را تښتيدلو عناصرو په واسطه يوډول بې نظمې راپيدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د ښخوا څخه د همايون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمايون د لښکر په زړه او ميسره دواړو باندې يرغل وروستې و، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همايون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده يې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شيرشاه سورې هم د همايون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځايو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتيدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شيرشاه سورې د همدې وخت نه په ګتې اخستو سره دميسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوې و چې دهمايون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ يې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تيښتې سره مخ شوې واو جلال الدين جالو اوشيرشاه سورې دواړو د ميسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همايون دلشکرو ميمنه کې دشيرشاه سورې مشر زوې عادل خان په پوره ميړانه جنګيده او غوښتل يې چې دهمايون د لښکرو د ميمنې لورې ته هم ماتې ورکړي.

د لږې شيبې درونډ وينه تويونکي جنګ نه وروسته همايون ډېره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره يو ځاې و تښتيد ، دهمايون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتيد چې همايون ددرياب څخه د تيريد و په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې درياب د جنګ د ميدان څخه په پنځه ميله واټن کې پروت و . دماتې خوړلو وروسته دهمايون په لښکر کې منډې تر ړې پيل شوې وې. ددې پايلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډېرښت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځايه شو ، او په هغه باندې تيريدونکي ډېر خلک يا هملته تر پښنو لاندې شول او يا دګنګا په درياب کې ژوندي ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې دپول د پاسه تيريده . په دې اساس همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې په گنگا کې ور ولويد ، خو په درياب کې د لويدلو وروسته فيل په مکمله توګه همايون خوندي و ساته او په لامبو يې دهغه ځايه بلې غاړې ته يوړ.

کله چې دهمايون فيل غاړې ته ورسيد نو دهمايون يوه سالار همايون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همايون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنگ څخه را تښتيدلې و اودهغه خوا ته را رسيدلي و دهغوې سره يو ځاې د ليونې په څير د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمايون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسيده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډيره کې يې غله او داړه ماران و د همايون سره ډيره بده وضعه وکړه او هغه ته يې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. دد ې نه علاوه يې دهمايون هغه عسکر چې اخوا ديخوا را تښتيدلي و او همايون غوښتل هغوې بيرته له ځانه سره را يو ځاې کړې ، له منځه يوړل.

کله چې همايون ته خبر ورسيد چې دې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پيل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکری او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې دې گستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکری نه غوښتل د همايون دا حکم و مني. پايلې يې داشوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تريخوالې ته ورسيده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچينه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همايون ته يې دخپل کاکا د زوې ناصر ميرزا څخه گيله وکړه خو کله چې همايون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرويزنه و نه کړه نوبيا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګير په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه ددې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شميره يې هم کمه نه وه . په دې خاطر هغوې دهمايون ددې پاته تښتيدلی لشکر سره دجنګ له پاره تيار شول. ددواړو خوا و تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمايون لښکرو دې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تيښتې لار و نيوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصيبت وهلو په مخ کې د وحشي حيوانانو په څير دريدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کيدل نوبيا به د امن شامتولې ګرزيدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همايون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دريمه ورځ د لمر پريوتو د مخه اګرې ته نژدې ور ورسيد. دګنګا سره نژدې دشيرشاه سوری د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همايون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې د اګرې کلا ته د ننوتلو څخه يې هم ډډه وکړه . بلکه ديوه کس شيخ رفيع الدين په کور کې يې ديره جوړه کړه. دلته د اوسيدو په وخت کې شيخ رفيع الدين ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشيرشاه سوری په مقابل کې دې يوځل بيا د خپل برخليک له پاره و جنګيږي.

په اګرې کې داوسيدو په وخت کې همايون په فکري اړخه ډير خپور وور معلوميده . په دې وختو کې يې هيڅ ډول پريکړه نه شواې کولې . دلته د اوسيدو په وخت کې يې خپل وروور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په دې ښځو کې دهغه خور ګلبد ن هم شامله وه. همايون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو وو ژني تر څو دهغوې برخليک د شيرشاه سوری لاسو کې و نه لويږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دمرزا بهنډا ل دهمايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې ددې ټولو ښځو د خوندي وړلو دنده په غاړه اخلي. همايون هم ځو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پريښوده او ترې ولاړ. هغه دفتح پور سيکري سيمې ته چې د اګرې څخه شل ميله واټن کې وه ولاړ. دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پيلامه وه. هر لورې دحشر دورځې په څير غم خپور و. داسې څرګنديده چې داسرافيل شپيلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې، سورې، ژړاوې او واويلاوې وې. خو دهغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پريښود. دهمايون په خپلو ملګرو کې تر اوسه پورې غداري موجوده وه، د فتح پورسيکر کې يو ناڅرګنده کس همايون په غشي وويشت، خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګرې يې زخمې شو.

همايون دخپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يو اځې يوه ورځ تم شو اوبيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته دکاما نومې غرنۍ لړۍ څخه تيرا و دريواړې سيمې ته ورسيد.

دبله اړخه شيرشاه سوری هم عجيب اوغريب حالت درلود. ځکه هغه ته د هغه دخوب اوخيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلې و. يواځې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه، فيلان، جنګې سامانونه او مالي غنيمتونه تر لاسه شوي چې دهندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه. هغه د چنګيزخاني مغلو په څير د انسانانو دکپريو څخه منارجو ړ نه کړ او نه يې پرې دخوشحاليو جشن و لمانځه، بلکه د ستر خداې تر مخه يې دخپلو دغو فتحو له پاره دشکرانې عبادت وکړ.

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوری د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا ددرياب څخه پورې ووت. هلته په قنوج کې تم شو، دهغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخه ورکړه او هغه يې وليږه تر څو دجنګ دميدان څخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړشي. دخپل لښکر يوه بله برخه يې دخپل يوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړ شي او په دې ځايو باندې حمله وکړي او په خپله ولکه کې يې واخلي. او پخپله شيرشاه سوری د اګرې په لور ولاړ.

همايون دخپل پاته شوي لښکر سره يوځاې د جنګ د ميدان څخه تښتيدلې و او د اګرې په لور تللې و. په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې دشيرشاه سوری د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو، مغل چې په هره سيمه کې و، د سختې ويرې او دهشت سره مخ شوې و. هغوې ټول د اګرې او ډهلې په لور په تيښته کې و، دهمايون او مغلو د تعقيبولو له پاره دخپلو عسکرو د ليږلو څخه دشيرشاه سوری مقصد داو چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټوليدو جوګه نه شي. خو ددې څخه يو بل مقصد هم و او هغه دا چې دشا تلو په وخت کې همايون دخپلو پاته لښکرو سره يوځاې دهندوستان درالسلطنت دتباهيو سره مخ نه کړي.

دګنګا د غاړې څخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و اودخپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو دهغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره، په دې وخت کې دشيرشاه سوری سره دهغه سالاران خواص خان اوهيبت خان نيازی هم وو. په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته دهمايون په تعقيب پسې روان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و. هغه د همايون څخه يومنزل لرې و، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پورسيکري سيمې ته وتښتيد، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوری او دهغه لښکر دهغه په درک خرک باندې وپوهيږي.

هغه وخت چې برهم جيت دخپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې دهمايون د فوځ څخه شاته پاته اوجدا شوي و بې دريغه ووژل، داګرې په لور د تللو په وخت کې دمختلفو سيمو د انتظام د جوړولو تر څنګ شيرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر زیات احتیاطی تدابیر د اهم نیول چې که په راتلونکې کې کله هم د همایون سره جنګ کیږي نو هغه د خپلو ولکه شوو سیمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسیدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کیښود ، چې د شیدګړ په نامه یې و نوماوه . په همدې توګه کله چې هغه د بهوجپور څخه پورته د شمس اباد په لور راغې نو دلته یې هم یو نوې ستر کلې اباد کړ او تر څنګ یې یوه کلا هم جوړه کړه چې د رسول پور په نامه یې ونوموله.

کله چې هغه د خپل لشکر سره یوځاې او د خپلو سالارانو خواص خان او هیبت خان نیا زی په ملتیا اګرې ته را ورسید او په دې خبر کړل شو چې برهم جیت ډیر بې ګناه وګړی وژلې دي نو شیرشاه سوري په دیره کلکه توګه برهم جیت د لعنت او ملامتیا وړ وګرځاوه او اراده یې وکړه چې په راتلونکې کې به هیڅ وخت هم برهم جیت په یو اځې ځان قومندان نه ټاکې او نه به یې د نورو لشکرو د تعقیب پسې ځانته ور استوی.

۵۲

په اګرې کې د اوسیدو په وخت کې یورځ د ماښام څخه لږ د مخه د شیرشاه سوری تمځاې ته راغې . په دې وخت کې شیرشاه سوری ځانته ناست و ، د خواص خان د کتلو سره سم یې هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : خواص خانه زویه ! دلته را شه او له ما سره څنګ کې کینه. خواص خان ورته وویل چې : تاسې زه را بللې وم ، خیریت خو دې ؟ شیرشاه سوری ورته مسکې شو او ورته یې وویل چې خیریت دې، فکر مه کوه. یوځل خو دلته زما خواته کینه ، په دې وخت کې په خونه کې هیڅوک نه و . د خواص خان د کیناستو وروسته ورته شیرشاه سوري په پلرني شفقت او مینه وویل چې :

خواص خان زویه ماته د یوه دیر مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللې یې ، داسې کار چې هغه د زما د فرایضو څخه شمیرل کیږي ، دا ډیره مهمه او اړینه دنده ده او زه غواړم چې همدا نن یې تر سره کړم. ځکه زه ددوو اونیو څخه زیات دلته په اګره کې نه تم کیږیم او غواړم چې دډهلي په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې ته پوهیږې چې ما هوډ کړې دې چې په راتلونکې نژدې وختو کې به برهم جیت د سالار په توګه هیڅ ځاې ته و نه لیږم. ځکه چې هغه ډیر وخت غیر مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چې له دې وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقیب کولو پسې ولیږم. برهم جیت به له تا سره ستا د معاون په څیر درومي . خواص خان تر یوه وخته پورې د شیرشاه سوری خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدلې ،بیا یې شیرشاه سوري لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې : ته د کومې دندې د اجرا کولو په لور اشاره کوې ؟د شیرشاه سورې په شونډو باندې نرۍ شانته خندا را پیدا شوه او بیا یې خواص خان ته وویل چې :

ګوره خواص خانه ! ته دلته زما سره زما د زوې په څیر یې ، په داسې ګنګا او ګیتا زما د لونړو په څیر دي. خواص خانه زه همدا نن بلکه داسې یې وګڼه چې همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکې یم ، ستا د واده د مسؤلیت نه د خلاصون څخه وروسته به زه وپوهیږم چې ما خپله دنده تر سره کړې ده. ګوره زویه ! زه غواړم چې په یوه وخت کې د ګنګا او ګیتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ې مقصد له پاره ګنګا او ګیتا دواړه را بللې دي ، فکر کوم چې تر لږې شیبې پورې به هغوې دواړه را ورسیږي د هغوې سره به د لښکرو قاضی هم ملګرې وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ایه چې ایا په دې اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر لږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یې په خندانه خوله وویل چې: زما د رونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې د هغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. د خواص خان له اړخه د ځواب په اوریدو سره شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې په همدې ګړۍ کې د لښکرو قاضي او تر څنګ یې ګنګا، او ما، د شیرشاه زوې، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول را غلل او د شیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود را نغاړلی و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشي خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې: واوره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځای د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلي دی نو د دې اړخه دا هم زما لور ده. د غه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځای دلته را غلي دي غواړم د اوما سره یې واده وکړم، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري د دې پریکړې څخه خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې خواص خان پرې را مخته شو او ویې ویل چې:

زما د رونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده، دا خو یوازې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان د دې پوښتنې په اساس د شیرشاه سوری نه پرته نور و ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا ستر ګې دوکه خوري، ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویې ویل چې تا سې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یوازې ګیتا وینم. د هغه په دې خبره شیرشاه سوري په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلی دي، اوس نو د خپله مخه نقاب لرې کړه، ګنګا د حکم سره سم په حرکت را غله، په خپل لاس نو یې لمړۍ مخ او بیا نور بدن را ښکاره کړ، خواص خان حیران پاته شو، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر تعجب سره ګنګا ته کتل او بیا یې وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وي نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یې وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه د هغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي، د شیرشاه سوري د حکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یې وویل چې په څه ډول هغوې د حویلۍ څخه ووتلې او بیا د ګنګا سره یو ځای د زیارت لنګر ځای ته ورغلو، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یې خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

د ټولې قصې په اوریدو سره خواص خان هم د خندا نه شین و، د هغه د دې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې، بیا یې په همدې خونه کې د خواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وتړله، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورځ واده کړله شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځای کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ د هغې خیمې ته ور ننوته. د غه ډیره د ښایسته صورت لرونکې، د ګلونو په حیر د ښکلې شکل لرونکې په خیر زړه را ښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو د هغې د کتلو سره سم د خپله ځایه را پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یې وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډیره خوشحاله معلومیده بیا یې وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یې. راځه او له ماسره نژدې کینه. زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یې نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځاې کینوله او پخپله هم کیناسته. بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتې څخه څه وپوښتې ، پخپله کملاوتې په خبرو پیل وکړ او وییل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تاباندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تاباندې داسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ اوبیا یې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې:

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یې را وتښتولم او د مهارت د اوسیدو ځاې ته یې راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټویدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته دمهارت په هستونګځاې کې زما عزت او عصمت خوندي باته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډیره احسان منده یم.

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتې په مخ باندې د خوشحالۍ نښې رابربنډې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، اوبیا یې په خبرو پیل وکړ او وویې ویل چې:

نیرمل ! واوره ! چې په ډیره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په دې خیمه کې مې له تاسره دغه ځانته لیدنه د ډیرصبر او زغم نه وروسته ترلاسه شوې ده ، اوس خو د شیرشاه سورې په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تاسره خبرې کول غوښتل هغه د ځانته والې غوښتنه کوي ،ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره ووایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې دهغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ما ډیر زیات احسان کړې دې او د زه دهغې څخه انکار نه شم کولې ، وو ایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځاې یو ګډ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یې د شیرشاه سورې لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سورې دهغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بدقسمتي وه چې دهغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهي د مرګ کومې ته ورغي او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په توړو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ایا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې ! دې خواص خان زما د ورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شیرشاه سورې تر لښکره پورې له ما سره دوه کسه ساتونکې راغلې و ، خو ماهغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیړل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما د خبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تا سره یو ځای و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه د خپلې مینې په جال کې را ونغاړم، او کله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نو بیا به زه د وخت او ځای په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا د دې کار په اړه به له ما سره بسپنه وکړای شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده څخه وروسته به ګنګا د خواص خان خیمې ته ورځي ، ستا د هغې بلې ملګرې اوما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غواړم له تا سره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم د هغوې سره ځې نو زه به هم له تا سره اوسم او ستا د خیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست او خپل جسم را بربنډوم او د خپلې مینې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به د دې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس را ته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

واوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وي چې د اخري پریکړې له مخه ته ما ته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت را کړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تا سره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې د دې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به در ته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دی. په دې وخت کې ترې کملاوتي وپوښتل چې : په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا د ځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې : ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به د کالیو او خوراک ډیر ښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا اوخواص له ما څخه ستا په اړه و پوښتي نوزه به ورته وایم چې دا زما د یوه دوست لورده چې زما د کتلو له پاره راغلې ده او غواړې څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږي.

د نیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله او نیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې د اوسیدو ځای را کړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې د هغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ما سره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په همدې وخت کې ګنګا او اوما هم خیمې ته را ننوتلې.د هغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان و و. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایي چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ.

د غه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ما سره وینئ د دې نوم کملاوتي دی ، دا زما د یوه دوست لورده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځای پیدا کړې او دلته راغلې ، دا غواړي دلته څو ورځې له ما سره و اوسیږي ، د هغې په دې خبره ګنګا وویل چې : دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل ! ما او خواص خان پخپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به د خپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یو ځای اوسم ، شیرشاه سوری زمونږ د اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دی ، او اوما به هم د خپل میړه سره یو ځای وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو د دې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یوا ځې والي نه احساسوي او کله چې خواص خان د خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره يو ځاي کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره يم او ته به هم زمونږ سره يو ځاي کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خيمې له پاره انتظام کيږی. که چيرې ته غواړې نو کملاوتي پيغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نيغه توګه وويل چې : ستا سې د راتللو څخه دمخه نيرمل له ما سره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستا سره په ليدلو باندې زه ډيره زياته خوشحاله شوم او ماته نيرمل ويلي و چې ته د رهتاس دراجه شهزادګی یی، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وايم، بيا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته يې وويل چې : ستا د راتلو تر مخه نيرمل ماته ستا ډيره ستاينه کړې ده . هسې خو هم ما ستا په اړه ډيرې زياتې قصې اوريدلې دي ، د شيرشاه سوری د سپه سالار په څير خلک ستا ډيره ستاينه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د ميړانې او بهادرۍ ډيرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهيچا له لاسه يې ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې يوړ ، د مهارت ملګرې اوخپلوان پالامو چې دپرتګاليانو سره يې ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او وژل شو ددې نه علاوه ، تا د شيرشاه سوری په مشرۍ کې ډيرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړی دي . زه به په دې خبره کې هيڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووايم چې زه ستا د زړه ورتيا ، جنګې پوهې او بهادرۍ ډيره ستاينه کونکې يم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته او از سره وويل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډيره مننه کوم چې تا په داسې ټکو کې زما ستاينه وکړه او زما د بهادريو او ميړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه يو ځل بيا ستا ممنون يم ، دخواص خان ددې خبرو څخه داسې معلوميده چې دکملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستې په خبرو پيل وکړ او ويې پوښتل چې: د شيرشاه سوری ستر جرنيله ، محترمه او پياوړې خواص خانه !که اجازه راکړئ چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ايا زما درتګ خو به بد نه ګڼئ ؟دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ويې ويل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاي ته راتللې شې . ستا تر مخه به هيڅ ډول خنډ اوځنډ نه وې. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم وغوړيده ، او په ځواب کې يې هيڅ هم ونه ويل ، ګنګا يو ځل بيا د نيرپه لور وکتل او ورته يې وويل چې :

نيرملې ! زه او اوما خپل څه ضرورې شيان ستا دخيمې څخه اخلو ،که چيرې تاته دکوم څيز اړتيا وي نو وواېه . نيرمل ورته وويل چې په خيمې کې هر څه شته . ما ته هيڅ نه دې په کار . تاسې دواړه خويندې خپل شيان را ټول کړئ اودخپلو نوو ځايو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامياب اوبرياليې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضرورې شيان راټول کړل اودخواص خان سره يوځاي دهغه ځايه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ او د خپل ميړه سره يو ځاي روانه شوه.

۵۴

شيرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قيام وکړ ، دهغې وروسته يې خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه اوهغه يې دهمايون اودهغې ددوستانو دتعقيبولو پسې واستوه. د خواص خان سره يې يوځاي برهم جيت دهغه د نايب په څير ورو ليږه. تر دې وخته پورې شيرشاه سورې ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړې و او د دهلي په لورخوزيدلې و ، په دهلې يې هم ولکه کړې وه. شيرشاه سوری ددې خبرې د اوريدو نه سمدستې وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلې ته د تللو مخکې يې د اګرې له پاره ډيره ښه انتظام وکړ، ددې انتظام وروسته هغه داګرې څخه ولاړ . هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لری او دبدمعاشو او مجرمو خلکو ځاې دې، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او دهلي ترمنځه ډيره نژدې او ګړندۍ لاره وه. ددې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سوری مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې اودهلي تر منځه خطرناکه نه ده. همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده. او دګرنډ ټرانک نوم ورکړل شو.

دبرسات دموسم د پيليدو دمخه شيرشاه سوری دهلی ته ورسيد اود برسات ټول موسم يې هملته تير کړ، خو پنجاب ته د تللو دمخه شيرشاه سوری غوښتل په دې اړه لږڅه سوچ اوفکر وکړي، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخواني سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې دخپل بل قدم دا خستو له پار د پښو لاندې زمکه وتلي، په دې اساس شيرشاه ته هم دبرسات په موسم کې د پنجاب په لور دتللو دمخه يوځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي. ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل وچې لږه ترلږه ددوو لکو مغلو د اوسيدو ځاې و. او هغوې هلته يو ځل بيا د خپلې وروړګلوۍ ريښې را تازه کولې.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلج ددرياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو. ځکه هغه ويريده چې دهغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شی. دهغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوې و، ددې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه، خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يوډول کورني جنګ پيل شوې و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمدستي کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې ښنه کيږدي، ځکه که شيرشاه سمدستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړې وې اود شيرشاه سوری پر خلاف به يې دا سې جنګ پيل کړې وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سوري دډير صبر او زغم څخه کار اخست، هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم ترډيره نه پاته کيږي اودهغې وروسته هغوې يوځل بيا دنفاق او اختلاف ښکار ګرځي.

د هندوستان دحکمرانه په خير دهلي ته دهغه ورننوتل شيرشاه سوری د کوچينو الي دخوبونو تعبير و. دهلي چې په سهسرام کې دهغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و اوس دهغه د قدمونو لاندې و، دا د شيرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و. حال دا چې دهغه د سياسي ژوند له پاره دکمال وخت و. هغه وخت چې شيرشاه سوری دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې دهغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو.

هغه وخت چې شيرشاه سوری دخپل لښکر سره يو ځاې دهلي ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې ددې خبرې په ويلو سره د دهلي دهر وګړي ترجمانی وکړه: «بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو»

دغې زړې ښځې د شيرشاه سوری په اړه دا خبرې دهغه تر شا کړې وې، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه «خاوند» انځور دکوم نمايشي خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه دمنځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و، داسې ميړه چې دخپلې ښځې ساتنه وکړاې شي، دهغې پالنه وکړي او تر څنګ يې دځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د داسې يوه ميړه انځور و، دا چې هغه ځوان وی يا عمر تيری، دښه صورت او شکل خاوند وي او يا بدشکله، خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې د هلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې د دهلی خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به د دهلی د بیا رغونې اوښایست او تر څنگ یې د دې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښیگڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلې دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري د دربار شاعر نه و او د دنیاوې مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، دا سې معلومیږې چې د جائیسې په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایي چې: (پادشاه توجگت گـځ ، جگت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي دا سې ستر او اعلي شاعر وگرزید لکه څنگه چې په راتلونکي وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو. په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توگه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودې ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته. پایلې یې دا شوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځاې دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اگره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندې ساتلو په خاطر د تیښتې په لور روانې وې. دا مغل بې چارگان چیرې د پټېدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیگانه و ، تر څنگ یې دهغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترگو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته گواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. ددوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. او یو شمیر نور بې د همایون د ورور هندال د قافلې سره یو ځاې شول ، هغوې دمغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اگرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنگلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بدمعاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه، مرزا هندال دهغوې سره دا سې مقابله وکړه او دا سې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل . ددې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره دلاهور په لور وخوزید.

دبله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یو ځاې ریواړي ته ورسید. هلته ریواړې ته د ور رسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل ورور مرزا هندال پسې وروسته دلاهور په لور ولاړشي ، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لري ، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توگه دیوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل ورور مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون رهتک ته د ورسیدو سره دا هیله درلوده چې ښرنګه چې دا سیمه دهغه د ورور مرزا کامران پورې اړونده ده نو په دې خاطر به خلک دهغه د روند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حیران شو چې د رهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنیوي وکړ او دهغه ترمخه یې د شهرپناه دروازه وتړله. همایون د خپل لښکر سره یو ځای د رهتک د ښاره نه بیرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمایون ورور مرزا هنډال هم د الور څخه رهتک ته را ورسید. د رهتک دخلکو د عکس العمل په کتلو سره همایون په رهتک دحملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې یې و نیولې او ښار یې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همایون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار دخپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ.

په رهتک کې دڅو ورځو د تمکیدو وروسته همایون ددې ځایه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همایون به هره ورځ شل یا پنځه ویشت میله واټن سفرکاوه. په دې لړ کې سرهند ته ورسید ، سرهند ته د ورسیدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پټیالې څخه تیریده. همایون د خپل لښکر سره یو ځای څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ، اوبیا یې ددې ځایه هم کوچ وکړ ،خپل ورور مرزا هنډال یې د خپل لښکر سره هلته د ستلج ددریاب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همایون ته خبر ورغلې و چې شیرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې یو اځې او یو اځې همایون تعقیب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هنډال د ټاکلو وروسته همایون په ډیره ارامۍ سره د ستلج ددریاب څخه تیر شو او جالندهر ته ورسید .دلته یې قیام وکړ او د بیاس ددریاب په غاړه یې دخپل ورور مرزا هنډال انتظار پیل کړ.

اوس نو شیرشاه سوری هم دخپل لښکر سره دپرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسیدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډیر عجیبه کیفیت کې پروت و. مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې لیږد کونکو له پاره یو ډول کیمپ ګرزیدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، لیونې او سپلنې ټول د لاهور په لور را تښتیدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تیرو وختو کې دهمایون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د همایون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمایون اودهغه د لښکر د رارسیدو سره یوځای د لاهور دښار فضا هم ډیره بدله معلومیده. همایون او دهغه ورونه چې پخوا له دې یو دبل څخه خفه معلومیدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه یووالې او اتحاد را پیدا کړې و. لاهور ته په را رسیدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته د همایون د رارسیدو نه یوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را یوځای کیدو او ددوې تر منځ د اتحاد اویووالې له پاره د همایون تر مشرۍ لاندې یوه ستره غونډه جوړه شوه. په دې غونډه کې همایون خپل شاهی اختیارات همدې غونډې ته ور حواله کړل.

ددې غونډې جریان هم ډیر عجیب اوغریب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په څیر نه وه چې پریکړه یې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پریکړې سره موافق وی اویا مخالف. ددې غونډې دپیل دمخه یوه اعلامیه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې ولیکل شوه ،په دې اعلامیه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمایون او دهمایون د ورونو لاسلیکونه شوي وو. ددې نه وروسته همایون دغې غونډې ته خپل وینا وکړه. ددې وینا لنډیز دا اسې دې چې مغلو ته د شیرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق باید له لاسه ورنکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همایون خپله وینا پای ته ورسوله نو د همایون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بیرته راوګرزیده. دهغوې ژبې خلاصې شوې اوهریوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوې وړاندیزونو باندې بحث وشي ، اوهمغوې ته دې اهمیت ورکړل شی اودهمدوې خبرې دې ومنل شی. کله چې د همایون ورور مرزا کامران دا وړاندیز وکړ چې هغه به دکورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدی اوبیرته تر به د یوه لښکر سره یو ځای راستونیږي ،نو تر هغې دې همایون او دټولو مغلو سرداران دخپلو لښکرو سره یوځای دغرونو په پناه ځایو کې دهغه د بیرته راستنیدو پورې انتظار وکړي. ټولو د مرزا کامران ددې وړاندیز مخالفت وکړ ،هیڅوا نه غوښتل چې ښځې دې یې د نارینه و څخه جدا و اوسي . په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بیرته سوبې کولو له پاره یو ډیر ښه وړاندیز وکړ ، هغه وویل چې شیرشاه سوری د جنګیدو اراده شاته کړې ده . تر ټولو د مخه د سیند یو شمیر سیمې دې و نیول شی او څه لښکرې دې په ګجرات باندې ولګه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شی.

د همایون یو بل ښې لاسې دوست مرزا حیدا وړاندیز وکړ چې هغه خلک چې په کشمیر کې ددوې سره دیو ځای کیدو له پاره تیار دي او پخپله کشمیریان یې غداران ګڼي دهغوې په واسطه هم کشمیر فتحه کیدا ئ شي ترڅو د اړتیاو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه یوسي. هغه وویل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نیولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنیو سیمو باندې ولکه کول په کار دي.او هملته سکونت باید اختیار کړل شي. شیرشاه سوري ته به ددې غرنیو سیمو په لور د راتلو له پاره څلور میاشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانیږې چې دې سیمې ته خپل توپونه راوړي، اودا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شیرشاه سوري په مقابله کې دځان دتیارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شی.

دهمایون ورور مرزا کامران دهغه دا وړاندیز ناکاره و ګڼه او ویې ویل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سیند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر څنګ یې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران د آند سره موافقت وښود ، په دا سې حال کې چې همایون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حیدري وړاندیز ډیر خوښ شوې و. بلاخره د ډیرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پای ته ورسیده. دغونډې وروسته د مغلو اودهغوې د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زیادښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپیدا کولو هڅې پیل کړې. په همدې دوران کې د همایون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډیرغمژن او ناښاده وګرزید.

په همدې حالاتو کې همایون د شیرشاه سوری داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کیدو هلې ځلې کولې. هغه ددې کار د تعقیبولو له پاره مظفربیګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همایون دوې دواړه د شیرشاه سوری په لور ور واستول ، او هغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې شیرشاه سوري دې د همایون له پاره لږتر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سیمه پریږدي.

شیرشاه سوری د دهمایون د رالیږونکو خبرې په ډیر غور او درنښت سره واوریدې ، او تر یوه وخته پورې یې دهغوې سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې یې خپله پریکړه همایون ته دا سې و لیږله.

« ما ستا له پاره کابل پری اینښې دې هملته ولاړ شه.»

د شیرشاه سوري له اړخه دې ځواب همایون ډیر زیات ناهیلې کړنو په دې خاطر یې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همایون دا پریکړه وکړه نو دهرې لورې یوتوپان را پورته شو او دقیامت ورځ جوړه شوه . خلکو خپل کورونه او ملکیتونه چیرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول يې چې کولې شو خپله نغدي پيسې او زېورات يې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په مياشت کې د مغلو دد وولکو کسانو يوه ستره قافله په توپانې توګه د راوي د دریاب څخه تيره شوه او د غرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو د همايون ناسکه ورور مرزا کامران بيا هم دخپلو بدکاريو او ناروان کړچار څخه وانه وښت . هغه ددې ټولو هرڅه د بايليدو وروسته هم دخپل حماقتونو څرګندونه کوله . دچناب ددریاب غاړې ته د ورسيدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره يو ځاې د همايون څخه جدا شو او په ډېره بيړه د بهيرې په لور وخوزيد.

بهيرې په دې ورځو کې ډير مهم ښار ګڼل کېدو ، ددې ځايه درې سړکونه مختلفو لوريو ته تلل. يو د پيښور څخه تيريده او کابل ته رسيده . بل يې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تيريده ، او دريم يې دکشمير جنوبي پولو ته وررسيده .

ددې سفر په دوران کې همايون لا تراوسه پورې خپله اخري پريکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه يو ځل نيم ويلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همايون دهغه ځايه په کابل باندې ولکه وکړي دهغه ددې وړانديز سخت مخالفت وکړ. همايون دخپل ورور په شک باندې و پوهيده . بيا هغه هيڅکله هم دخپلې دغې خبرې يادونه ونه کړه. هغه د بابر داسې يو نيک طبيعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی ورور ته ورکړي و و دهغه څخه بيرته واخلي . هغه دومره ايمانداره انسان و چې هر هغه څه يې چې يو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبيا بيرته اخستلو په اړه يې فکر هم نه کاوه. خو دهمايون په مقابل کې کامران په ډېره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همايون څخه څو ورځې مخته بهيرې ته ورسيد ، همايون هم بهيرې ته د ورسيدو سره سم د کشمير په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمير ته وليږل ترڅو دهغه ځاې حالات و څيړي او ده له پاره يې مناسب وګرځوي .هغوې ته يې دا هم وويل چې هغوې دې د پونچهـ په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمايون ورور کامران مرزا د همايون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه يې دکشمير په لور د همايون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې. کله چې همايون ته دخپلو ملګرو د وژل کيدو خبر ور ورسيد نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار يې خپل سپکاوې وګاڼه. په دې وخت کې دهمايون څو ملګرې په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده يې وکړه. نو که چيرې همايون د خپل دغه ناسکه ورور سره د وروږګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څير د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمايون حالات دغسې ناوړه نه ګرزيدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمايون همت نور ځواب وايه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمايون نرمې رويې اوپه دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمايون بل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر ترپوزې راغلې و ، بلاخره همايون دهغوې وړانديز په مات زړه و مانه او د سيند په لورد تللو له پاره تيار شو .

ددې مقصد له پاره همايون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تيريدو او ملتان ته د ورسيدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر يوه واټنه پورې دهغه دسفر ملګرې و و خو وروسته دواړو د بې وفايی څرګندونه وکړه اودهغه څخه بيل شول. په همدې وخت کې همايون ته خبر را ورسيد چې د شيرشاه سوری يو لښکر دهغوې په تعقيب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمايون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لورو تښتي او دجهلم ددریاب څخه تيرشي او دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګېدو وروسته هغه د خوشاب په لور په ډېره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او ددې ځايه يې نژدې څلوېښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن اوسکون ساه واخلي خو دهغه وروړ مرزا کامران هم په ډېره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلې و او دلته يې په ناڅاپې توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خو دهغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده اودکامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نو دهغه په دې کار باندې دکامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړي او دکابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي.ځکه چې کابل او قندهار د کامران په حاکميت کې وو.

د همدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری دهغه پسې را روان دې ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې کانونو ترمنځ پرته وه.

ددې درې څخه دوو لورو ته سړکونه تلل، يو جنوب لورې د ملتان په لور او بل دکوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه ددې نه مخته دغې درې ته ورسيږي نو دوې به هلته تم شي اوبيا شونې ده چې همايون به دکابل په لور د تللو اراده وکړي اوکوهاټ د سيمې څخه دتيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو دهمايون په وهم اوګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم ددې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړۍ درې ته ورسيږي اوترې تير دې شي ، ددواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو ددواړو خواو له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و اوبيا پادشاه هم و اودايي غوښتل چې درې ته دکامران تر مخه ور ننوځي.

همايون هسې هم ډېر ځان باندې انسان و ،او په خپلو مصيبتونو کې يې دپوره زغم څخه کار اخست ،هغه وخت چې هغه دا ګرې څخه په تيښته و ، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، ددې ډول بې ادبۍ سزا قتل و.خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډېرو کوچنيو معاملو کې دومره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره ددې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه. دې دواړو فقيرانو ددې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خودې فقير انسان دهمايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه دکامران مشر وروړ دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. اودڅو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږي،هلته دواړه ورونه يو دبل څخه جدا شول. کامران دکابل په لور ولاړ اوهمايون د جهلم ددرياب په غربي څنډه باندې سفر کاوه.هغه د ملتان هغې برخې ته ورسيد چيرې چې جهلم اوچناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره یوځای کیږي ،هغه به دلته په کوم ځای کي ددریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تیر شوی وی،هغه په ارادي توګه غوښتل د ملتان څخه په څنګ ولاړ شی ، ځکه هغه اندېښمن و چي هسې نه چي شیرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همایون روغ رمټ د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید .

شیرشاه سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلې و. هغه ان تر سرهنده پوري دهمایون لښکري تعقیب کړې ، خواص خان ته شیرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمایون په تعقیب پسې دې ولاړشي خوپر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاه سوری غوښتل په دې ترتیب همایون د سلطنت څخه بیرون کړي تر څو په راتلونکي کي هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره یوځای پړاو وکړ.او دشیرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کیناست .

په دا بل اړخ کي (په ۱۵۴۰ زیږدیز کال د برسات په موسم کې) شیرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځای دحالاتو په اړه تفصیلی خبرونه ور لیږل. دهمدې خبرونو په اساس شیرشاه سوری دبیاس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامې ځایو باندې یرغلونه پیل کړل ، تر څنګ یې یو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه اوهغه ته یې حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځي او دهمایون په تعقیب پسې ولاړ شي. دهمدې قاصدانو په خوله یې خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول وروبښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه یو ناظم وټاکه. اوپخپله د خپل لښکر سره یو ځای دهمایون په تعقیب پسې ووت. خواص خان سرهند کې خپل یو ډیر نژدې ملګرې اودوست دهغه ځای د ناظم په توګه ټاکلې و .

په حقیقت کې شیرشاه سوری نه غوښتل دهمایون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون دهغه د لښکرا و ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ویریده چې هسې نه چې همایون سیند یا کشمیر ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هنډال اومرزا حیدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شیرشاه سوری دتعقیبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوې له مخې مغلو ته په سیند یا کشمیر کې دتم کیدو ټول امکانات له منځه تلل.

شیرشاه د همدې اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې د ستلج ددریاب څخه تیراو د لاهور په لور وخوزید. دبله اړخه خواص خان دسرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای په لاهورکې یو ځای شول ، هغوې دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستي یې د تیښتې په حال کې د همایون اودهغه دملګرو تعقیب پیل کړ. په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره یو ځای د مغلو دتعقیبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوې د چناب ددریاب غاړې ته ورسیدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همایون دخپلوورونو څخه جدا شوې دې ،شیرشاه سوری دخپل لښکر یوه برخه د ملتان په لور دمرزا هنډال اوناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله اوپه خپله یې د بهیرې په لور مخه کړه.

د بهیرې په لور شیرشاه سورې ډیر په احتیاط سره قدم واخست ، هغه ویریده چې هسې نه چې همایون د مالګې دغرونو څخه تیر او دکشمیر په لور مخه کړي ، شیرشاه سوری د بهیرې څخه خوشاب ته ورسید ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شیرشاه ته معلومه شوه چې همایون اوکامران یو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شیرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته يې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې يوځاې د جهلم ددرياب په غربي برخه کې د همايون د لښکرو تعقيب پسې ولاړ شي.

د شيرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډيره بيړه د همايون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، يوشمير تاريخپوهان دا هم ليکي چې خواص خان په همايون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خيالي ده ، دا دهغو تاريخپوهانو آند دې چې دشيرشاه سوری خلاف اودهمايون په حق کې يې ليکنې کړې دي، هغوې دهمايون په خاطر د تورونه سپين او د سپينو څخه تور جوړول. اوکه نه خواص خان دشيرشاه سوري هغه بهادر او ميړنې قومندان و چې دوه ځلې يې په چوسه او لګرام کې دهمايون د فوځونو جرړې راويستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه يې دوه ځلې شيرشاه سوري ته په همايون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمايون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتيا نه وه بلکه دا دشيرشاه سوری د اوسپنيز نظم اونظام يو ډول ثبوت و. شيرشاه سوری په لړې کيناستوسره هم ددې وړتيا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څير زړه ور ، نوميالي او جنګيدلي قومندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې.

همايون تر يوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره يوځاې هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سيمه ديوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاسو کې وه چې بخشولنګاه نوميده ، دا دلنګا دقبيلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همايون دې سيمې ته راورسيد نو بخشو لنګاه دهمايون سره ډير ښه سلوک وکړاوهمايون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمايون دا کار داسې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلي په تخت باندې ناست وی او خلکو ته اعزازونه او لقبونه ورښيې.

بخشولنګا په دې خاطر دهمايون سره مرسته نه وه کړې چې همايون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سيند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همايون څو ورځې دلته قيام وکړي اودهغې وروسته سيند ته ور ننوځي او د سيند ارغون حکمران ته زيان ور واړوي. د بخشو لنګا په سيمه کې د څو ورځو د قيام نه وروسته همايون د سيند شګلوړې زمکې ته ور ننوت . خواص خان دهمايون په تعقيب پسې روان و او ان د سيند تر غاړو پورې رسيدلي و . او د اچ څخه درويشت ميله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستليج درياب د پنجاب د نورو دريابونو سره يو ځاې کيږي ، دخپل لښکر سره يو ځاې تم شو ، ددې ځايه وروسته خواص خان ته دهمايون د تګ لاره نه وه معلوم. د بلې لورې همايون د خپل لښکر سره يو ځاې نيغ سرک پرې اينبې و او د جنوب شرق په لور ګرزيدلي و ،همايون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هندال او کاکا مراز ناصر سره يو ځاې (روړي) ته ورسيد ، هلته ورته د بهګر د کلا والي ښه او دميني ډک ښه راغلاست ووايه . مګر مغرور همايون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتيا باندې حساب کړ او سمدستي يې حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسليم کړي.

په دې توګه بهګر ته د ورننوتلو وروسته اوهملته په پاته کيدو سره همايون د خپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره يو ځاې د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسيد چې همايون دخپلو پاته شونو لښکرو سره يو ځاې (روهړي) ته رسيدلي دې نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شيرشاه سوری ته هم ور رسيدلي و ، په دې اساس شيرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره يو ځاې ملتان کې دخواص خان سره يو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قيام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سیدو په وخت کې یوه ورځ نیرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خیمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه په ډیره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه یادوم چې په څو تیرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او دیوه ځایه بل ته او دهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه یم چې تاته به دد ې پرلپسې سفر او ستړتیا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهیسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هیله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پریکړه څه ډول شوه ؟

نیرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه ،بیا یې په ډیر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورته په ډیره پټه توګه وویل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې ! هغه کار چې ته یې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تیاره یم ،که چیرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې یې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کیږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې ، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډیر ستر خطر او ګواښ متوجه کیږي. د نیرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې څه ډول ګواښ او خطرات ؟ نیرمل ورته یوځل بیا په ډیره پټه او راز سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو یاد ساته چې ، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تیر کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي ! ما ستا سره د ملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کیدو دمخه باید ته خپل دا سې یو پلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانیږم له دې ځایه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځاې ته ورسوی.

د نیرمل د چوپتیا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ویې ویل چې: نیرمل !تا خو زه ډیره وویرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل داهمیت وړ نه دي. ګوره نیرمل ! زه به په خواص خان باندې په یوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان اونه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سیمو کې اویا ددې سیمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. اوبیا به دهمغوې په کومک باندې خواص خان ته سزا ورکوم.بیا به تا هم له ځانه سره یو خوندي ځاې ته یوسم. دا سې ځاې ته چې هلته دشیرشاه سورې هیڅ جاسوس او یو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. دکملاوتي په دې خبرو باندې نیرمل خوشحاله شوه او ویې ویل چې: که چیرې ته همدا سې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډیر احسان کړې دې. د نیرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتی هم خوشحاله شوه او ویې ویل چې:

ګوره نیرمل !اوس چې تا پر ما باندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې یوې بلې دا سې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نیرمل هغې ته په ډیر غور سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده ؟ کملاوتي په ځواب کې ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او دیوې مسلمانې پیغلې په ځیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او د شهزادګۍ په ځیر هغه زما د روند مهارت ته ډیره په زړه پورې وه . مهارت په نوم ورکي توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان وګټه . بیا مهارت د زیارت دلنګر ځای ځخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو د هغې سره مینه کوله . بیا بدي دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم وررسید ، ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پای ته ورساوه . زما ورور پالامو د څو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځای یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ او د هغوی هغه متحده لښکر یې هم د نشت سره مخ کړ . او زما ورور یې هم له منځه یوړ . زه خو خواص خان د مهارت او پالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل دهرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما د دې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې :

نه ! ماته ستا د دې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډیره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورځخه یې وپوښتل چې : نیرمل ! ما اوریدلي دي چې تا هم اسلام قبول کړې دې . او ستا د خبرو ځخه هم همداسې ډاګیزیږي نیرمل ورته وویل چې : ته سهي خبره کوې . خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم . او په همدې باندې عمل کوم . د نیرمل د ځواب په اوریدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، د خپله ځایه راپورته شوه او وویې وویل چې :

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ما سره د یوځای کیدو هوکړه کړې ده ، نو زه خپل کار پیلوم . د همدې نن ورځې ځخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم . د هغوی خیمه به پاکوم او د هغوی د کالیو د پاکوالي خیال به ساتم . تر څنګ به یې د خیمې د هر څه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه د خواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم . کله چې دا خلک بیرته د دهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوري وګړي هملته را وبولم او د همغوی په کومک سره به د ګنګا او خواص خان کار پای ته ورسوم . د دې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې ځخه ووتله .

خواص خان او ګنګا دواړه میړه او ښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې . په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله . د هغې په کتلو سره ګنګا د خپل میړه د څنګ ځخه لږ څه اخوا شوه ، ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې : کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې د دروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ د ننه راځه ! کملاوتي کرار کرار د ننه راغله او د ګنګا تر مخه و دریده . ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ راځه دلته کینه . ایا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلي دي او یا بله کومه خبره ده چې داسې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډیر ادب سره وویل چې :

زه ستاسو د دواړو ځخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ . خواص خان په ډیر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورځخه یې وپوښتل چې : څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا ووایم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم . او بې کارۍ ځخه نوره تنګ ته راغلې یم . په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکي او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. د دې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تیر شي. کملاوتي دا خبرې په ډیره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې راویستلې

خواص خان غوښتل څه ووایې چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې د دې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خیمې ټول کار تر سره کوم او کله کله نیرمل هم له ما سره په دې کار کې مرسته کوي ، کملاوتي ورته بې له ځنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دمیړه خیمه ډیره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري ، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډیر کار نه شي کولې ، زه غواړم چې دهغې په ځاې ستاسې د دواړو دخیمې دپاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو دنیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم او دهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. د دې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا ترمخه خنډ نه شم ، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه او ویې ویل چې که چیرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه یم. او زه به دهمدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د څه کارونو په لړ کې د شیرشاه سورى دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځاې د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتي دخیمې په پاکوالي کې و نښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان او ګنګا خیمې ته راتله او دخیمې دپاکوالي خیال به یې ساته. هغه وتوانیده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د یوې میاشتې دقیام نه وروسته شیرشاه سورى په ډیرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګیر و. هغه له یوه اړخه دهمایون ، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه دهمایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و ، کامران چې په کابل کې و اودهمایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې دخپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډیر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي او په پنجاب او یا دهلي باندې یرغل راوړي. د ډیر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سورى دې پایلو ته ورسید چې دهغوې څخه دهر یو د شاته کولو له پاره به د وړاندې تګ پالیسي خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر یو چې هر چیرې دې هملته یې مصروف و ساتي اوپرې یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر څو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شی.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډیر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړي ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي او بیا به دشیرشاه سورى سره دمقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسیند د ارغون حکمران او په ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شیرشاه سورى څخه بدګمانه وو. او د سیند د ارغونونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیداې شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وې. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډېره اسانۍ سره پېښور ته راشي او دخپل متحده لښکر سره يوځاې شي . ددې نه علاوه ځرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سورى پر خلاف دخپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت اوحالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره دمقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان اوپښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي اوپه دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي. شيرشاه سورى ددې ځخه هم ويريده چې کيدې شى مرزا حيدر هم دخپل لښکر سره يوځاې د کشمير ځخه را ووځي او دپنجاب ميدانو ته را ننوځي اودهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځي . نو په دې خاطر دهغه مخنيوى هم اړين دې . ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوې ځواک ځاې په ځاې کړي تر څو د مرزا حيدر د راتلو ځخه مخنيوي وکړاې شى .

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سورى په همدې خيالاتو کې اوښت را اوښت چې دملتان ځخه ورته يو ډېر بد خبر راورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سورى د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې . دې خبرې شير شاه سورى په ډېره ويره کې واچاوه . هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سورى ملګرتيا پرېږدي اوبيرته دسلطان محمود سره يو ځاې شى . اوپه دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سورى دملتان ځخه خپل ځواکونه وخوځول اولاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې .

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سورى لمړى دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کارپيل کړ. تر څنګ يې د لاهور ځخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترځو دا سړک هم د ملتان ځخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک دسړک سره يو ځاې شى . ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سورى د کشمير په لور توجه وکړه . ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سورى د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو . په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو ځخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سورى ته د پنجاب په لر کې د کابل ځخه دکامران او د سيند ځخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات دکشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره دکامران دحملې ځخه خلاصون تر لاسه کيده خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده . ځکه چې د کشمير په غربي واديو کې اباد قومونه افغانان نه و . په هغوې کې ډيرکې يې جنجوعه ، ګکړ ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير ځخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و . په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډېر ګواښ متوجه و . په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړى د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سورى تر هر څه دمخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه . دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال ځخه تيريږي . د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډیر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوې کولې شو چې د کشمیر له لورې دحمله کونکو سر ه ملګرتیا وکړي اوډشیرشاه سورى له پاره کړاونه را پیدا کړي. نو په دې خاطر دکشمیر له لورې د خپل ځان دخوندی کولو په خاطر شیرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پریکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپیلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارین) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دمیدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسیدو ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقیقت کې د شورش نه ډک یو نیم واکه مسلط حکومت و ،چې ددهلي حکومت یې په لور هیڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوې پخوا د خوشاب په سیمه کې د سیند دبلې غاړې اوسیدونکې و. چې دوې دپخوانیو داړه مارانو څخه ګڼل کیدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روایتي مشر (راې سال) سره ترله، وروسته بیا د کوکهرانو یوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوې دهمدې ځایه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبایلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پیل کړې اوخپل ځانونه یې مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنیو سیمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه یاد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځیدل او د ککهرو سیمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په اباد و نورو قبایلو باندې خپله ولکه وغځوله . خو یو شمیر راجپوتان د قبایلو په څیر په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د یوچې او سهینن قبایلو پورې اړوند وو. توپیر یې یوا ځې په دې کې و چې په جدا جدا غرنیو سیمو کې د اوسیدو په اساس په هغوې کې دبرهمني تهذیب تبلیغ و نه کړاې شو، بلکه په هغوې کې همغه پخوانې نامانوسه وحشیانه سلوک او عجیب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبایلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د دیارلسمې پیړۍ څخه مخته په دې سیمه کې د ککهرو او جنجوعه قبیلو تر منځه ډیر وینه تویونکې جنګونه شوي و چې موخې یې په دې سیمې باندې د خپلو ولکو قایمول وو. کله کله به ددهلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سیمو ته ور لیږل خو هغوې نه غوښتل چې په دې سیمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل یې ددې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سیموکې سیاسي بدلون راته. بیا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به یې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به یې دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزیدنو بابر خپله پالیسي بدله کړه. دشیرشاه سورى تر وخته پورې ککهر په یوه ډول د مغلو سره را نښتې وو. په دې خاطر شیرشاه سورى د خپل سیاسې دریځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپیلید و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهمیت درلود چې د یونانیانو ، یوچي ، غزنی ، او غورې حمله کونکو څخه نیولې تر بابر اوشیرشاه سورې پورې هیڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پریوستلې. ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکې هر يو لښکر ددې سيمې څخه خپل لښکر د پنجاب مرکز ته دا سې راوړلای شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې د چا غوږ هم ونږږيږي. همدا علت و چې شيرشاه سوری د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطرتر هر څه لمړی دې غرنيو لړيو ته توجه وکړه .

شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې دلاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنيو لړيو لورې ته يې خپل لښکر و غځاوه . خو دې غرنيو لړی ته د ورسيدو مخکې يې خپل فوځ ته پړاو ورکړ ،بيا يې د ککهر سردارانو ته قاصد ور وليږه اوهغوې يې خپل ځان ته را وبلل. دککهر سرداران ډير سرکشه ، ډير جنګجويه ، او ډير زړه وروو . هغوې د شيرشاه دربار ته د راتلو څخه ډډه وکړه. اوهغه قاصد چې شيرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو يې شيرشاه سوری ته څو غشي ، او زمري دوه بچيان ور وليږل.

دککهروددې ځواب څخه شيرشاه سوري دا و پتييله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دي اوددې پر خلاف د سرکشی اوبغاوت له پاره يې ملا تړلې ده . شيرشاه سوري جنجوعه پری اينبي وو او تر ټولو لمړی يې دککهرو سره اړيکي ټينګ کړې و ځکه هغه پوهيده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي . ککهر په بنستيزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شير شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را يوځاې کړي ، تر څو د ککهرو او مغلو تر منځ اړيکې پريکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نوشيرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځی يرغل له پاره ځان تيار کړ.

شيرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه . دهغوې سرداران يې خپل ځآن ته را وبلل . هغوې هم په پوره خوشحالی سره د شيرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف يې دشيرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود.د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شيرشاه سوری يو لښکر تيار کړ اوددې لښکر قوماندان يې هيبت خان نيازې و ټاکه . بيا شيرشاه سوري هيبت خان نيازي دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره يوځاې دمالګې دغې غرنيو لړيو ته وليږه تر څو دهغه ځايه په ککهرو باندې يرغل يوسي او هغوې وځپوي ، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شيرشاه سوری له پاره د سر درد را پيدا نه کړي.

کله چې هيبت خان نيا زی دخپل لښکرسره يو ځاې د مالګې د غرونو دې لړی ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نودا سې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځايو ته تللې دي . اوپه کوم مناسب وخت کې به يرغل کوي. هيبت خان نيازی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهيده اومخته ولاړ. کله چې هغه په يوې پراخه وادی کې ورننوت نو دغرنيو لړيو څخه پرې وينه تويونکو او جنګی ککهرو داسې يرغل راوست چې دهغې څخه يې شپه او ورځ هيره کړه.

اوس نو هيبت خان نيازي د عجيبو حالاتو سره مخ و . ځکه ککهر د غرنيو سيمو څخه پرې د مرداري خوړونکي حيواناتو او ټپوسانو په څير را توې شوي و او دهيبت خان فوځ يې د يرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر دسيلاب د توپان په څير دهرې لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هيبت خان په لښکرو را پريوتل او دوې يې په وينو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هيبت ، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و . هيبت خان هم دشيرشاه سوري يو تجربه لرونکي او ميړنې سالار و . هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې دا سې وبريښيد لکه په تيارو کې چې د رڼا څرک را څرګنديږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لړه وخته پورې هیبت خان د ککهړو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یې کوله او بیا یې په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیازي ته ډېر ژر دا روښانه شوه چې د ککهړو سره د هغوي په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهړ په ډېره بېړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږي.

هیبت خان د ککهړو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنګ میدان یې پرې ښود او وتښتید. کله چې هیبت خان نیازي د خپلو پاته شوو لښکرو سره د شیرشاه سوری دربار ته ورسید نو شیرشاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډېر زیات خواشیني شو، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یې پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهړو د مقابلې له پاره ور استوي، د خواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډېر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یې هیبت خان نیازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهړو تر سیمو پورې د خواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یوبل سالار جلال الدین جالو هم د خواص خان تر قومندې لاندې ولیږه او په دې توګه خواص خان، هیبت خان نیازی، او جلال الدین جالو ټول د ککهړو د ځپولو له پاره د مالګې د غرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوي دواړو ته یې حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړ شي چې څو ورځې تر مخه د ککهړو او هیبت خان نیازي تر منځ په کې جنګ شوې و، خواص خان هغوي ته دا هم ویلي و چې د ورځې له مخې دې سفر وکړي او د شپې له مخې دې په یوه ځاې کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي، او د خپل پړاو د خوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړی. خواص خان د هغوي پسې وروسته روان شو هغه به یوازې د شپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاي کې کیناسته. په دې توګه هغه د هیبت خان نیازي سره یو ځاې د جنګ هغه ډګر ته ور نژدې شو چې څور ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څور ورځې تر مخه په کې د ککهړو د قبیلې سره جنګیدلي و، نو ککهړ یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل اود هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه دوړو لیوانو په ځیر را پریوتل.

د ککهړو دا حمله هم ډېره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو د خواص خان د لارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و، تر ډېره وخته پورې هغوي د ککهړو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان د خپل غرنې پټنځاې څخه لکه د زمري په څیر په ککهړو باندې راپریوت او د تورتوپان او سختې سیلی په څیر د ککهړو جنګیالي تر حملې لاندې راوستل.

د خپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یې د ککهړو د جنګیالیو حالت د خرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهړو په خلاف د شا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوي دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یې پیل وکړ. اود خواص خان په څیر د ککهړو په مخکینو لیکو باندې ځپوونکې ګذارونه پیل کړل. ددې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې د ککهړو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یې په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهړو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تیښته پیل وکړ او هر یوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځایو ته ورسوي. تر لږ ه وخته پورې د ککهړو عامه وژنه روانه وه، دهغوی د لښکرو ډیره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو په لاسو د تیغه تیر شوي وو. په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه یواځې دککهړو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوی لښکر یو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک یې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهړو ماتې وخوړه او و تښتیدل بیا خواص خان بیرته دخپل پړاو په لور روان شو، پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شیرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسیدلی و، نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې پړاو ته ورسید نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږیدل. شیرشاه سورې دخواص خان څخه په ډیره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شیرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خیمې ته ولاړ نو ویې کتل چې هلته ښکلې اوښایسته کملاوتي د خیمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخیمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار یې پریښود او په یوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بیا ورته ګنګا په ډیره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وویل چې خواص خانه، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنیو لړیو د ککهړیو سره دمقابلې دبریالیتوب په اړه مبارکي وایم. دغو غرنیو ککهړو خپل ځآنونه نه تسخیریدونکې ګڼل او په ځانګړې توګه یې کله چې هیبت خان نیازي ته ماتې ورکړه نو حوصلی یې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوی ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګیزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مینې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته یې وویل چې: زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وایم. ته یقینا دهغو ځوانانو څخه یې چې په تیارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهیږې. خواص خان په ډیر دقت سره د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هیڅ نه یم، دغه زما ټولې بریاوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار، زما مالک، نصرت کونکې او ملاتړې دي. بیا هم تا چې زما له پاره د ستاینې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا یوځل بیا وویل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسیدلی و خو زه پوهیدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشیرشاه سوري سره کینې. دخیمې د پاکوالي کار پای ته رسیدلی دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ایښې ده، لمړی ډوډۍ وخوره بیا به په تفصیل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وویل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره یوځاې کیني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړاندیز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې یو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بیا دواړو یوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډیره خوشحاله ماحول کې یې سره یو ځاې ډوډۍ وخوړه.

دمالګې دکانونو په غرنیو سیمو کې دککهړو د ماتې وروسته شیرشاه سوری د جنجوعه قبیلې خلک ښه و نا زول، دهغوی په قوت اوځواک کې یې ډیرښت راوست تر څو هغوی په راتلونکې ورځو کې د شیرشاه سوری ملاتړې واوسي اودمالګې د غرنیو لړیو په لمنو کې ککهړو ته یوځل بیا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. ددې کار د تر سره کولو وروسته شیرشاه سوری دخوشاب او بهیرې په لور متوجه شو تر څو دا سیمې هم په خپل خوا کې ودروي. اوپه راتلونکو ورځو کې ددې دلښکرو له پاره خوندي ځایونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهيړې کې ډوډي بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ د هغې سيمې حکمرانان وو. شيرشاه سوري نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي ، ځکه چې ددې ويره وه چې هغه خلک به بيا د هغه مخالفت کې ودرېږي اويو ستر لښکر به جوړ اود شيرشاه سوري په مقابل کې به و جنګيږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان ، اسماعيل خان او غازي خان د همايون د تعقيبولو په لاره کې نه يوازې دخواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شيرشاه سوري د خوشاب سيمې ته راغې نو هغوي د شيرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او دخپل تعاون او ملاتړ ډاډ يې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نيولې ان د بهيړې د غرنيو سيمو پورې خپاره پراته و. چې سردار يې اسماعيل خان بلوچ نوميده. شيرشاه سوري په دې پوهيده چې ددوې پرته په دې سيمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شيرشاه سوري اسماعيل خان بلوچ هم دخپل فوځ په نوم ليک کې شامل کړ. او هغه ته يې هم د شاهي فوځ په څير د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچياني ژوند درلود. بيا وروسته په دې سيمه کې اباد شول ، په هغو ورځو کې چې تيمور لنګ په هندوستان باندې يرغل راوست نو د هغه د بيرته ستنيدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پيړۍ د بلوچو ډوډا او هوت قبايل د شمال څخه د سنيد ددرياب په غاړه غاړه د کوچيانو په څير ګرزيدل را ګرزيدل. د هغې وروسته بيا د اخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سليمان دغرونو دلړۍ جنوبي لورې ته پرته ده. ددې کوچې ډوله بلوچو د اباديو په کتلو سره نور بلوچان هم په حرکت راغلل او هغوي هم په پنجاب کې اباد شول. دنمونې په توګه د بلوچو د رند قبيله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ويرې څخه د چناب راوي او ستيج په درو کې اباد شول ، ددې رند قبيلې دخلکو دنده په کرايه عسکري کول و ، تر څنګ يې په ازادانه توګه غلا او لوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې د ډوډ او هوت د قبيلو پورې تړلي وو ، هم د وطن او ځاې ځيګې د لټون په خاطر د جهلم او سيند دواديانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته ميشته شول. دلته په دې سيمو کې مخته پښتانه هم اباد وو . په دې خاطر د بلوچو او پښتنو ترمنځ ټکر لازمي ګرزيده .د بابر نه وروسته شيرشاه سوري او د هغه نه مخته همايون او د هغه ورور کامران مرزا په دې سيمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دې. هغوي به د پښتنو او بلوچو د خپل منځي تربګنيو څخه ګټه پورته کوله او په خپله به يې ارام حکومت کاوه. په دې سيمې کې د کامران بريا ليتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خو شيرشاه سوري دا پاليسې ترک کړه او د پښتنو او بلوچو ترمنځ يې يووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تيرو وختو کې يې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سيمې شيرشاه سوري د بلوچو څخه بيرته واخستې او پښتنو ته يې تسليم کړې ،خو بلوچانو ته يې د هغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنيو لړيو د ننه نا او ګرجهک په نامه سيمې ورکړې. د جهلم په شمالي پولو کې دغه دواړه سيمې د جنګي موقعيت له نظره ډيرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شيرشاه سوري دا سيمې د بلوچو سردار اسماعيل خان ته ورحواله کړې وې. په دې توګه د بهيړې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سيمو کې هم اباد شول. شيرشاه سوري هم هڅه وکړه چې هغوي ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټينګښت له پاره شيرشاه سوري دا دويمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې دخپل حکومت د ټينګښت له پاره دريمه مرحله پيلوله.

دشيرشاه سوري دريمه مرحله په کشمير پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمير کې د همايون سپه سالار مرزا حيدر د خپل لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او هغه ددې توان درلود چې په يوه مناسب وخت کې د هغه ځايه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاې د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې یې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې دقیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې و نیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره دمینې او خلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوې ته یې مالي کومک هم ورکړ او هغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي.

دشیرشاه سوری دا سیاسي حکمت ډیر ګټور ثابت شو.ځکه د چک قبایل د مرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول او دهغه سره یې د جنګونو لړۍ پیل کړه. کله چې د چک قبایل او مرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ وواژه او یو چک سردار غازي خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري دبنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ،یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې همدلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازی یې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي . په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي.ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پرې ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یو اځنې سالار او دشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه . شیرشاه سوری ته تر اوسه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللي همایون څخه ګواښ احساسیده نو په دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکي په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي او هغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي . په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس څنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله. کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل او بیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور او دقت سره وکتل او بیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې او په دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه څه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایې. ګوره ! ریښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دې راته وويلې نوله يوه اړخه به دخپل ضمير او ا ز تر پښو لاندې کړې او د بله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه گټه هم نه وي. او ستا دروا غ به تاته زيان ورسوي. د گنگا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه انديښمنه شانته شوه، خو ډير ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: گنگا خورې ! وپوښته، ته له ماڅخه څه پوښتل غواړې ؟گنگا ورته وويلې چې :

گوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا دشخصيت ځارنه کړې ده دهغې څخه ماته دا ډاگيزه شوې ده چې ته زما د ميړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دي چې دروا غ به نه وايې نوکه چيرې ته رښتيا وايې نو شونې ده چې زه به داسې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډير گټور ثابت شي. کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: گنگا خورې ! ښه دې و نه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چيرې زه دې پوښتنې ځواب په نفې کې ووايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو ووايم نو بيا به ستا گنهگاره و گرځم.

د کملاوتي ددې ځواب څخه گنگا ډيره خوشحاله شوه، بيا يې کملاوتي ته وويل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا ووايه، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، گنگا غوښتل لږ نور څه هم ووايي چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: گنگا خورې ! څرنگه چې تا له ماڅخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا ووايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا وويل اوس نو ددې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلوته تياره يم. گوره گنگا خورې ! ما دروا غ هم ويلې شول ، اودخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا وويل، ځکه دخواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه دهغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وگڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم.

گنگا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دي ډاگيزه کړي ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يوازې اويوازې ته حق لرې او له تا سره په دې حق کې هيڅوک نه شي را شريکيدې.

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو گنگا ترې يوځل بيا و پوښتل:

گوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه اودا به هم را ته په رښتيا سره کوې چې اوهغه دا چې ايا زما خاوند (ميړه) هم تاته کله په مينه کتلي دي ؟ چې دهغې له مخې ته داسې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لرې اويا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي. ددې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره وويل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په داسې توگه زما په لور نه دې کتلي ، گنگا ورته يو ځل بيا وويل چې :

گوره کملاوتي ! که زه ستا دمحبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا ووايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته وويل چې: زه دهغې وخته راهيسې چې له تا سره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر اودرنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به د منلو وړ وى. گنگا ورته وويل چې:که چيرې خبره همداسې وى ، نوبيا واوره چې: زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا دخواص خان سره واده کړم. اولکه څنگه چې زه دخواص خان ښځه يم همداسې به ته هم دخواص خان ښځه و گرځې. گوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهورد ښار د اوسيدونکو دحال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته راستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخري پريکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خيمې څخه بيرون ووتله او وتښتيده .

کملاوتي به يوه منډه خپلې خيمې ته ساه نيولې ورسيده ، په دې وخت کې هلته په خيمه کې نيرمل ځانته ناسته وه. دکملاوتي ساه لا تر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې . تر لږه وخته پورې ساه نيولې ودريده او په خندا نه او خوشحاله خوله يې نيرمل ته کتل . نيرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتی ته په غور سره کتله ، بيا يې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی ! ته ډيره ساه نيولې راغلې يې او مخ دې د خوشحاليو نه ډک دې ، را ته ووايه چې څه درپيښ شوي دي. کملاوتي په خندا خندا کې د نيرمل تر څنګ کيناسته او بيا يې ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! ستا خبره سهی ده . نن ربښتيا هم زه ډيره خوشحاله يم. ساه مې په دې خاطر نيولې ده چې په يوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه. ترڅو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تاته هم سمدستي ووايم. نيرمل په ډير غور سره کملاوتی ته وکتل او بيا يې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بيا يې په ډيره پټه توګه نيرمل ته وويل چې :

ګوره نيرمل ! دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سوری لښکر ته راغلې يم او ستا لمن مې ونيوله هغه کار اوس په ډيره بيړه خپل انجام ته رسيدونکې دې ، ګوره نيرمل ! نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ما څخه وپوښتل چې ايا زه خواص خان خوښوم. خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهيږې چې ګنګا څومره مهمه او ستره پريکړه وکړه. نيرمل په ډيره اند يښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وويل چې :

ګوره نيرمل : ګنګا پريکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څير د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي او سبا به ماته خپله اخري پريکړه اعلانوي ، هغې ماته وويل چې د تيرو څو اونيو راهيسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه دخواص خان سره مينه لرم . کله چې ما ورته هو وويلې نو بيا هغې دا ډول پريکړه وکړه. ګوره نيرمل: زه پوهيږم چې که چيرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بيا چې دکوم مشن له پاره زه راوتلې يم هغه به په ډيره اسانه توګه تر سره شي .

نيرمل ورته په حيرانتيا سره وويل چې : ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پريکړې په اړه و نه پوهيدم ،ته له يوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې اود بل اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې . کملاوتي ورته وويل چې : واوره نيرمل ! خواص خان خو به زه ووژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پريکړه کړې ده چې دخواص خان سره يوځاې دغه ګنګا هم له منځه يوسم ، ګوره نيرمل ! ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا او خواص خان دواړه له منځه يوسم خو دهغو ملګرو سره يوځاې چې زه بايد دا کار انجام کړم لا تر اوسه د لته نه دې را رسيدلي ،ګوره نيرمل ! په تيرو ورځو کې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خيمه کې ځانته ناست و او کله زه او خواص خان. ځکه چې دخواص خان خيمه په څو خونو باندې مشتمله ده . داسې فرصتونه هم راغلی چې زه به د خيمې په پاکوالي کې مصروفه وم او خواص خان به په بله خونه کې ځانته ويده و .اوکله به ګنګا هم ورسره ووه وه. که چيرې ما غوښتلي نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول. خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم. ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړيداې شوې ، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بيدار شوې واې او برعکس به يې زه له منځه وړې واې ،ځکه چې هغه خو يوځوان نارينه دې. د زور او ځواک خاوند دې اوزه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ځپيره هم نه شم زغملې ، هو ! که چيرې په دې وخت کې زما ملګري دلته موجود واى نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په ريښتونې توګه له منځه وړي واې.

ګوره نيرمل: داسې بريښې چې زما کار د اسان ځخه اسانتر شوې دې ، که چيرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تيار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندينه وګرځوي نو ددې ځخه داخرګند ه شوه چې زه به شپه او ورځ دخواص او ګنګا په خيمه کې اوسيږم. اوکله چې ګنګا او خواص خان ددهلي په لور کوچ وکړی نو زه به ددې ځايه د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم دخواص خان لښکر ته راشي ،دهغې وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نيرمل ورته وويل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه يوسې نو بيا د خواص خان سره واده ولې کوې ، دهغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت اوعفت په داو کې ږدې ، کملاوتی د لږ څه فکر وروسته ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! په دې کې د دوا د لږولو کومه خبره نه شته.اونه به ددې لارې زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډير ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهيږم چې دهغه سره واده کول به په خپل ذات کې يوه ځانګړې تجربه وي،بيا به دخواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړوژوند پاې ته ورسوم. نوکه چيرې خواص خان د ګنګا د وړانديز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ،دهمغې خيمې ته به منتقل شم ، نيرمل غوښتل په ځواب کې څه ووايي چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي دکار له پاره دخواص خان خيمې ته ورغل نو ويې کتل چې په خيمه کې خواص خان او ګنګا دواړه ميړه او ښځه ناست دي اوپه خپلومنځو کې خبرې اتر ې کوې ، دکملاوتي دکتلو سره سم ګنګا دخپله ځآيه پورته شوه اوپه خندانه خوله يې وويل چې: راځه کملاوتي زما ځنګ ته راشه ، مونږدواړو به ډيره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خيمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار يو ځاې تر سره کوو . ځکه چې د نن ځخه وروسته ته هم ددې خيمې مالکه ګرزيدلې يې. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تيره شپه اونن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړې اوهغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همدلته اوسيږې اودماښام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده ټولې چارې تر سره شی. اوله دې وروسته به ته هم زماپه څير دخواص خان دښځې په څير دلته اوپه همدې خيمې کې اوسيږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښايسته اوښکلې پيغله کملاوتي دخوشحاليو اورفاقتونو يوه نوې غوټۍ و ګرزيده. په دې وخت کې هغه د خواص خان په خيمه کې د محبت پيغام ليکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وريځو په څير د عروج په خيالاتو کې ډوبه وه. معلومه نه ده چې هغه به ترکومه وخته پورې په دې خيالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه يې د لاسه ونيوله اوپه خيمه کې يې دخپل ځان سره کينوله ،بيا ترماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتی يې د خواص خان په نکاح کې ورکړه.

۵۹

دپنجاب دپريښودلو وروسته شيرشاه سوری د غرنيو لړيو يوه سيمه غوره کړه. او هلته يې د يوې کلا په جوړولو پيل وکړ ، دا کلا د بهار درهتاس د کلا دويم انځور و .دا يې دومره قوې او نه تسخيريدونکې جوړه کړه چې نوم يې ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسیدو اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د مالي امورو له پاره ډیر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې یو کس (کتهري ډوډر مل) هم شامل و . شیرشاه سوری هغه د خپل ځانه سره نوکر کړ او د رهتاس د کلا جوړښت یې د هغه په څارنه کې پریښود.

د رهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کیږي ، دا کلا د جهلم څخه لس میله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځای کې پرته ده د کومه ځایه چې دغرنو لړۍ دکشمیر په لور ورځي . ددې کلا محیط دوه نیم میله واټن لري او دیوالونه یې دیرش فټه پلنوالي او اته دیرش فټه ستروالي لري ، دهغې ستره دروازه د شیرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دې.

د پنجاب څخه دکوچ کولو په وخت کې شیرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، دهندوستا د تاریخ دپیلامې څخه بنګال په سیاست ، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوره ګرزیدلې ده . ددې د پیچیدګیو چې څومره دهندوانو د وختو څخه کیږي په هماغه اندازه د منځنیو پیړیو د تاریخ څخه هم ډاګیزه کیږي .

دا کشمکش د اریایانو د راتګ سره سم پیل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړۍ د اریایانو دتهذیب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سیاسې ازادۍ د ساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وینو کې را نغاړلي او خپل برلاسي یې پرې ساتلې دې .

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذیب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه دې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه یې ناپاکه ، خود ماهیانو ځالې، او ددولت بې شمیره خزانو یې ، د جنوب ځان ځارونکې او د قسمت ازمیښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړې دي .

ریښتیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو ځل دلته قدم کیښود نو هغه به دهمدې ځای کیده . دهغوې له انده ددې ځای په خاورو کې په ریښتوني توګه جادو وو. هر څوک به چې یو ځل دلته راغې نو بیا به یې ددې خبرې د کولو څخه کرکه کوله چې بیرته دې ولاړشي او په بله کومه سیمه کې دې په داسې حال کې میشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او دګرمیو او یخنیو په تیرولو سره دې هره ورځ د نه زغمو وړ مشقت او مزدورې وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي او بغاوت جوړیده ،ددې ستر علت دا و چې دا ولایت د هندوستا ن دمرکز دهلي څخه نژدې زر میله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولایت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله. ددې ځای حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلي ترولکې لاندې اوسیدل نه خوښیدل. او تل به یې هڅه کوله چې ددهلي دغلامۍ کړۍ دخپل ښټ څخه وکاږي. دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولایت انتظام دې کوم عسکري سالارته وسپاري ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسایل نه و اوکه وو هم ډیر کم و چې ددهلي څخه ددومره لرې سیمې انتظام او څارنه دې وکړي.

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځای اوسیدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګاڼه. دهمغې د حکم تعمیل به یې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هیڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره منې او که نه. یا هغه وژل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خوکله به چې کوم نیک صوبدار دبنګال څخه لرې کړل شو نویواځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید اودبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ . ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړې و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکې ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري د مغلو سره د جنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والی په ځیر وټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې د هغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې دجنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستې و . پایلې داشوې چې دبنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتوني وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهی لقب نه و خپل کړې. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځای په ډیره بیړه دهغه د ځپلو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست ووایه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را څرګند او ه. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته درسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو اوسالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان .

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری هملته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې د پرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړی کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپریښودې اوپه هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار داو چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړای شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شیرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره یې یوه ډیره قوي بحري بیړۍ تیاره کړه. ترڅنګ یې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سیاسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کار یې دا وکړ چې په بنګال کې یې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودریا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. د همدې نظام د نشتوالي په اساس نه یوازې په بنګال کې سیمه ایز عصبیت ځواکمن کیده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړیدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کیده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بندیدل.

هغه لارې چې د مسافرینو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزیادښت په خاطر د تګ نه لویدلې وې اودا حال د شیرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شیرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې یوه لویه شاهراه جوړه کړه اوحکم یې وکړ چې ددهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلې د بنګال دکورني تجارت له پاره ډیره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونار ګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهمیت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت یې ډیر زیات اهمیت درلود. دغه ځای د شیرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډیر مهم ګڼل کیده.

سونارګاو د لکهیا او میګنا ددریابونو تر منځه د اوسني ډکې څخه نیغ په نیغه شپاړس میله واټن درلود. همدا علت و چې یو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره یوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه د همدې بندرګاه څخه د چین په لور تللې و. شیرشاه سوری چې د اټک څخه نیولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځاې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شیرشاه سوري د سرایونو په جوړولو او د کوهیانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرینو له پاره د تګ راتګ اسانتیاوې پیدا شي. همدا راز یې په لویو لویو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د بنګال د ولایت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولایت غربي پوله د کوسي ددریاب د غاړې په هغه ځای پورې رسیده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددریاب سره یو ځای کیده ، بیا دا لیکه د ګنګا څخه تیریده او د ګړهي د غربې څنډې څخه راتاویده اوجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تیریده او دبیربهوم او شیرګړه پورې رسیدله.

شمالي پوله یې د شیرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوټې شیرګړه پورې رسیدله ، شرق او جنوب شرق یې دکوسي دویالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولایت په چنګاوو کې پروت د ماتاموري ددریاب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولایت کې د اوسیدو په وخت کې د ترقۍ دکارونو تر څنګ شیرشاه سورې ددې ولایت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته یې دخپله اړخه یو باوري شخصیت د قاضي فضیلت تر نامه لاندې ددې ولایت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

و ټاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته راغې ،دهلی ته بې درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندی قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یې دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځای وځپوي او هغوی ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۶۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله. او د نیرمل تر څنګ کیناسته .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالی نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالی نڅا او په شونډو باندې ښایسته اوزږه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یې وویل چې:

نیرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسې یې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږی او دغه ټول کاره واړه کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل !لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغې او د خواص خان په نوم یې د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځای ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سمې کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دي. زما په آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځای کړي اود بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نیرمل ! ما همدا امیدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبیا یې وویل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې . کملاوتي ورته وویل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته ، دهغوې څخه یو چې دهغه ځای د مشرانو څخه دي اونرود سنګهه نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دي ، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپي وښوده اوبیا یې ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې : واوره نیرمل: زما دکاکا یو زوی دې چې مهاکوي نومیږی. زما د ورور دمړینې وروسته هغه دګنګا ددریاب په غاړه په یوه خوندي ځای کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څو کسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپای ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې ما یې پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوي والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږ دواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسیږي چې ته دخواص خان ښځه ګر زیدلې یې نو ایا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟دهغې په دې خبره کملاوتي یو ځل بیا وخندل او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! هیڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ښځه د بدلې د اخستلو له پاره دې لورې ته رالیږلم نو ماته یې نصیحت کړې و چې که چیرې د ښو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځې نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نوکله چې هغه ته دا خبر ورسیږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزیدلې یم نو هغه ته به په دې کار هیڅ اعتراض نه وي. تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره شوه بیا نیرمل په ډیره را زدانه توګه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسیدو سره به ته ماته ستا د پیژندګلوې نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نوکه چیرې هلته په لښکر کې زما او ستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر څخه و تښتیږم او د نرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سینه ورته وویل چې : دهلي ته د ورسیدو سره سم به زه تاته د هغه دکور ادرس درکړم. ته اندیښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هیڅ ګوته کینښوول شي . اوکه چیرې کله هم داسې وخت راشي نو بیا به هرو مرو ددې ځایه وځې او د نرود سنګهـ کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخیمې څخه ووتله او په بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای د دهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسیدو سره سم شیرشاه سوری سلا مشورې پیل کړې ، اوبیا دې پایلو ته ورسید چې اوس باید د دهلي څخه ووځې او دباغي ځواکونو پر خلاف تصفیوي عملیات پیل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفیې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سیمه ده چې په غربې برخو کې یې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې یې بندیل کنډ او ګوډ انه ، شمال ته یې د چنبل دریاب او جنوب ته یې د نرباد سیمه پرته ده . دمالوه منځنې میدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دریابونو په واسطه په برابره توګه سره ویشلې دي. ددې دریابونو نومونه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او دیدوا . ددې څلورو دریابونو ددې سیمې نوم مالوه دې . په پخوانیو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ویشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ورته ویل کیده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په نومو یادیدلې.

دپخوانۍ زمانې څخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاریخ اوتمدن باندې ډیر ستر اغیز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځای مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د یوې کړۍ کار ورکوي .که چیرې دتاریخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت یوه برخه نه وې ګرزیدلې نو دپخوانیو او منځنیو پیړیو په تاریخي کې به د تنوع په ځای یو شانته والي راپیدا کیده . اودا یوه تاریخي پیښه ده چې هغه وخت چې پایلې پتر ، قنوج اویا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نو هغه حکومت ته یې هندوستاني حکومت نه وایه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذیب او تمدن په ډګر کې کوم امتیا زور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړۍ درجه درلوده. دا هغه سیمه ده چې د تاریخ ستر ستر ویاړلې یې زیږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتیه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سیمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسیدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځاې راجپوتانو تردوو پيړيو پورې دغيرملکې حمله کونکو په ډيره ميړانه مقابله کړې او په زړه ورتيا سره يې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سيمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بيا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سيمه چې اوس ورته مالوه ويل کيږي دملو دقوم سکونت ځاې و . ملو قوم په دوو برخو ويشل شوې يوه ته يې ملو وايه اوبل ته يې مانجو. ويل کيږي چې د سکندر اعظم د يرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبيلې د راوي ددرياب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاريخپوهان دا هم وايي چې دا خلک د سيند ددرياب دهغې غاړې څخه دسهوستان په سيمه کې د ديدک د قبايلو سره يو ځاې او سيدل . په څرګنده توګه مالو يو قوم و چې د زيات شمير قبيلو او قبايلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسيدل نو په دې اساس يې نوم د سنسکرت په ژبه مالو ياد کړل شو اودا سيمه دمالوهي په نامه ياده کړل شوه.

په پيل کې دا خلک په پنجاب کې اوسيدل اوس هم د ستلج ددرياب په جنوبې برخو کې دجټانو دوه ډلې پيدا کيږي . مالو او ماج د ستلج په شمالي برخو کې اوسيږي . نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون دا سې دې لکه دمختلفو شيانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شيان ولټول شي . په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ايښې دې نو هغه د هندوستانې قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارين دې ، يا يونانيان ، برهمن دې يا ترکان ، منګوليان دې يا تاتاريان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفراديت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هرڅومره هڅې يې چې کړې دې خو بيا هم په هندوستانې تهذيب کې مدغم شوې دي ، دشپږمې پيړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبيلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او ميواړ کې ابادې شوې ،په دا سې حال کې چې بيا وروسته دوې د مانجهراولې د غرونو په لور ولاړې. هلته يې په ميواړ کې ځانته خپل يو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبيلو تر منځه خپل منځ اړيکې داسې جوړ کړل شوې لکه دتاريخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو . هغوې ډير ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سيمه کې اباد شوې يو ځاې شول او خپل ځانته والې يې له منځه يوړ. په دې اساس دا ټوله سيمه دهغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجهـ څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بنديل کهنډ له لارې د کچواها خلک دې سيمې ته را ننوتل اوتر يوه وخته پورې به دلته اوسيدل ، په دې خاطر دغو سيمو ته يې بيا د کچوار نوم ورکړ. ددې دغه اوسنې نوم د کچهوراواسې د ورانيدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نوميده چې يو وخت يې په ګواليار کې حکومت کاوه.

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به يو ډول شربت جوړاوه چې دمرګ شربت به يې ورته وايه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه اوپه دې توګه به يې هغوې له منځه وړل. دې شربت ته يې په راجپوتې ژبه کې (کهينچ څکول) ويل ،په دې خاطر دارا جپوتان بيا د کهينچ په نامه يادېدل . دا راجپوتان بيا شرقي مالوه ته راغلل او هلته يې د هغه ځآې د پخوانيو اوسيدونکو سره نښتې پيل کړې اوهغوې يې د جنګونو په واسطه د خپلو ځايو څخه وشړل او دهغوې په ملکيتونو يې ولکې وکړې ، داې راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې . همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پاليسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګير په ډول پرېږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغیز لاندې و نیسي. ددې پایلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغلیو خلکو کهینچې راجپوتان په اقتصادي، سیاسي او نورو ساحو کې په ډېره زیاته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت یې دې خلکو ته (مرکهـ) ویلې. په پنځلسمه پیړۍ کې دا خلک د ګوالیار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بیا یې د سلطان ابراهیم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او ددهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې و ساتله. بیا د تور قوم خلک دجنوب په لور وخوزیدل او د راې سین د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې یې په چندریري او راې سین باندې ولکه وکړه او هلته یې خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاریخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کیږي. د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې د والی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کیښود. دهغې وروسته دهغه زوې سلطان هوتک غوري دخپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګوالیار او کالتي پورې و غځولې.

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې یو کس د مالوه د حکمران په څیر پاته شو، هغه یو منصف المزاجه او عادل حکمران و، دهغه دحکومت په څلور دیر ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاریخ د منځنیو پیړیو د تاریخ یو طلاې باب ګڼل کیږي. دهغه وروسته دهغه زوې عیاث الدین د مالوه حکمران شو، هغه تر یوه وخته پورې د خپل پلار په څیر حکومت کاوه خو وروسته بیا په عیاشۍ کې ورډوب شو، په عیاشۍ کې د ورپریوتو وروسته هغه ته یو اځې یو شوق را پیدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښایسته لونې به یې په زور خپل حرم ته راوړې. هغه خپلې شاهي دندې پریښودې وې او شپه او ورځ په حسن او ښایست کې ډوب و.

دهغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدین په تخت کیناست، دا هم یو شرابي او ظالم حکمران و. خو دخپل سلطنت چارې یې په ډېره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته دهغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپیدا شوې چې دهغوې څخه یې یوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کیناستو بریالیتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د میګني راې لقب ورکړ. میګني راې ډیر پوه، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهیت له اړخه ډیر کم تجربه و. په داسې حال کې چې دیوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډیر اړین ګڼل کیږي. پایلې یې دا شوې چې میګني راې دهغه څخه مسلمانان سرداران یو یو لرې کړ او له منځه یې یوړل او د خپل ځان څخه یې یو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. دبله اړخه میګني راې د میواړ د راجه رانا سانکا څخه دبسپنې غوښتنه وکړه. په پایلو کې یې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره یې بندي وساته، وروسته راناسانګا سلطان بیرته ازاد کړ او هغه ته یې د سلطنت په یوې خاصې سیمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سیمه یې په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت دغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زیات ډیرښت په هندوستاني سیاست کې ډیر خلل راپیدا کړ. تر لږې مودې مخته پورې د مالوې، میواړ او ګجرات درې واړه ریاستونه په خپل ځواک او پراختیا کې یو دبله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ يو ډول توازن اوبرابري موجوده وه اودخپل منځې شخړو په وخت کې به يې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډو ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسي بيرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا يووالې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتيده. ځکه چې دداسې يوه با اختياره رياست دومره پراخوالې او په بل رياست باندې دهغوې ولکه کول په طبيعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هوارول.

په دې خاطر راناسانګا د ميواړ د واکمنۍ په لوړتياو کې د سلطان لودهي د زماني لودهيانو ته پرلپسې ګواښ حسابيده. اودا ګواښ دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې راناسانګا ته ډيره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه يوړ.

خو ميواړ هم دمالوه د زوال نه وروسته په سيمه کې توازن ونه شو ساتلې، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې يرغل وکړ او په دې توګه يې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه. بهادرشاه د ځواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کينې لاره خپله کړه، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې راناسانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همايون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه يې له منځه يوړ.

دبهادرشاه د مړينې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سيمې ته دپخوانيو حکمرانانو د وراثينو څخه هيڅوک په لاس ورنغې اوپه دې توګه دمالوه ميدان بلکل صاف پاته شو، هيڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې يو کس ملوخان د حالاتو څخه سياسي ګټې پورته کړه، نوموړې په لمړيو کې د مالوه د خلجي حکمران غلام و اوبيا د سيمې امير وګزيد. هغه وخت چې د لږې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو، دګجرات دحکمران بهادرشاه دمړينې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب دمالوه په ډيرې برخې باندې حکمران وګرزيد.

په مالوه کې وروسته بيا يو بل ځواک هم راپيدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړيو کې په راې سين او چندريرې باندې ولکه وکړه اوددې وروسته يې ورځ په ورځ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو يو ځل بيا خپلې جارحانه حملې يو ځل بيا پيل کړې او په ډيره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې دمالوه هيڅ حکمران دهغه واکمنې له سترګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شيرشاه سورى په دهلى کې قيام کاوه اوبيا يې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړ نو هغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شيرشاه سوري له پاره ګواښ ګڼل کيده. دهغوې څخه يو ملوخان و چې د قادرخان لقب يې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و. اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شيرشاه سورى د دهلي څخه روان شوې و. هغه دخپل سفر په لمړې پړاو کې اګرې ته ورسيد. هلته په اګره کې دقيام په وخت کې ورته دخپل والى بهار شجاعت له اړخه يو ليک ورورسيد چې په هغې کې يې ليکلې و چې د ګواليار د کلا والي ابو القاسم چې دهمايون له اړخه ټاکل شوې و، دده سره سوله کړې ده. او دابو القاسم په مطابق کله چې شيرشاه سورى په خپله ګواليارته را ورسيږي نو دا کلا به شيرشاه سورى ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي ښخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوري دخواص خان په نامه يو قاصد ليږلې و او هغه ته يې حکم کړې و چې هغه دې د هلي په ځاې د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لوري شيرشاه سوري ته ليک ور رسيدلې و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې ښخه روان شو . لاهور ته يې بل قاصد ورو ليږه تر ښو خواص خان ته وو ايي چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې ښخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه د هغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شيرشاه سوری د شجاعت خان د پيغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته داګرې ښخه روان شو اوخپل فوځ ته يې حکم وکړ چې دګواليار دلارې دې دمالوې مرکزي ښار مانډو په لور ولاړ شي. داګرې ښخه دګواليار په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری د اناوه او بهينډ په لور کوچ کړې و . کابي ته د رسيد و سره سم د سمبل عسکري قوماندان د بلګران ښخه راتښتيدونکې اخري مغل سردار بيرم خان هم شيرشاه سوری ته ورحواله کړ. بيرم خان يې د شيرشاه سوری په وړاندې راوست. خو شيرشاه يې په اړه کومه پريکړه و نه کړه. او هغه هم د يوه بندي په خير دشيرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه.

په هر حال شيرشاه سوری د اګرې ښخه ګواليار ته ورسيد او د ګواليار مغل والي ابو القاسم د خپلې وعدې مطابق دکلا ولکه دشيرشاه سوری په لاسو کې ورکړه. ابوالقاسم چې دهمايون له اړخه د ګواليار والي ټاکل شوې و ، ديوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسايلو کمښت په اساس دشيرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبورشوی و. شيرشاه سوري ابو القاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې يې وساته. دهغه راتلونکې هم دبيرم خان په ښير تياره معلوميده. دشيرشاه سوري لښکر د ګواليار ښخه روان شو او دمالوې شمالې پولو ته ورسيد. په همدې وخت کې شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه خپل مخ بدل کړ او دشمال له لورې يې په مالوه باندې دحملې په ځاې د جنوب غرب په لور د ګاګرو په خوا ور وګرزيد. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسيد نو هغوې دخوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شيرشاه سوری دمالوه ښخه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شيرشاه سورې په جنګونو کې ډيره پراخه تجربه درلوده اوبيا هغه دا ټولې سيمې پخوا هم ليدلې کتلې وې. ګاګرو د مکندره نومې غرنيو لړيو اخري شرقي پوله باندې پرته سيمه ده. ددې غرنو ښخه نيولې دمالوه تر شرقی راجپوتانه سيمو پورې لاره سميږې په مالوه باندې ديرغل کولو له پاره چې شيرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه دهغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهيده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې دهغه اقا شيرشاه سوري دخپلو جنګې پلانونو په پټ ساتلو کې ډير ميړنې و .

په دې توګه د ګاګرو په غرنيو سيمو کې د ورننوتلو وروسته ، شيرشاه سوری تر هر څه دمخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره دمالوه ښخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه. ددې درې دولکې کولو ښخه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې دمالوه د ډيرې برخې حکمران قادرشاه ته دراجپوتانه يا بلې کومې لورې ښخه کومک را ونه رسيږي. او که ښوک د اړتياو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړې نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي.

بيا شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پورته ور وګرزيد. دا سيمه د ګاګرو ښخه يو سلو شل ميله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجين کې و چې د سارنګ پور ښخه يې جنوب غرب لورې نژدې سل ميله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجین څخه نه ورراوتلي چي شیرشاه سوری په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ویره کې شو اود خپل مرکز شهر ماندو به لور ولاړ. دا ښار د اجین څخه نژدې سل میله جنوب ته پروت دې. د شیرشاه سوری ددې ناڅاپی یرغل څخه هغه په ویره کې لویدلې و او له دې ځایه په تیښته وتلې و. که څه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګیدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشیرشاه سوري په څیر ددښمن دغلولو اویادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې وروغورزوي.

که چیرې په دې وخت کې قادرشاه دهمیت او میړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله یې کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلږه مقاومته وروسته دمالوه د کوچنیو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به دهغه ځاې سرداران او حاکمان یو لاس شوې او د یوه بیرغ ترسیوري لاندې به یې د شیرشاه سوري مقابله کړې واې، نو که چیرې دا سې یې کړې وای نو د شیرشاه سوری په شاتګ هم شوني و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شیرشاه سوری هملته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قیام وکړ چې هلته یې د یوه حمله کونکې په څیرنه بلکه د یوه قانوني حکمران په څیر حیثیت خپل کړ، تر سارنګ پور پورې د ورسیدو له پاره شیرشاه سوری نه د وینې یو څاڅکې توې کړ او نه یې خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه یې د رعایاو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه، اونه یې کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشیرشاه سوری په انسانیت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شیرشاه سوري په سارنګ پور کې قیام کاوه او د مالوه حکمران د اجین څخه خپل مرکز ماندو ته تښتیدلې و. په ماندو کې د اوسیدو په وخت کې دقادرشاه سفیر سیف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشیرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي اودهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفیر سیف خان دا مشوره ډیره غوره ښکاره شوه په دې خاطر یې څو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار ماندو څخه ووت او دبیرته اجین ته ورسید. دهمدې ځایه هغه سارنګ پور ته خپل یو سفیر و استاوه اود هغه په لاس یې خپل د اطاعت اوفرمانبرداری پیغام ولیږه. اوبیا دخپل همدې سفیر تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره یو ځاې سارنګ پورته ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره یو ځاې سارنګ پورته ورسید نوشیرشاه سوري یې ډیر ګرم استقبال وکړ، قادرشاه په ډیره ښه توګه د شیرشاه سوري سره خبرې وکړې او دکوم شرط پرته یې دمالوه ریاست دشیرشاه سوری په وړاندې کیښود. شیرشاه سوری د قادرشاه ددې رویې په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خیمه او نور قیمتي او ارزښتناک لوازمات ور وبښل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسید و سره سم شیرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور څخه دې پړاو پورته کړل شی او د اجین په لور دې کوچ وکړل شي. دشیرشاه سوری دحکم د اوریدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور څخه د اجین په لور وخوزید ، دا ډیر اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله یې درلودل. په دې سفر کې دشیر شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړیکې د ډیرو ښو دوستانو په څیر شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره یود بل په څنګ څنګ کې د اجین په لور روان وو. هغوې د خپلو لمړنیو انقلابي ژوندونو راز یو بل ته سره ووایه. ملوخان چې په قادرشاه باندې یې شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې يې دداسې فوځونو قوماندانې کړې وه چې دشيرشاه سوری ددې او سنې لښکر څخه، چې د اجين په لور روان و ، ډير زيات و. نو په دې خاطر هغه هم په ډير خوند خوند سره دشيرشاه سوری سره خپلې پخوانۍ قصې کولې اودخپلو پخوانيو تجربو په اړه يې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په دوران کې شيرشاه سوری اوقادرشاه يو دبل ډير ښه ملګري اودوستان و ګرزيدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشيرشاه سوري دفوځ د نظم و دسپلين څخه ډير اغيزمن شو، هغه په خپل ژوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شيرشاه سوری لښکر د ساعت په شميرلو سره سفر کوي، بيا مابنام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو څلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه يې چې د دښمن د حملې څخه ويره وي. اوبيا لوټمار او چور وچپاول په ځاې په خپلو خيمو کې ارام پاته کيږي.

د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په وخت کې، کله چې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو وکړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزيده را ګرزيده، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بيلچې په لاس زمکه کني او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه يو سپاهي ته وويل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شيرشاه سوری ډير زيات کار اخلي او ددوې حالت ډير خراب شوې دې، دشيرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوريدې او د هغه خبرې يې په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې. په همدې وخت کې دشيرشاه يو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

«مونږ ددې کار د کولو څخه ډير خوند اخلو. ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څير ډير محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوريدو سره ډير حيران شو. چې دشيرشاه سپاهيان ولې د هغه سره دومره زياته مينه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوې څخه ډير سخت کار اخلي.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفريح له پاره هيڅ ډول سازو سامان نه شته. ددې لښکر سره نه باندې و او نه نورڅه. نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې دهغوې په ژوندونو کې رنګيني را پيدا کړي. په هر صورت، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشيرشاه سوری اودهغه دلښکر څخه ډير اغيزمن شو. دمالوه حکمران شيرشاه ته په تسليميدو سره سياسي زهر څکلې و. ځکه شيرشاه سوري ته اوس حالات ډير نازکه تر سترګو کيدل. دمانډو په رياست باندې ولکه کول اوقادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول دهغه په سترګو کې يو کرکجنه او ذليله کار معلوميده. خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کرچار په کتلو سره هغه ته بيرته د مالوه درياست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کيده، ځکه په تيرو وختو کې همدا قادرشاه ډير زيات خطرناک ثابتيداې شو.

شيرشاه سوری ته دقادرشاه سره داوسيدو په وخت کې دا احساس را پيدا شوې و چې بې له شکه، قادرشاه يو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې ورتيا لري نو په دې خاطر هغه بايد لږ تر لږه د يوه ولايت والی و ټاکل شي. اجين ته د رسيدو سره سمدستي شيرشاه سوری تر ټولو لمړی دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه يې يو فرمان وليکه. اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شيرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځاې د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې د دوی څخه ډیر ځواکمن دی او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوی هم د شیرشاه سوری په لور راغلل . د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یې وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یې و مانه. شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یې د هغه جاګیر بیرته ورکړ.

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوی د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل اود خپل ځان سره یې ورته پناه ورکړه اوهغوي یې د اجین او سارنګ پور حاکمان وګرزول اود هغوی د وخت د تیرولو له پاره یې معقوله تنخوا وټاکله . هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې اوسیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت اوفرمانبرداری له پاره یې هڅې کولې اوشیرشاه سوری هم هغوی ته د هغوی ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته هم هغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځای د لکنهوتي حکمران و ټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری د دې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د څلورو خوا و څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتې و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خوبیا یې هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصو ن له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول . قادرشاه هملته په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان اونور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځای کې یې ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله . او حکم یې ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي اود هغوی د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتي په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یې د دې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې :

زه خو ستا د حکم اوپریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ما سره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ اوخپله کورنۍ او خپل خپلوان یې ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځای د ګجرات په لور تښتیدلی دی. او باغي شوی دی.

شیرشاه سوري د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یې حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ترلې دلته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نږدې سل میله واټن کې وي ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلی و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلی و . اوشوني وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلی وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو اوغټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و او دهغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لاتر اوسه په خپل ځای کې د روند ناست و. دهغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي او خپلې سیمې به د هغه دولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې د مالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل او خپل اطاعت یې څرګند کړ او د راې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ور ورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او د مالوه د مرکزي ښار رمانړه څخه را ووزي او د راې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې د هغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. او که چیرې مقابله وکړي نو ماتې به یې په برخه کیږي، غوره داده چې د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشي او د خپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین د راجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه د خپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي او د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر د هغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځای دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیمتي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوج

دشیرشاه سوري سره د یرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سوري هغه ته دهغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. د راجه مالدیو ځواک د شیرشاه سوري د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر د مالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خوبیا یې هم په راجپوتانه باندې دخپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې د مالوه حالات منظم کړل او هلته یې دخپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې دخپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته د راجپوتانه د رن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر نازکاوه. دا کلا د بوندي په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر څنګ دهمایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قوماندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه دمړینې وروسته د رنهتمبور حاکم عثمان خان دمالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا دخپل ځآن د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس دهغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او د کمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې وړ نه ګڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي. په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همداسې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوي عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و. هغوی ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې اوکلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولې.

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه. دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درلوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان داخستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځاې کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسر ه ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمدستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې: که چیرې همداسې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ. تر څو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو.

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه اوهغوې دواړو ته یی په خالې ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې: تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړي دي؟ دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې:

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهرداس دي. مونږ دلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو. هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل اوبیا ی ورته وویل چې: زما وررور مهاکویی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست؟ په دې وخت کې د ملوک چند په ځاې منوهرداس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا وررور مهاکویی مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو اوبیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ، کملاوتي لمړۍ ددروازې په لور وکتل اوبیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکوبی مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو تر څو مونږ له تاسره ووینو او د خواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرداس د دې خبرې سره کملاوتي ډیره زیاته خوشحاله شوه او بیا یې په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې د همدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کارکول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان تر ځنګ د هغه ښځه ګنګا او د هغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندۍ پرې نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما له رازه ، هر وخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډیر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ د دغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي د دې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه او بیا یې وویل چې: تاسو ډیر ښه کار کړې دې او په ډیر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما او خواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راځي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډیر ژر د خپل لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه د دې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان د دې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به د خواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او دهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ او په نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځه به یې یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ، ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم او دهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ ترلږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. تر څو دخواص نوم اخستونکې یو څوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یې وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دا دې چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوندې وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کید و درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې د دې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نو بیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه هملته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وی نو پوښتلې یې شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وويلې چې: مونږ دواړو ته هيڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګيزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځايه پورته شوه ، د اوسپنې يو صندوق يې پرانست ،په هغې کې دنقدو پيسو يوه کڅوړه وه ، را وايې خستله او ملوک چند ته يې ورکړه او ورته يې وويل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډيره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ ، اوس ولاړشئ اود اګرې په سراې کې و اوسيږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحويلۍ څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشيرشاه سورې په لاسو دماتې خوړلو وروسته همايون سيند ته راغې او بيا روهړي ته ورسيد ، د روهړي حاکم د سيند د حکمران شاه حسين تر لاس لاندې و ، همايون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته يې وويل چې د روهړې کلا هغه ته په واک کې ورکړي ،د شاه حسين دغه سالار په همايون باندې مهربانه شو اودهمايون د پيغام په ځواب کې يې د همدردۍ له لارې دهمايون فوځ ته په کشتيو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول ، ددې وروسته کله چې همايون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کيږي نو هغه خپل قاصد د سيند حاکم شاه حسين ته وليږه او هغه ته يې حکم وليږه چې سمدستي دې دهمايون په خدمت کې حاضر شي.

همايون هغه ته دا ګوابن هم کړې و چې که چيرې شاه حسين ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې يرغل وکړي ، دسيند حاکم د لرې څخه همايون ته خپل سلام را وليږه او په څو ورځو کې يې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمايون د لښکر له پاره راتلل ، له منځه يوړل. پايلې يې دا شوې چې دهمايون اود سيند د حکمران شاحسين تر منځ جنګ و نښت.

دهمايون سره نه توپخانه وه او نه بحري بيړۍ اوکشتۍ ، خوبيايي هم په خپل ځان د سيند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ ، دهمايون ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا ددرياب څخه تيرشوې و او د سيند غربي برخې لاړکانې ته رسيدلي و او هلته يې د پاتر په سيمه کې قيام کړې و ، هغوې ته دهمايون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شي او په سيهون دې حمله وکړي . خو دهمايون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هنډال او کاکايي ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمايون ملګرتيايي پريښوده او د تښتيدو په فکر کې شول. کله چې همايون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړې څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي اوبيا سيند فتحه کړي او په خپله ولکه کې يې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لورې ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هنډال تر منځ شکونه نور هم زيات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپيدا شوه اوهغه دا چې همايون د هنډال مرزا د استاد بابا دوست په يوې څوارلس کلنې لور حميدې باندې زړه بايلود. ددې پيښې له مخې دهمايون ټوله کورنۍ په يوه توپان کې راګيرشوه خو همايون د ډيرصبر او سکون نه کارو اخست او د حميده بانوسره يې نکاح وکړه اوهغه يې له ځانه سره روهړي ته راوړه ،دهمايون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هنډال ډير خفه شو ، په دې خاطر يې همايون پريښود اودخپلې برخې د لښکر سره يوځاې د قندهار په لور روان شو . په همدې وخت کې د همايون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزيد خو همايون په ډيره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را يوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبيا ولکې کولو وروسته دهغې دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همايون ډيره کلکه هيله درلوده چې ډير ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړې ، د ناصر مرزا سره د دې ژمنې وروسته پخپله همایون د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغی ،هغه خپل اړخ بدل کړ او د همایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل ورارہ سره لاره جدا کړي. نو نه یوازې د پادشاه په څیر به یې ومنې بلکه د هغه په نوم به خطبه هم وو ایی. ترڅنګ به یې خپله لور هم د هغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او د دې ځای د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

د دې خبرې په اوریدو سره د همایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه ترڅو همایون د دریابه تیر نه شي. هغه نه یوازې دا قدم واخست بلکه د دې نه اخوا یې د همایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. د دې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او د همایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې د هغې ټوله خزانه باروه اود هغه د ملګرو ښځې او کوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې د شیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس د همایون د لاسو څخه ووتل. د دې پیښې وروسته همایون د دوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوي شیان واخستل او روهړي ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه د خپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین د خوشحالولو له پاره ان په همایون د حملې کولو او د هغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و . د هغه د دې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې د هغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وي د دابر د دغه بدقسمت زوي همایون ترڅنګ د دریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ورولیږه اود هغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې د خپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځای مارواړ ته راشي. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون مارواړ ته را ننوځي نو د هغه سره به یو ځای هغه سیمې چې شیرشاه سوري ولکه کړي دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون تر اوسه پورې په تذبذب کې را ښتې و ،په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خو حمیده بانو چې د هغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون د هغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو د همغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یې د هغه دندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

د خپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شي او د خپلو ورونو مرزا هنډال او مرا زعسکري سره سوله وکړي، ځکه چې هغه ته د هغه د ورونو د بې وفایی سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې دهغوې په خلاف ددښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخيده ،خوهمايون ډيره ژر خپله دغه اراده بدله کړه اودهغې وروسته يې د شرق په لور ماروا ړ ته د راجه مالديو سيمې ته د سفر کولو پريکړه وکړه.

دروهړې څخه د وتلو وروسته همايون دخپلو ملګرو سره يو ځاې د جيسلمير په لور وخوزيد ، په دشتو اوبيابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکې توکو ذخيره پاې ته ورسيده، هغه بيچاره تر دې حده پورې ورسيد چې هم يې په خپله اوهم يې ملګرو د بير اوبيرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به يې.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالديو تر ټولو ځواکمن و. خوکله چې همايون د ډيرو ستونزو ګاللو وروسته جيسلمير ته ورسيد نو د مارواړ راجه مالديو ورسره بې وفايي وکړه او ديوه لښکر په راليږلو سره يې دهمايون مخه ونيوله. خو همايون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه يې په تيښته مجبور کړ. په دې توګه همايون دمالديو پولو ته ورسيد.

کله چې همايون د مالديو راليږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو را جه مالديو انديښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر يې وکړ چې اوس خو شيرشاه سوري په هندوستان کې ډير ځواکمن قوت ګرزيدلې دې اوداسې يو وخت هم راتلونکې دې چې شيرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوې اوبيا به مالديو باندې هم ګذار ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوې او ددې سيمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دمارواړ راجه مالديو دهمايون له ويرې دشيرشاه سوری سره د اړيکو د ټينګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همايون به ژوندې نيسي اوشيرشاه سوری ته به يې حواله کوي ترڅوددې لارې دشيرشاه سوری باور تر لاسه کړی.او بيا په راتلونکې کې شيرشاه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پريکړې وروسته دمارواړ راجه يو ستر لښکر ترتيب کړ تر څو په همايون باندې حمله وکړې او هغه ژوندې ونيسي اوشيرشاه سوری ته يې ډالۍ کړي. خو د همايون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملا زمينو کې يوداسې هم و چې يو وخت دهمايون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمايون په دغه بدحالۍ باندې ډيره خفه و نو په دې اساس يې د يوه ليک په ذريعه همايون ته پيغام وليږه اوهغه يې دمارواړ د راجه د بدنيتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبريدو سره سم همايون دجيسلمير څخه کوچ وکړ او په ډير ه بيړه يې عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جيسلمير څخه تر عمر کوټه پورې همايون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته يې دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د مارواړ د راجه د لښکرو دتعقيب څخه هم ويريده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنيوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته يو کوچنې لښکر ورکړ او تر شايي د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالديو لښکرې پرې حمله ونه کړاې شي. اوهمايون دخپل اهل وعيال او سامانونو سره يوځاې په خير و عافيت دخپل منزل په لور ورسيږي.

اتفاقا چې دهمايون دغه سردارانو دشپې په تياره کې خپله لاره هيره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو وې کتل چې يو لښکر هغوې تعقيبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کيد ې شي چې دا د مالديو دلښکر کومه برخه وي چې دهمايون د لښکرو پسې يې را استولې وي ، دهمايون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبير اوازونه پورته کړل اوپه هغوې يې حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشې وورول چې لمړۍ غشې د مالديو دلښکرو په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپريوت او له منځه ولاړ.دهغې اغيز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې د مالديو دغه لښکر بيرته شاته وتښتيد. هغوې ته داويره پيدا شوه چې د همايون سره ډير ستر لښکر دې او د هغه عسکرو پر هغوې باندې غشی ورولې دي اونور عسکر يې شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر يې په دې صحرا کې بيرته په تيښته پيل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره يوځاې دهمايون سره يوځاې شول او هغه ته يې دا ټوله قصه وکړه. همايون دخداې شکر ادا کړ چې دمالديو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تيښته تښتيدلي دي. ددې وروسته همايون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. ان تر دې چې ديوه کوهي تر څنګ يې خيمې ووهلې، په دې کوهي کې اوبه ډيرې کمې وې بيا هم همايون او د هغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څکلو ګذاره وکړه او شپه يې هملته تيره کړه.

بله ورځ يې بيا کوچ وکړ، تر درې منزلو پورې ورته اوبه پيدا نه شوې، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوي و. خو په څلورمه ورځ قافله بيا يوه کوهي ته ورسيده، داکوهي ډير ژور وه خو بيا هم دهمايون ملګري په حرکت راغلل او د کوهي څخه يې اوبه راويستلې خپل لښکريې پرې موړ کړ، په دې توګه همايون د ډيرو ستونزو سره مخ و. او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسيد. دعمر کوټ راجه دهمايون ډير ښه استقبال وکړ، همايون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره ميشت شو ، په همدې وخت کې دهمايون د نوې ناوې حميده بيګم د ګيډې څخه داکبر په نامه يو کوچنې راپيدا شو ، داکبر په پيداکيدو باندې همايون ډير زيات خوشحاله شو ، ددې وروسته يې دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اود هندوستان څخه را ووت او د سيستان سيمې ته ورداخل شو ، په سيستان کې په دې ورځوکې دايران دپادشاه طهماسپ له اړخه يو وګړې حکمران و ، هغه په ډيره ښه توګه دهمايون استقبال وکړ، بيا همايون دسيستان څخه هرات ته ورغې اوبيا يې د ايران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته يې پناه واخسته.

۲۵

ماښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حويلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبيلې ته يوړ ، يو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس يې ونيوه ،خواص خان هم دآس واګې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله ،خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي ، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسيده نو د ګيلو او شکوو نه ډک اواز سره يې وويل چې:

خواص خانه وروره ته چيرې تللې وې، زه خو د سهاره راهيسې ستا انتظار کوم. ته په هماغه تياره کې له دې ځايه وتلې وې نه دې ډوډۍ خوړلې وه او نه بيرته حويلۍ ته را ستون شوې ، نه دې خپل درک ښوولې و. زه خو تاته ډير زيات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسکري مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به هملته دشيرشاه سورې تر څنګ اوسې، بيا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښۍ دا خبره به درته وکړم. خواص خان اوما ته په ډير غور سره کتل اوبيا يې ورته وويل چې څه ډول خوشخبري؟ اوما ورته په خندا کې وويل چې: خواص خانه وروره ، الله درته زوې درکړې دې ،ګنګا د زوې مور ګرزيدلې ده. او هغه په ډيره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې څو ځله ستا په اړه پوښتلې دی او ډيره په انديښنه کې ده. د اوما ددې زيرې په اساس خواص خان هم ډير زيات خوشحاله شوې و او په يوه منډه يې خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه ، اوما يې هم ترشا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ویې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ یې یو ډیر ښکلې اوښایسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتي او نیرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې و لګیدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحالیو نڅا پیل کړه خپلې ښایسته شونډې یې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډیره بیړه سره ور مخته شو ، ګنګا ته په ورنژدې کیدو سره یې لمړی ګنګا په تندی ښکل کړه اوبیا یې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نږدې کړه اوپه ډیره راز دانه توګه یې ورته وویل چې : « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپیدا کیدو په خاطر مبارکي وایم » ، کې خونه ،ولې ولاړ یې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کیناست اوبیا یې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چیرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپیدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بیرته راستنیږې ، خوتا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو.

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشیرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې دیرغل له پاره تیاري نیول کیده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو غواړي پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زیات لښکر راټولوي ، نوپه دې خاطر شیرشاه سوری غواړي چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې یرغل وکړو ،اوس خو دا پریکړه وشوه چې په یوه اونۍ کې به لښکر ددې ځایه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شیرشاه سوری خو لا دمخه هغه لورې ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وویل چې اوس خو زما د کوچنې دپیدا کیدو هیله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپیدا کید و وروسته له دې ځایه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډیر زیات شکر اداکوم چې له دې ځایه زما دکوچ نه څو ورځې مخته یې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځایه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بیا یې دګنګا په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تیاره شې.ګنګا لږڅه فکر وکړ اوبیا یې په ډیره مینه ورته وویل چې :

ماخو اوس همدلته پریږده . له تاسره به کملاوتي ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځایو کې په خیمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو میاشتو شي نوبیا به له تاسره ګرزیدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوریدو سره خواص خان هغې ته په عجیبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډیر عجیبه ډول اغیز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په یوه درنګ سره ورته وویل چې : ګنګا سهي خبره کوې ، دکوچنې د پیداکیدونه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خیمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتیا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کیدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو میاشتو نه شی نوهغه ته په خیمه کې اوسیدل نه دي په کار . زه دګنګا ددې خیالاتوسره پوره پوره موافقه یم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به یوه ګړۍ هم غفلت نه کوم .

د کملا ددې ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بیا یې وویل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهیږم چې ته به زما په خدمت کې هیڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپریکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې همدلته اوسيږي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه . اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه . مونږ ټول به دلته يوځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونيرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان يې هملته راوست اوټولو يوځاې همدلته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سوری اوخواص خان دخپلو لښکروسره يوځاې داګرې ځخه د راجپوتانه په لور روان شول.

۲۲

راجپوتانه او ريګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سوری اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانګړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د ګجرات اوسيند په منځ کې خپره ده. دپخوا زمانې ځخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند ځخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل اوپه دې توګه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه . او يا به يې ددې ځاې دغه ريګستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بيګانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل.

ددې ريګستان ځخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنګه چې څوک د يوې وچې درې ځخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډيرزيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سيمې باندې خپله واکمني ټينګه کړي .

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريګستاني سيمې ځخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را تنوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل.

د راجپوتانه په ريګستان کې نه يواځې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکې کوچې ډوله کورنيځ هم د بلوچستان د ريګستان ځخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو ځخه راتللې. همدا علت دې چې دهمدې ريګستان په لمنو کې دهندی اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغير موندونکي وه. دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر ځو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنګي را پيدا شي.

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه. ددې ريګستان د ايرې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنګونو کې اخته و. که څه هم ددې ځاې اوسيدونکې دمهذبو نسلونو ځخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته رابنکل.

په راجپوتانه کې نه خو پوره باران کيږی او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي . ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځی ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنيو لړيو په نسبت دا ريګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريګستان په داخل کې ماروا ړ، بيکانر ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و. دا سيمې د لار لوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل اوخپل ژوند به يې پرې تيراوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم دهندوستا ن په تاریخ کې دې ریګستان ته ډیر زیات اهمیت ور په برخه شوې دې. دا ددې هیواد د ډیرو ښو جانبا زانو زانګو وه. ددې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاو خوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتي هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایي قبایل و. ددې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې اوسیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلی وو.

ددې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم دراجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د ګنګا ددریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې اوسیدل ،بیا دې خلکو دیوه ډیر خوندې ځاې په تکل کې اوسنې مارواړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا دراجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و.

د راټهورانو دا لیږد د دیارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و. دګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه. ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او دخپل سلطنت برخې ګرزولې و. بیا دغو ماتې خوړلو راجپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او دخوندي ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا ددریاب څخه راپورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول.

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره دیوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود. د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یوښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځاې دراټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یې پخپله همدا راوجود و.دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې ووت او په پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې دهغې نوم یې دخپل نوم سره وتاړه او د بیکانیر په نامه یې ونوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د مارواړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمدغې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی او پریکون و لکه څنګه چې دسروهي تورې پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریي تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږي چې د کوچنې والي په وخت کې د مارواړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضدی توب په اړه ډیر اندیښمن و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوایا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوی مالدیو د رانا سنګا د خالي ځای د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزوري پلار د رانا سنګا د ځای د ډکولو توان او وړتیا نه لری په دې خاطر یې غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي.

ویل کیږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سیمو د کتلو څخه یې خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه. د دې کار سره راوګاګا هملته و مړ. په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په ۱۵۱۳ کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست.

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوی وا و همایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلی و. په دې وخت کې مالدیو ته د خپل پلار له اړخه یوازې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې ، د دې تر څنګ د راټهور د قبیلې ځواکمن سردار د دې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و. خودوی په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکې وو. مالدیو لمړی د همدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ او د هغوی په سیمو یې ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې یې و غځولې. د دې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ. خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخې د خپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و. دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یې چې د خپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را ښښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي ، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه. په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د راناسانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تیار کړ.

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخې یې غوښتل چې په خپلو ګاونډی څلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میواړ ، بیکانیز ، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته د پراخوالې د ورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړی د جیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایی قوم حکمران و او حاکم یې د بهایی قوم راجه لون کرن و. چې د مالدیو همعصره و.

د بهایی قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و. او دوی په دې خبره باندې ویاړل چې هغوی د راجپوتانه د شرقي دروازو ښارونکې دي خو د وسایلو د کمښت او د خپلمنځې حسد او کینې په اساس د هغوی په شمالې او شرقي پولو باندې جودپور او بیکانیز غلبه پیدا کړې وه او د هغوی نظام یې تر خپل اغیز لاندې راوستې و.

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندی توګه د خپل لښکر سره راووت او د دې ریاست په ځینو سیمو یې ولکه وکړه. کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نو د خپل ځان او د خپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یې شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالديو داسې يو بد کرچاره اوعياش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره ديوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه يې ناپاکه کړه . پايلې يې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادې په دې خبره دهغه سره اړيکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزدا ګې امادې دمالديو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسيده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل ميړه سره تير کړ ، په هرصورت مالديو په جيسلمير باندې ولکه وکړه اودغه سيمه يې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالديو دميواړ په لور مخه کړه ، په دې رياست يې حمله وکړه، تر هر څه لمړی يې دد ې رياست دبهدا ارجن په سيمه ولکه وکړه اودهغې وروسته يې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهيم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې يې د ميواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هرځاې کې حملې وکړی او د ميواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې رياست په ولکه کولو کې ورته اسانتياوې را پيداشي . ددې تر څنګ هغه د ميواړ يو سردار راوجيت سينګ هم را مات کړ اودخپل ځان سره يې يو ځاې کړ ، دميواړ دهغې سيمې له پاره يې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جيت سنګ حاکم و ټاکه . هغه د راې جيت سنګ د لور « سروپ ديوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې موو ويل مالديو ډير بدکرداره او عياش انسان و . هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنۍ ته ورغې او هلته په خپلې کوچنۍ خينې (دښځې په خور) باندې مين شو ، اوخپل خسر راوجيت سنګ ته يې ګواښ و کړ چې يا لور ورته په خپله خوښه ورکړی اويا دا چې دکوره به يې په زور وکاږي.

راوې جيت سنګ د واده له پاره يو مياشت وخوت وغوښت ، په همد ې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلير ته د راجه اودهې سنګ ځاې ته ورسول اودهغه سره يې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جيت سنګ په دې توګه دمالديو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عياش مالديو د سرو سکروټو په څير و ګرزيد ،هغه د څلورو خواو څخه په ميواړ باندې حمله وکړه او رياست يې تر پښو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلير په راجه باندې هم يرغل وروست اود هغه څخه يې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نيوله. په دې توګه مالديو په ميواړ باندې خپله ولکه تکميله کړه

دميواړ نه وروسته مالديو د کچهوارد قبايلې رياست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبيلو څخه جوړه شوې وه چې ديوه نوم يې ناروکا او دبل نوم يې خانګروټ و . ددې دواړو قبيلو شميره د راټهورانو څخه ډيره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لويه برخه لکه سانبر اوشيخاوتي باندې مسلط وو. خو د کچوا په راجپوتانو کې دوفاداری دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه. ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه يوځاې کيدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې يې د تل له پاره ديوې زوړندې توري حيثيت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې و چې دبهادری دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه بايد کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شيرشاه سوری همايون ته ماته ورکړه اوبيا يې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالديو دشيرشاه سوری ددې مصروفيت او دهمايون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې يې يرغل راوست اودا سيمه يې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها د ریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو ګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړې و اوبیا د هغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راو اودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپابای د ګیډې څخه راو اوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز د کورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دځو ورځو دحکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، دهغه د مړینې په وخت کې دهغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د مړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسې مانسینګ ددې سیمه راجه و ټاکه ، د اودهی سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې وکړ چې ددې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث دهغه دراني د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوی دی.

دهغې ددې اعلان د څخه د سروهي نوې راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پیپیلي توګه د اودهي سینګ ښځه دخپل اته میاشتني زوي سره یو ځای ووژله. مان سنګ خو دوي ووژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې ددې وژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او دهمغې تر سیوري لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو ترړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکاکنور د راجه مالدیو زوي چندرسین ته واده کړه . په دې توګه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسټ اېښودې و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور د ریاست له پاره ځواکمن مټ ثابتیده . دوي به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله . خو ددې ټولو ښګڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځې نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یوازې دخپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواکې یې هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علي اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او دهغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری او خواص خان د مالدیو د راجه په خلاف د خپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، ددې بغاوتونو سر پورې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهي ځنګلونه اودهغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه دلاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې دهغه د ظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل.

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده . دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعي دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور څخه شو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځای کیده . په دې خاطر د لاهور او دهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې دهمدې لکهي ځنګل څخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیرې څخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې د ملتان ډوډانی بلوچو پر هغوې یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل او د فتح خان سره یو ځای شول او په قتل او لوټمار کې د هغه سره ورګډ شول . وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم د هغوې سره یو ځای شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځای شول او په پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړه کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره څخه ۷۵ میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران د دویمې پولې تر څنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و او په خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ او به دې توګه یې په پنجاب کې د لوټماری او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

ددې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور څخه فوځ واخست او په ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیموته ورورسید چې د دبلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته د هیبت خان نیازی د را رسیدو خبرور ورسید نو هغه دخپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځای و تبنتید. د سیند د دریاب څخه تیر شو او د سبي په لور وتیبنتید. هیبت خان نیازي د خپل لښکر سره مخته ولاړ او په پاکتین کې یې پړاو وکړ ، اوس نو د هیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټماری کې مصروف و . هیبت خان به پاکتین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ د خپل منځې یووالي څخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی د خپل لښکر سره یو ځای په پاکتین کې پړاو کړې دې نو وتبنتید اوپه یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ. هیبت خان نیازي ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځای و و ، هغوې هڅه وکړه چې د هیبت خان نیازی د لاسو څخه یوې لورې ته وتښتي ، خو د هیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل .

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ اوپه همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل او په بنجاب کې یې امن و امان راوست ، ددې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او درند بلوچو سردار چکران د ملتان دحاکم فتح خان ډوډاني په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نو په دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي ډیرې میړانې او بهادرۍ څرګندونه وکړه اوپه ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب څخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه او هغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجپوتانه راجه مالدیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری دخپل سالار خواص خان سره یو ځاې دیوه غښتلي لښکر سره دهغه په لور د حملې کولو له پاره را روان دې. نو هغه په دې خبر ډیر زیات اندیښمن شو خو هغه یوه ډول داډ هم درلود چې د هغه دخیال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شیرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دی لورې ته را ونه رسیږي، هغه به دخپل لښکر سره یو ځاې هلته ځاې په ځاې تم کیږي ترڅو ځانته خوراک او نور ضروري سامانونه ترلاسه کړي ،په دې وخت کې به مالدیو په هغوې باندې شپینۍ حملې پیل کړي او په دې توګه به هغوې بیرته تیښتې ته اړ کړي.

بیا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالدیو یو ډیر مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړۍ ملوخان ته یو ګړندې قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې یې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پیغام ولیږه چې شیرشاه سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چیرې هغه خپل لښکر بیرته منظم کړي اود ګجراته را ووځي اوپه مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شي لمړۍ دا چې مالدیو به د شیرشاه سوری دحملې څخه خوندي پاته شي اوبل دا چې په مالوه به ملوخان بیرته ولکه وکړي.

مالدیو همدا ډول یو پیغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ورولیږه. دا سړې دشیرشاه سوري سره سخت مخالف و اودهغه د ډیر ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته د مالوه س ره نژدې په سیوني کې دخپل لښکر سره یو ځاې اوسیده . او دشیرشاه سوری پر خلاف یې په یوه مناسب وخت کې دحملې کولو نیت درلود. را جه مالدیو ناصر خان هم د شیرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالدیو خپل دریم ګړندې قاصد د اریل دراجه بیربهان په لور ور ولیږه. د اریل راجه بیربهان همغه کس و چې په چوسه کې شیرشاه سوری همایون ته ماتې ورکړه اوبیا دهغه وروسته بیربهان همایون ته په خپل ځاې کې ځو اونۍ میلمستیا ورکړې وه. اوبیا یې همایون په ډیر درنښت سره دهغه ځایه رخصت کړې و. کله چې مالدیو دغو دریو لوریو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډیرې ښې پایلې تر لاسه شوې.

ناصرخان هملته په سیوني کې د شیرشاه سوري پرخلاف بغاوت وکړ او د مالوې په لور وخوزید . دبله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزید او دخپل ځان سره یې یو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او ددریمې لورې داریل راجه بیربهان هم متحرک شو اودمالوه د راجه به وینا یې په خبل شاو خوا کې دشیرشاه سوری په سیمو کې لوټمار او بغاوتونه پیل کړل.

کوم وخت چې شیرشاه سوري د راجپوتانه دپولو سره نژدې د خپل لښکرسره یوځاې پړاو وکړ او لښکرو خپلې خیمې و درولې نو شیرشاه سوری یوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډیره خوشحالۍ سره خپلې خیېمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان یې ډیر زیات خوشحاله او خندانه کړ. اودخپل غږ به پوره خوږلني سره یې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډیر زیات خوشحاله ښکارې. دهغې په دې خبره خواص خان وخندل او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله او سم. خو نن را ته ډیره خوشحالي تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوږو و یاړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ما ته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ما ته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي تر لاسه کیدې شي ، دخواص خان په دې خبره باندې دکملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښې را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تا ته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غبرګ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تا ته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو وارې خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. اوبیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تا سره یو ځاې یم. او ستا په څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. او که نه خداې خبر، چې اوس به مې چیرې او په کومو ځایو کې سر لګیده. او یا به مې وختي خپل ژوند پاې ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایي چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې دپیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت دراچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا را ته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خان ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه دانصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تا سره به خپل ژوند نیکبخت ګڼم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخیمې منځته یی له ځانه سره یوړ او هلته یی له ځانه کیناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایی چې خواص خان ددروازې په لور وکتل چې دشیرشاه سوری یو ساتونکې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په کتلو سره خواص خان لږ څه ځنګ ته شو اوکملاته یی وویل چې :

ګوره کملا ! د شیرشاه سوری یو ساتونکې دخیمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلومیږي چې شیرشاه سوری ورغوښتې یم . کملا ورته په ګیلې سره وویل چې : همدا اوس خو خیمې ته راغلې او اوس یی سمدستې بیرته ورغوښتې یی . دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوویی ویل چې : که چیرې دا ساتونکې ریښتای هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بیا خو به کومه ډیره مهمه خبره وي. چې شیرشاه سوری ما ورغواړي ،ګوره کملا ، ته په دې خبرو باندې اندیښنه مه کوه.

زه خو با اندیښنه کوم. ځکه زه وینم چې ته ټوله ورځ د خیمې څخه بیرون یی . یواځې دشپې له اړخه زما ځنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته یم اوستا لارې څارم. کملا ورته داخبرې په ډیره مینه وکړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووایی چې په همدې وخت کې هغه ساتونکې دروازې ته را ورسید اوخواص خان ته یی وویل چې : امیر خواص خانه ! اقا شیرشاه سوري دکوم مهم کار له پاره ورغوښتې یی. خواص خان په خندا شو او دکملا په لور په کتلو سره یی وویل چې : ګوره کملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شیرشاه سوری په لور ورځم او ډیر ژر به بیرته راستون شم. هغه دکملا دځواب د ترلاسه کولو پرته دهغه ځایه ووت اودشیرشاه سوري په لور ور روان شو .

کله چې خواص خان دشیرشاه سوری خیمې ته ورغې نو ویی کتل چې شیرشاه سوری په خیمه کې ځانته او په فکرونو کې ډوب ناست دې ، دخواص خان په کتلو سره هغه ته په خپل ځنګ کې د کیناستو اشاره وکړه . .خواص خا ن د شیرشاه سوری تر ځنګ کیناست، تر لږه وخته پورې په خیمه کې چپه چپتیاوه.ددې وروسته شیرشاه سوري په خبرو پیل وکړاو خواص خان ته یی وویل چې :

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وي چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالدیو باندې حمله وکړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډیر پریشانه کونکې خبر یی له ځانه سره راوړې دې . په دې وخت کې خواص خان دشیرشاه سوری لورې ته وکتل او ورته یی وویل چې: څه ډول خبر ؟ شیرشاه سوری ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالدیو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې . په دې خاطر هغه زمونږ د لښکر د ویشلو او بیا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ کړې دې ، هغه یو ډیره خطرناکه لوبه لوبولې ده . ګوره خواص خانه زویه ! په دې وخت کې مونږ دمخلفو لوریو څخه تر ګواښ لاندې یو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتیدلې و د یوه ستر لښکرسره یوځای غواړي پر مالوه حمله وکړي ، یو بل وګړې ناصر خان نومې هم یو ستر لښکر تیار کړې او هڅه کوي چې په سیوني کې بغاوت ته لاره همواره کړي. ددوي تر ځنګ د اریل راجه بیربهان ، چې یو وخت یی همایون ته زمونږ پر خلاف پناه ورکړې وه، هم دراجه مالدیو په اشارې سره زمونږ په سیمو د حملو کولو هڅه کوي اوغواړي هلته تباهي او بربادي رامنځته کړي.

دشیرشاه سوری په دې خبرو باندې خواص خان تر یوه وخته پورې خپل سر ټیټ کړې و او په فکر کې ډوب و .بیایی سر را پورته کړ او دشیرشاه سوری څخه یی وپوښتل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شيرشاه سوری په ډير غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته يې وويل چې: لمړی ته ووايه چې ستا رايه څه ده ؟ خواص خان يوځل بيا فکر وکړاو بيا يې وويل چې:

شيرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زما مشوره خوداده چې مونږ بايد اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کيدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالديو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپيدا کيدې شی نو که چيرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپيدا کيدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغيانو دځپولو له پاره کار وکړل شی او بيا په پوره ډاډ او اطمينان سره په راجپوتانه باندې يرغل وروړل شي اود راجه مالديو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شيرشاه سوری هم ډير خوښمن شو او وويې ويل چې:

خواص خانه زويه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړانديز بلکل زما د ارادې تمثيل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی بايد د باغيانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بيا دراجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زويه !د باغيانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې يو وړانديز دې اوزه هيلمن يم چې ته به زما په دې مشوره کې له ما سره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمد ستې وويل چې: وواېه اقا . په دې وخت کې شيرشاه سوری غوښتل دخپل وړانديز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته يې وويل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې يو بل وړانديز هم راځي ،خو په هغه وړانديز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته ديوې خبرې د ويلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته يې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن يو قوت له ياده ويستلې دې ،او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره ډير خطرناک ثابتيږي ، دهغه په دې خبره شيرشاه سوری متوجه شو او ورته يې وويل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمد ستی وويل چې:

درونده شيرشاه ! زما اشاره د چندريري او راې سين د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم دراجپوتانه راجه مالديو ناصرخان ، ملو خان او د اريل راجه بيربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشۍ له پاره يې تيار کړي دي نو ايا هغه به د چندريري او د راې سين د راجه پورن مل په لور پيغام نه وي ليږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وي تر لاسه کړې. زما محترمه شيرشاه ! د کومې اخري پريکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او داريل دراجه بيربهان په څير په چندريري او د راې سين دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شيرشاه سوري تر يوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بيا يې څه فکر وکړ اوخواص خان ته يې په ستايونکې سترګو وکتل او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! ستا آند سهی دې. هغه انديښنې چې تا ډاګيزه کړې هغه د يوه حقيقت په څير زمونږ مخته راتلاې شي. چندريرې اودراې سين راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بيربهان څخه هم ډير خطرناک ثابتيداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږدنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک اوسو بايد په چندريري او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي يې کړم هغه دا دې چې : هغه لښکر چې زمونږ د دواړو سره دې هغه په دوو برخو وويشئ، نيمايي به له تا سره وي او نيمايي به له ما سره. زه به د خپل لښکر سره په همدې ځای کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړی دی. او ته به د خپل لښکر سره د اريل د راجه بيربهان په لور کوچ وکړې او هغه به و ځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهيږې چې حاجي خان بيټنې او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره هملته په مالوه کې پړاو کړی دی ، زه غواړم چې حاجي خان بيټنې د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مخته ولاړ شي. په دې توګه به زه همدلته منتظر او سم. که چيرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالديو د ناصرخان ، ملوخان او يا بل کوم راجه سره د کومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به يې په لاره کې تم کړم. او د هغه سره به و جنګيږم او بيرته به يې په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه ! که ددې بغاوتو په دوران کې چندريری او د راې سين راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بيا به هم زه د مالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به د ټولو باغيانو د له منځه وړلو وروسته د خپل متحده لښکر سره يو ځای د راجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف يوه ستره حمله کوو.

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې : دروند ه شيرشاه ! هغه پلان چې تا جوړ کړی دی زه ور سره بلکل موافق يم. زه هيلمن يم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پروګرام ته اخري شکل ورکړو. شيرشاه سوری د خواص خان ددې وړانديز سره توافق وکړ. په همدې ورځ يې د مالوه په لور قاصد وليږه. د همدې قاصد په واسطه يې حاجي خان بيټنی ته د ملوخان په لاره کې د دريدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ. خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره يو ځای د راجه بيربهان د ځپلو له پاره د اريل په لور کوچ وکړ.

د شيرشاه سوری د حکم سره سم حاجي خان بيټنې او شجاعت خان دواړو دخپلو ځايو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل . ناصرخان د سيهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره يو ځای يې د نيلګړ په سيمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم د خپل لښکر سره نيلګړ ته و ورسيد او هملته يې خيمې ووهلې ، د شجاعت خان د وررسيدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پيل شو ، څرنګه چې ناصر خان لا د پخوا څخه د نيلګړ په سيمه کې ځای په ځای شوي و نو په دې خاطر يې عسکرو پوره ارام کړي و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسيد نو ناصرخان هغوې ارام ته پرې نښول او د توپانې ملخانو په څير يې پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شميره کمه وه، نو د شمير ددې زياتوالي په اساس ناصرخان هره شيبه او هره ګړۍ په شجاعت خان باندې فشار زياتوو. ان تردې چې د ماښام تياري راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې شجاعت خان او د هغه ملګرې لښکر له منځه يوسي او په دې توګه خپله بريا حتمي کړي ،

شجاعت خان د خپلو کمو ملګرو سره د ناصر خان ددې توپاني يرغل په مقابل کې کلک و دريد او په پوره ميړانه يې خپله دفاع کوله خو کله يې چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانيد چې مونږ شاته و تمبوی نو بيا يې دخپلې دفاع کار پرېښود او په جارحيت يې لاس پورې کړ او په دې توګه دهرې لورې يې د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، د ناصرخان ځواکونه يې دا سې بې وسې کړل چې هغوې د ځان د خلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . د بله اړخه د شجاعت خان حوصله او عزم ګړۍ په ګړۍ ځواکمن کيده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابيد و سره مخکيده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډير انديښمن شو اوخپله ماتې يې په سترګو کتله. بيا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکې تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتيا له پلوه بې نمونې وو. هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بيا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه يې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په يوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه يوه يې شجاعت خان په خپله توره په ځمکه کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه يې ورمات کړل. دريم عسکر هغه د ويښتانو څخه ونيوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته يوسي خوشجاعت خان هم په خپله ميړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و. سمدستې يې حرکت وکړ اوپه يوه ګذار سره يې ديوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان يې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګيدونکې عسکر هم دې لورې ته متوجه شوې و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکې هم له منځه يوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بيرغ چې دده د لاسو څخه پريوتې و بيرته راپورته کړ اوپه لاس کې يې ونيو. اودهغه لښکر يوځل بيا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پيل کړې.

د جنګ د لړې شپږې ددوام وروسته ناصر خان د شجاعت خان په مخکې ډيره بده ماتې وخوړه او دميدانه وتښتيد. په حقيقت کې ناصر خان اوملوخان يو دبل سره اتحاد کړې و ، او ددواړو تر منځه دا پريکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجي خان بيټنې په مقابل کې جنګيږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نريدا د جنوب څخه راځې اودناصرخان سره به يو ځای کيږي بيا به دواړه يو ځای د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږ ي او هغه ته به ماتې ورکوي. بيا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بيره وکړي نو ناصرخان دی يې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بيرته نه وی رايوځاي شوې.خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بيړه وکړه او سمدستي يې پرې حمله وکړه او بيا يې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد.

دشجاعت خان دغې زړه ورتيا او بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبيا يې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه ترلاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډير زيات اغيز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجي خان بيټنې پيغام ورته ترلاسه شو چې ملوخان (قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې يې حمله کړې ده. او کلابند کړې يې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجي خان بيټنې مرستې ته راو رسيږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بیټني دپیغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسې حال کې چې د خولې او ښټ زخمونه یې د وینو نه ډک و ، بیا یې هم د میړاني او بهادرۍ ښخه کار واخست او په یوه کجاوه کې سپور شو او سمدستي دخپل لښکر سره یو ځای د حاجي خان بیيټني مرستې ته ورورسید.

د بله اړخه د مالوه پخواني حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات ښخه راوتلې و د بنسواړه په لور راروان شوې و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سیمه ده ، ددې ځای په د ماهي ندي په څنډو څنډو ان تر راجین پورې لاره تللې ده. دا لاره دعامې لارې ښخه یوې خواته د ګجرات ښخه د دوهدر ترڅنګ مالوه ته رسیږي. ډیره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډیره کمه وه. ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هر څه دمخه د بنسواړه ښار دخپل لښکر له پاره مرکزي قرار ګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پیل کړ او پوره نوي ځوانان یې په خپل لښکر کې را یو ځای کړل. تر څنګ یې د مشرانو په نومونو باندې د پیغامونو او لیکونو په لیږلو سره هغوې هم دخپل ځان ملګري کړل او په دې توګه یې په خپل ځواک کې پوره ډیرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسیدو په وخت کې د ملوخان ښخه یوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواړه ښخه وتلې وې او بیا جین یې ولکه کړې وې او بیا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسیدلې وې نو بیا به هغه د مالوه مرکزي ښار ماندوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به یې د اړیکو په پریکولو هم ولکه تر لاسه کړې وای. خو داسې بریښي چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډیره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لورې ته د حاجي خان بیټني کومک ته ورورسید.

په بنسواړه کې دخپلې طبعې په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان دهغه ځایه کوچ وکړ او د بهوپال د سیمې ښخه په تیریدو سره یې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ او بیا د جیګړ په لور شمال ته وخوزید.

دبله اړخه د شیرشاه سوری سالار حاجی خان بیټني هم د جیګړ په لور د نربدا د دریاب په غاړه کې دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و. ملوخان هم په پوره بیړه په خپله مخکې هر څه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د دریاب په غاړه د جیګړ په سیمه کې د حاجي خان بیټني د ځواکونو مخې ته ورورسید.

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بیټني دهغه په مقابله کې ځانته ولاړ دې ، او هلته د شیرشاه سوری او خواص خان درک خرک نه شته ، تر څنګ یې د حاجي خان بیټني سره لښکر د ملوخان د لښکر ښخه څو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زیاته شوه ، او د حاجي خان بیټني دلښکرو تر مخه د رسیدو سره سم یې پرته له ځنډه په حاجي خان بیټني باندې یرغل وروست.

حاجي خان بیټني هم د شیرشاه سوری د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب او ضرب دټولو هنرونو ښخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر یې د ملوخان په خیر هم خپله حمله وکړه او په پوره ځواک سره یې د ملوخان په فوځونو باندې دهرې لورې ګذارونه پیل کړل. خو د ملوخان حمله دومره خطرناکه او ځان ورونکې وه چې د جاجي خان بیټني هره هڅه او هره منډه یې دناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجې خان بټني دخپله اړخه ډېره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکينی ليکې ماتې کړي او پرې ننږدې چې هغوې مخته راشی. خو دملوخان حملې هم په خپل وار ډېرې حيرانونکې وې ، هغه دخپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجې خان بيټني په لښکرو ددرې اړخونو څخه را پريوتې و.

د نربدا د درياب او جاجبګړ تر منځه د حاجې خان بيټني او ملوخان تر منځه وينه تويونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخيو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند دمرګ په پيغامونو کې ډوب شوي و . تر ډيره وخته پورې دحاجې خان بيټني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وينو سيلابونه روان وو . خو کله چې حاجې خان بيټني ته ډاګيزه شوه چې که چيرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه يوازې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به يې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطريې په همدې وخت کې دډيرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې يې ومنله .دجنګ د ميدان څخه وتښتيد ، بيرته راستون شو او په يوه مستحکمه کلا کې يې ځان کلابند کړ ،ملوخان يې هم په تعقيب راغې او دګهرګاو کلا يې محاصره کړه. حاجې خان دهمدې ګهرګاو دکلا څخه دشجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پيغام استولې و.

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته يو آس سپور په ډيره بيړه راورسيد او دکلا شمالې دروازې ته راغې او دروازه يې ور وټکوله. ددروازې دټکولو سره سم د ساتونکو څخه يوه دروازه لږ څه پرانسته اود يوه روښانه مشال په واسطه يې هغه سپور ته وکتل ، سمدستي يې دروازه پرانسته اوهغه سپور دخپل آس سره يو ځاې دننه ورننوت. ددروازې ترڅنګ چې کوم نژدې ځاې و ، دهمدې ځايه حاجې خان بيټني په خندا سره بيرون راغې اودې سپور ته يې وويل چې : زما دوسته. ما د ډيره وخته راهيسې په همدې ځاې ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هيله درلوده چې نن شپه به ته ماته د يوه ښه پيغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجې خان بيټني هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لور د مرستې له پاره ور استولې و. هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وويل چې:

زما محترمه حاجې خانه ! ما ستا له پاره ډير خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسيږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پيغام راکړې دې چې سمدستې دخپل لښکر سره يو ځاې دشمالي دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه. په ځواب کې ورته حاجې خان بيټني وويل چې:

ګرانه دوسته !ته ماته ويلې شې چې شجاعت خان به اوس په څومره واټن کې را روان وي. قاصد ورته وويل چې: شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ما سره يوځاې د شپې په تياره کې تر دې ځايه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا يې سنګر نيولې دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شيبه وروسته لمر را خيژی او روښنايي خپريږي بيا به زمونږ کار ستونزمن شی. تر اوسه په فضا کې تياره ده او دهمدې تيارو څخه بايد ګټه واخستل شی ، سمدستې دخپل لښکر سره يو ځاې د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وايي چې که چيرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجې خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په يوه منډه د کلا دننه ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شيبه کې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت ،څرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې په اسانۍ سره راووت. بيا يې دکلا د ديوالونو تر څنګ يو اوږود شاتنه سفر وکړ اوبيا يې دمخې له لورې د ملوخان په لښکرو باندې يرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې يرغل وروستنو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ، د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پريوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې يې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکيوتې و او دخپل لښکر تر منځه يې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بيرون د جنګ ميدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تيارو ، بهار او خزان او روښنايي اوتياره چې يو دبل سره په ټکر کې وې.

د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دغه دوه اړخيزه حمله دملوخان له پاره غير متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په ميدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه يې په هر ځاې کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تيښته وتښتيد خو حاجي خان بيټني اوشجاعت خان دهغه په تعقيب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې يې هغه تعقيب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تيښته بريالي شو. ملوخان بيرته د وجيګړ د لارې د خانديش سيمې ته روسيد او مالوه ته يې د تل له پاره خداې پاماني وويله. دمالوه په تاريخ کې بيا دملوخان يادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې د اريل دراجه بيربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې يوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان تر څنګ يې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډيره حيرانه شانته شوه ، ځکه وي يې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډيره بې صبرۍ سره اخوا ديخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نيرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا ديخوا ګرزيدلو کملاوتي ته يو پيغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهيده چې هغوې د کومې خبر ې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر يې دخپل اس په تګ کې سوړوالې راوست او دخواص خان شاته يې ځآن پريښود ، ملوک چند او منوهر داس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه يې ډير ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول يوې يې بې اړخ ته اوبل يې چپ اړخ ته روان شول ،بيا منوهرداس په ډير راز سره کملاوتي ته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نيرمل دواړه له منځه وړي دی اوس وو ايه چې څه حکم دې ؟ددې خبرې په اوريدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړيد.اوپه ډير راز سره يې ملوکچند ته وويل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډيره ستره دنده تر سره کړيده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړيکي ساتئ ، اخوا ديخوا ګرځئ بيا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نيرمل په خير سزا ورکړو . زه بيرته خپل اس ګرندې کوم تر څو دخواص خان سره يو ځاې شم. دکملاوتي د حکم سره سم منوهر داس او ملوکچند سمدستي اخوا ديخوا شول او کملاوتي بيرته خپل اس ګرندې کړ او دخواص خان څنګ ته وررسيده . د ورسيدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنده کړه، توره یې په فضا کې پورته کړه او خپل لښکر ته یې د تم کیدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې ځو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړ دي او دهغوی لاره یې بنده کړې ده.

۶۹

ددې لارې نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوی په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یې بیرته په آس را زوړند کړ او توره یې هم په تیکې که ننویسته ، دغه دواړه اس سپاره ، یو فدایي خان و او بل د فداې خان زوی اسماعیل و. دا همغه فدایي خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوری په لښکر کې شامل شوی و . ځکه دهغې تر مخه خواص خان دفدایي خان دغلام په څیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوی کتلو سره سم دآسه را ښکته شو ، هغه پلار او زوی هم خواص خان ته په رانژدیکیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول ،بیا فدایي خان نژدې په یوه منډه راغې او خواص خان یې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندي او مخ یې بیا ښکلاوه . دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغایوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پای ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوی له لاسو و نیول او دکملاوتي لورې ته یې یوړل. هغه کملاوتي ته وویل چې: کملا ، دا فدایي خان دې او ددې ترڅنګ دهغې زوی اسماعیل خان دې ،ما پخوا ددې سره دیوه غلام په څیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوری په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستي د فدایي خان خبرې غوځې کړې او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه !د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه !هغه وخت چې ته دخپل پلار او ورور سره یوځای له ماسره واست نو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په څیر سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: فدای خانه ، ستا خبره سهي ده ، او په هغې کې هیڅ ډول شک او شبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کړې دې .او زما د پلار سره دې هم د ورور په څیر اړیکې درلودل. خو ددې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په بنستیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایي خان داخل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه !اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وې ، په دې خبره ماته تکلیف رسیږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته یوړه او وویې ویل چې: بس فداې خان او اسماعیل خانه !دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په دې خبره فدایي خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویې ویل ،ګوره کملاوتي ، د خواص خان د ښځې په څیر خو ته بیا زما لور شوې او زما د زوی اسماعیل خان خور و ګرزیدې ، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوی په څیر را لوی کړې دې. په خدای سوګند ، چې تر هغې چې دا له ما سره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دې کړې. کملاوتي په نرمه او ډیره ښه توګه د فدایي خان مننه وکړه او بیا دهغې وروسته فدایي خان وویل چې:

خواص خانه زویه !زه د اصل موضوع په لور راځم. ګوره ،دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته داریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې یې. خو ګوره زویه ! ماښام کیدونکې دې ، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې ترڅنګ پړاو وکړه. دقبیلې هر وګړې تا ډیر ښه پیژني ، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. ځکه ډیره موده وروسته مونږ او تاسې سره یو ځل بیا یو ځای کیږو . ددې وروسته به زویه ! زه هم سبا سهار وختې له تا سره یو ځای د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبیلې سره یو ځای ، تریوه وخته پورې ،ستا په لښکر کې شامل شم.او بیا بیرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ایا ته غواړې چې زمونږ د قبیلې تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدایی خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا دقبیلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همدلته یې د فدایی خان دقبیلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خیمې په درولو کې مصروف و اوکملا یوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدایی خان او اسماعیل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لږ څه لرې یې یوړ. اوبیا ورته په ډیر راز سره څه وویل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کیده ، بیا خواص خان فدایی خان ته په ډیره پټه توګه وویل چې: دروند ه فدایی خانه !ته او اسماعیل خان همدلته و دریږئ ، زه به کملا په خپله خیمه کې کینوم او بیرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو او دکملا لورې ته راغې او کملا ته یې وویل چې:

کملا ! له ما سره خیمې ته راځه. تا ته د خیمې د ورښوولو وروسته به زه یو ځل بیا دفدایی خان لورې ته ورځم ، که چیرې زه دشپې له اړخه ناوخته راغلم نو ته اندیښنه مه کوه.کملا !فدایی خان د کوچیانو دقبیلې سردار دې او یو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د یوه جشن د جوړولو له پاره تیارې نیسي ،کیدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي او دا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اړخه زه رانغلم نوکملاجانې ته به اندیښمنه کیږې نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډیرې بې وسۍ سره وکتل او ورته یې وویل چې: نو ایا ته به ټوله شپه بیرون او سیږې. خواص خان ورته وویل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خیمه کې. دخیمې نه بیرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دی،زه خو ددې نه مخته هم ډیر بیرون پاته شوې یم.بس فداې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملاوتې د ډیرې پراخې سینې څرګندونه وکړه او وې یې ویل چې:ماخو هسې په ټوکو کې داخبره وکړه اوکه نه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نږدې او بیرون به پاته نه شې. په هرصورت که چیرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بیرته خپلې خیمې ته راځه ، زه به په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځآنه سره خیمې ته یوړه اوهملته یې پریښوده اوبیرته ترې د فدایی خان په لور راستون شو او هغوې ته یې په خندا کې وویل چې :

راځئ چې اوس ځو . ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ځای دکوچیانو دقبیلې په لور رولاړل.

هلته د ور رسیدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د یوې سترې خیمې تر مخ و دریدل.دا خیمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه. دخیمې نه بیرون فدایی خان تم شو او د دروازې په لور یې کتل ،بیا یې خواص خان ته وویل چې ،خواص خانه زویه لمړۍ ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعیل هم درننوځو. دفدایی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو بیا په خندا اخندا دغې خیمې ته ورننوت ، خیمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالینو باندې د څو توشکونو دپاسه ښایسته او حسینه ګنګا نیمه غوځیدلې پرته وه. اوتر څنګ یې د لرګې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس وپښې وهي هم پروت دې ، ګنګا په ډیر غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودلید و څخه یې خوند اخلي. څرنګه چې ګنګا په خیمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واورید نو سمدستي دخپله ځآیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او ډېرو زياتو خوشحاليو په ځپو کې يې لوځې پېښې رامنډې کړې او په پوره ځواک او زور سره يې خواص خان په غېږ کې ونيوه او ترې را تاوه شوه.

تر يوه وخته پورې خواص خان او ګنګا يو د بل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و. ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه اېښودې و او بيا بيا يې دهغه غاړه ښکلوله. بيا يو د بله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا د خواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه يې؟ خواص خان خپل لاس د ګنګا د ملا څخه راتاو کړ او د ډېرې زياتې مينې په ځپو کې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وايه، څنګه يې؟ ګنګا ورته وويل چې زه بلکل روغه رمټه يم، بس ستا د روغتيا انديښنه راسره وه. او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان د ګنګا په غوږ کې پټ څه وويل، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بيا خواص خان مخته ورغې او د لرګي د زانګو تر څنګ يې ګونډې ووهلې او تر ډېره پورې يې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې يې ورسره کولې. د دې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کېناست، خواص خان ورته وويل چې: فدايي خان او اسماعيل خان دواړه پلار او زوې بيرون ولاړ دي، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وويلې چې هو، د هغوې بيرون دريدل ښه نه برېښي، فدايي خان زما د پلار په څير او اسماعيل خان زما د ورور په څير زما خدمت کړې دي. خواص خان د خپله ځايه پورته شو او فدايي خان او اسماعيل خان يې له ځانه سره دننه خيمې ته راوړل. په همدې وخت کې نيرمل هم خيمې ته را ننوتله. د هغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډېره خوشحاله شو او ورڅخه يې وپوښتل چې نيرمل ته څنګه يې؟ نيرمل مخته راغله او د خواص خان په سر يې خپل د شفقت او مينې ډک لاس راښکود او ويې ويل چې بس زويه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نيرمل ډېره خوشحاله ده. بيا نيرمل د ګنګا تر څنګ کېناسته. خواص خان د خيمې دروازې ته راغې او س نو تاسو دواړه پلار او زوې دننه راشئ، تر څو به بيرون ولاړ ياست. د دې خبرې سره سم فدايي خان او اسماعيل خان د خواص خان تر شا شا خيمې ته ور ننوتل. بيا درې واړه په قالينو خپور يو توشک باندې کېناستل. تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره وه خو د لږځنډ وروسته فدايي خان په خبرو پيل وکړ.

خواص خانه زويه! زه خو ديوه کار څخه فارغه شوې يم يعنې ته او ګنګا مې يو د بل سره يو ځاې کړئ، خو اوس زه يوه ګيله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدايي خان ته په عجيبه توګه وکتل او ورته يې وويل چې څه ډول کار فدايي خانه؟ په ځواب کې ورته فدايي خان وويل چې:

ګوره خواص خانه! لمړې مهارت په څو سيمو کې تباهي خپره کړې وه، د مهارت نه وروسته د هغه خپلوانو او تر ټولو نژدې خپل پالامو را پورته شو، هغه د پرتګاليانو سره يو ځاې په بنګال کې شورش او بغاوتونه راپيدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پايلو ته ورسيږې تا له منځه يوړ، اوس يو ځوان مهاکويي راپورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګرې يې سره راټول کړې دی، هغوې د بنګال د خليج تر څنګ خپل يو مرکز جوړ کړې دې او د پرتګاليانو څخه يې هم کومک غوښتې دې. بلکه يو څو کسان پرتګاليان په لښکر کې هم شامل شوې دي، اوس دوې د بنګال د خليج څخه راوتلې او د کراکړ په ښارونو او کليو يې حملې کړې دې او هلته يې د لوټمار بازار ګرم کړې دې. ګوره خواص خانه! زه همدا اوس اوس د رهتاس څخه راغلې يم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه د جنوبي بنګال د کليو څخه د خپلې قبيلې د خلکو سره يو ځاې راتيريدم نو مهاکوي د خپل لښکر سره يو ځاې پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډېره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو د دې سره بيا هم مهاکوي زمونږ د قبيلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبيلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یی لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږ ته ډیر زیات زیان را اړولي دي ،زه یی د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړم او زمونږ سامانونه یی هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نو د خپل لښکر سره یو ځاي دې دشیرشاه سوری څخه اجازه واخله او د مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړ شه او که نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بد ترین دښمن ثابت شي. او مونږ ته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي. دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و ټنډله او ویی ویل چې: ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه. زه به ډیر ژر د بنګال په لور مخه کړم، دخواص خان په دې ځواب فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو ،اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویی ویل چې: خواص خانه ورور ه ! ته کینه. زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم. فدایی خان هم و درید او ویی ویل چې خواص خانه ! ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه، خپلې خبرې کوئ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان د خیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایی خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه ،دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل او بیا یی ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ اوسیږې او کنه ؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا د زوې تر څنګ اوسیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟ خواص خان ورته وویل چې هغه به دڅه پوښتنه له ما وکړي ؟ما ورته دمخه ویلي دی چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې او دخپل کوچني سره یی لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایی خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ او را ویی غوښتله. بیا درې واړو یو ځاي خوراک او څښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همدې خیمه کې دګنګا سره یو ځاي تیره کړه ،بله ورځ خواص خان او فدایی خان دواړه دخپل لښکر او قبیلي سره یو ځاې د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلې و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته رارسیدلې و. او همته یی دخپل لښکر سره یو ځاې خیمه وهلې وه. ترڅو خواص خان همته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر او د کوچینانو دقبیلی سره یو ځاې هغه سیمی ته ور ورسید په کومه کې چې د اریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځاې پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان او دهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ور نه کړ او په پوره جوش او خروش سره یی پرې یرغل را وست.

د اریل دراجه بیربهان داحمله ناڅاپي نه وه ،خو بیا هم ډیره ځواکمنه وه. د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپي حمله وکړي دهغوې لمړۍ لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شیرشاه سوری هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتو کې پرې هم باور کیداې شو. په دې اساس د اریل راجه بیربهان د خپلو هڅو په پوره کولو بریالي نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجه بيربهان د حملې کولو وروسته بيا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه يې دخپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبير نارې پورته کولې او هغوې يې دحملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بيربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډېر صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته يوناڅاپه دجنګ په ډګر کې يو انقلاب راغې ،ځکه فدايي خان او خواص خان د پخوا څخه دبيربهان د له منځه وړلو له پاره يو پلان منظم کړې و ، په دې وخت کې دخواص خان دلښکرو ترشا د فدايي خان کوچيانۍ قبيله را روانه وه ، په دې خاطر فدايي خان او دهغه زوې اسماعيل خان دخپلې قبيلې سره يوځاې د شاله اړخه را څرګند شول او بيا يې د خواص خان دلښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل اوبيا دواړو پلار او زوې دخپلو ميړنيو سرتيرو په کومک سره داريل دراجه بيربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدايي خان او اسماعيل خان ددې اړخيزې حملې په اساس د بيربهان په فوځ کې يو ډول سراسيمګې راپيدا شوه ، په همدې وخت کې يو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر اوسه پورې په دفاع کې مصروف اوس يې دفاع پرېښوده او په پوره جارحيت يې پيل وکړ. ددغو دوه اړخيزه حملو له مخې بيربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګير وليد.

جنګ جارې و او خواص خان اوفدايي خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بيربهان هر عسکر يې چې مخته راته له منځه يې يوړ. راجه بير بهان لښکرې يو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه يې خپل ځآنونه يواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو دبله اړخه خواص خان اوفدايي خان دپخوا څخه زيات په ډېره قهرامېزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بيربهان ډېره بده ماتې وخوړه اود جنګ د ميدان څخه په دوو پښو د تښتيد. په دې وخت کې خواص خان فدايي خان ته مشوره ورکړه چې دخپلې قبيلې او دخواص خان د لښکر د ښځو سره يو ځاې او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داريل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بيربهان په تعقيب پسې ولاړ ، تر څو د اريل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او دجنګ د اوږيدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډېره ګړندۍ توګه د بيربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر يې يو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې دهغه د عسکرو شميره نوره ډېره را ولويده اوپاته يې دده تر مخه لکه د وزو او ميږو په څير منډې وهلې.

بيربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسيدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او دخواص خان سره به مقابله پيل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې دبيربهان تر شا خواص خان هم د اريل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې يو ځل بيا دخواص خان اوبير بهان تر منځ نښته وشوه اويو ځل بيا بيربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې يو په بل پسې له منځه يوړل ، بيربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره دخپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره يو ځاې د ښار دبلې دروازې څخه بيرون ووت او دخپل ځان دخوندې ساتلو په خاطر دبنديل کهنډ د کليو په لور و تښتيد. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخيستو وروسته دخپل فوځ سره يو ځاې د ښاره بيرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداې خان هم دخپلې قبيلې ، دخواص خان دلښکرو دښځينه و او نورو سامانونو سره يوځاې د هلته بيرون دخواص خان د لښکر د پړاو سره يوځاې شو. هغه هم دخپلې قبيلې سره يوځاې همهلته دخواص خان د لښکرو سره يو ځاې پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خيمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتې په ډيره بې صبرۍ سره دهغه انتظار کوي ، دخواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلو سره هغې يو ناڅاپه رامنډه کړه او د خواص خان ښخه يې غېږه را چاپېره کړه ، بيا يې په ډېره مينه او محبت خواص خان ته وويل چې : « زه تاته د بيربهان پر خلاف د دې غې شانداره بري په اړه مبارکي وايم ، او تر څنګ يې د اريل د ښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکي وايم.» د کملاوتي په دې خبرو خواص خان ډېره خوشحالي وښوده ، بيا يې کملاوتي په شا و ټپوله او ورته يې وويل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خيمه کې اوسه ، زه به ولاړشم تر څو د لښکرو او تر څنګ يې د فدايي خان د قبيلې د خلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. د دې وروسته به زه د اريل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخرې انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم يوه خبره وکړم ، کملاوتي ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وويل چې :

ګوره کملاوتي ! زه د لته اريل د ښاره بيرون د خپل لښکر تر منځ د څو ورځو له پاره پاته کيږم ، په همدې وخت کې به زه د اريل د ښار نظم ونسق برابروم او په ښار کې به خپل حاکم ټاکم او د هغې وروسته به د مالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډېره اړتيا لري ، خو زه د لښکر هيڅه ښځينه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلاې. ځکه چې د مالوې حالات سهي نه دي ، هر هر ځاې بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځايه کوچ کوم نو زما ډير دروند دوست فداې خان به د خپلې کوچې قبيلې سره يو ځاې د راجپوتانه د پولو په لور خوزيږي ، د لښکر ټولې ښځينه او ټول هغه سامان چې په اريل کې د راجه بيربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دي، هغه به هم فدايي خان له ځانه سره هلته د راجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به يې شيرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ يې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم د فدايي خان سره ځي او هلته به د شيرشاه سوری په لښکر کې اوسيږي. د دې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کيدې شي چې زه د مالوه ښخه د خلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شيرشاه سوری سره هم ووينم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټيټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه او بيا يې سر راپورته کړ او وې ويل چې :

ګوره خواص خانه ، زما حبيبه ! ستا هره خبره ماته د حکم معنې لري. که چيرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تا سره د ښځو تګ ضرورې نه دې نو بيا به زه هم د لښکر د نورو ښځو په څير د فدايي خان د قبيلې سره يو ځاې د شيرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډېره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به يوه ورځ هم زياته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې : کملاوتي ! همداسې به کيږي لکه ته يې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه د حالاتو د سمون ښخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به د راجپوتانه په لور در وخوزيږم او همهلته به له تا سره يو ځاې شم ،ته اوس په خپله خيمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې د خپل لښکر او د فدايي خان د قبيلې د اړتياو په اړه ځان پوه کړم. د دې خبرې سره سم خواص خان د خيمې ښخه بيرون شو.

لږه شيبه وروسته خواص خان د فدايي خان د قبيلې په خيمو کې ور ننوت او په ډېره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې ميرمنې ګنګا خيمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غيږ کې نيولې و او په خيمې کې اخوا ديخوا ګرزيدله ،د کوچنې د خوشحالۍ په خاطر يې د هغه سره ډېره مينه کوله او د همغه په ژبه يې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خيمې ته ورننوت نو ګنګا د خپل کوچنې سره يو ځاې ورمنډه کړه او د هغه استقبال يې وکړ. او خواص خان ته يې د هغه په دې فتوحاتو باندې مبارکې ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی يې د ګنګا سره يوځاې په خپله غيږ کې و نيول.تر ډېره پورې يې هغوې ښکلول او مينه يې ورسره کوله ، بيا ګنګا هغه دلاسه و نيوه او د خيمې منځ ته يې يوړ ، کوچنې يې په ځانګو کې واچاوه او پخپله د خواص خان سره کيناسته. په همدې وخت کې د خيمې د بلې خونې ښخه نيرمل هم را بيرون شوه ، هغې هم د دغو بريا و په اړه خواص خان ته مبارکې وويله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه وواېي چې دخیمې دروازې ته فدایي خان اودهغه زوی اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدایي خان همدلته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلای شو.

خواص خان په ډیره بیړه را پورته شو اوپه یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغې او فدایي خان یې له لاسه و نیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدایي خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا د زوی په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدایي خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول اوبیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یوځای کیناستل.

په همدې وخت کې فدایي خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یې. یو کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یو اځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دا دې چې ته هغوې دواړه یوله بله سره نه شې یو ځای کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځای کیږې نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدایي خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ورننوتې دې ، حالات چې هرڅومره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هرڅه د خاصو مجبوریتونو په اساس ترسره کیږي او ډیر ژر ده چې حالات به زمونږ په ګټه را وڅرخیږي ، فدایي خان په ډیرغور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. اوډیره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې .په خدای سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدایي خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې اوکومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدایي خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دا دې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکر سره یوځای دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوی به له ما سره ملګري وي، ګوره فدایي خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللای ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اود ټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته تر لاسه شوې ، سره یوځای ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځای هلته ورځي دوې به ټول همدلته اوسیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځای همدلته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډیر ژر په خپله ګټه را وڅرخوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځای دراجپوتانه په لور دروخوزیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سرنه تر پښو پورې خوشحاله شوه اوفدایي خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمدستي یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه ! دا خو یو ډیر ښه پلان دې اوپه دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودګنګا په لور یې ولیدل او وېې ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدایی خان او اسماعیل خان سره یو ځاې وځم ، خپل لښکر او دهغوې د قبیلې دا ړتیاو اندازه اخلم اودهغې د تیاریدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بیا زه د اریل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډۍ به زه همدلته له تاسره یو ځاې خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالۍ نه نه راټولیده. بیاټول و دریدل او دخیمې څخه راووتل.

راې سین او دچندریري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره یوځاې په خپلې ماڼۍ کې ناست و ،په همدې وخت کې د هغه یو ساتونکې را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالدیو د سالار کوپا د راتلو خبر یې ورکړ. پورن مل دخپله ځآیه راپورته شو او ورته یې وویل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بیرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پورې ورشم. هغه ساتونکې بیرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډیرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و ، هغه د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار و ، دغه ساتونکي کوپا ته وویل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوریدو سره سم د مالدیو دراجه سپه سالار ځان تیار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسید ،مخته ورغې اوکوپا ته یې غیږ ورکړه او بیا یې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !ته د پردیو په خیر ولې بیرون دریږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم لیدنې کتنې شوې دي ، ته ما پیژنې او زه هم تا له شکله ښه پیژنم. بیا ته ولې داسې د پردیوالي څرګندونه کوې ، زما ساتونکې ته به دې ویلې واې اوپرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمینې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ویلاې ، خو پورن مل ته یې په ډیره مینه کتل ،بیا پورن مل کوپا د لاسه و نیوه او دماڼۍ همغې خونې ته یوړ او هلته یې په شاه نشین باندې کیناوه. دهغه ښې لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته یې په ترتیب سره کوپا او پرتاب کیناستل. تر لږه وخته پورې د ماڼۍ په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بیا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وویل چې:

کوپا !وایه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ویستلې دی. کوپا ورته په ځواب کې وویل چې:

دچندریري او راې سین راجه پورن مل به خبر شوې وې چې په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله لمن خپره کړې ده،هغه دخپل شاوخوا ریاستونه او سلطنتونه نیولې اوپه خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شیرشاه سوری همدا اوس دخپل لښکر د یوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې اوخپل تر ټولو ستر سالار خواص خان یې د اریل د راجه بیربهان د ځپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بیټني او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکرسره پراته دي.کیدې شي چې تر اوسه پورې دا خبر هم را رسیدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بیټني هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې اودهغه لښکر یې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخواني حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې اودشیرشاه سوري دلمړۍ حملې په وخت کې دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتیدلې و اوس د حاجي خان بیټني سره د جنګ له پاره دخپل یوه غښتلې لښکر سره یو ځاې د مالوه په لور خوزیدلې دې.نو که چیرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کینو ، نو باید یاد وساتو چې بیا به دا حالات زمونږ له پاره دپیښمانۍ سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وویل چې: کوپا ! ته څه ویل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ اوتاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجي خان بیټني او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجي خان بیټني او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتي اوملوخان به بریمند را وګرځي. ملوخان زمونږ سره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړې دې، چې اوس یې ستاسې په شمالي پولې کې پړاو کړې دې. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان و ټاکه . ما چې څومره کارونه کړې دې د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړې دی. مونږ غواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې اودخپلو شمالي سیمو په لور یې ور ولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځاې په کار پیل وکړي ، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړي اودهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټني او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلولښکرو سره یو ځاې دنابودۍ کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوازې ستا اوستې حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې . که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دې چې هغوې به زمونږ اوستالښکرې د غنمو ددانو په څیر ترپښو لاندې ورغستلې کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا ! لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نوموړې زما د لښکرو ستر سالار هم دې ، زما په ښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوازې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نوموړې د جنګ د زیاتې تجربې ترڅنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعني په د ې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د رای سین د خوندې ساتلو په خاطر به دلته زما سره او سیږي ،ددې برخې قومنداني به زما لور پاروتي کوي اودبلې برخې قومنداني به زما وراره پرتاب کوي نوموړې به له تاسره یو ځاې ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزۍ سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شوني نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځاې له ما سره ولاړشي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو. هسې نه چې زمونږد ور رسیدو نه مخته حاجي خان بیټني او شجاعت خان د ملوخان په خلاف یرغل وکړي او هغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ما سره ولاړشه زه به پرتاب همدا اګړۍ له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښې څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود مانۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایي برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځای د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قوماندان و ، دهغوی ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما درونده ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه بریښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوی له ځانه سره خبر راوړې دي چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجي بیټنې خان او شجاعت خان یو ځای ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تښتیدلې دي. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب ددې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونوکې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دې ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلي واې نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجي خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ماسره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګې تجربې له ماڅخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوی دا نه دي ویلي چې حاجي خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یې چیرې پړاو کړې دي. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !هغوی ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. دملو خان دماتې وروسته حاجي خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوی اوس دمالوه په جنوبي برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوی هملته په پړاو کې دي. ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځای شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجي خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوی دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځای شي خوهغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. اوس مونږ غواړو چې د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپیني عملیات پیل کړو ،په کوم ځای کې چې اوس هغوی پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږد لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بیا به دشپې په نیمایی کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې ددې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندیز باندې پرتاب مسکې شو بیا یې ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې دهغې په واسطه به مونږ نه یواځې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یې هغه وسایل او سامانونه یې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمدستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس ووایه چې مونږ به څه وخت ددې ځآیه کوچ کوو ؟که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمدستي ددې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږد ور رسیدو دمخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآیه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شی. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبیا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجې خان بیټني او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دملوخان تعقیب پرې ایښې و اوهملته یې دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و ، کله چې د لښکر یوشمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځاې پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه سمدستي متحرک شول او ددې شبخون د مقابلې له پاره یې ځانونه تیار کړل .

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغوې پړاو ته نزدې ور ورسیدل. بیا دشپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجې خان بیټنې دخپل لښکر سره پړاو کړې و . په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته یې ځان ور نزدې کړ. ددې شبخون پیل مالدیو دراجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یې د حاجې خان بیټنې په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته ور رسیدلې و. اودشجاعت خان په لښکر یې بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې ددې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و . په دې اساس ددې شبخون په واسطه حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته پوره زیان ور ورسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، ددې وروسته لمړی حاجې خان بیټنې خپله حمله پیل کړه اوکوپا د لښکر حملې یې لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پیل کړې وه . د وېرانو په سیمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې ددې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر ددوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډیره بده ماتې وخوړه. او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځاې د میدانه وتښتیدل. کوپا اوپرتاب تر لرې وخته پورې دهغوې پسې شاته ولاړل اوبیا یې د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هر څه باندې ولکه وکړه. په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا اوپرتاب د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هر شي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تیراوه. بیا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې:

پرتابه !هغه څه چې مونږ د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زیات مونږ ته تر لاسه شوي دي. ډیر زیات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډیر زیات وسایل او.. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوې دواړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړي دي. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسیدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې: کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس باید مونږ څه وکړو؟

کوپا ورته وویل چې !ګوره پرتابه !اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګیږو .د حاجي خان بیټني او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږ تر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطر ناکه ثابتیداې شی. یو د شیرشاه سوري ، بل د شیرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودریم د هیبت خان نیازي ځواک دې. شیرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بیر بهان د ټکولو پسې تللې دې ،تر هغې چې خواص خان د شیرشاه سوري سره نه وي یو ځاې شوې شیرشاه سوري به په راجپوتانه باندې یرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هیبت خان نیازي پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دي غواړي په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي اوبیا د سیند سیمې هم د شیرشاه سوري د سلطنت برخې وګرځوي.

ګوره پرتابه !مونږ باید اوس یواځې اویواځې په شیرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د ښارني لاندې و نیسو ،زما په آند چې مونږ باید داټول شیان راټول کړو اوستاسې دمرکز راې سین په لور یې یوسو ،دخوراک او حرب کوم وسایل اوذخایر چې مونږ تر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسلیم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکي توکې اوحربي سامان زمونږ داړیتاو څخه ډیر پروت دې اودهمغې په واسطه مونږ ددې وړتیا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې دهغه خبره ور پرې کړه او ورته یې وویل:

کوپا !دا خوستا ډیره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمدستي وویل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان یو ،تاسې هم راجپوتان یاست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږ دنده ده. ګوره ، تر راې سین پورې به دواړه یوځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سین دراجه پورن مل مننه به وکړم اوبیا به دراجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راغلی هغه به داسې وي چې د اریل دراجه بیربهان ته دماتې ورکولو وروسته به خواص خان بیرته دشیرشاه سوري سره یوځاې کیږي ، بیا به شیرشاه سوري په راجپوتانه یرغل کوي. پرتاب دکوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې: کوپا ! که شیرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نوبیا ؟کوپا ورته په اندیښنې سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستا سو عسکری ځواک زمونږ په نسبت ډیر کم دي. کیدي شي چې شیرشاه سوری لمړۍ د کوچني ځواک سره ټکر وکړي او هغوي له منځه یوسي او بیا دهغي وروسته په ستر قوت باندي د حملي له پاره ځان برابر کړي. خو پرتابه ! تاسي اندیښنه مه کوئ که چیري شیرشاه سوري په راجپوتانه باندي حمله وکړي نو بیا تاسي په خپل ځاي باندي خوندی او سئ . زمونږ دبسپني له پاره هغه لوري ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددي وړتیا لرو چې په خپله دشیرشاه سوری مقابله وکړاي شو . او هغه دراجپوتانه څخه بیرته وځغلوو . خو که چیري شیرشاه سوري لمړۍ په تاسي باندي دحملي کولو تکل وکړ نو زه به دیوه لښکرسره یو ځاي ستاسي دکومک له پاره رامنډه کړم. او په هیڅ توګه به پری نه ږدم چې شیرشاه سوری په رای سن او چندریري باندي ولکه وکړی. کوپا غلي شو نو پرتاب یوځل بیا دلږڅه فکر وورسته وویل چې :

کوپا ! ته په ریښتوني توګه یو مهربانه او ستر شخصیت یی. کوپا ورته وویل چې: راځه چې شیان ټول راټول کړو او بیا دراي سین په لور روان و خوزیږو.

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره یوځاي دبریاو او کامیابیو په خوشحالیو کې د بندیاچل د غرنیو لمنو څخه د تیرې شوې لارې په شاهراه باندي دراي سین په لور روان وو. شپه په ختمیدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګیزه شوې وې د افوقونو په تندی وینه را ښرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشې په ښرګنده او واضحه توګه تر سترګو کیده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاي په ډیره مستۍ او بې فکرۍ کې په دې لویه لاره باندي سفر کاوه ، کله چې دغه لویه لاره د غرنیو لړیو په یوې وادي کې ورننوته نو کوپا په ډیرې اندیښنې سره خپل فوځ ته د دریدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان دبندیا چل په دې وادی کې یوه لښکر دهغوي مخه نیولې ده . دلښکرو دتم کیدو نهوروسته کوپا سمدستې خپل وسلوال کسان ور ولیږل ترڅو هغوي دا ډاګیزه کړي چې ددوي تر مخه ولاړ لښکر د چا دي. دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بیرته سپره مخونه راستانه شول،هغوي ډیر اندیښمنه او غمژن ښکاریدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ایا تاسي ښرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دي ؟ د کوپا په ځواب کې دهغه یوه وسلوال کس ورته وویل چې: لاره تم کونکې لښکر د شیرشاه سوری دسالار خواص خان لښکر دي.

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دماښام په ځلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکې باندې دغه سفر په سترګو داسې درنیږي لکه چا یې چې سترګو ته کلف ور اچولې وي. دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تیارې تیارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزید لکه یو څوک چې د جنازې د میدان څخه راستنیږي. کوپا تر یوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بیا یې په خپل څنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره پرتابه ! دا دفطرت قانون دي چې دخباثت څخه خباثت ، دنا انصافۍ څخه نا انصافي او د جبر څخه جبر را پیدا کیږي. که چیرې د وندیاچل د کوهستان په دې وادیو کې دشیرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندي دحملي کولو هڅه وکړي نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملي په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو او بیا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شوني نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږوروسته يې بيا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل : تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دي. يوه وسلوال ځواب ورکړ چې:

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوې لورې ته ورغلو نو دهغوې څو کسو مونږه و نيولو اوخپل ستر سالار خواص خان ته يې يوړو ، په دې اساس مونږ و پوهيدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دي . مونږ هغه ته وويلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي يو . تر څو مونږ وپوهيږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دي ؟ هغه زمونږ دريښتيا ويلو څخه ډيره زيات خوشحاله شو اومونږ ته يې دبيرته تللو اجازه راکړه . خو د بيرته را ستنيدو په وخت کې يې چې کومې خبرې مونږ ته کړي دي دهغې څخه دهغه خونخوارۍ ډاګيزيږي. کوپا ترې په لږزيدلې اواز و پوښتل چې: هغه تاسو ته څه ويلي دي؟ وسلوال ورته وويل چې :

دشيرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وويل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته ووايو چې زما نوم خواص خان دي ، زه دخپلو له پاره د څپانده تيز لمر څخه د خلاصون سيورې او ددښمنانو له پاره ديخو سيورو ګرم اوسوزيدونکې لمر ګرځم. هغه وويل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګيزه کړه چې په دې کوهستاني وادۍ کې به دهغوې دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم .

پرتاب ددې ويريدونکې خبرو په اوريدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډيرې حوصلې سره وويل چې: خواص خان هسې چټيات وايي . زه به په دې جنګ کې په يقيني توګه دهغه حرمتونه له منځه يوسم. هغه تراوسه پورې زما سره د ټکر کولو اندازه نه ده اخستې. زما نوم کوپا دي د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي. ټول پوهيږي چې کوپا ناقابل تسخير دي. تراوسه هيچا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بنديا چل په وادۍ کې به دشيرشاه سورى دغه سپه سالار په خپلو وينو کې لمبيږي او مرګ به يې په برخه کيږي .

کوپا تريوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته يې يو ځل بيا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ايا ته ويلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي ، اوزمونږ د متحده لښکر سره به يې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه اوبيا يې ځواب کې وويل چې :

دشميرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو . که چيرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زيات نه وي نو دوه هومره خو هرو مرو زيات دي .ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوريدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ يې خوښې راپيدا شوه ،کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نوپه دې خاطر يې د پرتاب په لور وکتل اوورته يې وويل چې: ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دي چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره يو پلان ترتيب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کيږدم. که چيرته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او يا په کې کومه خامي وينې نو راته يې ووايه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته يوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا يو ځل بيا ورته يې وويل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځايه به دخپلو لښکرو د ليکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو. په کوم ځاې چې مونږ ولاړ يو دهمدې ځاې شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سيمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسيږي. هغه مال چې دمخه له مونږه سره دي اويا مو د حاجې خان بيټنې او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دي هغه به هم په همدې پړاو کې پريږدو . اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو ليکې سمې کړو . او بيا به يوځاې او په متحده توګه مخته ورځو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو . ګوره پرتابه ! په هغه ځاي کې چې خواص خان دخپل فوځ سره یو ځاې پړاو کړي دې ،نو ته خو وینې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ویاله هم شته . چې دجنوب شرق لورې ته بهیږي اوراې سین ته رسیږي. دخواص خان لښکر ته په ور رسیدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره یوځاې د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه .

زه به دخپل لښکر سره یو ځاې ښې لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به دهغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نیسم . په اوسني حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو . په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښې لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ویشي . یوه برخه به یې زما لورې ته اوبله برخه به یې ستا لورې ته متوجه کوی. په دې توګه دهغه لښکر به په دوو برخو وویشل شی او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شی ، نو زه هیلمن یم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه و غورزو ، اوکله چې هغه یو ځل زمونږ تر مخه د میدان څخه و تښتي نو تر هغه وخته پورې به یې تر شا څو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې .

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډیر زیرکه ، چالاکه او د فکر خاوند تصور کیده . د راجپوتانه راجه مالدیو پرې ډیر زیات باور اواعتماد کاوه . هغه یې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه. خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زیات د تجربو خاوند و . باران کتلې اوازمویل شوې جرنیل و . دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سینه سپر کړې اود ضرب دوهلو همت اوجرءت یې کړې دې. هغه په دې پوهیده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ویشل شوې دې، دیوه سالار کوپا اودبل پرتاب دې ،په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې په خپله قومنده کې واخسته اوبله یې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا یې په ډیره بې صبرۍ سره د کوپا اوپرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زینه پورې ټیت کړې و اوپه دیره عاجزۍ سره یې دخپل خداې نه دبرې اوموفقیت له پاره دعاوې کولې.

ددعا یه کلماتو دخلاصون وروسته ، خواص خان خپل سر را پورته کړ، ویې کتل چې دښمن نور را نژدې شوې دې ،دهغوې په کتلو سره دخواص خان تنده و غوړیده ،په خپلو لاسو کې یې توره او ډال ټینګ و نیول. بیا یې په لوړ اواز سره د تکبیر غږ وکړ ،دهغه د تکبیر دغږ سره سم ، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبیر غږ پورته کړ ، د خواص خان او جلال خان تکبیرونه ددې خبرې ننبه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تیار دي.

کوپا اوپرتاب هم د ډیرې کینې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله یې پیل کړه . دحملې پیلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پریوت. جلال خان جالو په لمړیو کې د کوپا حمله و تمبوله اوبیا یې دکوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ .

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پیل کړه ، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څیر ثابت و درید او یو اځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه یې فکر کاوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت او دهشت کې راغې ،د دفاع څخه یې ځان وویست او د پرتاب په فوځ یې خونړۍ حملې پیل کړې ، د پرتاب لښکرو د خواص خان د حملې مقابله و نه شوه کولی ، په لږه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشر ډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لوړو تښتید. خواص خان د هغه تیښته د خپل ځان له پاره ډیره ښه موقع وګڼله او د هغه د لښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یې د هغوی لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا د لښکرو شاته ورسید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سم د کوپا لښکرو د جلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ور زیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او د هغوی حالت یې د بدو نه بدترو په لور یوړ.

د بله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې د هغه اعلې سالار خواص خان پرتاب او د هغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب د کوپا تر څنګ راغلې دې .او دا چې اوس کوپا د شا له اړخه خواص خان هم حمله کړې ده نو بیا جلال خان جالو د دفاع د حالت څخه ووت او د کوپا په لښکرو یې مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا د لښکرو بیخ او بنسټ راویستلې و.

د دغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا او پرتاب ډیر ټینګ نه شول او د ماتې خوړلو وروسته یې د راپسین په لوړ لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا او پرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتو کول نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د خپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای همدې وادۍ ته را ننوتل .او د هغې لورې یې په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ناڅاپي راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړ هغه سمدستې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوی دې د دښمن د پړاو نه علاوه د خپل پړاو شیان او د خپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځای کړې او د راپ سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د هر څه د مخه د کوپا او پرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،د هغې وروسته یې د خواص خان د پړاو شیان هم راټول کړل او بیا دواړه یعنې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځای د راپ سین په لور وخوزیدل.

د دې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو او پر هغوی یې د شا له لورې حملې کولې او د هغوی د لښکرو شمیره یې وار په وار را کموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا او پرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، او خپل خپل لښکر یې سره جدا کړل ، پرتاب د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندی توګه د راپ سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور د حرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالو ته د پرتاب تر شا د تللو حکم وکړ او په خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډېره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې د کوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګي تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په شیر چې کوم غوښې خوړونکې حیوان مخکې کړي وي او ځغلي داسې ځغلیده .

خواص خان تر ډېره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته ځرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بیر ته د راې سین په لور را ستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډېره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ . خو جلال خان جالو د راې سین د ښاره لږ څه بیرون د خپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجي خان بیټني او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان د پړاو د ښځینه و سره یوځای هلته را ورسیدل . خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې د خپل لښکر له پاره د خیمو یوکلي اباد کړ ،کیدې شي چې هغه په راې سین د حملې کولو او په هغه ښار باندې د ولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځای د خواص خان خدمت کې حاضر شول . په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو . تر ډېره وخته پورې حاجي خان بیټني او شجاعت خان په ډېر ستاینو کې ستړګو باندې د خواص خان په لور کتل . بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خدای سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او رښتیا دي . امیره ! حقیقت دا دې چې ته د هغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خدای شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه د خپل ځان له پاره ډېر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډېره بده ماتې ورکړه او د هغوې لښکر دې ورختم کړ او دا دې ثابته کړه چې د شیرشاه سوری سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي او نا قابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایي چې خواص خان یې خوله ورټپه کړه او ورته یې وویل چې : ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته . د داسې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه داسې ستاینې اورم . زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندو کې شامل وو . زه د دښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم . سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشي نو بیا به یې هم زه مرۍ ور پرې کړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټني هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډېره مینه د خواص خان لورې ته کتل . بیا خواص خان جلال خان جالو او حاجي خان بیټني او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ او د لښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوې ته د ارام او سهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسئ په حال کې وساتئ تر څو هغوې پهره وکړي ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب او یا د هغه کاکا د راې سین څخه را ووځي او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس د خپلې خیمې په لور ورځم او د خوبه مخته شیرشاه سوری ته یو قاصد استوم تر څو د ټولو حالاتو څخه یې خبر کړي . او هو ! زما خیمې ته هم ډېره ژر ډوډۍ را ولیږئ . ځکه چې زه ډېره لوږه احساسوم . د دې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجي خان بیټني او شجاعت خان درې واړه د لښکر د خوراک څښاک له پاره د هغه ځایه را ووتل . خواص خان هم شیرشاه سوری ته د یوه قاصد د لیږلو له پاره یو کس را وغوښت او بیا د خپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوکورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیاده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړې وتله. او په خپل ډیره خوږ غږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دې ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دې د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوې دې.

بیا خواص خان د ګنګا څخه جدا شو او د ځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او د ګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل :

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په خیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوې وي چې دکوپا په خیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوې وی چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول دداسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یوآځې دا خبره نه کوی چې ګویادوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي دریدې بلکه خلک به دا هم وایې چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه اوښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې او دواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځاې، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته د کوچیانو دقبیلې سردار فدایي خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغلل. فدایي خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید اوشیرشاه سوري ته یې وویل چې :

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم. د فدایي خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلوسره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایي خان ته وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ریښتیا هم چې ته مارا بللې یې. خو ته باید دپردیو په څیر په دروازه کې و نه دریږې ، سمد ستې دننه راشه ځکه چې ته خو اوس په یوه ډول زمونږ د لښکر ملګرې یې. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یې بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته دننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان ته وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ما سره کومک کړې دې، له ما سره یې بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې او سیږم او زما د ټولې کوچیانۍ قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یې وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوې دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره بریاوې مونږ ته په دومره کمه موده کې شونې نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږ ته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یې نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهي ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یې ارزښت د یوه کانړي په څیر و . اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیدا کیدونکې هیرا ده . د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځلیدې او بیا یې وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهي ده . دجنګ په دوران کې فتح او بریا همدا سې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یې چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیاو په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم برې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یې چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم ترڅو ستا سو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یې درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یې. په دې خاطر ستا سره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یو اخې او یو اخې دممنونیت په سترګو وکتل او بیا یې ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهربانې ده چې ته زمونږ دومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یې دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څو مره سامان چې د اریل څخه راغلي دي دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوي عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغلې ، د تعظیم له پاره یې سر ښکته کړ او بیا یې په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راېسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلې او غواړي له تاسره ووینې. دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دی ،نوکه ته یې حکم کوې زه به یې د ننه را ولیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکي ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستي د ننه راولیږه. هغه قهرجنې شو او ورته یې وویل چې هغه مو ولې د دروازې تر شا درولې دی ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یې هغه قاصد له ځانه سره یو ځای خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویې پوښتل چې: اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړې دی او هم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دی او څه کوي ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یې شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړو یو ځای د ناصرخان بغاوت او د ملوخان سرکشئ و ځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور و تښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوي یاست چې د اریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم د مالوه په لور را روان و. خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه ترمخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټني او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې یې په یوه ځای کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځای پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخوني حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجي خان بیټني او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان او ملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا !د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځاې مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یی دهغه قومندان وټاکه ، او پخپله د راې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یی لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي او په دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیرښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یی خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځای راولیږه ،بیا هم دغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځاې شوي و د شجاعت او حاجي خان پر خلاف شبخون وکړ. خو دهغوې شبخون ډیر وینه تویونکې و او حاجي خان بیټني او شجاعت خان ته یې ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او و تښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالۍ سره د راې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یې خواص خان لاره و نیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا او پرتاب تښتيدل نو حاجي خان او شجاعت خان هم هلته را ورسيدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتيد خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره يوځاي په راې سين کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره يو ځاي دپورن مل دمرکزي ښار څخه بيرون پړاو کړي دي او اراده لري چې راې سين ښار کلا بند کړي او بيا پرې حمله وکړي او په مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي او دهغې ټولې سيمې د خپلې ولکې لاندې راوړي او بيا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تيار کړي.

د قاصد ددې پيغام د اوريدو سره سم د شيرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې راښکاره شوې ،په سترګو کی يې دخوشحالۍ عجيبه شانته منظر ځليده ،تر ډيره پورې خاموشه ناست و بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: خواص خانه زويه ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړی به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو او دهغې وروسته به د راجپوتانه په لورور خوزيږو .

شيرشاه سوری يو ځل بيا خاموشه شو داسې څرګند يدل چې هغه د ويلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بيا يې په خيمه کې په لوړ غږ سره وويل چې: خواص خانه ! ته زما هغه زوې يې چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او د اسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهيږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالديو سالار کوپا داسې يو ستر جنګجو او نه ماتيدونکې تصور کيږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخير ګڼي. خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تږو ليوانو په څير وځغلاوه او ثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخير ستا تر مخه د زمانې هسې څک ثابت شوي دې .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سوری لږ څه خاموشه شو او بيا يې دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته يې وويل چې: عادله زويه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاي غم وخوره. بيا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شيرشاه سوری يو ځل بيا وويل :

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قيام وکړه ،مونږ به يوځاي ددې ځايه د راې سين د مرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاي پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شيرشاه سوری يوځل بيا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته يې وويل چې:

عادله زويه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زياتې سامانونه راټول کړئ،سبا به لښکر ددې ځايه د راې سين په لور کوچ کوي ، دشيرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جيت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخيمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاي دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سين په لور وخوزيد.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شيبه وروسته شير شاه سوری د راې سين دښاره بيرون دخواص پړاو ته ورسيد. کله چې خواص خان ته دشيرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شيرشاه د خپل لښکر سره يو ځاي دلته را رسيدلې دې نو سمدستي يې حاجي خان بيټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره يو ځاي کړل او دشيرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تيارو کې بيرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکر دخیمو تر مخه هر هر ځای اورونه بل و ، مشالونه را څوړند شوي و ، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل چې: خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلې دی،تا هغه کار کړی دی چې د عام انسان د وسه نه و پوره . تا ګوپا ته ماتې ورکړې او په یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس د ممنونیت په سترګو یې شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سوري لاس و نیوه او د پړاو په لور ورسره روان شو . شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې :

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یوسه ، ګنګا او نیرما به د فدایي خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایي خان هم را نژدې شو او د شیرشاه سوری په لور یې د کتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې د خواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سوري ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او د هغوې د خوراک څښاک له پاره تیارې وکړم.

د هغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایي خان ګنګا او نیرمل دواړه د خپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړه او د خپله ځانه سره یې خیمې ته یوړه . هغه یې د خپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یې یو ځای ورسره وخوړل او بیا راووت او د شیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یې د خوراک حښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری د خپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځای د راې سین د ښار په لور ولاړ. د هغوې سره په دې وخت کې د هغوې ساتونکې ډلې هم وې . هغوې لمړۍ د ښار د شاوخوا سیمې وکتلې . د راې سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال د ښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دی . نن هم د دې کلا نښې نښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیو د په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږي.

دا کلا او ښار د بیتواندي په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل د کوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو د هغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو د بل څخه جدا کوي . په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیاتوي.

د راې سین د شاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې او د خپلو زامنو څخه اخوا یې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په راې سین د حملې کولو په جنګې پلان باندې غور پیل کړ .

که څه هم خیمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یې بیا خپلو زامنو ، او نورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځای د راې سین د کلا جایزه واخستله ،اوس وو ایاست چې په دې ښار د حملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شی ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي راې پورې اړونده ده ، هغه داده چې د راې سین د کلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دي په هغوي باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د راې سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوې دي ، نو په دې خاطر د دې کلا د سوبې کولو او یا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دي چې د کوم لوړ ځای څخه د کلا دیوالونه ترضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې :

دروند شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دی او مناسب هم دی . مونږ ته په کار دي چې خپله توپخانه د ښار په کوم ستر او پورته ځای کې نصب کړو ، په دې توګه مونږ څه تر لاسه کولی شو خو تر څنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولی شم . د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ټکان وخوړ او ویې ویل چې :

خواص خانه زویه ، ته وو ایه چې له تا سره څه ډول وړاندیز شته . تر څو عملي کړل شي خواص خان ورته وویل چې :

شیرشاه سوري ! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي ، یو یې رای سین او بل یې چندریري دی . د پاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدی شي او نه هغوی د دې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي ، که مونږ یو اځې رای سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوټې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رارسیږي او په دې توګه به دا کلابندي ډیره اوږده شي ، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي .

زما وړاندیز دا دی چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو تر څو هغه ښار هم کلابند کړي ، نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به د دې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شی ور رسیدلی . په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو .

خواص خان د لږ څه فکر کولو وروسته بیا د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې : د چندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځای کې نصب کړو او بیا د رای سین د کلا په بیروني دیوالونو باندې ګوله باري وکړو ، د دې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو ، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار د دیوالو د هغو برخو سره نژدې پټ کینی کومه برخه چې زمونږ د توپخانې د ضربې لاندې راځي

د ښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي ، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځي او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي او بیا د ښار فوځونه د هغې د بیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوی حمله کوي ، هغوی به له منځه وړي او په دې توګه به د ښار د ننوتلو له پاره لاره هموار شي ، ځکه چې ما اوریدلي دي چې د رای سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري .

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې : خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خدای سوګند چې زما په زړه کې هم دا سې تیریدل ، ما ته خو د دې نه غوره او ښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي . اوس به همدغې ستا وړاندیز او پلان ته اخري شکل ورکړو ، واورئ ! چې زه به د لږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم . یوه برخه به زما زوی جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي تر څنګ به یې جلال خان جالو هم د هغه سره د هغه د نائب په څیر ولاړ شي . دوې دواړه به د چندریري د کلابندۍ او د هغې د فتحې کولو هڅې وکړي ، د لښکر پاته درې واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قومندې لاندې ، او حاجې خان بیټنې به یې نائب وي ، د لښکرو دریمه برخه به زما د زوی عادل تر قومندې لاندې وي او شجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځي چې بر هم جیت به مې معاونت کوی . خواص خان او عادل خان دواړه به د خپلو لښکرو سره د کلا د دیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځايو کې سنګرونه نيسي چيرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره يوځاې د توپخانې ځارنه کوم او د ښار د ديوالونو په هغو برخو به ګولۍ وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نيولي دي.

ددې خبرې سره سم شيرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پاې ته ورسوله ، بيا د شيرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د چندريرې په لور وخوزيد. جلال خان جالو ورسره دنا ئب په خير ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سين سره نژدې يوه لوړ ځاې ته وخيژوله اوشيرشاه سوری يې تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار دديوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګوليو ورولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سين راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره يوځاې د راى سين دکلا په يوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې يې په يوه لوړ غر دشيرشاه سوری د توپخانې د نصبولو ځارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه يو جاسوس په ډيره منډه ځان ورورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل يې څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته ووېل :

مهاراجه ! ما تاته د شيرشاه سوری دلښکر په اړوند ډير مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده . اوپخپله هم دخپل لښکر د يوې برخې سره همتله رسيدلې دې ، اوس د شيرشاه سورې د جنګ پلان دادې چې : هغه به دهمغه ځايه دښار بيروني ديوالونه ترضربې لاندې نيسي او دديوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دې . دهمدې ديوال شاوخوا کې د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نيولې دي ، دهغوې آند دادې چې کله ګوله باري پيل شی اود راې سين دديوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبيا به د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سيمو څخه دکلاد دغه راپريوتې ديوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړۍ داچې هغوې به دديوال ددې برخې دبيا جوړولو کارنه پريږدي چې تر سره شي اودهغې په بيا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به يې هغوې د ښار دديوالونو هغه ډيره نازکه برخه هم ويني تر څو دهغې لارې شيرشاه را ننوځي.

تر دې ځايه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته يې يوځل بيا په خبرو پيل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا يوبل مهم خبر دادې چې شيرشاه سوری خپل يو زوې جلال خان د چندريرې په لور دخپل لښکر سره يو ځاې استولې دې. شيرشاه سوری دهغوې څخه غوښتي دې چې چندريري سوبه کړې او يا يې داسې کلک کلابند کړي چې دهغه ځايه راې سين ته کومک و نه رسيږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بيا يې دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ويل نه غواړې؟ هغه د نفي په توګه ورته خپل سره وخوځاوه . بيا پورن مل په ټيټ اواز سره ووېل چې ، ته نور ورتلاې شې . دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځايه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پيل وکړ.

اوس تاسو دواړه ووايا ست چې څه کول په کار دي ؟دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم . په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر يې کاوه . دلږ څه ځنډ وروسته يې په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا دپوښتنې په اړه چې ما اوپاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او دکلا ددیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله بارئ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه اوپاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دی چې دشیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولو او دهغه دمخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دی چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نوپه دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن ددیوال په راپرزولو باندې بریالې شی نو مونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځای دخواص خان اوعادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې ددیوال د لویدلې برخې څخه دننه کلا ته را ننوځي اوکه را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یې په بیرته تیل وهلو باندې بریمنده شو . خوته به هغه وخت ددیوال دپاسه په هغوې داسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان اوعادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ اوزه به دخپلو لښکرو سره یو ځای دهغو برجونو په سر و دریږم اودغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړی څو ګولئ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې . بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او د راې سین دښار د دیوالونو بیروني لورې یې خپل هدف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دا برخه چې ګولې پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تردې چې دماښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا ددیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې دښار دکلا ددیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، اوس نو دخواص خان اوعادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او ددیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوږده شول. لمړی خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ورننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې د مخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې او ر په ځير حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم د خپل لښکر سره يو ځاې د همدې مات ديوال څخه ورتير شو او کلا ته ورننوت. په عادل خان هم د پاروتي په ځير پرتاب د خپل لښکر سره يو ځاې يرغل راوست.

پاروتي د نارينه و په کاليو کې وه ، په دې خاطر هيچا نه پيژند له چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ يې د خپلو لښکريانو سره يو ځاې د «کن فيکون» د نغمو او د تکبير د اوازونو سره يو ځاې د پاروتي په لښکرو باندې يرغل وروست او د پاروتي په لښکر کې يې داسې يو توپان جوړ کړ چې د هغوې حالت يې د بد نه د بدتر په لور يوړ. د خواص خان په لور د کتلو سره سم د شيرشاه سوري زوې عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر او غضب لاندې راوست او په هغوې داسې ګذارونه پيل کړل چې شين اسمان يې پرې تور وګرځاوه .

پرتاب او پاروتې تر ډيره پورې د خواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دريدل، هغوې د خپلو ځانو او د خپلو لښکرو د خوندي ساتلو په خاطر يو بل ته اشاره وکړه او وتښتيدل. کله چې خواص خان د پاروتی او عادل د پرتاب تر شا ولاړل نو د کلا د داخلې برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په ځير را ووريدل. هلته پورن مل د خپل لښکر سره يو ځاې ولاړ و . د غې غشو د خواص خان او عادل خان لښکرو ته پوره زيان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مات ديوال د برخې څخه بيرته بيرون ولاړ ، عادل خان هم د خواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه يې د هغه ځايه را وويستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان او عادل خان څخه د تيښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا د دروازې څخه د ننه راغلل نو هلته يې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی او پرتاب يو د بل سره مشوره وکړه او خپلو فوځونو يې د ديوال تر څنګ په پراخه ميدان کې د پړاو کولو حکم وکړ. خو هغوې دواړو خپل اسونه را وځغلولو او د پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسيدو سره د پورن مل مخکې و دريدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه وو ايې خو پورن مل پرې را مخته شو او ورته يې وويل چې :

پاروتي او پرتاب ! کله چې ما ستاسو د ماتې په اړه واوريدل ډيره زيات خفه شوم. ما خو هيله درلوده چې د شيرشاه سوري هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځايه وځغلوئ او مونږ ته به دا فرصت را په برخه کړئ چې د کلا د ديوال هغه لويدلې برخه به بيرته جوړه کړو. خو ستاسو د دواړو ماتې زه د انديښنو سره مخ کړې يم.

پلار جانه ! فتحه او ناکامي دواړه خو د يو چا نه يو چا په لمن کې راپريوځې . که نن مو ماتې وخوړه سبا به بيا بريمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډيره مينه خپل پلار ته کولې. هغې يو ځل بيا خپل پلار پورن مل ته په وينا کې وويل :

پلار جانه ! ما د شيرشاه سوري د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب د شيرشاه د زوې عادل خان په مقابله کې ولاړ و . په دې کې شک نه شته چې د هغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو د دې سره بيا هم زه تاته ويلې شم چې په خپله شيرشاه او د هغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي . مونږ بايد خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هيلمنه يم چې که چيرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو او دا کلابندې اوږده کړو نو شيرشاه سوري به د کلابندۍ څخه په تنګ شي او د دې ځايه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته دا سې څه نه تر سترګو کیږي ، اوس خو شیرشاه سوري زمونږدا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به ددې ښارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي، اوبیا لږ څه مخته دیوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلې دې چې د شیرشاه سوری زوي جلال خان د خپل لښکر دیوې برخې سره زمونږ دویم ښار چندریري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبیرون نه مونږ ته کومک رارسیدل هم بند شوي دي .نو که چیرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډیر ژربه د شیرشاه سوری زوې جلال خان چندریري په خپله ولکه کې واخلي. اوس خو شیرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره یوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دې او مونږ ته دهیڅ لورې دکومک د رارسیدو هیله نه شته . زمونږ سره خو یوآځې د چندریري ښار و چې د کومک د راتلو هیله ترې کیده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې یاره اومددګاره پاته شوي یو. دا خبرې پورن مل په ډیرې عاجزۍ اوبیچارګۍ سره وکړي اوبیا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډیره حیرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بیا پرتاب دپورن مل د اندیښنو د لرې کولو له پاره څه ویل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پیل وکړ.

واورئ زما بچیانو ! هغه توپونه چې شیرشاه سوری د دې غره په څوکه اېښودې دي، دهمغې په کومک سره یې دراې سین دکلا بیروني دیوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا یوه خبره له ځانه سره ولیکئ چې ددې دیوال دماتولو وروسته به شیرشاه سوری همدا سې غلې کښیني. ددې دیوال دماتولو وروسته دهغه اودهغه د ځواکونو حوصلې ډیرې سترې شوې دي ، اوس به هغه په نورو دیوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوې به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا دیوالونه دډیرو ګولیو دورولو زور نه لرې. رالویږې اوبیا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بیرون دي.

پلار جانه ! که چیرې ستا په ذهن کې همدا سې اندیښنې وي نو ایا ددې اندیښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلار ه دغه پوښتنه په ډیره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبیا یې وویل چې :

واورئ زامنو ! په دښمن باندې د سخت ګذار کولو له پاره له ماسره یو وړاندیز شته . اوهغه دا چې ، مونږ باید ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شیرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نور و دیوالو باندې ګوله باري پیلوي ، زما په آند چې مونږ باید په خپل اخري تدبیر باندې عمل وکړو . اوهغه داچې : مونږ باید دخپل ټول لښکر سره یو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چیرې مونږدهغوې دواړو په مقابل کې بریاوې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځایه مو و شړل نوبیا خو به په همدې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د دیوال د رالویدلې برخې په جوړیدو هم پیل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چیرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبیا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره یوځاې واخلو او د بیتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبیتواندي په ځنګلونوکې پناه واخلو ، څرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړیو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شیرشاه سوری زمونږ سره د بیتواندي څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونوکې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځايه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړاندیز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بیا پاروتې څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل تر مخه ودریده اوویې ویل چې :

پلار جانه ! زه اوپرتاب دواړه دې پايلو ته ورسيدو چې ستا په دې وړاندیز باندې بايد عمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او ترټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د ديوال دهغه ماتې برخې تر څنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ بايد دبيرون څخه دهغوې تر شا پر هغوې باندې يرغل راوړو ، په دې توګه به مونږ ته څه برياوې راپه برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړاندیز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وويل. واورئ بچيانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځايه کړو . يوه برخه به يې زما تر قومندې لاندې وي ترڅنګ به يې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به يو ځاې د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشيرشاه سوری په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چيرې مونږ بريمنده شو نو زه به وپوهيږم چې تقدير زمونږ ملګرې دې اوکه چيرې دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به د پلان په مطابق دبيتواندې څخه تيريږو او دګونډانه ځنګلونو ته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته يې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې تر څنګ د راټوليدو حکم وکړ دکومې تر څنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و ليږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ يې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځايه ولاړل ، لږه شيبه وروسته دپوره تيارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې تر څنګ راټول کړ اوبيا يې په دوو برخو وويشه.

يوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه يې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بيا د لښکر دا دواړه برخې د شهر پنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څير ووتلې ، هغوې په ډيره بيړه دخپل منزل په لور ور روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څير د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پريوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپي حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپي يرغلونه په شاتمبولی ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمدا سې حملې له پاره دمخکې نه تيار شوی و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګيد ، هغه دخپلو تيزو حملو په واسطه په ډيره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبله اړخه دخواص خان په څير عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څير ورغلې و ، لږه شيبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتيدل. خو په تيښته تيښته کې يې خپل فوځونه بيرته سره را يوځاې کړل اودپخوانې پلان له مخې د بيتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور يې د تيښتې له پاره ځآنونه تيار کړل. خوکله چې دوې د راې سين څخه ووتل او د بيتواندی په لارې باندې سر شول نو په همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بد بختي داوه چې شيرشاه سوری يې دخپل توانمند لښکر سره يوځاې په مخکې ولاړ و ، کيدې شی چې شيرشاه سوری ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتيښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شيرشاه سوری د لښکر مخې ته راورسيد نو دشيرشاه سوری لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوې تر شا رارسيدلی و اودپورن مل لښکر يې تر شا د ضربې لاندې نيولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري وارو دپورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ، پخپله پورن مل اوپرتاب دواړه په دې جنګ کې له منځه ولاړل او دپورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سوری مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته دشيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان اوڅوکسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډيرغور سره د شهزادګۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډيره حسينه ، او ددښه شکل اوصورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره دکتلو وروسته خواص خان شيرشاه سوری ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه راکړئ نو زه د پورن مل دلور شهزادګۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم. شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې ووايه ته څه ويل غواړې ؟ په دې لړ کې تاته له ما څخه د اجازې دغوښتلو اړتيا نه شته. پرته له اجازې هرڅه چې ويل غواړې ويې وايه.

زمادرونده شيرشاه ! زه ددې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډيرغور دکتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سوری غلې وکوت نو ويې ويل چې :

زه غواړم چې دا پاروتي دخپل مهربان فدايي خان کوچياني قبيلې ته وسپارم اوهغه يې دخپل زوي اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سوری په خندا شو او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړي چې همداسې وشي ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې ددې پاروتي رضا اوخوشحالي هم شامله وي. ترڅو نوموړې دخپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. ددې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو اودپاروتي مخې ته ودريد.

پاروتي ! زه دشيرشاه سوری اعلې سپه سالار خواص خان يم. ګوره خورې ! ما د شيرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به ددې پريکړې په اړه له تاسره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وې نوبيا به زه پرې دعمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا دخوشحالۍ اورضا پرته نه کيږي .

خواص خان ددې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډيره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يوځل بيا وپوښتل چې: ګوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا دمزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې:ګوره خواص خانه ! زه ددې خبرې په اوريدو سره ډيره حيرانه او پريشانه يم چې دشيرشاه سوری داسې يو سالار چې دهندوستان په زمکو کې ناقابل تسخير ګڼل کيږي، هغه په ډيره نرمه لهجه اوشفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا دخپل ځان له پاره يو جال وګڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

ګوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نوبيا به دې د ورور په څير دخورولۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه ګڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي. ستاپه اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده دهغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل یوه دوست او ملګري زوی ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحالیو کې تیر کړې ، وو ایه چې ته دې کار ته تیاره یې ؟

دخواص خان په دې خبرو پاروتي په ژور فکر کې ډوبه شوه ،هغه خو دخپل ځان له پاره دکومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه دخوشحالیو نه په کالیو کې نه ځاییده ،دهغې د شکل څخه داسې راڅرګندیده چې هغه په خپلو خیالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بیا یې وویل چې: خواص خانه !هغه څه چې تا وویل ،که چیرې هغه له ماسره بدترینه ټوکه نه وي نوزه به درته وو ایم چې زما دخوشحالیو اخري حد به نه وي چې زه د یوه داسې چا چې د زړه ورتیا او شجاعت کیسې یې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وویلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وویل سهي دي نو بیا به زه وو ایم چې تا دخپلې رویې په اساس زما ددعاګانو ، ارزوګانو او هیلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو اوښکې لرې کړې اوزما ذهن دې د خوشحالیو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وویلې که چیرې هغه زما دقتل اوو ژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتیرولو له پاره چې هره لایحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره ومنم. دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل یوعسکر ته یې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وویل چې : په منډه ولاړ شه او فدایی خان اودهغه زوی اسماعیل خان تر دې ځایه راورسوه. هغه عسکر په یوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شیبه وروسته یې فدایی خان او اسماعیل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنګ کیناستل. خواص خان هغوې ته په کتلو سره وویل چې. زمادرونده فدایی خانه او زما درونده وروره اسماعیل خانه ! دې پیغلې ته ووینئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتي ده. ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعیله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده. ایاته زما ددې پریکړې سره موافق یې ؟اسماعیل په ډیر ممنونیت سره خواص خان ته وکتل.

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهیڅ پریکړې د ردولو صلاحیت اوورتیا نه لرم. که چیرې تا شهزداګۍ پاروتي زما د ژوند دملګرې په څیر زما له پاره انتخاب کړې وی نو زه به داسې وګڼم چې تا زما لمن ددنیا د ټولو خوشحالیو څخه ډکه کړې ده. د اسماعیل له اړخه د ډاډ وروسته خواص خان دپاروتي په لور وکتل او ورته یې وویل:

پاروتي !دا فدایی خان زما ډیر محترم او زما ډیر زیات دوست دې.اودا دهغه زوی دې. اسماعیل خان نومیږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، ایاته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتي څټ ښکته شو او ویې ویل چې نه. ماته هیڅ اعتراض نه شته. دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په همدې ورځ د شیرشاه سوری سره دسلا مشورې وروسته پاروتي د اسماعیل سره واده کړه.(یو شمیر تاریخ پوهان لیکي چې هغه دراې سین دراجه لور شهزاګۍ د کوچیانو دقبیلې دمشر په واک کې ورکړې وه).

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو اوپه راې سین باندې د ولکې کولو وروسته ،شیرشاه سوری هملته په راې سین کې قیام وکړ. دهمدې قیام په وخت کې د چندریرې څخه قاصد راغې اوشیرشاه سوری ته یې دا خبر ورکړ چې دهغه زوی جلال خان په چندریري باندې ولکه کړې ده، ددې خبر په اوریدو سره دشیرشاه سوري خوشحالۍ څو هومره زیاتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګرندی توګه خپلي خیمي ته ورننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ورمنډې کړې ، هغه یې په غېږ کې ونیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیناستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډیره حیرانتیا سره ترې وپوښتل چې:

ماستا دراتلو تر مخه دخپلي خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو دهغې دخیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه دهغې او دهغې دکوچنی دکتلو له پاره ډیره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډیره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې: ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم دګنګا او دهغې د کوچني په اړه اندیښمن یم،تر اوسه پورې دداړو د خیریت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل:

ګوره کملاوتي ! زه دبهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو دهغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه دخپل لښکر سره یوځای سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما دبیرته راستنید و تروخته پورې همدلته په لښکر کې او سیږې. ته په دې اړه اندیښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندیښمن یم. او ډیر ژر به دبیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډیرتکلیف او اندیښنې وړ ګرځې ، لمړی چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډیر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا دبهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې. کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډیرې مینې نه ډکې لهجې سره په ډیره اندیښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډیر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک دهغه پر خلاف بغاوت او سرکشی کوي نو بیا هغه دا کار ماته را سپارې. نو په دې خاطر زه دهغې باور او اعتماد ته دوکه نه شم ورکولې ، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړې دې چې که چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې اود فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړې. ګوره کملاوتي ! زه له تا سره ژمنه کوم چې ډیر ژر به بیرته را ستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو و اوسیږې چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږپر خلاف نه وي ګرځیدلي. کله چې زه دبهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیاروو. ګوره کملا ! ته اندیښنه مه کوه. په ژوند کې داسې حالات راځي ، بلکه دداسې بیا بیا جدا والي څخه دمیړه او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږي. خواص خان یو ځل بیا په ډیره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل:

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي دهغه په خبرو باندې تر ډیره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا دخپله ځایه راپورته شو او ور ته یې و ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تيارئ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځايه کوچ کوم .اوکوچ له پاره چې دکومو شيانو د را ټولولو اړتيا ده هغه به پوره کړم. همدا راز به يوځل بيا دشيرشاه سوری سره مشوره کوم ،کيدې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شيرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتې دې اوهملته په خپله خيمه کې يې ورته دعوت ورکړي. نوپه دې خاطربه زه هم نن ماښامې هملته دشيرشاه په خيمه کې کوم. بيا دکملاوتی له اړخه دځواب داوريدو پرته خواص خان د خيمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځاي باندې ډاډمنه او مطمئنه کيناسته.

خواص خان دخيمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدايی خان دقبيلي په خيمو کې ور ننوت. اوبيا دهغې خيمې ترمخه وډريد چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خيمې ته ور ننوت ، ويې کتل چې ګنګا او نيرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نيرمل دخپله ځايه راپورته شوه او خواص خان ته يې مخ کړ او و يې ويل :

خواص خانه ! ګنګا په ډيره بې قرارۍ سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کيناستم اودهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې :

نيرمل ته کينه ! هغه خبرې چې زه يې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهيږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړين دي. دخواص خان دوينا سره سم نيرمل دګنګا ترڅنګ بيرته کيناسته. خواص خان لمړۍ دخپل کوچنې سره مينه وکړه اوبيا د ګنګا تر څنګ کيناست ، ګنګا تر يوه وخته پورې په ډيره مينه خپل خاوند ته کتل اوبيا يې ورته وويل :

ستا کالي خيرن شوي دې او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړۍ غسل وکړې اوبيا نوي کالي واغوندې اوبيا له ما سره خبرې وکړې.

که چيرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بيا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبيا به له ما سره هيڅ ځواب نه وي ، او که چيرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمدستې دخواص خان خبره پرې کړه او وويې ويل :

که چيرې هغه درڅخه وپوښتي نو ته ورته ويلې شې چې دراې سين د فتحې په خوشحالۍ کې شيرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبيا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه يې درته وايم. ګنګا او نيرمل دواړو هغه ته غوږ کيښود ،بيا ورته ګنګا وويل چې: ډيره ښه. هغه څه چې ته وايې اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شيبه مخته د شيرشاه سوري سره په تفصيل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځايه د خپل لښکر سره يوځاې دبنګال په لور روانيږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندې تر لاسه کړم ،هغه فدايی خان ته هم زيان وراړولې دې ، زه غواړم دهغه ټول ملګري له منځه يوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره يو ځاې دکوچ کولو له پاره تياره اوسه. فدايی خان به دخپلې ټولې قبيلې سره يو ځاې له مونږسره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تيزو سترګو خواص خان ته وکتل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړي دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ويلي واي چې هغه يواځې په لښکر کې پريږدې او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! دشيرشاه سوری سره د تفصيلي خبرو وروسته اودلته ستا څخه لورې ته درا تلو دمخه زه کملاوتي ته ورغلی وم . ما هغې ته ويلي دي چې زه دبهار په سيمه کې دځو باغيانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار ددې ځايه دخپل فوځ سره يوځاې کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجوديت کې به هغه ځو ورځې دلته په لښکر کې ځانته او سيږي. اوس راته ووايه چې ته نور څه ويل غواړې؟

دخواص خان دځواب به اوريدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه او بيا يې وويل :

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د دروازې لورې ته ګوري . که چيرې لږه موده نوره هم همدا سې حال وا وسی نو معلومه نه ده چې بيا به ده ته څه پيښيږي . خواص خان په ډير غور سره دخپل زوې په لور وکتل ،ريښتيا هم هغه په پرانستو سترګو دخپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغي اودخپل زوې سره يې د زړه دا خلاصه مينه وکړه او بيا يې وويل: وا روه ګنګا ! دا حالت به ډير ژر پاې ته ورسيږي ،ته ګوره چې زما اوستا په ژوند کې يو شين انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنيدو وروسته را مخته کيږي. وا وره ګنګا ! زه به د مابنام ډوډۍ همدلته له تاسې سره خورم. او تر ډيره به همدلته وا وسم. دخواص خان ددې خبرو څخه ګنګا ډيره زياته خوشحاله شوه ، دخپله ځايه راپورته شوه اود خواص خان ګنډلې کالی يې ورته وکړه ، دخواص خان دپورته کولو له پاره يې هغه له لاسه و نيوه ، بيا دهغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بيا دا نوې کالي واغونده ،بيا زما څنګ ته راشه او راسره کينه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره يو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان يې پريمنځه او نوې کالي يې واغوستل بيرون راووت او ګمنځه يې راواخسته ، ويښتان يې پرې ګمنځ کړل ، خپل پخوانې کالی يې بيرته ګنګا ته ورکړل ،بيا راغې او دخيمې په منځنې برخه کې درې واړه کيناستل ، په خپلو منځو کې يې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان دقبيلې اوخپل لښکر سره يوځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم دخپل زوې او نيرمل سره يوځاې دهغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدايي خان او خواص خان د مهاکوې دمرکز څخه لا لرې وو چې فدايي خان خپل اس ورمخته کړ اوخواص خان ته ور نژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم دخواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو دخواص خان د نائب په څير دهغه په لښکر کې کار کاوه. فدايي خان د خواص خان څنګ ته د رارسيدو سره سم هغه ته وويل :

خواص خانه زويه ! اوس خو دادې مونږ دمهاکوې سيمې او مرکز ته ور نژدې کيدونکې يو ، خو اوس دا سې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوې باندې څه ډول حمله کوو ؟خواص خان ورته په مسکا شو او ورته يې وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پیل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتيکي را وويسته اوپه فضا کې يې پورته کړه ،خپل شاته لښکر يې و دراوه . دهغه د لښکر ددريدو سره سم د فدايي خان قبيله هم تم شوه.

ګوره فدايي خانه ! اوس را ته ووايه چې مونږ به تر څه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو. خواص خان ترې وپوښتل :

فدايي خان ورته وويل : ګوره خواص خانه زويه !په کومه توګه چې مونږ روان يو ، نوکه همدا سې ولاړ شو نو تر سبا ماسپښينه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو.

دفدايي خان د ځواب داوريدو وروسته خواص خان خپل سرټيټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدايي خان دواړو په ډير غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخرى پريکړه وکړه اوبيا يې فدايي خان ته مخ کړ او ورته يې وويل:

فدايي خانه ! پرمهاکويې چې ما دحملې له پاره کوم پلان تيار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښى لور ې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبيلى سره يوځاې ولاړ شې ، دا سيمې ما کتلې دى او زه هيلمن يم چې دا لاره به نيغه دمهاکوي مرکز ته رسيږي. په ځواب کې ورته فدايي خان وويل :

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې : نوکه زما خبره سهي وى نو فدايي خانه واوره !ځومره لښکر چې له ما سره دې هغه به زه په دوو برخو وويشم، يوه برخه به يې له ما سره پاته شي اوبله به يې دجلال خان جالو سره يوځاې ولاړ شى. جلال خاه جالو به ستا دقبيلى سره يوځاې اوسې ، مګر دوې به ستا دقبيلى ښې لورې ته مخکې تګ کوى.

واوره فدايي خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخيال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان يو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدايي خان ورته وويل چې : زويه !ته بلکل سهى وايى.

که چيرې دا هم سهي وى ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره يوځاې دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان ترى تم کړم اوستا دقبيلې تر څنګ څنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهيږي چې زه په سنګر کې يم اوستا د قبيلى تر څنګ څنګ روان يم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبيلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چيرې هغه حمله وکړى نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبيلې ته به کوم زيان و نه رسيږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې يم اوخپله حمله به مې پيل کړې وي په دې ترتيب به مونږ مهاکويى ته دتيښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونيسم.

تر دې ځايه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بيا يې خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته يې وويل: جلال خانه وروره !ايا ته زما ددې پلان سره موافق يې ؟جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ويې ويل: امير خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق یم ، زه هیلمن یم چې مونږ به په عملې توګه دا پلې کړو. نو که چیرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکویان هم راشی نوبیا یی هم مونږ په دې ځنګلونو کې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډیر خوشحاله شو. ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدایی خان دقبیلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه. په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدایی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښین نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدایی خان او جلال خان جالو دخپل جوړ شوې پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوې دډیر سترا و ویریدونکې لښکر سره یوځاې د تورو تیارو او د اورد سکروټو په څیر دفدایی خان او جلال خان په لښکرو راپریوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدایی خان دخپلې قبیلی د ځوانانو په مټ د مهاکویی دا یرغل تم کړ اوتر ډیره پورې یی دمهاکویی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدایی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډیره وینه تویونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تیارو ماتونکې خواص خان بیرون راووت. او د مهاکویی دلښکرو تر شا یی پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډیرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکویی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه. د مخې له لورې جلال خان اوفدایی خان په هغې باندې و ژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پر ې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکویی دلښکرو حالات ډیر خراب شوی و . په دې خاطر مهاکویی د جنګ دمیدان څخه د تیښتې پریکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته بریاوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډیره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې یی بندې کړې و ، بیا خواص خان د جلال خان په لور یو ګړندې قاصد ور ولیږه او ورته یی حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکویی د تیښتې لارې بندې کړې او دمهاکویی د ژوندې نیولو هڅه وکړې.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدایی خان په پرلپسې توګه په مهاکویی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره یو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکویی لاره یی و نیوله. اوس نو د څلورو خواو څخه دمهاکویی دلښکرو عامه وژنه پیل شوې وه ، بیا داسې یو وخت راغې چې دمهاکویی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکویی دخواص خا ن په لاسو ژوندې نیول شوې و. ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدایی خان قبیلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبیا په بل سهار په تیارو تیارو کې دراې سین په لور بیرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې د راې سین سیمې ته را نژدې شو نوسمدستی یی خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په یوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې یی تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډیره خوښه شوه ، کوچنې هم په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډیره بې قرارۍ سره یی دخپل پلار مینې ته انتظار ویست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نژدې شو نو ګنګا خپل آس کرار کړ،خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې تړلې کوچنۍ ته یې مینه ورکړه او بیا یې ګنګا ته وویل چې:

ګوره ګنګا !ته اوس اندېښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا او سیدو لارې نورې پای ته ورسیدې ، ګنګا ورته په ډېره مینه وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره یم. زه پوهیږم چې هغه جدای چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتي توګه را غلې وه هغه ډېره عارضي او ډېره ژر له منځه تلونکې ده. بیا به د تل له پاره مونږ یو ځان او دوه قالبه و اوسو. ګنګا دا خبرې په پوره مینه او محبت سره کولې.

ګوره ګنګا !ته د څه وخت له پاره د فدایي خان په همدې قبیلې کې اوسیږه. راې سین ته د رسید و سره سم به زه یو ځل هلته کملاوتي ته ورشم ، د هغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې د همغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ،خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بیا یې خپل آس ته لښته ورکړه او د خپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدایي خان په قبیلې کې پاته شوه.

خواص خان د خپل لښکر او د فدایي خان د قبیلې سره یوځای رایې سین ته ورسید ، شیرشاه سوری او د هغه سالارانو د خواص خان ،جلال خان او فدایي خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ. بیا د شیرشاه سوری په حکم فدایي خان د شیرشاه سوری د لښکر په منځنۍ برخه کې د خپلې قبیلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره یو ځای د فدایي خان د قبیلې په لور ورغلل. هغه خپل لښکر ته د شیرشاه سورې د برخې د لښکر سره یوځای د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۶

کملاوتي په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه چې د خیمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را څرګند شول. بیرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل ، ځکه هغه پوهیده چې دوې دواړه د کملاوتي نژدې خپلوان دې او د هغې خیمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خیمې ته راننوتل نو کملاوتي پورته شوه او هغوې ته یې ښه راغلاست ووایه. او بیا چې کله هغوې دواړه د کملاوتي څنګ ته ورغلل او کیناستل نو کملاوتي د احتیاط په خاطر د دروازې لورې ته وکتل او بیا یې په ډېره پټه توګه د دوې څخه وپوښتل:

ایا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې !ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلي یو چې تا ته ووایو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دادې ستا میړه خواص خان بیرته رایې سین ته راستون شوې دې ،اوس هغه د خپل پړاو د عسکرو څخه لیدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه د لته ستا څنګ ته راشي. زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خواته راغلو چې اوس ته مونږ ته د هغه د له منځه وړلو له پاره کوم اخري خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډېره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهی ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یوړل شي ،ووایه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتي ورته په ډېره راز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خیالاتو د ښرګندولو په وخت کې وویل :

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شي اوکه نه دا معامله به نوره هم اوږده شي. او څومره چې اوږدیږي همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زیاتیږي. کملاوتي په ډیر غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

منوهرداسه او ملوکچنده . واورئ ! نن به نیمه شپه تاسو د خیمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ویده شوي وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګیډې ددرد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر څو ماته دهغه څخه دوایي راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دویی راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی اودهمدې دروازې څخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خیمه کې چې زه او سیرم اوپه کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قیام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه یوې لورې ته ده ، نوپه دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تیښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان داخیمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم یاد ساتئ چې که چیرې همد ا نن شپه هغه دا خیمه دلښکرو منځته یوړه نو بیا به تاسو نه راځئ ، که چیر ې دا خیمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زماپه اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نوپه دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بیرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوریدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خیمې د شا د دروازې څخه بیرون ووتل.

شپه پښه شوې وه ، اوخواص خان په خپله خیمه کې په ژور خوب ویده و ، شپه د نیمایی څخه اوښتې وه خوکملاوتي په ډیره بې قرارئ سره ویښه پاته وه . خوکله یې چې دخیمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په یوه منډه دخیمې هغه دروازې ته ورغله ، ویی کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند اومنوهر داس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وویل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې اوهغه به دلږڅه ځنډ وروسته را ستنیږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ویده دې ، رانوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پیدا کیږي. ما د دې ځایه دتیښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ اوخواص خان ووژنئ . اودهغه د وژلو وروسته بیرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بیرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وینا سره سم منوهرداس اوملوکچند خیمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه یې د خیمې هغه خونی ته یوړل کومې کې چې خواص خان ویده شوې و ،بیا کملاوتي په خوله څه ونه ویل خوپه اشارې سره یې دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډیره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شیبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځای ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه . کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وینو ککړې تورې وې. کملاوتي دا وانګیرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړی دې. بیا ملوکچند کملاوتي ته وویل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وینا دادې خواص خان له منځه یوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي اندیښنه څرګنده کړه . تاسې دواړه دا په وینو ککړې تورې همدلته په خیمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځایه و تښتو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وينا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې تورې هملته په خيمه کې ښخې کړې اوبيا درې واړه دخيمې دشا ددروازې څخه ووتل اوپه تيښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخيمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو . داسې ګذار چې توره يې ملا څخه بيرون ووتله. اوکملاوتي يو ناڅاپه چغې اوسورى جورې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په برېړو سره راپورته شوه ، ژر ژر يې په خپله ملايې لاس وواهه. او بيا په عجيبو فکرونو کې ډوبه شوه. بيا يې خپل ځان ته وکتل او ويې ويل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننويستلې، ايا منوهرداس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟ دا چې حقيقت څه دې ، زه نه پوهيږم خو ما خوب کوت. بيا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نيوه اوپه ډيره انديښنه کې خپل ځان ته وويل:

اه.دا څه ډول ظلم اوتيرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقيقت سره هيڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننويستې اونه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خيمې ته را ننوتې دي . دا زما ويريدونکې خوب و . کملاوتي په همدې انديښنو کې پاته شوه څکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ويده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه وموجود. دخواص خان د نه موجوديت له امله کملاوتي نوره هم انديښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخيمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې څخه څه وپوښتې چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خيمې ته راننوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نيوله او په رسيو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې څخه بيابيا پوښتل چې تاسې څوک ياست او ولې ما په دې رسيو کې را نغاړئ ؟ ايا تاسو نه پوهيږئ چې زه دشيرشاه سورى داعلي سالار خواص خان ښځه يم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې ښکاريده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ، څکه يوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډيره بيړه يې کملاوتي په رسيو کې و تړله اوبيا يې را ښکودله اودخيمې څخه يې بيرون وويستله.

هغوې کملاوتي يوې بلې خيمې ته يوړه ، په هغه خيمه کې دوه کوچنې کوچنې مشالونه روښانه و، چې خيمه يې پوره پوره رڼا کړې وه. په خيمې کې يوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي يې پرې ور وغورځوله.

بيا په تحکمانه توګه يوې ښځې کملاوتي ته وويل چې ستا اصل ځاې دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځايه به د تيښتې هڅه نه کوې او که نه څټ به دې در پرې کړل شى. ته خپل ښې لورې ته ووينه چې هلته څوک پروت دې. کملاوتي خپل ښي اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوي به ځنځيرونو کې تړلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډيره حيرانه دريانه وه ، نه پوهيده چې څه وکړي ، په دې هم نه پوهيده چې دشپې په دې تياره کې دا انقلاب څه ډول راپيدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښتنه وکړى ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خيمې څخه بيرون ووتلې.

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندیري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان و ټاکل او بیا د خپل لښکر سره یوځای د اګرې په لور روان شو. فدایي خان هم د خپلې قبیلې سره یوځای د هغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیاروو. بیا د دې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې. هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل، د ا د جنګ د پلان له پاره یوه کاري غونډه وه چې په کې فدایي خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران د شیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو، سالارانو او زامنو! واورئ چې مونږ اوس د ماروړا د راجه مالدیو پر خلاف د ادې د راجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو او دلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ ترمخه دوه سترې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده او بله د شیخاوټي او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورغې. اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ د دې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو. د دې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د جودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې د هغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو د لښکر سره یو ځای د دیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. د مالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې. اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شي او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړی خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو د لښکر سره یو ځای زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تږیو نکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

د دې حالاتو په رڼا کې، زما دوستانو! تاسې ماته په راجه مالدیو باندې د حملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری د دې پوښتنې د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب د غوښتلو منتظر پاته شو. تر یوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې او بیا خواص خان د ټولو په نمایندګۍ وویل:

زمونږ درونده اقا، شیرشاه! د حرب دفنونو او سیاسې اړخه چې تا د کومو دوو لارو یادونه وکړه، هغه دواړه ډیرې مهمې دې، د دې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه د سیمو څخه پوره اګاهي او خبر تیا نه لري. او بیا دا چې د ماروړ د راجه مالدیو عسکري توان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او تر څنګ به یې پوره ګرندي توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درونده شيرشاه ! لکه څنګه چې تا مخته يادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالديو ، دهغه جنرالان کوپا اوجيتا او کهيم کرن په مختلفو سيمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوې ددې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوي زمونږ تر مخ خپل ځانونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقيت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه بايد دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګي پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړی هدف دی . ددې نه علاوه په راجه مالديو باندې د حملې کولو په وخت کې څه احتياطی تدابير هم نيول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالديو په چار چاپير کې نور کوچنی کوچني راجه ګان هم شته ، اومونږ بايد دهغوې د سيمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوې به په غضب شي او مالديو تر څنګ به زمونږ پر خلاف و دريږي .اودمالديو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

درونده شيرشاه !تر هغې چې ماته ډاګيزه شوې ده ، راجه مالديو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه دا هيله لري چې مونږ به دا جمير په لور خوزيږو . او تر ټولو دمخه به اجمير خپل هدف ټاکو. ځکه کوپا او جيتا چې په کوم ځاې کې قيام کړې دې دهغې څخه دا سې څرګنديږي چې هغوې په دې تمه دي چې مونږ به دا جمير په لور کوچ کوو . او څه وخت چې مونږ دا سې وکړو نو کوپا اوجيتا به زمونږ په اړخونو باندې يرغل راوړي ،په دا سې حال کې چې دمالديو بل جنرال کهيم کرن د راټورانو سره يو ځاې زمونږ تر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ بايد د ټولو تر مخه اجمير خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمير کلا هم ډيره ستره او ډيره مستحکمه ده اودداسې مستحکمې کلا سوبه به زمونږ ډير وخت خراب کړي. ددې سره يوځاې به مالديو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي .اوپه دې توګه زمونږ جنګي پلان د ناکامۍ سره مخ کړي اودا هم شونې ده چې که چيرې مونږ ډيره موده هلته په اجمير کې په جنګونو کې را ونښلو نوراجه مالديو دخپل فوځ يوه برخه جدا کړي اود هريانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شی اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي . که چيرې داسې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډير زيانمن ثابت شي . په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته داسې احتياط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالديو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی . اونه هغوې ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړۍ کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شيرشاه سوري دخواص خان دغه وړانديز دومره خوښ کړ چې هغه د خيالونو په زانګو کې زنګيدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه . هغه سمدستي دغه جنګې غونډه پاې ته ورسوله او خپل فوځ ته يې دکوچ کولو حکم وکړ. اوپه دې توګه شيرشاه سوري د راجه مالديو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دريګستان له لارې ورننوت.

دلته د سترګو تر ديد پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې د سفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شيرشاه سورې سره چې دسامانونو ا وخوراکې توکو کومې ډکې ګاډۍ وې هغه هم په شګو کې د سفرورړ نه وې. شيرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره يوه ډيره ښه لاره خپله کړه . هغه دشګو څخه بوجۍ ډکولې او په دې توګه يې سړک جوړ کړ اوبيا يې په همدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکې په همدې ګاډيو کې په ډيره بيړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شيرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې ددهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسايل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډیره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه . په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ د مالدیو دکومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړي . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شي نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شي نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته.نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه او په ناڅاپي توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځاې پړاو کړې و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې .

په کوم ځاې کې چې د مالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یوبل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دې چې دهمدې په واسطه د لښکرو ترمنځ کوچنې کوچنې جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځاې پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځاې شوي وړ. دد ې نه علاوه د راټورانو قوماندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې دلته رارسیدلي و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندېښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوي.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو. او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګي قوماندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټینګ کړم ،اوس دا اړیکې ټینګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زیات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زیان تمامیږي. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کیدې شی په داسې حال کې چې د مالدیو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتیاوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالدیو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل :

درونده شیرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې یو وړاندیز کول غواړم ،شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه اوشفقت سره وویل: وو ایه زویه ! ستا آند څه دې ؟خواص خان ورته وویل چې زما محترمه !لکه څنګه چې لیدل کیږي د راجه مالدیو دلښکرو شمیره زمونږ څخه څو واري زیاته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ویشي. یوه برخه به له ځانه سره پریږدي ،بله به کوپا اودریمه به جیتا ته ورکوی اوڅلورمه به کهیراج ته سپارې ، زما په آند چې پنځمه به جرنیل کهیمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به یې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې یرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالدیو سره د جنګ له پاره داسې یو تدبیر جوړ کړو تر څو راجه مالدیو دخپل لښکر ډیره برخه له ځانه سر ه واخلی اوددې ځایه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړاندیز د شیرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپیدا کړه. هغه وویل: خواص خانه زویه !دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پیل کړو نو ددې پیلامې دمخه مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه یوسی اوددې ځایه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وویل چې :

زما مشره !دا کار شوني دې. ته همدا نن عادل خان ته یو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور ولیږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمیر باندې حمله وکړي. شیرشاه سوری سمد ستي دخواص خان خبره ورغوڅه کړه او ویې ویل :

خواص خانه زویه !ددا سې کولو څخه به څه تر لاسه شي اوددا سې کولو په اساس به ولې مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځایه به ولاړ شی.

زما مهربانه! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دي درکړي. ما داویل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمیر باندې حمله کول غواړي. درونده شیرشاه !همدا اوس د اجمیر په ښار کې د راجه مالدیو راني (اوما دیوي) اوسیږي ، کله چې مالدیو ته دا خبر ورسیږي چې عادل خان په اجمیر باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې رانې اوما دیوې د راویستلو او داجمیر د دفاع له پاره پخپله دیوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالدیو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستي وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کیني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسیږی چې راجه مالدیو د جنګ دمیدان څخه وتلي او د اجمیر په لور روان دې نو هغه دې هم بیرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د پلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو د شيرشاه سوری سر ښکته و ، څه فکر يې کاوه ، بيا يې سر را پورته کړ مسکې مسکې و بيا يې په زوره وخندل او په ډير شفقت سره يې خواص خان ته وکتل او بيا يې وويل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصيبت کې زما په کار راغلې يې . اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهيږم چې د دې نه به ښه او بهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا اسې وکړو نو په يقين سره به راجه مالديو د اجمير په لور د تيښتې منډه وکړي . ګوره زويه ! زه به همدا اوس او همدا ګړی عادل خان د يوه کوچني لښکر سره وليږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمير باندې حمله کوي . نو د دې خبر په اوريدو سره که راجه مالديو د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به يې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالديو سره د لښکر د تللو وروسته به بيا هم د هغه دومره لښکر دلته پاته وې چې زمونږ څخه به يې شميره ډيره وي خو داند يښنې کولو له پاره اړتيا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکر ته دا سې سبق ورکړو چې بابر رانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و . د شيرشاه سورې د ځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو او بيا يې په ويلو پيل وکړ .

زما درونده شيرشاه ! زه لږ څه نور هم ويل غواړم . شيرشاه ورته وکتل او ورته يې وويل چې ته څه غواړې ؟ ته ولې انتظار کوې او تا ته د اجازې اخستو څه اړتيا ده ؟ خواص خان مسکې شو او ويې ويل :

سبا چې ته د جنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چيرې د دې نه مخته راجه مالديو د اجمير په لور روان شوې و نو بيا به د هغه په نشت کې چې د هغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به يقينا په څلورو برخو ويشل کيږي ،يوه برخه به يې د راجه مالديو د سالار کوپا او بله به يې د جيتا او دريمه به يې د اکهيراج او څلورمه به يې کهيم کرن تر قومندو لاندې وي

د هغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وويشه . يوه برخه يې ماته راکړه او زه به همدا نن شپه د دې صحرا د شګو په غونډيو کې سنګر و نيسم . بله برخه يې د خپل ځان سره و ساته ،دريمه يې جلال خان جالو ته او څلورمه يې برهم جيت ته او پنځمه يې خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې د خپلو څلورو برخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نو بيا به زه خپل کردار ادا کړم .د سنګر څخه به را ووځم او د دښمن هغه لورې ته چې پر تاسې يې فشار زيات وي د حملې کولو هڅه وکړم . او زه هيله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به د دښمن ليکې يو په بل پسې ماتې شي .

شيرشاه سوری په ډيره ستاينه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه ستا د دې وړانديز ډير قدر کوم ، ګوره زويه ! زه به ستا د وينا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وويشم او ته د همدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د يوه کوچني لښکر سره يو ځاې د دې ځايه روان شي . او س تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،د دې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړی د خيمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د يو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو او خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې هلته په سنګرونو کې کيناست .

بيا يې څلورو خوا او ته دا خبر خپور کړ چې د شيرشاه سوری زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمير باندې د حملې له پاره ولاړ .دا خبر د دښمن کمپ ته هم ورسيد . د خبر د اوريدو سره سم راجه مالديو په لړزه شو نو په نيمايي شپه کې يې د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته او د جنګ د میدانه څخه ووت او د اجمیر په لور ولاړ. په دې ترتیب هغه پلان چې خواص خان د شیرشاسوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنګ د پیلامی له پاره شیرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنګ ډول وواهه. او د خپل لښکر لیکې یې جوړه ولې ، نو راجپوتانو چې کله وکتل چې شیرشاه سوری د جنګ پیلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې توروموته و غړول. او په ډیره بیړه یې د خپلو لښکرو لیکې جوړې کړې.

د خواص خان اندازه سهي وخته ، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وویشه ،یوه برخه یې کوپا ، بله یې جیتا او دریمه یې اکهیراج او څلورمه یې کهیم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهیم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا اوجیتا په ترتیب سره ښي او چپ اړخ ته شول ، په دې توګه د راجه مالدیو جنرالان ښي اوچپ لورې ته شول تر څو په شیرشاه سوری باندې د حملې له پاره ځان جوړ کړي.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتیب سره منظم کړ ، د لښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو او خپل زوې جلال خان یې د خپل ځان سره وساته پهداسې حال کې د لښکر په ښي اړخه کی یې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جیت وساته. او س نو د جنګ په میدان کې د اکهیراج او کهیم کر ن په مقابل کې شیرشاه سوری او د هغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالدیو د جنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جیتا په مقابل کې د شیرشاه سوری قومندان برهم جیت ودرید.

جنګ شیرشاه سوری د خپل زوې جلال خان په متهو پیل کړ. هغه د مالدیو د لښکر په زړه باندې چیرې چې اکهیراج او کهیم کرن د هغه په مقابل کې ولاړ و ، حمله وکړه. اکهیراج او کهیم کرن دواړو د شیرشاه سوری او د هغه د زوې مقابله وکړه ، د هغه حمله یې وتمبوله او بیا یې په خپله ځوابي حمله پیل کړه.

په همغه وخت کې چې شیرشاه سوری د راجپوتانو د لښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جیتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جیت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې د راجپوتانو یو مشهور او منلې قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته ، او په لمړیو کې د هغه لښکرې د تر پښنو لاندې کړې او بیا په ډیره بیړه د جلال خان جالو په لښکر کې د ننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او میړانې سره د کوپا مقابله وکړه ، په دې وتوانید چې د هغه دا وینه تویونکې حمله په یوه ډول وتمبوې

.

په همدې وخت یو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې د خپلو پټنځایو څخه را ووت ، مخته راغې او تر ټولو لومړې یې کوپا او د هغه لښکرې تر برید لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او د هغه لښکرې بې وسه کړې او د ماتې سره یې مخ کړې ، د هغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په لیکو کې ور ننوتې وې او د هغوې لیکې یې له منځه وړې وې او د مخکې تللو هڅې یې کولې او س یې د تیښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نودخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت دا سې ګرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزیدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړې او نیمايي د جلال خان جالو او نیمايي د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو برى يې په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یوځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یې چې د خپل پاته نیمايي لښکر سره یو ځاې دخواص خا ن دمخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نور هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او دهغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې دتم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یواځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځاې ته وکاږي ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړ شي خو خواص خان او جلال خان جالو دهغه د شاته تګ مخه بند ه کړه او هغه يې کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې دهغه ددې کار سره سم خواص خان دهغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډیرښت راوست او دهغه دپاته کسانو په وژلو يې لاس پورې کړ. اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و. خواص خان او جلال خان دواړو دکوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې دخواص خان په لاسو مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو ددویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکرى يې یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او دهغه لښکریانو ته څرګند ه شوه چې خواص خان دهغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو دهغوې ساه ګانې و دریدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان دهغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او دهغوې دعسکرو دترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان دهغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتالښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و. ځکه د مخې له لورې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او دشا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په څیر را پریوتې و. اوس نو دجیتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه ،ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوي و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په میدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې دخواص خان په مقابل کې جنګید ه هغوې کرار کرار د میدانه په وتلو شول او دهغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلى د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته ددشمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان دهغوې په لیکو کې ورننوت او دهغوې ډیره کې يې له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان دهغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او دهغه څټ يې په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا دمړینې وروسته دهغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میړو وزو په څیر يې په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت دهغوې دواړو لورو ته روان و او دهغوې عسکر يې په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوې جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې ور روان و اوددښمن سره یې د وینې او اور وحشتناکه جنګ پیل کړې و .

په همدې وخت کې خواص خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه د هغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې ووژل شول او کهیم کرن د جنګ د میدانه په تیښته بریالې شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری همل‌ته د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو د برخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری او دهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللې وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه نښه څرګند یده . خلکو به ویل چې د مارواړان راټور راجپوتان د سردپرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې د راجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یو ډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دڅو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. اوهغه یې د جودپور په لور ولیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو د لښکر بله برخه یې دخپل زوې جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب وټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوې سره د شیرشاه سوری بل ځوې عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو .

پخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تښتیدلې و او د اجمیر په لور تللې و ځکه دهغې ملکه اومادیوی هملته اوسیده .

څرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوې زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروې نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځاې غوره کړې و .

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلې واودخپله راني اومادیوې یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللې دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلې دې. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایی لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلې دې. ددې خبر د رسید و سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلې شو ویې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې تر څنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنیان همدې کلا کې ځاې په ځاې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپیته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلاته ورتګ ډیر ستونزمن دې ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزی ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لورې ډیره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یې همدلته د جودپور د دفاع له پاره پریښوده او بله نیمایی برخه یې سیوان ته منتقل کړه.

په هرصورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار دمخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به همهلته په کلا کې کلابند پاته کیږي او دخواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به د کلا څخه د ننه دخپله ځانه دفاع کوي. تر څنګ به یې په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځی او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پای ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړي و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه دښار ددیوالونو تر څنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ ووروي او دیوالونه یې را پرېباسي تر څو په ښار باندې دحملې کولو له پاره لاره برابره شی.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوې وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د شار د دیوالونو د راپریوستلو له پاره خپله توپخانه درولې ده ، نو ټولو یو ځاې دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ ووروي او د کلا دیوالونه مات کړي او کلاته راننوځي او بیا دلته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به دا وي چې د جودپور څخه ووزی او دښاره بیرون مقابله وکړي. ددې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یې د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو درې تکړه قومندانان وو. چې یو یې تلوکسي ، بل یې بیمل بهاې او دریم یې برجنګ وو. دخواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې درې واړو جنرالانو دخپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یې په درې برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهای او برجنګ د اړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم دخپلو عسکرو مخې ته راغي او دجلال خان جالو تر څنګ و درید. او په ډیر راز سره یې ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره !ته خو خپلې مخې ته ددښمن لیکې ګورې. هغوې خپل لښکر په درې برخو ویشلې دې.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې ددښمن دلښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ ددواړو په مقابله کې دهغوې جنرلان هم درې کسان دي ، ورروه !ته خو پوهیږې چې ددې نه مخته مونږ ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خداې کول نن ورځ به هم مونږته بریا او زیرې راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړې نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یواځې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایی سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یواځې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او دا اړخونو له لارې دهغه دفوځ سره لاس په لاس شې تر څو بیمل بهای او برجنګ پرتا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به تر هر څه لمړی د بیمل بهایی او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوې زما پر خلاف یرغل راوړي ، زه به تریوه وخته پورې دفا ع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او د دښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندېښنه نه کوم، او نه د اندېښنې کولو له پاره اړتیا شته، زه خو غواړم چې د هغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده. خواص خانه! لکه څنګه چې تا وویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریا او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې د دښمن درې واړو جنرالانو د خپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه وښندل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډېره بیړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

د ټولو د مخه جنګ تلوکسي پیل کړ. او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه. بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

د خواص خان د وینا له مخې د هغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابي حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله را پیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسي په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډېر مهارت، جرائتندۍ، او زړه ورتیا سره د خپلو جنګي تجربو څخه د کار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه د خپل لښکر یوه برخه د برجنګ د حملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او د تکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او د همدې تکبیرونو په اورېدو سره د بیمل بهایي د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان دا حمله دومره تیره اوتنده وه چې برجنګ یې تاب را نه وست او په تیښته یې ځان بیمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په دې بریالې شوې و چې دواړه جنرالان سره را یوځای کړي او د هغوې په مقابل کې ودریږي.

خواص خان د دواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه، جنرالانو د ډېرو هڅو سره سره و نه شو کړای د خواص خان په مقابل کې تم شي، خواص خان په پرلپسې توګه د هغوې په فوځونو ګذارونه کول او هغوې یې یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې هموار میدانې سیمه کې د غه وینه تویونکې جنګ تر ډېره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو، تلوکسي، برجنګ او بیمل بهایي، د خپلو اړخو څخه ډېرې هڅې وکړې تر څو د خواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوې د ناکامۍ سره مخ شوې او س نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوې و او په هره لمحه کې د هغه د په شا تمبولو په موډ کې و. په داسې حال کې چې خواص خان بیمل بهایي او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه د تیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځي مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوی تر شا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو وو ژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوې درې واړو دلښکرو عامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدا ن ته راغلې و ، له منځه ولاړ، تر څنګ یې دهغوې دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نو په دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اوډښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسۍ په اساس دا پریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزې. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل او په ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان ځوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځای نظم ونسق یې جوړ کړ اود هلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه د سیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړې نو راجه مالدیو به د سیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلي شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغي ، اوپه دې تو ګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. او هملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، تر څو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې را جه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلي او د سیوان په لور راخوزیدلي نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوکل وو . ددې ترڅنګ یې د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسي بانتط ته حکم وکړ تر څو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایی هم د جنریل بینیداس سره یو ځاې شو او د ستر لښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت

راجه مالدیو خپلو ګاونډیو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوي ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو د پهلوي حاکم دهڼنا بهایي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر یو روپسې بهایي ، بیني داس ، رام داس ، دلپت او ګوګل وو. د خپل منځې سلا مشورې وروسته پریکړه وشوه چې دهنا بهایي دې د خپل لښکر سره یو ځای د پهلووی ښاره بیرون قیام وکړي ، خو روپسې بهایي ، بیني داس ، رام داس او ګو ګل دې پوکرن د ښاره بیرون دخپلو لښکرو سره یو ځای پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځایه تیریږي نو دوی دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره دا ډیر ښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور ځخه د سیوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نوهغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو ځخه تیریدله او دا هغه ځای چې هغه پاته څلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و .

له یوه لورې د مالدیو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ځملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تیار کړې و چې په رښتیا هم دخواص خان له پاره مرګونې تمامیدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو ځخه خبریده ،دهغه مخبرانو هغه د مالدیو د جنرالانو د ټولو پریکړو ځخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې یوه شپه ناوخته دې سیموته ورسید نو یو ستروینه تویونکې انقلاب را منځته شو.

هغه داسې چې یوه ورځ ، د نیمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالدیو جنریل دهنا بهایي د پهلووي ښاره بیرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسید. دهنا بهایي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناځاپي یرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواړه خوب ویده شوي وو. خواص خان دهغوي دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوي یو توپاني ملاماتونکې مرګونې حمله وکړه.

د شپې په تیارو کې د دهنابهایي په ویدو ځواکونو د خواص خان دا وینه تویونکې حمله ډیره بریالۍ وه. دهنابهایي دخواص خان له لاسه ډیره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتیدلې لښکر سره یو دپلودې دښار په لورې و تښتید. خو خواص خان دهغه د تیښتې لاره و تړله او دښار په لور په تللې لاره یې خپل عسکر ځای په ځای کړل په دې اساس دهنا بهایي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره یو ځای شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهایي ته تقدیر برې نه و لیکلې. ځکه خواص خان او لښکرو یې هغه تعقیب کړ ، دهغه لښکر یې په ځای ځای کې له منځه یوړ او پخپله دهنابهایي یې هم له منځه یوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شبې شپې ولکه وکړه .

د دهنابهایي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نایب جلال خان جالو سره یو ځای دپوکهرن په لور وخوزید. دپوکهرن به بیرون د مالدیو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست وو . هغوي تمه دلوده چې هغوي به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه یوسي ، خو هغوي په دې نه پوهیدل چې خواص خان به ناڅاپي لاره بدلوي او دهنابهایي به دخپل ټول لښکر سره یو ځای له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسیدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ. اوبیا د پوکهرن به بیرون دشپې په تیارو کې سخت جنګ ونښت. په دې جنګ کې هم د مالدیو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم د تیغه تیرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سیوان په لور په ګړندۍ توګه ور روان وو.

کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د خپلو شبخون حملو په واسطه د هغه تول جنرالان ، سالاران او لښکرې له منځه وړې دي نو هغه ډیر وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ویره راغله چې د خواص خان د مقابلې له پاره د سیوان څخه د راوتلو په ځای یې د تیښتې لاره ونیوله. د هغه د تښتیدو وروسته خواص خان د سیوان کلا د کوم مزاحمت نه پرته تر لاسه کړه.

د بله اړخه شیرشاه سوري د خپل لښکر سره یو ځای د سامیل څخه د اجمیر په لور روان شوې و . په لاره کې یې د سوجت او پالي ښار ګوتې د کوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمیر ته ورسید .

د اجمیر کلا هم ډیره پښه او مستحکمه وه . د دې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زیات شمیر عسکر او خوراکي توکي موجود وو . د کلا قومندان شنکر بهایی نومیده چې یو راجپوت وو ، او په راجپوتانو کې د خپلې میړانې په خاطر ډیر مشهور شوې هم و . شیرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سیوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالدیو یې د هغه ځاېه تیښتې ته اړ کړې دي. د بله اړخه مالدیو ته هم د سیوان څخه د تیښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شیرشاه سوري د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته ورخوزیدلې دې نو پریکړه یې وکړه چې د شپې له اړخه به په شیرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو د اجمیر د ښار څخه د هغه کلابندې پای ته ورسوي او په خپله د اجمیر ښار ته ور ننوځي او هملته په کلا کې ځان کلابند کړي او د شیرشاه مقابله وکړي .

د شیرشاه سوری مخبرانو هم شیرشاه د راجه مالدیو د دې ارادو څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شیرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وویشه ، د هغې یوه برخه یې خپل زوي عادل خان ته ورکړه او هغه ته یې د اجمیر د ښار کلابندۍ ته د دوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو د لښکر بله برخه یې د راجه مالدیو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالدیو خوش قمستي وه چې هغه وچې شیرشاه سوری د هغه په لور د ځپلو لښکرو سره وخوزید نو د مالدیو ماما دیوار چوهان هم د خپل ستر لښکر سره یوځای د مالدیو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسید . دواړه ماما او خورین په خپلو منځو کې سلا وکړه ، او بیا د هغه لارې څخه چې شیرشاه سوری پرې را روان وڅلور څلور میله لرې شاته ولاړشي، او کله چې شیرشاه سوری د هغې لارې څخه تیریږي نو مالدیو او ماما یې د دواړو خوا و څخه پرې ډیره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالدیو به هڅه وکړي تر څو شیرشاه سوری و نیسي او ژوندي ترې ولاړ نه شي.

خو شیرشاه سوری هم ډیر پوه او محتاطه حکمران و. د هغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، د هغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې د کومې لارې څخه چې هغه تیریږي د هغې څخه څو میله واټن کې راجه مالدیو او ماما یې دیوار چوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شیرشاه سوری د خپل احتیاط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه د شپې له اړخه هغه ځاې ته راورسید چې ماما او خورین دواړه په کې پټ شوي وو ، بیا د شپې په همدې تیارو کې شیرشاه سوری د خپل لښکر یوه برخه هملته په سنګر کې کینوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره یوځاې یې د راجه مالدیو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه . چوهان هم په خپل وار د شیرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو د شیرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د دیوار چوهان لښکرې بد حاله شوی او په لیکو کې یې زړه بداوې خپور شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترځنګ یې راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یې په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړې دې ، نو هوډ یې وکړ چې دشاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوې په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

څرنګه چې د شیرشاه سوری دالښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوې د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې څخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یې پرې حملې کولې اوپه دې توګه یې د مالدیو دلښکرو مخه ونیوله او هغه یې په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږې دخپل ماما کومک ته ور ورسیږی اودشیرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تر دې وخته پورې شیرشاه سوري د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه دمار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترځنګ یې هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نو بیا دهغوې زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او دمالدیو په لښکرو یې دمخې له اړخه حمله وکړه . راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملاې ، نوپه دې خاطر دمیدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یې پناه واخسته .

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یې د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خوشیرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږي نو دخپل دغه سنګر څخه هم وتښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یوسل اوشل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ایوان څخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو څخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځاې شیرشاه سوري د مالدیو ښار جالورته ولاړ، دا ښار د جودپور څخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، ترځنګ یې خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځاې دې سیوان څخه را ووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. دشیرشاه سوری دپیغام د ور رسیدو سره سم خواص خان د سیوان څخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه. هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر څخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربهایی په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهایی دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لری نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې د ې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځاې کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم يو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهايي د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهايي دغه ناڅاپي يرغل هملته تم کړ او بيا يې پرې ځوابې حمله وکړه .

تر لږه وخته پورې د اجمير دښاره بيرون دد دې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسيده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهايي ته ډيره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلوو روسته شنګربهايي غوښتل بيرته و تښتي او د اجمير په کلا کې يو ځل بيا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه يې پسې واخست ، ان تر دې چې هغه يې له تيغه تير کړ او دهغه لښکر يې هم يو په بل پسې له منځه يوړ. او دشيرشاه سوری په غياب کې يې د اجمير کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شيرشاه سوری د مالديو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لور ولاړ. په جالور کې راجه مالديو ښايسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوې ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری پرې حمله کوي نو هغوې د خپله اړخه د ډيرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بيرون راووتل اود شيرشاه سوری مقابله يې وکړه . خو په هغوې کې دشيرشاه سوری او دهغه دلښکر په څير ميړانه نه تر سترګو کيده . دجالور دښاره بيرون شيرشاه سوری پر هغوې يوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شيبې جنګ وروسته يې هغوې دنشت سره مخ کړل او پخپله يې د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره يوځاې سانچوته رسيدلې و. راجه مالديو هم دخپل مرکزی لښکر سره همدلته قيام کړې و . کله چې راجه مالديو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقيب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتيښتې اراده وکړه او په بل کوم ځاې کې يې دپنا اخستو لټون پيل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشيرشاه سوری تر مخه ځغلې ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې يو ځل په ډاګه د شيرشاه دسالار خواص خان په مقابله کې و جنګيږي ،نو که چيرې په دې جنګ کې مالديو دماتې سره مخ شي نو دمالديو د لاسه هيڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چيرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډيرې زياتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شي چې دشيرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اودې فتحې بله ګټه به داوي چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالديو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بيرته ځواکمنې شی. راجه مالديو د خپلو سالارانو دغه وړانديز و مانه اود سانچور دښاره بيرون يې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالديو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نو بيا هغه د سانچور دکلا څخه بيرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و دريد. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پيښو سره ډير ډير مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالديو دښاره راووت اودهغه لاره يې و نيوله نو هغه ته په دې اړه کومه حيرانتيا پيدا نه شوه ، مالديو دخواص عسکرو ته د دمې او ارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډير ځواک سره يې دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه . مالديو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لړې لړې واڼونه يې وهلي دي نو د هغوې د ستومانتيا په اساس به هغوې ددې مقابلې توان و نه لری او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالديو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل يرغل وکړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر او ازونه کول او لښکریې هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لږې شیبې وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یې له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست او دهغې د ولکې وروسته یې د سانبهر او کچاون شارونو ته مخه کړه. دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو څخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار څخه میله شرق کې واقع دي. او سانبهر هغه ته ورنژدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لري ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د مارواړان سره یو ځاې کوي. اوس نو شیرشاه سوري د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې دد دې ځآیو خلکود شیرشاه سوري دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یې هم ولکه وکړه .

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یوځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو . شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ دکلا د نیولو په لور مخه کړه.

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندی توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یې راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیزو مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنژدې شو نو اودهي سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یې دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره د شیرشاه سوري تر مخه اوس یواځې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه. په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یې کالنجر نومیده او بل یې بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو د سوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړی شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مخته کچوراهه ته راغې او همدلته یې قیام وکړ . او کچوراهه یې د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه . همدلته یې دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یې لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمخته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ داسې سیمه ده چې اوربښت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله. او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولای شول. په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شو کولای. ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړي هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو دمخه دخپل لښکر سره یو ځای د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالي درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و . شاوخوا ته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوي و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودي شکله و چې پورته والي یې ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خواو ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځای کې دخپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملي کړې و.

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځای د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوي جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه. هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړي او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوي هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سوري ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر ددیوالونو جوړښت داسې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شي شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د پښو ختو لوښي جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کې یې پټاکۍ کیښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې ایښوول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښي د اور دسکروټو په څیر وړ پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښي د اور دبڅرکو په څیر کلا ته ور غورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبد قسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښي هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځای بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړ و هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوي هم ټول په دې اور کې لو لوپه شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یې په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یې خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغی ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تا څخه یې د کولو هیله کیده . داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پوره زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شونې ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټونې کوي. خو ګوره زویه !ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تا څخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. ځرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اور لګیدلې و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یې په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې دډیوالو سره تړ څنګ یې دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یې ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستي وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یې پرانسته خپل لښکریې ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت اومقاومت وروسته یې په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسید و نو هغه د ځنګدن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یې لوستله. هغه په سجده پریوت اودخپل خداې شکر یې ادا کړ اوپه همدې وخت کې یې روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوی بې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلې وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځاې ور ننوتل.دهغوی څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده . دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپې توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل . په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي !ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي اوله ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تیرمل ته دې دا ټول حقیقت وو ایه او هغه دې د خپل ځان سره د ملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نیرمل د باوری کیدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان وو ژنی. خو په هماغه ورځ چې تا د نیرمل سره خبرې وکړې نو نیرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پیښه وویله. او د همغې ورځې وروسته زه او زما میړه به دورځې له اړخه ویده کیدو او د شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خو ته خپل میړه ته راواده کړې او دهغې ښځه مې کړې او په دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم او ستا په زړه کې راپاریدونکې دغه توپان په یوه ډول په مینه بدل کړم ، زما آند دا و چې ته به زما د میړه د ښځې کیدو وروسته د هغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې او د هغې د ښځې په څیر د هغه خدمت وکړې. او په دې توګه به ستا انتقام په محبت او مینه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د میړه د مړینې پروګرام تر لاس لاندې نیولې و. زما د میړه پر خلاف دې د بدلې دا خستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ایرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځاې د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښنه ګرځولم.

ګنګا ورته بیا وویل:

ګوره کملاوتي ! ته به خامخا غمژنه شوې يې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نیرمل دواړه وژلې یو او دهغې قتل په اړه یې تاته خبر هم درکړې و. خو ستا د معلوماتو په خاطر باید وو ایم چې زما او د خواص خان نه علاوه چې د نیرمل د وژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان د مهاکویي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه وو ژل شول او د هغې پر ځاې مو نږ خپل ساتونکي در ولیږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونیسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وویل چې ګنګا و نیرمل دواړه یې وژلی دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بیرته د سهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شیرشاه سوری شهید شوې دې او مونږ د هغه لاش سهسرام ته منتقلو و. ته او مهاکویی دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځیرونو کې تیروئ ، او په همدې قبیلې کی به یې تیروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا څخه را چاپیره کړل او په ډیره مینه یې ورته وویل چې: راځه چې نور ددې ځایه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته یې وویل چې:

ګنګا خورې لږه شیبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ویل غواړم. د هغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به یې و منم

خواص خان او ګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته یې وویل چې:څه ویل غواړې همدا اوس یې ووایه.

ګوره ګنګا ! ته یوه ډیره ستره ښځه یی. زه ستا په پرتله هیڅ هم نه یم. بیا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه د هغې په اړه ستاسو دواړو څخه ښښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د یوه مخلصه ښځې په څیر د نده تر سره کوم. او د خواص خان په خدمت کې به یم. په دې اساس ماته ښښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وویل چې : تاته په هیڅ صورت ښښنه نه شي کیدې . دښښنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وخت ومومې په ما او زما په مېړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته یو ځل بیا وویل چې : ګوره ګنګا خورې ! زه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کیږم. په دې خاطر له ماسره ظلم اوتیرې مه کوئ. ګنګا ورته یوځل بیا په ډېره قهر سره وویل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهري چبچونکې مار جوړیږي . خو زه تاته دا هم ډاګیزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوې سره واده وکړه او د محترم فدایی خان په دې خیمه کې په زنځیرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځاې کړه ، اوس نو ستا زما د میړه خواص خان سره هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته ازاده یې ، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

دګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سرټیټ کړ اوپه زوره زوره یې په ژړا پیل وکړ ، خواص خان ،ګنګا ، فدایی خان او نیرمل ټول دهغې دخیمې څخه ووتل ، د لږ ځنډ وروسته فدایی خان د خپلې قبیلې سره یو ځاې د بنګال په لور کوچ وکړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې د سهسرام په لور دشیرشاه سوری مړې په ډېره درنښت سره روان کړ.

(دشیرشاه سوری وروسته دهغه زوې جلال خان ، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګاڼه او په چل ول سره یې په داسې حال کې شهید کړچې د قران کریم تلاوت یې کاوه . د وژلو وروسته یې هغه د دهلې دلال دروازې ترڅنګ خاورو ته وسپاره. خوپه دې وخت کې داسې توره سیلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه ،ددې سیلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او ددهلی زیات شمیر کورونه یې له منځه یوړل. دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نیکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د« خان ولي» په نامه یاد کړ. (انا لله و انا الیه راجعون)

پاې.

نېټه: ۴/ ۱۱/ ۱۳۸۹ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړې :

1. اسلامي سیات.(مولانا ګوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوی)
2. اسلامي ریاست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکیت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې .(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. د نبوت پاۍ. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. د صلاح الدین یوبي ریښتنې پیښې (د ایمان پلورونکو داستان) (التمش) (چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد ګیلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه یې زما په لیکنو کې کتلاۍ شۍ.
10. د بایزید یلدرم تاریخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدین خلجیي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شیرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثیقې: د رسول الله ؐ له وخته تر راشدینو خلفاؤ پورې (تر چاپ لاندې دې)
14. په هیواد کې د سولې د پایښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحید د بشیر احمد لودهي لیکنه(د چاپ لاندې)
16. زیات شمیر پښتو مضامین او د انګلیسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګلیسي ژبه سیاسې شننې ، مقالې او لیکنې چې په پښتو او نګلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنیزو کې خپاره شوې دي (په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library